PROGRAMMABEGROTING 2023-2026

inclusief bijstelling 2022

Versie: 6 oktober 2022

Colofon programmabegroting 2023
Samenstelling:
Gemeente Sittard-Geleen
Team Financiën
Postbus 18
6130 AA Sittard

Inlichtingen:
Tel. 14-046

PROGRAMMABEGROTING 2023-2026 ..... **1**

INCLUSIEF BIJSTELLING 2022 ..... **1**

1. INLEIDING EN SAMENVATTING **4**

2. FINANCIEEL PERSPECTIEF **6**

2.1 FINANCIEEL KADER *6*

2.2 ACTUALISATIE FINANCIEEL PERSPECTIEF *11*

3. INVESTERINGS- EN EXPLOITATIEPROGRAMMA 2022-2026 ..... **28**

4. PROGRAMMAPLAN 2023-2026 ..... **35**

4.1 INLEIDING *35*

4.2 PROGRAMMA - 0 - BESTUUR EN ONDERSTEUNING *38*

4.3 PROGRAMMA - 1 - VEILIGHEID *50*

4.4 PROGRAMMA - 2 - VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT *58*

4.5 PROGRAMMA - 3 - ECONOMIE *68*

4.6 PROGRAMMA - 4 - ONDERWIJS *81*

4.7 PROGRAMMA - 5 - SPORT, CULTUUR EN RECREATIE *83*

4.8 PROGRAMMA - 6 - SOCIAAL DOMEIN (INCLUSIEF VOLKSGEZONDHEID, ONDERWIJS EN VEILIGHEID) *93*

4.9 PROGRAMMA - 7 - VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU *114*

4.10 PROGRAMMA - 8 - VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING *121*

4.11 OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN *131*

4.12 OVERZICHT OVERHEAD *133*

4.13 BEDRAG HEFFING VENNOOTSCHAPSBELASTING *134*

4.14 ONVOORZIEN *134*

4.15 ADMINISTRATIEVE WIJZIGINGEN *135*

4.16 FINANCIËLE BIJSTELLING 2022 ..... *139*

5. PARAGRAFEN **153**

5.1 PARAGRAAF LOKALE HEFFINGEN *153*

5.2 PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING *167*

5.3 PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN *180*

5.4 PARAGRAAF FINANCIERING *188*

5.5 PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING *193*

5.6 PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN *203*

5.7 PARAGRAAF GRONDBELEID *220*

6. FINANCIËLE BEGROTING **223**

6.1 INLEIDING *223*

6.2 MEERJARIG OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA *226*

6.3 OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD 227

6.4 OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN 229

6.5 STRUCTUREEL EVENWICHT 234

6.6 GEPROGNOSTICEERDE BALANS 236

BIJLAGEN 238

BIJLAGE 1: RESERVES EN VOORZIENINGEN 239

BIJLAGE 2: EMU SALDO 240

BIJLAGE 3: VASTE ACTIVA EN KAPITAALLASTEN 241

1. INLEIDING EN SAMENVATTING

Beste lezer,

De begroting 2023 is een begroting die gemaakt is tegen het licht van veel onzekerheid. De coronacrisis ebt nog na, en op dit moment lopen de besmettingen weer op. Tegelijkertijd is een nieuwe crisis in volle hevigheid losgebarsten. De oorlog in Oekraïne, hoge inflatie en stijgende energieprijzen, een toenemende inflatie en stijgende bouw- en grondstofprijzen vraagt veel veerkracht van onze inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en de gemeente zelf. Daarnaast zien we dat binnen het sociaal domein, met name bij de Wmo en Jeugdzorg, sprake is van een toenemende zorgvraag.

Het is belangrijk om oog te hebben voor deze ontwikkelingen en hun invloed op onze samenleving. Een gemeente zijn we samen. Inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties zijn allemaal onmisbaar in een gemeente waarin het goed wonen, werken en leven is. Met de Toekomstvisie 2030 bouwen we samen verder aan onze veerkrachtige stad.

We presenteren een ‘beleidsarme’ begroting. Een begroting waarin we grote beleidskeuzes bewust nog niet maken. Dit gaan we samen doen. De komende maanden werken we samen richting een breed gedragen kadernota. Die kadernota volgt de Toekomstvisie 2030. Zo creëren we samen de toekomst van Sittard-Geleen. Een toekomst waarin iedereen meedoet.

In deze begroting hebben we wel een aantal keuzes gemaakt. We hebben die onderwerpen geïdentificeerd die essentieel zijn voor de continuering van de ingezette ontwikkeling in de ontwikkelpaden en de uitvoering van taken die voornamelijk voortvloeien uit (samenwerkings)afspraken met de provincie (mobiliteit en landschap). Voor deze onderwerpen hebben we voor de incidentele overbrugging tot aan het proces van de kadernota middelen ingezet. Zo borgen we de uitgangspunten van een veerkrachtig Sittard-Geleen.

We zijn ons bewust van de urgentie om steun te bieden aan die groepen voor wie de bestaanszekerheid in gevaar komt. We kijken hoe we hen kunnen steunen. Wel past voorzichtigheid ten aanzien van de inzet van incidentele middelen. Wij worden ook geconfronteerd met diverse onzekerheden waarvan de effecten op de gemeentelijke financiën nog niet duidelijk zijn. We monitoren de huidige ontwikkelingen en bereiden voorstellen voor om met alternatieve inzet van (incidentele) middelen te anticiperen op de effecten van de diverse crises op bijvoorbeeld verenigingen en instellingen. Deze inzet zal terugkomen in de 4de rapportage 2022 (december 2022).

Uitgangspunt van de gemeente is en blijft een structureel en langdurige gezonde financiële situatie. Het actuele begrotingsbeeld voor de begrotingsjaren 2023 tot en met 2025 ziet er nog steeds goed uit. Dit is alleen maar mogelijk doordat onze financiën duurzaam op orde zijn door het zorgvuldig naleven van de afgesproken begrotingskaders. In het jaar 2026 worden we door de huidige kabinetsplannen geconfronteerd met een, vooralsnog, veel lagere rijksbijdrage. Op advies van de provinciaal toezichthouder kiezen wij ervoor om de gevolgen van de kabinetskeuzes voor onze gemeentelijke begroting transparant te laten zien in deze begroting. Zonder extra structurele financiële middelen van het rijk krijgen wij onze begroting vanaf 2026 niet meer vanzelfsprekend sluitend.

Hoewel de huidige tijdsgeest gekenmerkt wordt door veel onzekerheid kunnen we wederom een sluitende begroting presenteren. In deze begroting is voldoende ruimte opengehouden om samen invulling te geven aan de ambities uit de Toekomstvisie 2030. Met dit perspectief leggen we een gezonde basis voor een gemeente waarin iedereen meedoet.

Sittard-Geleen, 6 oktober 2022

Burgemeester en wethouders van Sittard-Geleen,

mr. J.Th.C.M. Verheijen
burgemeester

J.A.M. Heesen
secretaris

2. FINANCIEEL PERSPECTIEF

2.1 FINANCIEEL KADER

Vertreksituatie

In relatie tot de P&C-cyclus in het algemeen en onze financiën in het bijzonder streven wij naar een duurzaam en solide financieel beleid met voldoende veerkracht. Deze financiële veerkracht heeft betrekking op wendbaarheid en weerbaarheid. Met andere woorden: hebben wij voldoende middelen om uitvoering te geven aan ambities en beschikken wij over middelen om tegenvallers op te kunnen vangen?

Mede door de uitvoering van ombuigingsprogramma, vastgesteld in de programmabegroting 2019, zijn wij in staat geweest om vanaf de begroting 2020 het structureel evenwicht te borgen. Voor het provinciaal toezicht was dit aanleiding om na 2 jaar preventief toezicht, vanaf de begroting 2020 weer repressief toezicht toe te passen. Uit het eind 2020 uitgevoerde financieel verdiepingsonderzoek bleek dat onze financiële positie voldoende basis biedt om meerjarig repressief toezicht toe te passen.

Na jaren van ombuigen, hadden wij in de begroting 2021 financiële ruimte om vooruit te kijken. We hebben een meerjarig investerings- en exploitatieprogramma 2021-2024 vastgesteld waar we uitvoering aan geven. Vervolgens is in de begroting 2022 de beschikbare financiële ruimte van ruim € 3,6 mln. ingezet om de beoogde beleidsmatige verhoging 2022 van de OZB voor woningen in 2022 en 2023 niet door te voeren, de hondenbelasting in 2022 en 2023 te halveren, een stimuleringsfonds voor het mkb in stellen, inwoners een voucher voor het milieupark te verstrekken en daarnaast incidentele middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Toekomstvisie 2030/ ontwikkelpaden.

Daarnaast hebben wij in de afgelopen jaren getracht de gevolgen van de coronacrisis voor onze inwoners, ondernemers en instellingen zoveel mogelijk te beperken. Dit door de rijksmiddelen uit de steunpakketten zo gericht mogelijk in te zetten.

Uitgangspunten

Wij hebben de begroting 2023 opgesteld rekening houdend met onderstaande kaderstellende en technische uitgangspunten.

Kaderstellend

- Het raadsbesluit van 28 maart 2019 ‘Vervanging begrotingskaders’;
- De richtlijnen van de provincie, zoals opgenomen in de brief van 12 april jl. ‘Aandachtspunten begroting 2023’;
- De verordening ex artikel 212 Gemeentewet;
- De kadernota’s reserves en voorzieningen, waardering en afschrijving vaste activa, weerstands-vermogen en risicobeheersing.

Technisch

Naast de kaderstellende uitgangspunten hebben wij bij de uitwerking van de begroting de volgende technische uitgangspunten gehanteerd:

- De begroting is reëel en structureel in evenwicht, met uitzondering van de jaarschijf 2026. Zie hiervoor tevens de toelichting onder ‘provinciaal toezicht’.
- De meicirculaire 2022 is meegenomen in de actualisatie van het financieel perspectief. Overeenkomstig de besluitvorming over de P&C-cyclus 2022 verwerken wij de financiële gevolgen van de septembercirculaire in de 4de programmarapportage 2022.
- Voor de aan te trekken financieringsmiddelen worden de volgende rentepercentages gehanteerd:

    - Voor langlopende financieringsmiddelen wordt voor 2023 een rentepercentage van 3% gehanteerd. Ook voor de jaren 2023 t/m 2025 is dit 3%.
    - Voor het financieringstekort dat onder de kasgeldlimiet valt, gaan wij, indien aan de orde, voor 2023 uit van 0,5%.
- Voor nieuwe investeringen wordt de omslagrente van 2023 gehanteerd, zijnde 3%. De volledige kapitaallasten worden geraamd in het jaar na het gereedkomen van het project. In het eerste jaar wordt rekening gehouden met de helft van de rentelasten. Dit conform de Provinciale richtlijnen. Voor de begroting / meerjarenbegroting worden de kapitaallasten als stelpost geraamd conform de besluitvorming bij de kadernota waardering en afschrijving vaste activa 2017 en rekening houdend met de fasering van de uitgaven.

Aanvullend op bovenstaande uitgangspunten lichten we onderstaand de gehanteerde uitgangspunten met betrekking tot indexering, de algemene reserve en de rijksbaten voor jeugd toe.

<u>Indexering</u>
Net als in voorgaande jaren maken wij de meerjarenbegroting op in constante prijzen met als prijsniveau begrotingsjaar 2023. De materiële budgetten zijn reëel geraamd. We hanteren hierbij het uitgangspunt dat loon- en prijspeilaanpassingen in de begroting een budgettair neutraal verloop hebben. Om dit te kunnen realiseren c.q. om de indexeringskosten te kunnen dekken, is binnen de begroting het volgende budgettaire kader gevormd:

- Gebaseerd op de indexpercentages 2023 uit de meicirculaire 2022 hebben wij uit het accres 2023 middelen gereserveerd voor de dekking van indexeringseffecten. We hebben de indexpercentages gerelateerd aan ons begrotingstotaal;
- Gebaseerd op de indexpercentages 2024 tot en met 2026 uit de meicirculaire hebben wij uit het accres 2024 tot en met 2026 middelen gereserveerd om in deze jaarschijven ook oplopende indexeringseffecten op te kunnen vangen.
- Gebaseerd op de indexpercentages 2023 uit de meicirculaire hebben we ten laste van het begrotingssaldo middelen gereserveerd om prijsstijgingen in de uitvoering van onze projecten te kunnen dekken. We hebben de indexpercentages gerelateerd aan lopende en nog te voteren kredieten.

Zoals in de inleiding is aangegeven, zien wij ontwikkelingen in de wereld die veel invloed hebben op onze begroting. Schaarste van producten zorgt voor forse prijsstijgingen (inflatie). Deze inflatie heeft als gevolg dat ook de rentes stijgen. We kunnen niet voorspellen of deze trend doorzet of niet. Zodoende kunnen we nu niet beoordelen hoe realistisch de huidige indexatie percentages zijn en of het budget toereikend zal zijn om de indexeringskosten te dekken. Daarom hanteren we de volgende prioritering van de indexering

- Personele lasten
- Tarieven zorgverleners WMO en Jeugdzorg
- Energiekosten
- Verbonden Partijen
- Subsidie Professionele Instellingen
- Overige subsidies
- Overige materiële kosten.

In de 4de programmarapportage 2022 doen we voorstellen over de inzet van het indexeringsbudget 2022 en 2023 waarbij de actuele informatie over de indexeringscijfers hanteren. Dit voor zover de impact van de prijsstijgingen op onze begrotingsposten dan financieel te kwantificeren is. In het vervolg van de P&C-cyclus monitoren we de ontwikkeling van de indexeringseffecten op genoemde categorieën en doen we voorstellen om deze effecten in de budgetten aan te passen en te dekken uit de gereserveerde middelen.

Algemene reserve

Onze begrotingskaders strikt toepassend, hebben wij in het verleden overschotten bij een P&C-product[1] in de algemene reserve gestort. Niet alleen voor het lopende jaar, maar ook voor de jaarschijven uit de meerjarenraming. Niet wetende of in toekomstige jaarschijven ook daadwerkelijk sprake is van een overschot. Met ingang van de begroting 2022 voegen we alleen bedragen aan de algemene reserve toe, voor zover er bij de jaarrekening van de lopende jaarschijf daadwerkelijk sprake is van een voordelig saldo. Dit voorkomt dat we toekomstig middelen in de algemene reserve storten, waarvan we niet weten of dit geld in deze jaarschijven overblijft.

Rijksbaten Jeugdzorg

Passend binnen de verdere uitwerking van de Hervormingsagenda jeugdzorg hebben Rijk en VNG aanvullende afspraken gemaakt ten aanzien van de te verwachten ruimte in de gemeentelijke begroting 2024-206 aanvullend op de meicirculaire. Overeenkomstig deze afspraken hebben wij in onze begroting:

- Voor de jaarschijven 2024 tot en met 2026 extra rijksmiddelen opgenomen die overeenkomen met ons aandeel in de macrobudgetten van respectievelijk € 1.265 mln., € 758 mln. en € 367 mln. In deze bedragen is rekening gehouden met de taakstelling uit het coalitieakkoord.
- We hebben op een stelpost rekening gehouden met ons aandeel in de besparing van € 100 mln. in 2024, € 500 mln. in 2025 en 2026 als gevolg van maatregelen die het Rijk zal uitwerken.

Provinciaal toezicht

Jaarlijks beoordeelt de provincie in het kader van haar toezichthoudende rol onze begroting. Daarnaast heeft zij eind 2020 het financieel verdiepingsonderzoek uitgevoerd. In dit 4-jaarlijkse onderzoek wordt onze financiële functie en financiële positie onderzocht. Op basis van dit onderzoek heeft onze provinciale toezichthouder besloten om ons meerjarig repressief toezicht te verlenen. Wij voldoen aan de voorwaarden voor repressief toezicht, met name het borgen van een structureel en reëel sluitende begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025. Én blijkt uit het onderzoek dat onze financiële positie en functie momenteel voldoende basis biedt voor meerjarig repressief toezicht. Meerjarig repressief toezicht betekent dat wij tot en met 2023 onze begroting en begrotingswijzigingen niet vooraf ter goedkeuring hoeven voor te leggen. Het Provinciebestuur maakt hierbij een voorbehoud dat op de meerjarige uitspraak kan worden teruggekomen indien onze financiële situatie door in- of externe ontwikkelingen ontspoord raakt.

Op basis van de beoordeling van de begroting 2022 heeft het provinciebestuur een aantal aanbevelingen gedaan. Naast algemene aandachtspunten betreft het een aantal aandachtspunten die specifiek op onze gemeente van toepassing zijn. De belangrijkste aandachtspunten hebben wij onderstaand op een rij gezet, inclusief de opvolging op de specifieke aandachtspunten.

SPECIFIEKE AANDACHTSPUNTEN	
Onderwerp	**Opvolging**
Monitoren voortgang ombuigingen (raming onderuitputting op begrotingsbasis is niet meer toegestaan)	*Via de P&C-cyclus rapporteren wij over de realisatie van de ombuigingen. In de begroting/ jaarrekening via een afzonderlijke paragraaf; in de 1ste/ 3de rapportage als onderdeel van de 'grote dossiers'.*
In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen rapporteren over de inzet van de (extra) exploitatie en investeringsmiddelen Ibor.	*Onderwerp wordt meegenomen in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen van de begroting/ jaarrekening.*

[1] Begroting, tussentijdse rapportages, jaarrekening.

SPECIFIEKE AANDACHTSPUNTEN	
Onderwerp	**Opvolging**
Toepassen van de begrotingskaders (ambitieniveau, omvang investeringsprogramma)	*Het naleven van de begrotingskaders (raadsbesluit 28 maart 2019) is onderdeel van de uitgangspunten voor het opstellen en uitwerken van onze P&C-producten.*
Aandacht voor de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen (impact renteontwikkelingen; flexibiliteit begroting)	*In de paragraaf weerstandsvermogen (begroting – jaarrekening) sturen wij op de ontwikkeling van de financiële kengetallen, waaronder de ontwikkeling van de solvabiliteit. Wij hanteren hierbij de driedeling in streefwaarden conform besluitvorming over de begroting 2022.*
Aandachtspunten uit financieel verdiepingsonderzoek (2020) - *Actualisatie en vaststelling Gemeentelijk Rioleringsplan* - *Vaststelling onderhoudsplannen Toon Hermans Theater, parkeergarages en schoolgebouwen*	*In de raadsvergadering van 27 januari 2022 ist het Water en klimaatadaptatieplan door de raad vastgesteld.* *Wij onderzoeken of genoemde onderhoudsplannen nog afzonderlijk ter vaststellen aan de raad moeten worden voorgelegd.*
Toepassing handreiking structurele en incidentele baten en lasten	*Vroegtijdig in de voorbereiding van de begroting 2023 toetsen wij onze begroting op structurele en incidentele posten. Wij maken hierbij gebruik van genoemde handreiking. Tevens stellen wij conform advies van de accountant naar aanleiding van de interimcontrole een position paper op over structurele en incidentele baten en lasten. De resultaten stemmen wij in een vroegtijdig stadium ambtelijk af met de toezichthouder.*
Continue monitoring en administratie van extra lasten en gederfde baten door COVID-19	*In de uitwerking van onze P&C-producten worden de financiële effecten al gevolg van Covid-19 afzonderlijk inzichtelijk gemaakt en verrekend met de beschikbare coronamiddelen. Wij hebben hiervoor de (resterende) middelen uit de ontvangen steunpakketten gereserveerd.*

In de brief ‘Aandachtspunten begroting 2023’ van 12 april jl. benadrukt het provinciebestuur onze verantwoordelijkheid om de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024 tot en met 2026 structureel en reëel in evenwicht te houden of te brengen. Gezien de ontwikkelingen rondom de gemeentefinanciën met de tekorten die gemeenten in het ‘ravijnjaar 2026’ hebben, zal een tekort in 2026 echter niet van invloed zijn op de toezichtsvorm.

Ontwikkelingen

Landelijk

De onzekerheid over de ontwikkeling van de gemeentefinanciën is onverminderd groot. De begrotingsvoorbereiding vindt voor gemeenten plaats binnen een context van diverse onzekerheden en crises. Zonder uitputtend te willen zijn noemen we enkele voorbeelden:

- Onzekerheid over de verdere ontwikkeling en invloed van corona op onze begroting en op inwoners, bedrijven en instellingen;
- Onzekerheid van het verdere verloop van de Oekraïnecrisis en de invloed hiervan op de ontwikkeling van de energietarieven;
- Naast de stijgende energietarieven worden gemeente geconfronteerd met rentestijgingen, hoge inflatie, stijgende bouw- en grondstofkosten maar ook met krapte op de arbeidsmarkt.
- Onzekerheid van Rijksbeleid met betrekking tot de gemeentefinanciën. In de huidige financiële doorkijk is er vanaf het ravijnjaar 2026 sprake van een trendbreuk in de toekenning van rijksmiddelen aan gemeenten. De nog te publiceren contourennota moet duidelijkheid geven over de ontwikkeling van de gemeentefinanciën vanaf 2026.
- Daarnaast hebben gemeenten te maken met onzekerheden op basis van onder andere de stikstofcrisis, de wooncrisis en de opvang van asielzoekers.

Begroting Sittard-Geleen

Binnen de geschetste landelijke context gekenmerkt door onzekerheden hebben wij de begroting 2023 voorbereid. De coronacrisis, de oorlog in de Oekraïne, de fors stijgende energietarieven, rentestijgingen, toenemende inflatie en stijgende bouw- en grondstofprijzen zetten de begroting onder druk. Daarnaast zien we dat binnen het sociaal domein, met name bij de Wmo en Jeugdzorg er sprake is van een toenemende zorgvraag dan wel verzwaring van de zorgvraag

In de meicirculaire 2022 is tot en met 2025 sprake van een oplopend accres. Primair bedoeld om de effecten van loon- en prijsontwikkeling op onze begroting op te kunnen vangen. Wij hebben om deze effecten op te kunnen vangen middelen gereserveerd. Vanaf 2026, het ravijnjaar, keldert het financieel perspectief. Dit maakt dat we nu geen nieuwe structurele financiële verplichtingen kunnen aangaan. Dit heeft gevolgen voor het coalitieakkoord 'Samen zorgvuldig, verbindend doorpakken' en de uitvoeringsafpraken van de coalitie. Binnen de meerjarenbegroting ontbreekt nu structurele financiële ruimte om ambities en doelen uit deze documenten op te pakken die niet binnen de bestaande begroting opgepakt kunnen worden. Dit komt terug in het proces van de kadernota 2023, waarbij we onderzoek doen naar het creëren van structurele financiële ruimte binnen onze begroting. Passend binnen deze ruimte kan er een integrale afweging plaatsvinden over de keuze en prioritering van ambities gerelateerd aan genoemd coalitieakkoord en uitvoeringsafspraken.

Bovenstaande ontwikkelingen hebben wij meegenomen in de verdere uitwerking van de begroting. In de paragraaf 2.2. Actualisatie financieel perspectief gaan we hier nader op in.

2.2 ACTUALISATIE FINANCIEEL PERSPECTIEF

Inleiding

In deze paragraaf geven wij een overzicht van de actuele ontwikkelingen in ons financieel perspectief. Dit met het doel inzicht te geven in onze financiële positie en beschikbare financiële ruimte in onze begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026. Wij gaan in dit hoofdstuk achtereenvolgens in op de actualisatie van de begrotingssaldi, de ontwikkeling van het structureel begrotingsevenwicht, de bestemming van de begrotingssaldi, de ontwikkeling van de algemene reserve (weerstandsvermogen), de ontwikkeling van het investeringsvolume en stand van zaken met de betrekking tot ombuigingen.

Omvang begroting 2023

In onderstaand overzicht hebben wij de omvang van onze begroting gepresenteerd. In een oogopslag is inzichtelijk waar ons geld vandaan komt en waaraan wij het geld besteden. In hoofdstuk 4 Programmaplan maken wij per programma inzichtelijk waar ons geld vandaan komt en hoe wij deze middelen inzetten om onze doelen en resultaten te realiseren.

Begroting 2023 in één oogopslag

bedragen x 1 mln.

Inkomsten

Waar komt het geld vandaan?		**€ 400,3**
Van het Rijk		**€ 267,3**
Lokale heffingen		**€ 96,1**
Onroerendzaak belasting (OZB)	€ 58,3	
Rioolrechten	€ 10,7	
Afvalstoffenheffing	€ 16,3	
Parkeerbelasting	€ 5,4	
Hondenbelasting	€ 0,8	
Overige belastingen	€ 0,7	
Leges	€ 3,4	
Lijkbezorgingsrechten	€ 0,5	
Overige inkomsten		**€ 37,0**
Andere inkomstenbronnen zoals Dividenden en rente uit deelnemingen Staangeld markten en kermissen Werkzaamheden voor derden Verhuur vastgoed		

Hoeveel gaan de inwoners gemiddeld betalen in 2023?

Bedragen x 1

	2022	**2023***
OZB		
gemiddeld OZB-tarief woningen	€ 405,44	
Rioolheffing	€ 207,48	
Afvalstoffenheffing		
Vastrecht	€ 194,76	
Gemiddeld variabel recht (Diftar)	€ 110,17	
Hondenbelasting		
Eerste hond	€ 45,60	
Tweede hond	€ 61,20	
Derde hond ev	€ 76,80	
Kennel	€ 160,80	

** tarieven worden in Raad december 2022 vastgesteld*

Uitgaven

Waar gaat het geld naar toe?		**€ 400,4**
Bestuur en ondersteuning		**€ 80,7**
- Algemene dekkingsmiddelen	€ 24,4	
- Overhead (bedrijfsvoering)	€ 43,8	
- Dotatie reserves	€ 5,4	
- Bestuur, burgerzaken en overige posten	€ 7,1	
Veiligheid Uitgaven in verband met criminaliteit, preventie, brandweer en het tegengaan van radicalisatie en ondermijning.		**14,2**
Verkeer, vervoer en waterstaat Alle uitgaven rondom mobiliteit van voer- en vaartuigen.		**28,8**
Economie Uitgaven die de lokale economie stimuleren.		**11,7**
Onderwijs Uitgaven in verhouding tot onderwijshuis-vestiging voor openbaar en bijzonder onderwijs, leerplicht en regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC), peuteronderwijs en volwasseneneducatie.		**12,9**
Sport, cultuur en recreatie Uitgaven die te maken hebben met een breed scala aan voorzieningen, zoals sportzalen, musea, openbaar groen en lokale		**36,7**
Sociaal Domein Uitgaven voor Burgerparticipatie, WMO & Jeugdzorg, inkomensondersteuning en de (re-)integratie naar werk.		**179,8**
Volksgezondheid en milieu Uitgaven met betrekking tot de inzameling van afval, riolen, begraafplaatsen en de volksgezondheid (zoals GGD).		**27,5**
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing Uitgaven in relatie tot de omgevingswet en structuurvisie, zoals bestemmingsplannen waarin bepaald wordt welke grond voor welk gebruik geschikt is en de grondexploitaties.		**8,1**

In het vervolg van deze paragraaf gaan wij in op de bijstelling van het begrotingsbeeld. Hierbij lichten we het verschillen in 2023 tussen de begrote lasten en uitgaven van € 0,1 mln toe en geven wij aan op welke wijze we deze jaarschijf sluitend maken.

Actualisatie begrotingssaldi

De begrotingssaldi tot en met de 2de rapportage 2022 zijn het vertrekpunt voor de actualisatie van het financieel perspectief in de begroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026. In overeenstemming met het raadsbesluit P&C-cyclus 2022 nemen wij in deze actualisatie ook de lopende jaarschijf 2022 mee. Op basis van de voorgestelde financiële bijstellingen op de programmabladen uit hoofdstuk 4 'Programmaplan' hebben wij de begrotingssaldi geactualiseerd.

In de vorige paragraaf zijn wij ingegaan op de context waarin deze begroting is voorbereid. Onzekerheid op de diverse gebieden voor de gemeentefinanciën leidt er toe dat de begroting nu voornamelijk wordt bijgesteld voor autonome ontwikkelingen. Zoals eerder beschreven maakt de integrale afweging van de inzet van nieuw beleid, inclusief de (financiële) vertaling van het coalitieakkoord en de uitvoeringsafspraken onderdeel uit van het proces van de kadernota 2023. Voor nu is de bijstelling van het begrotingsbeeld gericht op het realiseren van een structureel en reëel sluitende begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026.

Tabel - actualisatie begrotingssaldi

bedragen x €1.000	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
BIJSTELLING BEGROTINGSBEELD					
Resultaat 2de rapportage 2022	**-4.557**	**-1.267**	**-1.307**	**-337**	**-337**
Verkenning ontwikkeling begrotingsbeeld:					
- Autonome ontwikkelingen	3.802	1.049	6.738	8.960	-8.004
- (Beleids)keuzes	-150	100	-	-	-
SALDI BIJGESTELD BEGROTINGSBEELD	**-905**	**-118**	**5.431**	**8.623**	**-8.341**

Toelichting tabel actualisatie begrotingssaldi

Uit bovenstaande tabel blijkt dat na verwerking van de 2de rapportage 2022 in onze meerjarenraming sprake is van nadelige begrotingssaldi van € 4,6 mln, in 2022 dalend naar afgerond ruim € 0,3 mln. met ingang van 2025. In de besluitvorming over de 2de rapportage 2022 is aangegeven dat wij de oplossing van deze nadelige saldi betrekken in de uitwerking van de begroting 2023. Vervolgens hebben wij de financiële bijstellingen op basis van autonome ontwikkelingen en een beperkt aantal beleidskeuzes geïnventariseerd. Het betreffen bijstellingen die van invloed zijn op onze begrotingssaldi. In hoofdstuk 4 'Programmaplan' zijn ook diverse bijstellingen opgenomen die geen invloed hebben op de begrotingssaldi (budgettair neutraal). Voor een volledig beeld van alle voorgestelde financiële bijstellingen verwijzen wij u naar hoofdstuk 4 in deze begroting. Wij maken in dit hoofdstuk onderscheid in de bijstellingen voor de lopende jaarschijf 2022 respectievelijk de bijstellingen voor de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026.

Na verwerking van de autonome ontwikkelingen en (beleids)keuzes is in 2022 en 2023 sprake van nadelige begrotingssaldi van € 0,91 mln. respectievelijk € 0,12 mln. In 2024 en 2025 zijn de begrotingssaldi € 5,43 mln. respectievelijk € 8,62 mln. voordelig. Gevolgd door een nadelig saldo van € 8,34 mln. in het 'ravijnjaar' 2026. Onderstaand lichten wij de autonome ontwikkelingen en beleidskeuzes inhoudelijk toe. In het onderdeel 'bestemming begrotingssaldi' geven wij aan hoe wij met de nadelige en voordelige begrotingssaldi om willen gaan.

Autonome ontwikkelingen

In onderstaande tabel zijn de autonome ontwikkelingen op een rij gezet. Aansluitend lichten wij de posten toe.

Tabel – autonome ontwikkelingen

bedragen x €1.000	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
AUTONOME ONTWIKKELINGEN					
Meicirculaire	2.600	3.739	10.176	14.486	0
Specifieke indexeringen	-1.192	-3.453	-3.453	-3.453	-3.453
Indicatie prijsstijgingen investeringen	-22	-144	-272	-428	-788
Sociaal Domein	-3.319	-2.649	-1.655	-1.782	-4.188
Ibor beheerplannen	-	-400	-1.010	-1.540	-1.800
Sanering ombuigingsopgave	-183	-50	-608	-1.222	-1.222
Correctie algemene reserve	2.383	2.363	1.075	1.688	1.688
Actualisatie kapitaallasten	1.244	577	910	-176	-460
Gemeenschappelijke regelingen	335	-731	-328	-492	398
ICT		-118	-118	-118	-118
Bijdrage MAA					100
Digitale dienstverlening		-65	-65	-65	-65
Verkiezingen		**-70**			
Taakmutaties gemeentefonds (< € 50.000)	128	111	111	112	113
Dividend aandelen RWM	137				
BsGW (WOZ-ontwikkeling)	1.800				
Lokale lasten (indexering 2023: 3,12%)		1.780	1.780	1.780	1.780
Afval en riool		267	267	267	267
Bijdrage GGU VNG	-53	-71	-71	-71	-71
Posten < € 50.000	-56	-37	-1	-26	-185
TOTAAL AUTONOME ONTWIKKELINGEN	**3.802**	**1.049**	**6.738**	**8.960**	**-8.004**

Meicirculaire

De belangrijkste onderwerpen uit de meicirculaire 2022 die van invloed zijn op het resultaat zijn het accres, verdeelmodel en de opschalingskorting. In onderstaande tabel is het resultaat uit deze meicirculaire in beeld gebracht.

bedragen x €1.000	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Meicirculaire (accres 100%)					
a) herverdelingseffect gemeentefonds		688	2.064	3.395	3.395
b) opschalingskorting		2.290	3.036	3800	
c) overige mutaties	-299	-1.254	-1.773	-1.836	-647
d) accresontwikkeling	5.703	17.715	29.247	37.895	28.671
e) saldo meicirculaire	5.404	19.439	32.574	43.254	31.419
f) indicatie prijsstijgingen exploitatie (prijspeil 2023)	-2.804	-15.700	-15.700	-15.700	-15.700
g) reservering loon-/ prijsontwikkeling 2024 t/m 2026			-6.699	-13.069	-15.719
Saldo meicirculaire na verwerking loon- prijsontwikkeling	**2.600**	**3.739**	**10.176**	**14.486**	**0**

Het saldo uit de meicirculaire is opgebouwd uit de resultaten van de herverdeling van het gemeentefonds (a), de bevriezen van de opschalingskorting (b), overige mutaties (c) en de ontwikkeling van het accres (d). Onderstaand lichten we deze posten toe:

Ad a) De effecten van de herverdeling van het gemeentefonds zijn geactualiseerd naar de stand per 1 januari 2023. Voor Sittard-Geleen betekent dit een structureel voordeel van € 3,4 miljoen. Dit voordeel is niet direct beschikbaar. Met name om nadeelgemeenten de ruimte te geven hun nadeel structureel op te vangen, zijn de herverdeeleffecten uitgesmeerd over een periode van maximaal 3 jaren. Vanaf 2025 is het voordeel van € 3,4 miljoen volledig beschikbaar voor de begroting 2023.

Ad b) De oploop van de opschalingskorting voor 2023 tot en met 2025 wordt incidenteel geschrapt. Het voordeel bedraagt in 2023 € 2,3 miljoen, in 2024 € 3 miljoen en in 2025 € 3,8 miljoen. Vanaf 2026 is de opschalingskorting weer van toepassing.

Ad c) De belangrijkste post betreft de impuls woningbouw. Over de jaren 2023 t/m 2025 is de algemene uitkering jaarlijks gekort met € 1,4 miljoen voor de voeding van de specifieke uitkeringen Volkshuisvestingsfonds en Woningbouwimpuls. Deze mutatie was al gemeld in de maartbrief.

Ad d) Omdat het kabinet Rutte IV in de jaren tot en met 2025 meer gaat uitgeven, stijgt ook het gemeentefonds evenredig mee. Gemeenten krijgen daardoor een hogere uitkering uit het gemeentefonds. Het accres stijgt tot en met 2025, waarna in 2026 sprake is van een forse daling (‘het ravijnjaar’). Vanaf 2026 is er geen koppeling meer met de uitgaven. Er wordt alleen nog maar een accres voor de loon- en prijsontwikkeling verstrekt.

Ad f/g) Uit het accres dienen wij de gevolgen van loon- en prijsstijgingen op te vangen. Zoals in paragraaf 2.1 is beschreven geldt dit onder andere voor de invloed van loon- en prijsstijgingen op onze materiële budgetten en salarissen. Daarnaast zullen ook verbonden partijen en gesubsidieerde instellingen de gevolgen van loon- en prijsstijgingen aan ons willen doorberekenen.

Gebaseerd op de indexcijfers 2023 die het Ministerie van BZK bij de uitwerking van de meicirculaire in aanmerking heeft genomen, hebben wij de verwachte invloed van loon- en prijsstijgingen op onze begroting berekend en gereserveerd (prijspeil 2023). Vervolgens hebben we op basis van de indexcijfers 2024 tot en met 2026 uit de meicirculaire ook voor deze jaren een middelen gereserveerd om het effect van verwachte loon- en prijsstijgingen op te kunnen vangen. Wij benadrukken dat het indicaties betreft. In paragraaf 2.1 is beschreven voor welke onderdelen uit de begroting en op welke wijze deze middelen ingezet kunnen worden.

Specifieke indexeringen

Naast de reservering van middelen uit het accres voor het opvangen van de invloed van loon- en prijsstijgingen op onze begroting, wordt deze invloed op een aantal begrotingsposten nu al verwerkt ten laste van het begrotingssaldo. Voor de posten die in onderstaande tabel zijn opgenomen, is de invloed van loon- en prijsstijgingen nu gekwantificeerd.

bedragen x €1.000	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
Specifieke indexeringen					
Microsoft contracten		- 58	-58	-58	-58
Ibor-beheerbudgetten (exploitatie en investeringen) 2022	-1.192	-212	-212	-212	-212
Ibor-beheerbudgetten (exploitatie en investeringen) 2023		-2.108	-2.108	-2.108	-2.108
Contracten jeugdzorg		-1.075	-1.075	-1.075	-1.075
Saldo specifieke indexeringen	**-1.192**	**-3.453**	**-3.453**	**-3.453**	**-3.453**

Indicatie prijsstijgingen investeringen

De loon- en prijsstijgingen zijn niet alleen van invloed op de exploitatie, maar leiden er toe dat de uitvoering van onze projectenportefeuille naar verwachting ook duurder wordt. Met andere woorden, nog in uitvoering te nemen projecten en lopende projecten zijn binnen de vastgestelde scope niet te realiseren binnen de beschikbaar gestelde kredieten. Om het risico van stijgende 'bouwkosten' op te kunnen vangen, wordt voorgesteld hiervoor middelen te reserveren. Deze reservering is gebaseerd op de volgende aannames:

- Basis is het investeringsvolume aan lopende en nog te voteren investeringskredieten 2022-2025 ad € 135 mln.;
- De indexpercentages 2022 en 2023 zijn gebaseerd op de percentages die in de berekeningen van de meicirculaire zijn meegenomen;
- Dit resulteert over de periode 2022-2025 tot extra benodigd krediet van € 10 mln.
- De kapitaallasten (rente en afschrijving) van dit extra krediet worden ten laste van het begrotingssaldo gereserveerd.

Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025	totaal
Indicatie prijsstijgingen op investeringsvolume					
INVESTERINGEN					
Totaal investeringen prijspeil IP 2021-2024	28.472	21.800	14.300	70.800	135.372
Totaal benodigde extra kredieten	1.481	1.707	1.120	5.544	9.851
(indexcijfers: 2022: 5,2%; 2023: 2,5%)					
KAPITAALLASTEN	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Rente; 3% ; afschrijving: gemiddeld 20 jaar	**22**	**144**	**272**	**428**	**788**

Sociaal Domein

In onderstaande tabel zijn de voorstellen tot begrotingsaanpassing voor de onderdelen uit het Sociaal Domein: Wmo, Participatie en Jeugd samengevat.

bedragen x €1.000	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Sociaal domein					
Wmo	-662	-662	-662	-662	-662
Participatie					
- Prognose middelencomplex BUIG	-2.300	-2.400	-2.600	-2.900	-2.800
- Prognose BUIG-regelingen	-357	657	2.033	2.306	2.225
Jeugd					
- Extra middelen Rijk (25%, inclusief taakstelling coalitieakkoord)		2.882	2.100	-500	-1.200
- Correctie stelpost 75% (kopie 2025 naar 2026)					-1.725
- Uitgaven Jeugdzorg		-3.126	-3.126	-3.126	-3.126
- Stelpost coalitieakkoord Rijk (€ 511 mln.)			600	3.100	3.100
Saldo Sociaal Domein	**-3.319**	**-2.649**	**-1.655**	**-1.782**	**-4.188**

Wmo

De bijstelling heeft betrekking op een toenemend gebruik van WRV-voorzieningen. De WRV-voorzieningen bestaan uit de woonvoorziening, de rolstoel/ scootmobiel en de vervoersvoorziening. De extramuralisering, de beperkingen van de huizenmarkt en de lijn om ouderen meer thuis te laten wonen leidt tot een verhoogd gebruik van de WRV-voorzieningen. We ramen voor deze voorzieningen, in lijn met de realisatie in de jaarrekening 2021 bij om de toenemende kosten te kunnen dekken.

Participatie

De daling van de gebundelde uitkering, bedoeld om de inkomensvoorziening vanuit de Participatiewet, Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Ioaw), Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (Ioaz) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004) te bekostigen, komt door de verlaging van het macrobudget door het Rijk. Deze verlaging is vooral het gevolg van de gunstigere ontwikkeling van de werkloosheid. Ten gevolge hiervan heeft het Rijk het macrobudget structureel verlaagd.

Vidar wil iedereen, ook inwoners die een steuntje in de rug nodig hebben, maximaal laten participeren, bij voorkeur door regulier werk, al dan niet met ondersteuning van een loonkostensubsidie. De komende jaren gaan naar verwachting meer mensen uit de doelgroep aan het werk met ondersteuning van een loonkostensubsidie. Mede daardoor daalt het aantal inwoners dat aangewezen is op een inkomensvoorziening vanuit de Participatiewet of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Ioaw). Vanaf 2023 vertaalt deze ontwikkeling zich in een positieve bijstelling van de BUIG-regelingen.

Jeugd

<u>Rijksmiddelen Jeugd</u>

Voor de verwerking van jeugdmiddelen in de meerjarenraming 2024-2026 hebben het Rijk en de VNG het volgende afgesproken:

- Gemeenten mogen in de jaarschijven 2024 tot en met 2026 de middelen die op de aanvullende post zijn gereserveerd meenemen in hun meerjarenraming. Concreet gaat het om respectievelijk € 1.265 mln., €758 mln. en €367 mln.. De taakstelling uit het coalitieakkoord van het rijk om vanaf 2024 in aanvulling op de hervormingsagenda extra beleidsmaatregelen in de jeugdzorg te nemen, is hierop in mindering gebracht.
- Daarnaast mogen gemeenten in hun begroting rekening houden met een besparing van € 100 mln. in 2024, € 500 mln. in 2025, € 500 mln. in 2026 en vanaf 2027 € 511 mln. structureel als gevolg van maatregelen die het Rijk zal uitwerken.

Deze vertaling van deze twee afspraken voor onze begroting zijn in bovenstaande tabel verwerkt op de regels ‘extra middelen rijk’, respectievelijk ‘stelpost coalitieakkoord rijk’. De extra jeugdmiddelen voor 2023 zijn overigens via de meicirculaire 2022 ‘hard’ toegekend.

Bij de toevoeging van de jaarschijf 2026 wordt de begroting van 2025 in eerste instantie gekopieerd, zo ook de stelpost jeugdmiddelen[2] ad € 5,63 mln. In 2026 daalt het macrobudget fors ten opzichte van 2025, waardoor ons aandeel in 2026 € 3,9 mln. bedraagt. Het verschil van € 1,73 mln. wordt nu gecorrigeerd.

<u>Uitgaven jeugdzorg</u>

De bijstelling van de uitgaven heeft de volgende oorzaken:

- De inkoop van Jeugd is regionaal georganiseerd. In 2023 wordt extra ingezet op:
  - de doorontwikkeling van de monitoring,
  - de controle op de financiële stromen en
  - het vergroten van de kwaliteit van contractmanagement.
- De extra capaciteit leidt tot een aanpassing van de begroting van onze gemeente die gebaseerd is op een verdeelsleutel die regionaal is vastgesteld.
- Het toenemende gebruik van de jeugdhulp en een verzwaring in de zorgvraag heeft in 2021 tot een overschrijding van het geraamde budget geleid. De ontwikkeling is overeenkomstig de landelijke ontwikkelingen.

[2] Afspraak tussen VNG- Rijk en IPO dat gemeenten in de begroting 2022 voor de jaarschijven 2023 t/m 2025 een stelpost van maximaal 75% van de bedragen uit de hervormingsagenda mogen opnemen.

Ibor beheerplannen

In februari 2022 hebben wij voor de diverse beheergroepen openbare ruimte beheerplannen vastgesteld. Deze beheerplannen beschrijven wat er nodig is om het areaal op het door de Raad vastgestelde niveau te onderhouden; zowel wat werkzaamheden betreft als financieel gezien. Het benodigde budget, zoals opgenomen in deze beheerplannen, is in aanloop naar de begroting 2022, geconfronteerd met de budgetten zoals opgenomen in de begroting 2021, met als conclusie een tekort op zowel de exploitatie als de investeringen. Daarnaast zijn er herstelmaatregelen nodig om het areaal op niveau te brengen. Een bijstelling van de budgetten bleek dus noodzakelijk. Er is reëel begroot omdat:

- we nog in ontwikkeling zijn naar een professionele beheerorganisatie (deskundigheid bestaande formatie)
- vacatures lastig in te vullen zijn door een krappe arbeidsmarkt
- we afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van adviesbureaus en aannemers en doorlooptijden van aanbestedingen
- én rekening moeten houden met de belastbaarheid van de gemeente en onze inwoners qua gelijktijdige uitvoering van werkzaamheden.

Dat wil zeggen, kritisch gekeken naar hoeveel van het tekort we daadwerkelijk in 2022 konden wegzetten. Dit heeft geleid tot een bijstelling van de budgetten in de begroting 2022, waarbij echter het volledige tekort nog niet gedekt is.

In 2022 zijn we verder aan de slag gegaan met de beheerplannen en is er nog een financiële verdiepingsslag gemaakt. Dit heeft er toe geleid dat er nog € 0,2 mln. financiële ruimte in de begroting is gevonden. De resterende tekorten als vertrekpunt voor de begroting 2023, zijn weergegeven in onderstaande tabel.

	Beheerplannen benodigd	Confrontatie begroting '21	Bijstelling begroting '22	Resterend tekort begroting '22	Verdieping '22	Tekort begroting '23
Exploitatie (s)	€ 14,9 miljoen	- € 2,3 miljoen	+ € 1,2 miljoen	- € 1,1 miljoen	+ € 0,2 miljoen	- € 0,9 miljoen
Investeringen (s)	€ 12,6 miljoen	- € 4,8 miljoen	+ € 1,5 miljoen	- € 3,3 miljoen		- € 3,3 miljoen
Herstelmaatregelen (i)	€ 5,7 miljoen	- € 5,7 miljoen	+ € 1,6 miljoen	- € 4,1 miljoen		- € 4,1 miljoen

Ook voor de begroting 2023 hebben we zo reëel mogelijk begroot. Hierbij enerzijds kijkend naar de uitvoerbaarheid van de beheerplannen door eigen capaciteit en beschikbaarheid van adviesbureaus en aannemers. Met anderzijds aandacht voor het voorkomend van achterstallig onderhoud. Dit heeft geresulteerd in onderstaand begrotingsbeeld:

	Tekort begroting '23	Reëel begroten '23	Begroting 2024 en verder
Exploitatie (s)	- € 0,9 miljoen	+ € 0,4 miljoen	+ € 0,5 miljoen
Investeringen (s)	- € 3,3 miljoen		+ € 3,3 miljoen
Herstelmaatregelen (i)	- € 4,1 miljoen		+ € 4,1 miljoen

Sanering ombuigingsopgave

De taakstellingen woningbouwprogramma's, verlaging rentepercentage investeringen nieuw beleid, temporisering nieuw beleid zijn niet realiseerbaar en worden zodoende structureel afgeboekt. Verderop in dit hoofdstuk worden de openstaande ombuigingen verder toegelicht.

Correctie algemene reserve

In het verleden hebben wij telkens bij een P&C-product[3] de overschotten gestort in de algemene reserve. Niet alleen voor de lopende jaarschijf, ook in de meerjarenraming. Wij stellen voor om voordelige (begrotings)saldi alleen op basis van de jaarrekening in de algemene reserve te storten. Hierbij hanteren wij een aantal overwegingen:

- uitgangspunt is een structureel en reëel sluitende begroting, met een geactualiseerd risicoprofiel dat 100% is afgedekt in de algemene reserve risicobeheersing;
- bij de jaarrekening is het feitelijk gerealiseerd resultaat bekend;
- alleen in de algemene reserve storten als er daadwerkelijk een overschot is;
- voorkomen dat er toekomstig wordt gespaard, niet wetende of er toekomstig ook daadwerkelijk geld over

Actualisatie kapitaallasten

Wij hebben de kapitaallasten (rente en afschrijving) geactualiseerd. De afschrijvingen zijn bijgesteld op basis van actuele prognoses over de voortgang van onze projecten, de actuele rente en de vrijval van afgeschreven activa. Tot en met 2024 leidt dit per saldo tot voordelige bijstellingen. In 2025 leidt dit per saldo tot een nadeel van € 0,18 mln. doordat we het financieringstekort tegen hogere percentages, dan in de begroting 2022 aangenomen, moeten berekenen.

In 2026 zijn de volledige kapitaallasten van de investeringen 2025 in nieuw beleid (€ 10 mln.) en Ibor vervangingsinvesteringen (€ 9,3 mln.) geraamd. Volgens onze richtlijnen ramen wij in 2025 voor de investeringen uit deze jaarschijf op basis van een half jaar rente.

Gemeenschappelijke regelingen/ Verbonden partijen

In de raadsvergadering van 19 mei zijn de concept begrotingen van de verbonden partijen aan de orde geweest. Alle financiële consequenties uit deze concept begrotingen 2023 zijn verwerkt in de begroting 2023. De bedragen die in de tabel zijn opgenomen hebben betrekking op autonome ontwikkelingen zoals die in de concept begrotingen zijn opgenomen. De kosten van indexering worden gedekt uit de hiervoor beschikbare middelen uit het gemeentefonds.

bedragen x €1.000	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Actualisatie gemeenschappelijke regelingen					
- Veiligheidsregio Zuid-Limburg	100				
- Omnibuzz	-51	-82	70	51	33
- KBL	-160	-130	-230	-310	-310
- Vidar Wsw	446	180	220	172	1.132
- GGD		-407	-268	-285	-337
- RUD		-63	-63	-63	-63
- BsGW		-229	-57	-57	-57
Saldo actualisatie gemeenschappelijke regelingen	**335**	**-731**	**-328**	**-492**	**398**

ICT

Op het gebied van Informatiemanagement- ICT wordt voorgesteld de begroting met ingang van 2023 structureel bij te stellen als gevolg van:

- Meerkosten als gevolg van de huidige licentiekosten Microsoft ad € 70.000
- Meerkosten back-up als gevolg van meer gebruik M365, Teams, Onedrive en Email ad € 48.000

[3] Begroting, tussentijdse rapportages, jaarrekening

Bijdrage MAA
De bijdrage voor Maastricht Aachen Airport (MAA) van jaarlijks € 0,1 mln. eindigt in 2025. In de meerjarenraming wordt dit bedrag in 2026 gecorrigeerd ten gunste van het begrotingssaldo.

Digitale dienstverlening
Als gevolg van de wetgeving, die tot doel heeft de (digitale) dienstverlening aan inwoners en ondernemers te verbeteren/moderniseren, zien wij de kosten structureel stijgen. Daarom stellen wij voor de budgetten structureel te verhogen om te kunnen voldoen aan de wettelijke dienstverleningseisen (bijvoorbeeld t.a.v. toegankelijkheid, DigiDaudits en koppelingen tussen systemen).

Verkiezingen
Op 15 maart 2023 zijn er 2 verkiezingen: Provinciale Staten- en de Waterschapsverkiezingen. Wij stellen voor om voor deze dubbele verkiezingen in 2023 incidenteel een bedrag beschikbaar te stellen voor onder andere 2 stempassen/2kandidaatlijsten, 2 stembiljetten en extra postbezorging van de stembescheiden. De kosten voor bezorging van de verkiezingspost ad € 18.000 werken structureel door als gevolg van de tariefstijgingen bij PostNL. Overigens zijn de kosten van de verspreiding van reguliere verkiezingen over drie dagen nog niet structureel in de begroting verwerkt. Dit in afwachting van een aanpassing van de kieswet door het Ministerie van BZK, gevolgd door een wetswijziging.

Taakmutaties gemeentefonds (< € 50.000)
In de meicirculaire 2022 zijn compensaties voor nieuwe taken en taakreducties opgenomen. In laatste geval gaat het dan om een korting op het gemeentefonds die betrekking heeft op maatregelen die leiden tot lagere kosten of extra opbrengsten in de gemeentelijke begroting. Voor posten onder € 50.000 is het uitgangspunt dat deze taakreducties opgevangen kunnen worden binnen de begroting. Deze middelen vallen vrij ten gunste van het begrotingssaldo.

Dividend aandelen RWM
Conform de berichtgeving vanuit RWM afval en reiniging wordt in 2022 incidenteel dividend uitgekeerd. Dit leidt tot een voordelige bijstelling van het budget in 2022 met € 0,14 mln.

BsGW (WOZ-ontwikkeling)
De BsGW heeft voor de OZB niet-woningen 2021 en 2022 een prognosewijziging afgegeven. Het betreft € 0,5 mln. voor 2021 en € 1,4 mln. voor 2022. Na correctie voor het Gemeentefonds leidt dit per saldo tot een extra opbrengst van € 1,8 mln. Na afgifte van de prognose WOZ-waarde in oktober voorafgaand aan een jaar stopt het waarderingsproces niet, dit loopt door tot eind januari van het betreffende jaar. Deze meeropbrengst wordt grotendeels veroorzaakt door waardebijstellingen gebaseerd op ontwikkelingen bij diverse specifieke objecten met een groot financieel belang. Deze objecten hebben allemaal hun eigen specifieke taxatiemethode en waardeontwikkeling, waarbij gedurende het waarderingsproces BsGW, hierbij ook afhankelijk is van de benodigde informatie uit externe bronnen.

Lokale lasten indexering
Dit betreft de indexering van de OZB inkomsten uit woningen en niet-woningen op basis van het loon- en prijspeil (3,12%) voor 2023.

Afval en riool
De uitwerking van de belastingmaatregelen 2023 resulteert (vooralsnog) in een structureel voordeel van € 0,27 mln. De kosten van RWM zijn gestegen, hetgeen tot uiting komt in de ontwikkeling van het tarief. Deze hogere kosten leidt tot een hoger bedrag aan verhaalbare BTW, hetgeen ten gunste van de algemene middelen komt.

De vaststelling van de belastingmaatregelen 2023, inclusief de ontwikkeling van de tarieven voor afval en riool is geagendeerd voor de raadsvergadering van 15 december 2022.

Bijdrage GGU VNG

In 2018 zijn gemeenten gestart met de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) waarbij er grote maatschappelijke en organisatorische opgaven gezamenlijk worden aangepakt. Dit wordt gefinancierd middels een bijdrage (per inwoner) vanuit de gemeenten richting de VNG. De bijdrage was in 2021 € 2,55 per inwoner en is gestegen in 2022 naar € 3,14 en in 2023 naar € 3,33. De stijging is enerzijds het gevolg van jaarlijkse indexatie, meer structurele diensten en extra proposities op het gebied van WMO en Jeugdwet, Infectieziektebestrijding, Crisisbeheersing en het Klimaatakkoord.

Posten < € 50.000

Dit betreft een aantal kleinere bijstellingen (bedragen < € 50.000). Deze bijstellingen kunt u in de programmabegroting op de programmabladen teruglezen.

(Beleids)keuzes

In onderstaande tabel zijn de (beleids)keuzes op een rij gezet. Aansluitend lichten wij de posten toe.

Tabel – (beleids)keuzes

bedragen x €1.000	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
(beleids)keuzes					
Incidentele middelen voor duurzaamheid		-300			
Inzet POK-middelen 2022		400			
Bijdrage OLS	-150				
Wet open overheid (Woo)	-172	-192	-211	-230	-230
Meicirculaire (middelen Woo)	172	192	211	230	230
Saldo (Beleids)keuzes	**-150**	**100**	**-**	**-**	**-**

Incidentele middelen voor duurzaamheid

Als aanvulling op het structureel (werk)budget van € 79.000 en de incidentele middelen in de reserve Dubbel Duurzaam ad € 0,45 mln. stellen we voor in 2023 eenmalig € 0,30 mln. op te nemen als impuls voor duurzaamheidsmaatregelen. Dit stelt ons in staat pro-actiever beleid te formuleren en uit te voeren. Tevens zijn we in staat te voldoen aan deelnameverplichtingen in RES Zuid-Limburg en het ontwikkelpad Circulaire Samenleving. Daarnaast zetten we in op het verbeteren van de continuïteit, het uitbreiden van acties gericht op gedragsverandering/ ”van buiten naar binnen werken”. Het structureel opnemen van extra middelen voor duurzaamheid nemen we mee in de integrale afweging bij de kadernota 2023.

Inzet POK-middelen 2022

In de decembercirculaire 2021 zijn extra rijksmiddelen toegekend voor het versterken van de uitvoering met als specifiek doel om het vertrouwen van de burgers in het handelen van de overheid te verbeteren. De middelen zijn toegekend voor de periode 2021-2027. Een uitvoeringsvoorstel is in voorbereiding voor de inzet van deze toegekende middelen. Wij stellen voor de reeds ontvangen gelden over 2021 in te zetten ten gunste van algemene middelen

Bijdrage Oud Limburgs Schuttersfeest (OLS)

Dit voorstel heeft betrekking op het reserveren van middelen voor de organisatie van het OLS 2023 in Born. Momenteel werken de werkgroepen van het OLS (deel)begrotingen uit. In afwachting van deze uitwerking

stellen wij voor een bedrag van € 0,15 mln. te reserveren voor te maken gemeentelijke kosten rondom de facilitering van dit evenement.

Wet open overheid (Woo)

Per 1 mei 2022 heeft de Wet open overheid (Woo) de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. De wet is per 1 mei gedeeltelijk in werking getreden. De rest van de wet staat gepland om vanaf 1 januari 2023 in werking te treden. Per 1 mei 2022 passief openbaar maken en vanaf 1 januari 2023 actief openbaar maken. Met passieve publicatie wordt bedoeld dat documenten op verzoek beschikbaar worden gesteld. Dit komt in grote mate overeen met de vereisten uit de voormalige Wet openbaarheid van bestuur. Met actief openbaar maken wordt bedoeld dat documenten op voorhand al door de gemeente worden gepubliceerd via het Platform Open Overheidsinformatie (hierna: PLOOI). Hierop wordt onze informatiehuishouding de komende jaren ingericht. De geest van deze nieuwe wet is dan ook een meer transparante overheid met een goede communicatie richting de burger. Het goed implementeren van deze nieuwe wet in onze organisatie is geheel in lijn met de uitvoeringsafspraken uit het coalitieakkoord en onze Toekomstvisie. We werken steeds meer van buiten naar binnen en werken aan het vertrouwen van onze burgers. We willen hen graag zo goed mogelijk van informatie kunnen voorzien. Voor de implementatie en borging van deze nieuwe wetgeving is budget ter beschikking gesteld via de meicirculaire waarmee we onze processen en dienstverlening gaan verbeteren.

Structureel begrotingsevenwicht

Uit de actualisatie van het begrotingsbeeld blijkt dat we in de jaarschijf 2023 een tekort hebben van € 0,12 mln., gevolgd door overschotten in 2024 en 2025 van € 5,43 mln. respectievelijk € 8,62 mln. Het tekort in het 'ravijnjaar' 2026 bedraagt € 8,34 mln. Bij het onderdeel 'Bestemming begrotingssaldi' gaan we verder in op de bestemming van de voor- en nadelige saldi. Aanvullend moeten we op basis van onze eigen uitgangspunten en de eisen vanuit het provinciaal toezicht onze begroting en meerjarenraming ook structureel in evenwicht hebben. Dit betekent dat de structurele baten voldoende moeten zijn om onze structurele lasten te dekken. Onderstaand brengen we op basis van de actuele begrotingssaldi de ontwikkeling van de structurele begrotingssaldi in beeld. Om het structureel saldo te berekenen worden de incidentele posten uit het begrotingssaldo geëlimineerd. Dit betekent dat we de incidentele baten negatief respectievelijk de incidentele lasten positief op het begrotingssaldo corrigeren.

Tabel: structureel begrotingsevenwicht

bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
STRUCTUREEL EVENWICHT				
Saldo baten en lasten, exclusief mutaties in reserves	-246	7.052	10.425	-6.593
Toevoeging en onttrekkingen aan reserves	129	-1.620	-1.801	-1.749
Begrotingssaldo voor bestemming	**-118**	**5.431**	**8.623**	**-8.341**
Correctie incidentele posten				
- incidentele baten	-9.964	-4.903	-3.358	-2.025
- incidentele lasten	10.170	5.449	3.487	1.955
Structurele begrotingssaldi	**208**	**5.978**	**8.753**	**-8.412**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het structureel evenwicht in onze begroting tot en met 2025 is geborgd. Het structureel begrotingssaldo is in 2023 € 0,21 mln. voordelig en loopt op tot een voordelig structureel saldo van € 8,75 mln. in 2025. In het ravijnjaar 2026 is het structureel saldo € 8,41 nadelig. In dit verband merken wij nog op dat in de Miljoenennota voor 2023 en 2026 extra middelen in het gemeentefonds zijn aangekondigd. Op basis van de septembercirculaire kunnen wij het effect voor onze begroting in beeld brengen. Duidelijk is dat dit een positief effect zal hebben op het structureel evenwicht in jaarschijf 2023 en meerjarenraming..

Voor een gedetailleerde specificatie van de incidentele baten en lasten verwijzen wij naar paragraaf 6.4 Overzicht incidentele baten en lasten. In paragraaf 6.5 Structureel evenwicht is de opbouw van de begrotingssaldi per programma weergegeven. Zoals in paragraaf 2.1 aangegeven heeft het nadelig structureel saldo geen invloed op de uitspraak voor het begrotingstoezicht.

Bestemming begrotingssaldi

In onderstaande tabel zijn de saldi naar aanleiding van de actualisatie van het begrotingsbeeld opgenomen.

Tabel: resultaatbestemming 2022

bedragen x €1.000	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
RESULTAATBESTEMMING					
Resultaat 2de rapportage 2022	**-4.557**	**-1.267**	**-1.307**	**-337**	**-337**
Verkenning ontwikkeling begrotingsbeeld:					
- Autonome ontwikkelingen	3.802	1.049	6.738	8.960	-8.004
- (Beleids)keuzes	-150	100	-	-	-
SALDI BIJGESTELD BEGROTINGSBEELD	**-905**	**-118**	**5.431**	**8.623**	**-8.341**
Inzet jaarrekeningresultaat 2021	905	118			
ACTUELE BEGROTINGSSALDI	**0**	**0**	**5.431**	**8.623**	**-8.341**

Dekking incidentele tekorten jaarschijven 2022 en 2023

Wij stellen voor de jaarschijven 2022 en 2023 sluitend te maken met de inzet van middelen uit de algemene reserve (voordelig jaarrekeningresultaat 2021) van € 0,91 mln. in 2022 respectievelijk € 0,12 mln. in 2023. Wij sluiten hiermee aan op de besluitvorming over de 2de rapportage 2022, waarbij voor dekking van het tekort in 2022 een relatie is gelegd met het jaarrekeningresultaat 2021. Het tekort in het 'ravijnjaar' 2026 kan nu niet met structurele maatregelen worden gedekt. Voor structurele financiële ruimte zijn we in afwachting van de uitkomsten uit de septembercirculaire. De financiële gevolgen hiervan verwerken we conform het raadsbesluit over de P&C-cyclus 2022 in de 4de rapportage 2022. Daarnaast zijn we in afwachting van de eerder door de Minister van BZK aangekondigde contourennota. Eerder heeft de minister aangekondigd dat in deze nota onder andere in wordt gegaan op de verruiming van het lokaal belastinggebied en onderzoek naar een stabielere financieringssystematiek.

Ravijnjaar 2026

We stellen voor af te zien van het inzetten van het overschot uit 2025 om de jaarschijf 2026 incidenteel sluitend te maken. Omdat op basis van beeld uit de meicirculaire 2022 voor 2027 en volgende jaren het financieel beeld van 2026 niet wezenlijk wijzigt, zijn wij van mening dat het incidenteel oplossen van het tekort in 2026 niet effectief is. Hetgeen door onze provinciale toezichthouder wordt onderschreven.

Incidentele overschotten in de jaarschijven 2024 en 2025

Wij stellen voor de voordelige saldi in de jaarschijven 2024 en 2025, in afwachting van de eerder gememoreerde uitkomsten uit de septembercirculaire 2022 en contourennota nu niet aan te wenden. Wij gaan ervan uit dat in het traject van de kadernota 2023, mede op basis van genoemde publicaties, inzicht is de structurele financiële mogelijkheden. Op basis van de structurele financiële ruimte enerzijds en de inventarisatie van nieuwe ambities, gebaseerd op het coalitieakkoord en uitvoeringsafspraken anderzijds, kan dan een integrale afweging plaatsvinden.

Weerstandsvermogen

Voor een goed inzicht in onze financiële positie kijken we naast de ontwikkeling van het begrotingsbeeld naar onze financiële weerbaarheid. Hierbij gaat het over de mate waarin wij in staat zijn financiële risico's op te vangen. Dit komt tot uitdrukking in ons weerstandsvermogen. Dit weerstandsvermogen geeft aan over hoeveel incidentele middelen we beschikken om risico's en/of onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat de uitvoering van de begroting in het gedrang komt. In de kadernota weerstandsvermogen en risicobeheersing hebben wij de kaders voor de minimale omvang van ons weerstandsvermogen vastgelegd. Het gaat dan over de algemene reserve en de algemene reserve risicobeheersing. In onderstaande tabel hebben we de toepassing van deze kaders voor beide reserves inzichtelijk gemaakt

Algemene reserve risicobeheersing

In de algemene reserve risicobeheersing dekken wij ons risicoprofiel af. Dit doen we op basis van onderstaande spelregels uit de kadernota weerstandsvermogen en risicobeheersing.

- De dekkingsgraad weerstandsvermogen bedraagt 100% (1,0);
- In deze reserve vindt 100% risicoafdekking plaats. Het risicoprofiel is gebaseerd op het totaal van de gekwantificeerde risico's en het restrisico. Het restrisico wordt gebaseerd op 1% van het begrotingstotaal;
- Overschotten/ tekorten in deze reserve verrekenen we met de algemene reserve.

Tabel opbouw algemene reserve risicobeheersing

Bedragen x € 1.000	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Opbouw algemene reserve risicobeheersing					
Kwantificeerbare risico's	7.530	8.960	8.960	8.960	8.960
Genormeerd risicoprofiel - restrisico 1% van het begrotingstotaal	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal benodigd weerstandsvermogen	**11.530**	**12.960**	**12.960**	**12.960**	**12.960**
Dekking post onvoorzien	-100	-100	-100	-100	-100
Benodigd in algemene reserve risicobeheersing	**11.430**	**12.860**	**12.860**	**12.860**	**12.860**
weerstandscapaciteit na aanvulling	100%	100%	100%	100%	100%

Uit bovenstaande tabel blijkt dat wij ons gekwantificeerd risicoprofiel, inclusief een achtervang voor een restrisico van 1% van het begrotingstotaal 100% kunnen afdekken. Het saldo van de algemene reserve risicobeheersing loopt op van € 11,43 mln. in 2022 naar € 12,86 mln. met ingang van 2023. Voor een gedetailleerde toelichting op bovenstaande tabel verwijzen wij naar paragraaf 5.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Algemene reserve

In de kadernota weerstandsvermogen en risicobeheersing is de ondergrens van de algemene reserve bepaald op 2% van het begrotingstotaal. In onderstaande tabel geven wij inzicht in het verloop van de algemene reserve. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de effecten van de besluitvorming over de begroting 2023.

Tabel Opbouw algemene reserve

Bedragen x € 1.000	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Opbouw algemene reserve					
Omvang algemene reserve	19.671	17.346	17.424	17.733	17.783
Bestemmingen	-8.081	-6.777	-6.857	-6.937	-7.017
Ondergrens (2% van het begrotingstotaal)	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
Surplus in algemene reserve	**3.590**	**2.569**	**2.567**	**2.796**	**2.766**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het saldo van de algemene reserve in 2022 € 19,67 mln. bedraagt en met ingang van 2023 daalt naar afgerond circa € 18 mln. In deze saldi is rekening gehouden met de correctie van de stortingen in algemene reserve, zoals eerder in de hoofdstuk opgenomen in de tabel autonome ontwikkelingen. Aanvullend worden middelen gereserveerd voor een aantal specifieke bestemmingen. Onder andere voor het opvangen van nadelige coronagevolgen. Van de ontvangen steunpakketten is nog een bedrag van € 4,80 mln. beschikbaar. Na inzet voor een de specifieke bestemmingen en rekening houdend met de ondergrens van 2% resulteert het surplus in de algemene reserve. Dit surplus bedraagt € 3,6 mln. in 2022 en daalt dan naar circa € 2,6 mln. in 2023 en 2024 respectievelijk circa € 2,8 mln. in 2025 en 2026. Wij benadrukken dat het surplus een incidenteel karakter heeft. De toename van de algemene reserve en het surplus in het bijzonder draagt bij aan het versterken van onze financiële positie respectievelijk aan de ontwikkeling van onze financiële kengetallen.

Vervangingsinvesteringen IBOR

Eerdere besluitvorming

Binnen het investeringsprogramma maken we onderscheid in vervangingsinvesteringen IBOR en investeringen in nieuw beleid. In hoofdstuk 3 gaan we nader in op de investeringen in nieuw beleid. Op basis van de kadernota 2015 is voor IBOR vervangingsinvesteringen jaarlijks een bedrag van € 7,8 mln. beschikbaar. Vervolgens hebben we op basis van het integraal onderhoudsplan IBOR - vastgesteld in de raadsvergadering van 13 november 2019 – een investeringsbedrag van € 14,2 mln. beschikbaar om herstelmaatregelen op het gebied van met name verhardingen te realiseren. Dit investeringsbedrag is uitgesmeerd over de jaren 2020-2023. In de 3e rapportage 2020 is het budgettair kader voor deze investeringen verder aangevuld voor teerhoudend asfalt met € 1,6 mln. Dit bedrag is uitgesmeerd over de jaarschijven 2021 tot met 2023. In de begroting 2022 is het reguliere budget voor vervangingsinvesteringen met € 1,5 mln. opgehoogd.

Begroting 2023

In dit hoofdstuk is bij de toelichting op de autonome ontwikkelingen/ beleidskeuzes onder andere ingegaan op de uitwerking van de beheerplannen Ibor. De confrontatie tussen de budgetten, benodigd op basis van de beheerplannen en de beschikbare budgetten binnen onze begroting, toont aan dat om de beheerplannen uit te kunnen voeren:

- Het investeringsvolume vanaf 2024 jaarlijks met € 1,5 mln. moet worden opgehoogd;
- Het investeringsvolume voor herstelmaatregelen in 2024 incidenteel moet worden opgehoogd met € 4,1 mln.

In onderstaande tabel vatten wij het budgettair kader voor IBOR vervangingsinvesteringen samen.

Tabel – samenvatting vervangingsinvesteringen Ibor

bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	totaal
IBOR - VERVANGINGSINVESTERINGEN					
Eerdere besluitvorming					
Vervangingsinvesteringen IBOR regulier	9.300	9.300	9.300	9.300	**37.200**
Herstelmaatregelen (integraal onderhoudsplan raad 13-11-2019)	3.600				**3.600**
Herstelmaatregelen teerhoudend asfalt (3de rapportage 2020)	500				**500**
Begroting 2023					-
Structurele verhoging vervangingsinvesteringen IBOR o.b.v. beheerplannen		3.300	3.300	3.300	**9.900**
Incidentele verhoging investeringsvolume voor herstelmaatregelen		4.100			**4.100**
Totaal beschikbaar	**13.400**	**16.700**	**12.600**	**12.600**	**55.300**

Zoals in bovenstaande tabel aangegeven bedragen de totale vervangingsinvesteringen voor IBOR in 2023 € 13,4 mln. Dit bedrag kent de volgende opbouw:

- De reguliere vervangingsinvesteringen van in totaal € 9,3 mln. op basis van het integraal beheerplan en daaruit afgeleide beheerplannen.
- Uitvoering van herstelmaatregelen in 2023 ad € 3,6 mln. op basis van het integraal onderhoudsplan en daaruit afgeleide beheerplannen.
- Uitvoering van herstelmaatregelen inzake teerhoudend asfalt in 2023 ad € 0,5 mln.

Ombuigingen

Passend binnen onze vastgestelde begrotingskaders ligt er een structureel en reëel sluitende begroting voor. Om de financiën duurzaam op de orde te krijgen en houden, moeten we uitvoering geven aan een aantal ombuigingen die in het verleden zijn vastgesteld. In onderstaande tabel presenteren wij de stand van zaken over de resterende ombuigingen.

Tabel – openstaande ombuigingen

bedragen x € 1.000					
Sanering ombuigingsopgave					
OMBUIGING	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Realiseren:					
- Jeugd	800	800	800	800	800
- Areaal Chemelot (OZB)			170	340	540
- Vermarkten ESCS-locatie, incl. zwembad Nieuwe Hateboer	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
- Vastgoed	722	722	722	722	722
Niet realiseren:					
- Vergroten woningbouwprogramma	**50**	**50**	**50**	**50**	**50**
- Verlaging rentepercentage investeringen nieuw beleid				**540**	**540**
- Temporisering nieuw beleid			**558**	**632**	**632**
- Onderuitputting oude kredieten 2002-2018	**133**				
Totale ombuigingen, waarvan:	**2.905**	**2.772**	**3.500**	**4.284**	**4.484**
- Realiseerbaar	***2.722***	***2.722***	***2.892***	***3.062***	***3.262***
- Niet-realiseerbaar	***183***	***50***	***608***	***1.222***	***1.222***

Wij hebben bovenstaand pakket aan openstaande ombuigingen beoordeeld op hardheid, haalbaarheid en realiteitswaarde. Omdat een aantal ombuigingen niet is te realiseren, stellen wij voor deze ombuigingen af te boeken ten laste van het begrotingssaldo Om hiermee onze financiële stabiliteit zoveel mogelijk te waarborgen. Onderstaand gaan we nader op de ombuigingen in.

<u>Realiseerbaar</u>

Op het gebied van jeugd zijn al diverse maatregelen genomen die leiden tot lagere lasten. In de bijstellingen van de budgetten voor jeugd, zoals opgenomen onder de autonome ontwikkelingen, hebben wij hier rekening mee gehouden. De ombuiging areaal Chemelot gaat in per 2024 en is gekoppeld aan extra OZB als gevolg van verwachte areaaluitbreiding op Chemelot. Voor de invulling van de ESCS-locatie is mede op basis van een uitgebreid participatieproces een aantal denkrichtingen uitgewerkt. Daarnaast is in een opiniërende ronde over een aantal mogelijk te stellen randvoorwaarden gedebatteerd. Op basis hiervan wordt de besluitvorming over de invulling verder voorbereid. Naar verwachting wordt de begrote ombuiging van € 1,2 mln. in 2022 en 2023 nog niet gerealiseerd. Het risico op niet-realisatie is voor beide jaarschijven afgedekt in de algemene reserve risicobeheersing. Zie hiervoor tevens paragraaf 5.2 weerstandsvermogen en risicobeheersing. De ombuiging

vastgoed wordt jaarlijks ingevuld op basis van verkooptransacties op het gebied van vastgoed. Tot nu toe vindt deze invulling plaats op basis van incidentele verkoopopbrengsten. We gaan onderzoeken of en op welke wijze we deze ombuiging structureel kunnen invullen. Via de P&C-cyclus komen we hierop terug.

Niet-realiseerbaar

De ombuiging vergroten woningbouwprogramma betreft een restbedrag van een oude taakstelling. Wij stellen voor dit restant op te lossen ten laste van het begrotingssaldo. De overige niet-realiseerbare ombuigingen hebben betrekking op kapitaallasten. De invulling hiervan vindt jaarlijks plaats op basis van actuele renteontwikkelingen en ontwikkelingen met betrekking tot de voortgang van onze projecten en de gevolgen hiervan voor de afschrijvingen. Invulling van de ombuiging verlaging rentepercentage nieuw beleid is gezien de oplopende renteontwikkeling niet realiseerbaar. Bovendien geeft actuele regelgeving van provinciaal toezicht aan dat het ramen van onderuitputting kapitaallasten op begrotingsbasis niet meer is toegestaan. Hierop aansluitend stellen we voor deze ombuigingen af te boeken ten laste van het begrotingssaldo. Deze posten zijn als onderdeel van de autonome ontwikkelingen meegenomen bij de actualisatie van de begrotingssaldi

Samenvatting financieel perspectief

In deze paragraaf hebben wij het financieel perspectief geactualiseerd. Om inzicht te krijgen in de betekenis van deze actualisatie voor onze financiële veerkracht kijken we naar de volgende onderwerpen:

- Ontwikkeling begrotingssaldi
- Borging structureel een reëel begrotingsevenwicht
- Omvang van de algemene reserve/ algemene reserve risicobeheersing
- Ruimte voor nieuw beleid/ borging continuïteit uitvoering bestaand beleid
- Ontwikkeling financiële kengetallen, zie paragraaf 5.2 weerstandsvermogen en risicobeheersing.

In onderstaande tabel hebben wij de betekenis van de actualisatie van het begrotingsbeeld voor de ontwikkeling van onze begrotingssaldi en het structureel begrotingsevenwicht nog eens op een rij gezet.

bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
STRUCTUREEL EVENWICHT				
Saldo baten en lasten, exclusief mutaties in reserves	-246	7.052	10.425	-6.593
Toevoeging en onttrekkingen aan reserves	129	-1.620	-1.801	-1.749
Begrotingssaldo voor bestemming	**-118**	**5.431**	**8.623**	**-8.341**
Correctie incidentele posten				
- incidentele baten	-9.964	-4.903	-3.358	-2.025
- incidentele lasten	10.170	5.449	3.487	1.955
Structurele begrotingssaldi	**208**	**5.978**	**8.753**	**-8.412**

Uit de actualisatie van begrotingssaldi blijkt dat in de jaarschijven 2023 t/m 2025 sprake is van sluitende jaarschijven. In 2023 realiseren we dit met de inzet van middelen uit de algemene reserve (voordelig jaarrekeningresultaat 2021) van € 0,12 mln. in 2023. In 2024 en 2025 zijn de begrotingssaldi € 5,43 mln. resp. € 8,62 mln. voordelig. Gevolgd door een tekort van € 8,34 mln. in het ravijnjaar 2026.

Het structureel begrotingsevenwicht, randvoorwaardelijk om voor repressief begrotingstoezicht in aanmerking te komen, hebben we geborgd in de jaarschijven 2023 tot en met 2025. In ravijnjaar 2026 bedraagt het structureel tekort € 8,41 mln.

In onze algemene reserve risicobeheersing hebben we het geactualiseerd risicoprofiel, inclusief een restrisico van 1% van het begrotingstotaal volledig afgedekt. Het surplus in de algemene reserve bedraagt, rekening houdend met een ondergrens van 2% van het begrotingstotaal en een aantal specifieke bestemmingen, € 3,6 mln. in 2022 en daalt dan naar € 2,8 mln. met ingang van 2025. Onderdeel van de specifieke bestemmingen zijn de nog resterende coronamiddelen van € 4,8 mln. Voor de ruimte voor nieuw beleid verwijzen wij naar hoofdstuk 3 Investerings- en exploitatieprogramma 2022-2025.

Wat betekent dit voor onze financiële veerkracht? Gezien de afdekking van het geactualiseerd risicoprofiel in de algemene reserve risicobeheersing en de buffer/ ondergrens in de algemene reserve van € 8 mln. lijkt dat we voldoende weerbaar zijn om onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen. Door de incidentele begrotingsoverschotten in de jaarschijven 2024 en 2025, het incidenteel inzetbare surplus in de algemene reserve en de resterende coronamiddelen lijken we voldoende wendbaar om invulling te geven aan nieuwe ambities of steunmaatregelen voor verenigingen en instellingen.

Wij zijn ons bewust van de urgentie om steun te bieden aan inwoners, ondernemingen, verenigingen en instellingen die nauwelijks bekomen van de coronacrisis, nu hard getroffen worden door de energiecrisis. Toch past nu voorzichtigheid ten aanzien van de inzet van (incidentele) middelen. Met name door diverse onzekerheden, waarvan we de financiële gevolgen nu nog niet kunnen overzien. Denk aan de invloed van de steeds verder stijgende energietarieven op onze begroting en de begrotingen van gemeenschappelijke regelingen, de impact van de af te sluiten CAO op ons salarisgebouw, de nog te verwachten coronagevolgen nu de najaarsgolf is begonnen en het aantal besmettingen en ziekenhuisopnames weer stijgt. De komende periode monitoren we deze ontwikkelingen nadrukkelijk. Voor zover mogelijk brengen we de financiële effecten van genoemde ontwikkelingen tezamen met effecten uit de septembercirculaire in de 4de rapportage 2022 in beeld. Tegelijkertijd bereiden we voorstellen voor om met alternatieve inzet van (incidentele) middelen te anticiperen op de effecten van de diverse crises op bijvoorbeeld verenigingen en instellingen. We komen hier voor zover mogelijk in de 4de rapportage 2022 dan wel in de kadernota 2023 op terug.

Besluitvorming

Op basis van de uitwerking van dit hoofdstuk stellen wij de volgende beslispunten voor:

- **Akkoord te gaan met de actualisatie van de begroting in de lopende jaarschijf 2022 door verwerking van de bijstellingen in de tabel autonome ontwikkelingen en de tabel (beleids)keuzes van de programmabegroting 2023.**

- **Akkoord te gaan met de actualisatie van de begroting 2023 en meerjarenraming 2023-2026 door verwerking van de bijstellingen in de tabel autonome ontwikkelingen en de tabel (beleids)keuzes van de programmabegroting 2023.**

- **Akkoord te gaan met het sluitend maken van de jaarschijf 2022 met inzet van € 905.000 uit de algemene reserve (voordelig jaarrekeningresultaat 2021).**

- **Akkoord te gaan met het sluitend maken van de jaarschijf 2023 met inzet van € 118.000 uit de algemene reserve (voordelig jaarrekeningresultaat 2021).**

- **Akkoord te gaan met het aanhouden van de voordelige saldi in de jaarschijven 2024 ad € 5,43 mln. en 2025 ad € 8,62 mln. respectievelijk het nadelig saldo in 2026 ad € 8,34 mln. in afwachting van de ontwikkeling van structurele financiële ruimte in de meerjarenraming.**

- **Akkoord te gaan met het beschikbaar stellen van een krediet voor vervangingsinvesteringen Ibor in 2023 voor € 13,4 mln.**

3. INVESTERINGS- EN EXPLOITATIEPROGRAMMA 2022-2026

Voortgang investeringsprogramma

In onderstaande tabel geven wij inzicht in de voortgang van ons investeringsprogramma.

Tabel – voortgang investeringsprogramma

bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal	Reeds besloten datum	Reeds besloten bedrag	Nog beschikbaar
VOORTGANG INVESTERINGSPROGRAMMA OP BASIS VAN RAADSBESLUITVORMING									
Geoormerkte middelen IP 2021-2024									
1. Gemeenschapsaccommodatie Odasingel 90	1.801	627				2.428	14-07-21	50	
							15-12-2021	2.378	
							13-07-2022		-
2. Huisvesting wijkbeheer	750	1.500	5.400	400		8.050	27-05-21	8.050	-
3. Landschapspark Oost en fietspad	100	100	100	100		400			400
4. Proeftuin Zeeheldenbuurt			1.000			1.000			1.000
5. Revitalisering Geleen Zuid	pm	pm	pm	pm		pm			pm
6. Stedelijke ontwikkeling beide centrum Sittard	3.100					3.100	22-04-21	3.100	-
7. Strategisch huisvestingsplan O&K functies: capaciteit	1.500					1.500	14-07-21	371	
							15-12-21	957	172
8. Strategisch huisvestingsplan O&K functies: renovatie		1.500	1.500	1.500		4.500			4.500
9. Transformatievisie Westelijke Mijnstreek	500	500	500	500		2.000	15-12-21	1.000	1.000
10. Verplaatsing ingang kasteelpark Born	275					275	14-07-21	275	-
		50				50	13-07-22	50	
11. Zwem- en schaatsvoorziening	2.224	6.560	6.928	15.648		31.360	16-12-20	31.360	-
12. Vrijetijdseconomie: Passantenhaven	82	48				130	24-02-22	130	-
13. Mobiliteit verbreding A2 (grondwal Baakhoven)			200			200			200
14. Herinrichting en normalisatieproces WWL Tudderenderweg	300					300	11-11-21	300	-
15. Gebiedsvisie omgeving Chemelot	pm	pm	pm	pm		pm			pm
16. Gymnastiekvoorziening DaCapo College en Gymnastiekvereniging Swentibold	1.000					1.000			1.000
19. Algemene investeringsimpuls	4.000					4.000	22-04-21	2.000	
							24-06-21	2.000	-
Bestuurlijk-ambtelijke huisvesting					31.100	31.100	15-12-21	31.100	-
Unilocatie Grevenbicht-Obbicht	10.578					10.578	8-07-20	10.578	
Totaal geoormerkte middelen IP 2021-2024	**26.210**	**10.885**	**15.628**	**18.148**	**31.100**	**101.971**		**93.699**	**8.272**
Geoormerkte middelen Toekomstvisie (ontwikkelpaden)									
17. Projecten in het kader van de Toekomstvisie	1.600	2.000	2.000	2.400		8.000			8.000
18. Projecten in het kader van het BAK	2.000	2.000	2.000	2.000		8.000	22-04-21	2.000	6.000
Totaal geoormerkte middelen Toekomstvisie (ontwikkelpaden)	**3.600**	**4.000**	**4.000**	**4.400**	**-**	**16.000**		**2.000**	**14.000**
Toevoeging investeringsruimte 2025									
Begroting 2022					10.000	10.000	**15-12-21**	**5.000**	5.000
Totaal bedrag investeringsvoorstellen	**29.810**	**14.885**	**19.628**	**22.548**	**41.100**	**127.971**		**100.699**	**27.272**

Dit programma bestaat uit 3 onderdelen:

- Aanvullend op de besluitvorming over de Unilocatie Grevenbicht-Obbicht en bestuurlijk-ambtelijke huisvesting hebben wij in de begroting 2021 een meerjarig investeringsprogramma opgenomen van ruim € 75 mln. Dit onder andere met het doel invulling te geven aan accenten uit het coalitieakkoord en addendum van de vorige bestuursperiode. In de afgelopen 2 jaar zijn op basis van afzonderlijke raadsbesluiten diverse kredieten gevoteerd en projecten in uitvoering genomen. In totaal is voor een bedrag van € 93,7 mln. aan krediet gevoteerd. Voor enkele onderwerpen dient kredietvotering op basis van een raadsbesluit nog plaats te vinden. Dit betreft een bedrag van € 8,27 mln.

  In paragraaf 4.5 Programma Sport, cultuur en recreatie wordt voorgesteld het binnen het resterend investeringsbedrag van € 8,27 mln. geoormerkte bedrag voor de turnvoorziening gymnastiek-

vereniging Swentibold ad € 1,0 mln. daadwerkelijk beschikbaar te stellen. Voor een nadere toelichting op deze kredietvotering verwijzen wij u naar genoemde paragraaf 4.5.

- Op basis van besluitvorming over de kaderbrief 2021 is een investeringsbedrag van in totaal € 14 mln. geoormerkt voor de Toekomstvisie 2030/ ontwikkelpaden en het BAk, met de kanttekening dat middelen worden ingezet op basis van cofinanciering.

- In de begroting 2022 hebben wij in de jaarschijf 2025 € 10 mln. investeringsruimte opgenomen. Hiervan is € 5 mln. ingezet op basis van het raadsbesluit[4] over de bestuurlijk-ambtelijke huisvesting. De resterende middelen zijn geoormerkt voor de ontwikkeling van het landschapspark Burgemeester Damenpark[5].

Beschikbaar budgettair kader

In onderstaande tabel is het beschikbaar budgettair kader voor nieuw beleid weergegeven. Met andere woorden, deze middelen zijn gedekt binnen de begroting. Het bedrag van € 8,27 mln. voor geoormerkte projecten, zoals weergegeven in de tabel 'voortgang investeringsprogramma' is hier niet in meegenomen. Omdat deze middelen in afwachting van een afzonderlijk raadsbesluit zijn gekoppeld aan specifieke projecten. In het beschikbaar budgettair kader is het restant jaarrekeningresultaat 2021 ad € 1,4 mln. meegenomen.

bedragen x €1.000	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**totaal**
Beschikbare ruimte voor nieuw beleid					
Exploitatieruimte :					
- geoormerkte middelen Toekomstvisie (ontwikkelpaden) / BAk		500	500		1.000
- restant jaarrekeningresultaat 2021		1.400			1.400
Beschikbare exploitatieruimte		***1.900***	***500***		***2.400***
Investeringsruimte:					-
- geoormerkte middelen Toekomstvisie (ontwikkelpaden) / BAk	5.600	4.000	4.400		14.000
- toevoeging investeringsruimte (begroting 2022)				500	500
Beschikbare investeringsruimte	***5.600***	***4.000***	***4.400***	***500***	***14.500***

Op basis van besluitvorming over de kaderbrief 2021 zijn zowel de exploitatie- als investeringsmiddelen geoormerkt voor de Toekomstvisie 2030/ ontwikkelpaden en het BAk, met de kanttekening dat middelen worden ingezet op basis van cofinanciering.

Kadernota 2023

Inzet van middelen kan alleen aan de orde zijn voor zover het past binnen de beschikbare middelen zoals opgenomen in bovenstaande tabel. Dit betekent dat, mede op basis van het bijgesteld begrotingsbeeld met het tekort van € 8,34 mln. in het ravijnjaar 2026, we nu geen nieuwe structurele verplichtingen in de exploitatie kunnen aangaan. Dit is pas aan de orde in het proces van de kadernota 2023, welke in het voorjaar 2023 in besluitvorming wordt gebracht. Onderzoek naar financiële ruimte maakt nadrukkelijk onderdeel uit van dit proces. Dit gaan we langs een aantal lijnen doen:

- Vertaling van de financiële effecten uit de Contourennota;
- Uitvoering van het proces 'nieuw voor oud';
- Beoordeling van de uitvoerbaarheid van onze begroting (reële plannen);
- Beoordeling van de aannames en uitgangspunten in open einde regelingen en beoordeling van de 'Sittard-Geleense maat';

[4] Raadbesluit 15 december 2021

[5] Raadsbesluit 16 december 2021

Parallel hieraan gaan we het coalitieakkoord en uitvoeringsafspraken nader uitwerken in consequenties voor benodigde capaciteit en budgetten. Tevens gaan we voortbordurend op het gevolgde proces bij de Toekomstvisie met onze omgeving in gesprek om afstemmen of onze ambities ook gedeeld worden door bedrijven, instellingen en burgers. Op basis van de uitkomsten hiervan en de beschikbare ruimte in onze begroting kan vervolgens een integrale afweging plaats vinden over de inzet van middelen.

Borging continuïteit uitvoering bestaand beleid

Zoals hiervoor beschreven, vindt de integrale afweging over nieuw beleid in de kadernota plaats. Uitzondering geldt voor een aantal onderwerpen die niet tot de behandeling van de kadernota kunnen wachten. Het gaat dan over onderwerpen:

- waarvoor geen (structurele) financiële middelen in begroting 2023 zijn opgenomen;
- die we niet kunnen doorschuiven naar kadernota 2023, omdat er dan knelpunten in de continuïteit van de uitvoering kunnen ontstaan;
- waarvoor we in het komend half jaar 'de trein' rijdend moeten houden';
- die daadwerkelijk uitvoerbaar zijn in de eerste helft van 2023 en consistent zijn met de Toekomstvisie 2030/ BAk.

<u>Beschikbare incidentele middelen</u>

De dekking van deze incidentele overbrugging dient binnen onderstaande budgetten uit de jaarschijf 2023 plaats te vinden:

Exploitatie:

- Geoormerkte middelen Toekomstvisie (ontwikkelpaden)/ BAk: € 0,5 mln.
- Restant jaarrekeningresultaat 2021: € 1,4 mln.

Investeringen:

- Geoormerkte middelen Toekomstvisie (ontwikkelpaden)/ BAk: € 9,6 mln.
  (investeringsruimte uit de jaarschijf 2022 en 2023)

<u>Uitgangspunten incidentele overbrugging</u>

Vooruitlopend hierop zijn urgente onderwerpen in beeld gebracht, waarvoor in de begroting 2023 geen (structurele) financiële middelen zijn opgenomen. De toekenning van structurele middelen voor deze onderwerpen maakt eveneens onderdeel uit van het proces van de kadernota.

Voor het bepalen en onderbouwen van de urgentie zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Middelen worden ingezet voor onderwerpen, die zijn gebaseerd op besluitvorming over:
   a. de kaderbrief 2021, waarbij de ruimte voor nieuw beleid is geoormerkt voor de Toekomstvisie 2030, onder andere voor de ontwikkelpaden en het BAk;
   b. de samenwerkingsagenda Kwaliteit Limburgse Centra versnelling woningbouw
2. Inzicht in de activiteiten per ontwikkelpad die minimaal nodig zijn, zodat de raad in positie is om in 2023 keuzes te kunnen maken voor het ontwikkelpad in het debat over de Kadernota;
3. Inzicht in wat minimaal nodig/randvoorwaardelijk is om het ontwikkelpad overeind te houden en in de uitvoering betrouwbaar aanwezig te zijn in de samenleving conform het gedachtegoed van de Toekomstvisie 2030.
4. Borging van een betrouwbare gemeentelijke overheid

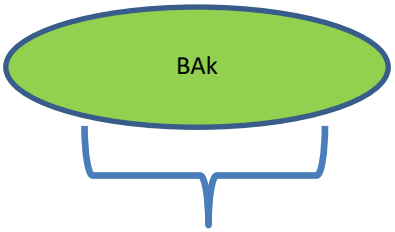
<u>Inventarisatie onderwerpen</u>:

Op basis van een interne analyse zijn wij van mening dat de continuïteit van onderstaande onderwerpen tot aan het debat over de kadernota moet worden geborgd. Zonder inzet van extra middelen is dat niet mogelijk.

-

- Geleen Zuid
- Sittard-Centrum
- Stadslabs
- Geleen Centrum

- Mobiliteit
- Landschap
- Capaciteit RO/ projecten/ KLC-agenda
- werkbudget ontwikkellocaties

Onderstaand lichten we de noodzaak om voor deze onderwerpen het komend half jaar 'de trein rijdend' te houden nader toe.

Ontwikkelpad Geleen-Zuid

Voor Geleen Zuid is enerzijds € 150.000 opgenomen voor de programmaorganisatie Geleen Zuid en anderzijds €4 mln. voor de (her)inrichting openbare ruimte. Beiden kunnen niet wachten tot besluitvorming voorjaar 2023.

- Indien het budget voor de programmaorganisatie niet beschikbaar komt, stoppen de werkzaamheden van het programmabureau maar ook alle communicatie en moet de Zuydkamer worden gesloten. Het budget bestaat namelijk uit bijdragen huur en exploitatie Zuydkamer, een communicatiebudget voor de wijkcommunicatie en een bijdrage aan de programma- en communitymanager. Zonder budget zal dit allemaal per 1-1-2023 per direct stoppen.
- Indien er geen duidelijkheid komt over de investeringsbijdrage van de gemeente aan de herinrichting van de openbare ruimte en de ontkluizing van de beek, kan hiermee geen start worden gemaakt in 2023 en komt ook de betrouwbaarheid van de gemeente onder druk te staan. Zowel het Waterschap als ZOWonen hebben investeringsbijdragen toegezegd en het is noodzakelijk dat ook de gemeente hierover uitsluitsel geeft.

Ontwikkelpad Sittard- Centrum

Het Ontwikkelpad Sittard Centrum kent twee essentiële lijnen:

1. Samen met de samenleving komen tot een gedeelde ambitie (relatie kadernota),
2. De basis op orde (fundament voor het doorlopen proces gericht op een nieuwe gedeelde ambitie).

De eerste lijn betreft onderzoek en interactie met de samenleving om participatief te komen tot de ambitie voor de binnenstad. Deze lijn is essentieel om te starten, omdat deze de basis vormt voor de start van het ontwikkelpad conform Toekomstvisie 2030. De tweede lijn betreft onderzoek en maatregelen in de binnenstad, die momenteel sterk door de samenleving gevoeld worden en het vertrouwen moeten geven in een nieuwe ambitietraject. Inzet op deze lijn 'basis op orde' is nodig om urgenties weg te pakken op openbare ruimte, veiligheid en beleving van de stad. Wij stellen voor hiervoor een exploitatiebedrag van € 0,15 mln. beschikbaar te stellen.

Stadslabs

Voor het verder uitbouwen van de Toekomstvisie 2030 en het uitvoeren van de ontwikkelpaden (m.n. Geleen-centrum, Sittard-centrum en Circulaire Samenleving), is een "onafhankelijk platform" nodig die partijen bij elkaar brengt en initiatieven aanjaagt. De basisgedachte hierachter is cocreatie en participatie van partijen/organisaties/inwoners in de samenleving, inclusief de overheid. Afgelopen jaren heeft Stadslabs Sittard-Geleen hier al haar toegevoegde waarde bewezen in Geleen-centrum, Sittard-centrum en op het stimuleren van het thema circulariteit. Stadslabs Sittard-Geleen heeft een subsidieaanvraag ingediend voor 2023 voor het simpelweg openhouden van de infrastructuur (locaties, organisatie, stadmakers) en het organiseren van activiteiten. Zonder deze financiële bijdrage van de gemeente Sittard-Geleen kan Stadslabs Sittard-Geleen in 2023 haar deuren niet openen, omdat er nog slechts zeer beperkt inkomsten van derden

worden binnengehaald (is een groeimodel voor komende jaren). Voorstel is om in elk geval in de begroting 2023 een financiële bijdrage van € 500.000 op te nemen (zodat de deuren gewoon weer open kunnen) met een focus op beide centra.

Ontwikkelpad Geleen-Centrum
Het belangrijkste is om de vicieuze cirkel in Geleen-centrum te doorbreken. De absolute basis is het langjarig, integraal en stevige wijze aanpakken van (gevoelde) onveiligheid, waarvoor een plan is opgesteld. Veiligheid is de absolute basis voor het überhaupt kunnen bouwen aan een nieuwe toekomst voor Geleen-centrum, hiermee kan meteen in 2023 worden begonnen en moet worden opgepakt om een verdere verslechtering van de veiligheid te voorkomen. Wij stellen voor om ter overbrugging tot aan het debat over de kadernota hier € 150.000 voor beschikbaar te stellen.

Mobiliteit
Om uitvoering te kunnen geven aan het uitvoeringsprogramma mobiliteit stellen wij voor een exploitatiebedrag van € 0,2 mln. respectievelijk een investeringskrediet van € 0,8 mln. beschikbaar te stellen. Deze bedragen worden ingezet voor onderstaande onderwerpen die niet kunnen wachten tot besluitvorming over de kadernota 2023.

- De in het uitvoeringsprogramma 2023 genoemde projecten die voortvloeien uit de gebiedsverkenning Westelijke Mijnstreek kunnen niet worden opgestart (vanwege het ontbreken van exploitatiemiddelen) of worden gerealiseerd (vanwege het ontbreken van investeringsmiddelen).
- Exploitatiemiddelen zijn nodig vanwege het doen van onderzoek in fase 1-2 mobiliteitsprojecten en subsidie aan Zuid-Limburg bereikbaar. Anders zijn we genoodzaakt dit met ingang van 1 januari 2023 te stoppen.
- Investeringsmiddelen zijn nodig om de projecten die nu in onderzoek zijn (o.a. het verbeteren van de N276 – Hoogveld – Heerlenerweg Middenweg en de Verloren van Themaatweg, beiden vloeien voort uit het BAk) verder te kunnen voorbereiden;
- Mobiliteit staat hoog op de agenda van het Rijk en er zijn de komende tijd veel subsidiemogelijkheden vanuit het rijk en de provincie. Hier kunnen we niet op inspelen omdat er geen geld is voor cofinanciering.

Landschap
Wij stellen voor € 0,15 mln. aan exploitatiemiddelen beschikbaar te stellen voor onderstaande onderwerpen die niet kunnenwachten tot besluitvorming over de kadernota 2023.

- Als gevolg van het wegvallen van landelijke middelen hiervoor, is de subsidiebijdrage van € 70.000 voor 2023 opgenomen in de uitvoering agenda landschap (van totaal € 0,32 mln.). Als hierover pas in het voorjaar kan worden besloten betekent dit dat per 1 januari 2023 alle activiteiten van het CNME stoppen en dat heeft grote consequenties, niet alleen m.b.t. de belangrijke activiteiten (op het vlak van natuureducatie en in het licht van de global goals en klimaatverandering) maar ook m.b.t. de mensen die dit uitvoeren en dan hun baan kunnen verliezen.
- Daarnaast hebben we verwachtingen gewekt richting provincie en partijen inzake de natuurcompensatie VDL en de gebiedsontwikkeling Graetheide als belangrijke gebiedsontwikkeling voortvloeiend uit de door de raad vastgestelde Gebiedsvisie Chemelot. Hiervoor zijn procesmiddelen noodzakelijk. Wanneer er geen middelen beschikbaar zijn moeten we onze werkzaamheden hiervoor per 1 januari 2023 stopzetten.

Capaciteit RO/ projecten/ KLC agenda - Werkbudget ontwikkellocaties
We hebben de ambitie om beter in te spelen op de behoeften en opgaven van de samenleving. Daarom hebben we een veranderbeweging en organisatieontwikkeling in gang gezet. De ambities die een plek moeten krijgen in de fysieke leefomgeving, zowel sociaal-maatschappelijk als economisch zijn hoog en het aantal projecten neemt toe, mede als gevolg van autonome ontwikkelingen Daarnaast staat de uitvoeringskracht en –capaciteit binnen het fysiek domein onder druk en is op dit moment grotendeels ingevuld met tijdelijk

personeel en tijdelijk geld. De afgelopen jaren zijn er diverse besluiten genomen met een tijdelijke impact rondom projectmatig werken, de aanpak ontwikkellocaties en projectgebonden formatie. In het ontwikkelplan staan we een aanpak voor die uitgaat van overall-sturing, goedlopende werkprocessen en een kwalitatieve en kwantitatieve verbeterslag.

De eenmalige voeding van de reserve ontwikkelprojecten met een bedrag van € 0,45 mln. kan niet wachten tot besluitvorming 2023. We hebben op dit moment immers geen meerjarige financiële strategie voor ontwikkelprojecten. Er is sprake van krapte op de arbeidsmarkt en een groot deel van de huidige projectformatie is tijdelijk of ingehuurd. Daarnaast is met de vaststelling van de KLC agenda een priortering van projecten vastgesteld. Zonder de inzet van genoemde middelen moeten we per 1 januari 2023 overgaan tot vergaande herprioritering, waarbij we ook een groot deel van de reeds in gang gezette projecten stop moeten zetten in verband met het beëindigen van tijdelijke contracten van projectmanagers. Daarnaast kunnen we ook geen nieuwe projecten meer oppakken, dit heeft ook gevolgen voor de uitvoering in de ontwikkelpaden.

Samenvattend

In onderstaand overzicht hebben we de middelen die nodig zijn om de continuïteit van de uitvoering van een aantal onderwerp uit bestaand beleid op een rij gezet.

bedragen x € 1.000	**2023 exploitatie**	**2023 investering**
Benodigd voor borging continuïteit uitvoering bestaand beleid		
Ontwikkelpad Geleen- Zuid	150	4.000
Ontwikkelpad Sittard-Centrum	150	-
Ontwikkelpad Geleen-Centrum	150	
BAk - Mobiliteit	200	800
BAk - Landschap	150	
Stadslabs	500	
Werkbudget ontwikkellocaties	125	
Capaciteit ruimtelijke ontwikkeling - projecten	325	
Totaal benodigd voor borging continuïteit uitvoering bestaand beleid	**1.750**	**4.800**
BESCHIKBARE DEKKINGSMIDDELEN		
Exploitatie nieuw beleid	500	
Restant jaarrekening 2021	1.400	
Investering ruimte nieuw beeleid		9.600
Totaal beschikbare dekking	**1.900**	**9.600**
Verschil beschikbaar - benodigd	**150**	**4.800**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de beschikbare exploitatie- en investeringsruimte toereikend is om de benodigde bedragen voor het borgen van de continuïteit van een aantal onderwerpen tot aan de besluitvorming over de kadernota 2023 te kunnen borgen. Het structureel beschikbaar stellen van middelen voor deze onderwerpen maakt onderdeel uit van de integrale afweging bij de kadernota 2023. De inzet van deze middelen voor de borging van de continuïteit van de uitvoering van genoemde onderwerpen verwerken wij in de 4de rapportage 2022.

Besluitvorming

Op basis van de uitwerking van dit hoofdstuk stellen wij de volgende beslispunten voor:

- **In te stemmen met het in 2022 beschikbaar stellen van een extra investeringskrediet van € 0,1 mln. voor een nieuw cameratoezichtsysteem en de kapitaallasten te dekken binnen de bestaande begroting.**

- **In te stemmen met het in 2023 beschikbaar stellen van een investeringskrediet van € 1,0 mln. voor de turnvoorziening van gymnastiekvereniging Swentibold en dit te dekken uit de hiervoor geoormerkte middelen binnen het investeringsprogramma 2021-2024.**

- **In te stemmen met het oormerken van exploitatiemiddelen ad € 1,75 mln. respectievelijk investeringsmiddelen ad € 4,8 mln. om in 2023 de continuïteit van de uitvoering van de volgende onderwerpen te borgen:**

	Onderwerp	Exploitatie	Investering
a	Ontwikkelpad Geleen-Zuid	€ 0,15 mln	€ 4,00 mln
b	Ontwikkelpad Sittard-Centrum	€ 0,15 mln	
c	Ontwikkelpad Geleen-Centrum	€ 0,15 mln	
d	Stadslabs	€ 0,50 mln	
e	BAk- mobiliteit	€ 0,20 mln	€ 0,80 mln
f	BAk- landschap	€ 0,15 mln	
g	Werkbudget ontwikkellocaties/	€ 0,33 mln	
h	Capaciteit ruimtelijke ontwikkeling- projecten	€ 0,12 mln	
	Totaal	€ 1,75 mln	€ 4,80 mln

en dit in de 4de rapportage 2022 te verwerken en te dekken uit:

	Dekking	Exploitatie	Investering
i	Beschikbare exploitatieruimte voor nieuw beleid in de begroting 2023	€ 0,50 mln	
j	Inzet algemene reserve (voordelig jaarrekeningresultaat 2021)	€ 1,25 mln	
k	Beschikbare investeringsruimte voor nieuw beleid in de begroting 2023		€ 4,80 mln
	Totaal	€ 1,75 mln	€ 4,80 mln

4. PROGRAMMAPLAN 2023-2026

4.1 INLEIDING

Begrotingsstructuur

In dit hoofdstuk wordt de begrotingsstructuur nader uitgewerkt in doelen en resultaten. Tevens wordt een relatie gelegd met het beschikbare budgettaire kader.

De begrotingsstructuur kent de volgende opbouw:

Programma		Taakvelden	
nr.	naam	nr.	naam
0.	Bestuur en Ondersteuning	0.1	Bestuur
		0.2	Burgerzaken
		0.3	Beheer overige gebouwen en gronden
		0.4	Overhead
		0.5	Treasury
		0.61	OZB-woningen
		0.62	OZB-niet woningen
		0.63	Parkeerbelasting
		0.64	Belasting overig
		0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
		0.8	Overige baten en lasten
		0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)
		0.10	Mutatie reserves
		0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten
1.	Veiligheid	1.1	Crisisbeheersing en brandweer
		1.2	Openbare orde en veiligheid
2.	Verkeer, Vervoer en Waterstaat	2.1	Verkeer en vervoer
		2.2	Parkeren
		2.3	Recreatieve havens
		2.4	Economische havens en waterwegen
		2.5	Openbaar vervoer
3.	Economie	3.1	Economische ontwikkeling
		3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur
		3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen
		3.4	Economische promotie
4.	Onderwijs	4.1	Openbaar (basis)onderwijs
		4.2	Onderwijshuisvesting
		4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken
5.	Sport, Cultuur en Recreatie	5.1	Sportbeleid en activering
		5.2	Sportaccommodaties
		5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
		5.4	Musea
		5.5	Cultureel erfgoed
		5.6	Media

Programma		Taakvelden	
nr.	naam	nr.	naam
		5.7	Openbaar groen en recreatie
6.	Sociaal Domein	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie
		6.2	Wijkteams
		6.3	Inkomensregelingen
		6.4	Begeleide participatie
		6.5	Arbeidsparticipatie
		6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)
	Maatwerkdienstverlening 18+	6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)
		6.71b	Begeleiding (WMO)
		6.71c	Dagbesteding (WMO)
		6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)
	Maatwerkdienstverlening 18-	6.72a	Jeugdhulp begeleiding
		6.72b	Jeugdhulp behandeling
		6.72c	Jeugdhulp dagbesteding
		6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig
		6.73a	Pleegzorg
		6.73b	Gezinsgericht
		6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig
		6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf
		6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
		6.74c	Gesloten plaatsing
	Geëscaleerde zorg 18 +	6.81a	Beschermd wonen (WMO)
		6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)
	Geëscaleerde zorg 18 -	6.82a	Jeugdbescherming
		6.82b	Jeugdreclassering
7.	Volksgezondheid en Milieu	7.1	Volksgezondheid
		7.2	Riolering
		7.3	Afval
		7.4	Milieubeheer
		7.5	Begraafplaatsen en crematoria
8.	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	8.1	Ruimtelijke ordening
		8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
		8.3	Wonen en bouwen

De uitwerking vindt plaats langs de beantwoording op de volgende W-vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat doen we om dit te bereiken?
- Wie en/of wat hebben we nodig om dit te bereiken?
- Wat mag het kosten?
- Wie betaalt mee?
- Wat gebeurt er als we het niet doen c.q. wat zijn de (financiële) risico's?

Beleidsindicatoren

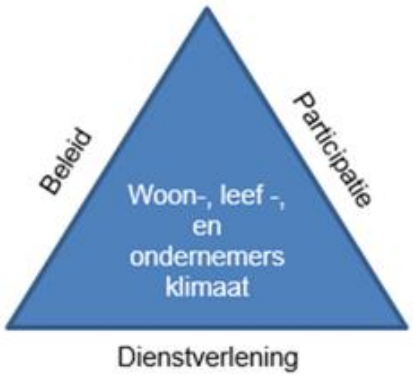
In het gewijzigde BBV is aangegeven dat het voor gemeenten steeds belangrijker wordt om te kunnen sturen op basis van meetbare prestaties en hierbij vergelijkingen te kunnen maken met andere gemeenten. In dit verband is in het BBV een set van uniforme beleidsindicatoren voorgeschreven. De aan de indicatoren gekoppelde waardes zijn conform voorschrift ontleend aan www.waarstaatjegemeente.nl respectievelijk de gegevens uit de eigen begroting. De beleidsindicatoren zijn opgenomen bij de betreffende programma's.

4.2 PROGRAMMA - 0 - BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Alles wat we doen is voor de samenleving, We zijn één gemeente

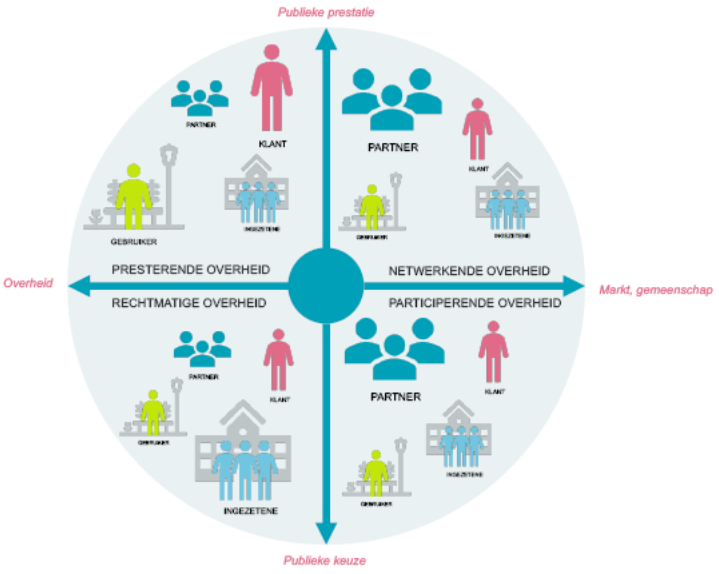
Gelijkwaardige samenwerking, die transparant is en waarin je elkaar kunt vertrouwen. Met een gemeente, die zich dienstbaar opstelt en waar nodig verantwoordelijkheid neemt. Die inwoners meeneemt, in de afwegingen en keuzes die gemaakt worden en duidelijk is over wat wel en niet kan en over haar rol.

De klantwaarde staat voorop!

In ons acteren staat het realiseren van waarde voor onze inwoner, ondernemer en partner (de klant) voorop. Het realiseren hiervan is een samenspel tussen beleidsmatige keuzes, de participatie van onze omgeving en de wijze waarop we onze producten leveren en diensten uitvoeren en communiceren.

Het programma bestuur en ondersteuning geeft invulling aan institutionele veerkracht en ondersteund daarmee soms direct, soms indirect de andere veerkrachten uit de Toekomstvisie 2030.

Wat willen we bereiken?

Met dit programma willen we samenwerking met onze omgeving realiseren:

- in buurten, wijken, kernen, de gemeente, de regio en de Euregio;
- met inwoners, organisaties, bedrijven en overheden;
- die transparant is en waarin je elkaar kunt vertrouwen;
- op basis van gelijkwaardigheid;
- in het besturen van de gemeente (niet alleen vanuit het gemeentehuis, maar vanuit de gehele samenleving).

Door verder te ontwikkelen naar een gemeente die “van buiten naar binnen werkt”:

- die actief naar “buiten” gaat;
- die aanspreekbaar is (raad, college en ambtelijke organisatie);
- die open staat voor vernieuwing, zich dienstbaar opstelt en waar nodig verantwoordelijkheid neemt;
- die inwoners meeneemt in de afwegingen en de keuzes, die worden gemaakt en duidelijk is over wat wel en niet kan en over haar rol;
- die voor iedereen bereikbaar, digitaal en fysiek toegankelijk is en communiceert op een begrijpelijke manier.
- met een ambtelijke organisatie, die meebeweegt met de veerkrachten van de stad. Alles wat we doen is voor de samenleving. We zijn één gemeente.

Wat doen we om dit te bereiken?

Participatie

- We komen tot een gedeelde ambitie van participatie, verankerd in een participatieverordening .
- We gebruiken de opbrengst van de inwonerspeiling 2022 om de hierin door de inwoners aangegeven relevante thema's verder met hen te verdiepen.

Telefonische bereikbaarheid

- We implementeren een nieuwe telefonieoplossing, die onder andere tot doel heeft de telefonische bereikbaarheid van de totale organisatie (met name 2de lijns contact) te verbeteren.

Transparantie

- We realiseren meer openheid over en transparantie van onze informatie door de implementatie van de wet open overheid. Wij wijzen een contactpersoon aan waar inwoners terecht kunnen met vragen over de beschikbaarheid van informatie.

Contactkanalen

- We borgen dat de inwoner op de manier van zijn voorkeur contact met ons kan opnemen (telefonisch, balie, social media, internet) en verruimen de mogelijkheden om digitaal zaken met de gemeente te kunnen regelen.
- We blijven m.b.v. onze inclusiepartners investeren in toegankelijke informatie (communicatie op B1 niveau, toegankelijke website) en toegankelijke overheidsgebouwen.
- We onderzoeken de mogelijkheid voor een inwonersportal (persoonlijke internet pagina) waarmee de inwoner zelf de status van zijn aanvragen kan volgen.
- We blijven investeren in het klantgerichter en klantgedrevener inrichten van het (digitaal) aanvraagproces.

Dienstverleningscompetenties ambtelijke organisatie

- We ondersteunen de medewerkers in het doorontwikkelen van hun dienstverlenende competenties, door op organisatie, team en individueel niveau begeleiding en training te organiseren (begeleidingsprogramma doorontwikkeling dienstverlening).

Sturen op kwaliteit van de dienstverlening

- Op basis van de visie op dienstverlening worden dienstverleningsindicatoren benoemd. (bereikbaarheid, doorlooptijden, klantervaringen, toegankelijkheid etc.). Vervolgens wordt een dienstverleningsdashboard gebouwd waarmee gestuurd kan worden op deze indicatoren.

Lobby

- Er komt extra aandacht voor lobby en fondsen. Hier wordt actief op ingezet zodat de gemeente extra financiële middelen en landelijk een betere positie krijgt. Dit bereiken we door onder meer de gemeente actief in te bedden in netwerken zoals G40 en VNG, ook in de nieuwe bestuursperiode. De verwachting is dat de komende maanden vanuit onder meer het Rijk en de EU diverse fondsen ter beschikking komen om de economische transitie te ondersteunen en om de huizenmarkt vlot te trekken. De samenwerking met de Provincie Limburg en andere Zuid-Limburgse gemeenten wordt hier onder andere in het kader van de NOVI agenda/ Novex-gebied opgezocht. Het aantrekken van cofinanciering door het voeren van lobby en actieve fondsenwerving maken de gemeente Sittard-Geleen veerkrachtiger om zo de gemeentelijke uitdagingen, beschreven in de Toekomstvisie, efficiënter uit te voeren.

Euregio/ Internationalisering

De uitdagingen van afgelopen jaar laten zien dat grensoverschrijdende samenwerking actueler is dan ooit. In de aanpak van zowel COVID-19 als de wateroverlast is samengewerkt met België en Duitsland, maar is ook pijnlijk duidelijk geworden hoezeer de crisisaanpak per land verschilt en daarmee het werken en leven beïnvloedt. Als gemeente met zowel grenzen aan de Belgische als Duitse zijde, is gemeente Sittard-Geleen zich bewust van het belang van doelgerichte en pragmatische grensoverschrijdende samenwerking. We willen daarom onze relaties en netwerken binnen de Euregio verder uitbreiden en versterken.

Als stedelijke gemeente, centraal gelegen in de euregio, zet Sittard-Geleen zich in voor verdere versterking van ons (eu)regionale netwerk. Dit doen we door het onderhouden van reeds actieve contacten en ons netwerk aan weerszijden van de grens uit te breiden. We blijven actief deelnemen aan diverse overlegstructuren zoals MAHHL+, euregio Rhein-Maas-Nord en EGTS euregio Maas-Rijn. Deze blik over de grens is noodzakelijk om ambities op andere thema's, zoals arbeidsmarkt en circulariteit en duurzaamheid te kunnen realiseren. Onze gemeente is zowel een industrieel centrum (Chemelot) als kruispunt door haar centrale ligging voor zowel de havens van Antwerpen/Rotterdam richting Duitsland en grote industriegebieden in België (Kempen met o.a. Hasselt en Genk, Luik), het Ruhrgebied in Duitsland, en Brainport Eindhoven en Greenport Venlo in Nederland. Hierdoor creëren we kansen en worden we aantrekkelijker als regio. Als de grensoverschrijdende samenwerking toeneemt en we geen grensbelemmeringen zouden ervaren, stijgt Sittard-Geleen van plek 49 naar 23 als aantrekkelijke regio. Daarnaast is onze euregionale ligging doorslaggevend geweest in de toekenning van Zuid-Limburg als NOVI-gebied. Als gemeente willen inwoners, ondernemers en kennisinstellingen stimuleren om over de grens te kijken. We zetten ons via diverse netwerken in voor betere samenwerking aan de landsgrenzen op zowel lokaal, regionaal en nationaal niveau.

Op nationaal niveau zet onze gemeente zich via de G40 en GROS in om meer aandacht te generen voor de bijzondere situatie in de grensregio's. Daarnaast zijn er banden met de steden Genk en Hasselt, zijn we actief lid van het burgemeestersnetwerk MAHHL+. We zijn per 1.1.2022 lid van ERM Nord en via Provincie Limburg ook aangesloten bij EGTS Euregio Maas-Rijn. Daarnaast is Sittard-Geleen aangesloten bij Mayors for a drinkable Meuse. Deze organisatie verbindt alle gemeenten gelegen langs het stroomgebied van de Maas om te werken aan diverse duurzaamheidsdoelstellingen.

Wij willen de inwoners laten zien dat zij profiteren van grensoverschrijdende samenwerking, dat euregionale samenwerking bijdraagt aan de brede welvaart voor iedereen. Hierbij zien we twee opgaves:

1. Versterken van het Oost-West denken

- Nauwe banden met de bestuurlijke en ambtelijke evenknieën aan zowel de Belgische als Duitse kant. Goede betrekkingen met de buurlanden maken snel schakelen mogelijk wanneer kansen zich voordoen of in tijden van crisis.
- Een economisch gelijk speelveld is nodig om de transities waar Limburg voor staat mogelijk te maken, te ontwikkelen en door te voeren. Hiervoor is tevens (het behoud) van voldoende talent essentieel.
- Meer aandacht voor euregionale arbeidsmarkt
- Zeker in grensregio's met een krimpende bevolking is het belangrijk dat jongeren die van school komen over de vaardigheden beschikken waar het (eu)regionale bedrijfsleven behoefte aan heeft. Kennis van de buurtalen is een eerste voorwaarde om tot een grensoverschrijdende arbeidsmarkt te komen. Aandacht voor de Duitse en Franse taal, in het bijzonder in het (V)MBO, is van essentieel belang voor grensoverschrijdend ondernemen en een verdere ontwikkeling van de arbeidsmarkten langs de landsgrenzen. Daarnaast moet de dienstverlening van GIP, SGA en Expatcentre geborgd worden voor de regio. We willen draagvlak ontwikkelen bij burgers door samenwerking binnen het onderwijs, culturele sector, verenigingsleven en jongerenorganisaties.

2. Aantrekkingskracht van de Regio

- Dit valt onder een breder geheel en is onder andere ook terug te zien in de Toekomstvisie 2030, NOVI de ambities van Chemelot Circular Hub (inmiddels buisleidingen beslissing). Het zijn van een aantrekkelijke regio draagt bij inwonersgroei. Door ontgroening en vergrijzing is grote druk op het arbeidsaanbod. Dat is een risico voor het realiseren van onze ambities en het behoud van werkgelegenheid in onze regio.
- Agglomeratievorming versterkt de positie van Sittard-Geleen.
- Inzetten op branding & regioambassadeurs om gemeente meer op de kaart te zetten.
- Uitlichten unieke geografische punten (Grensmaas België, Westelijkste punt Duitsland etc.) o.m. ter benadrukking van toeristische mogelijkheden.

We willen dit aanpakken middels zowel top-down (vanuit bestuurlijke route) benadering als een bottom-up benadering (vanuit inwoners) door:

- Lidmaatschap Euregio Rhein-Maas-Nord
- Lidmaatschap burgemeestersnetwerk MAHHL+
- Via MAHHL en provincie nauwe band met EGTS EMR
- Samenwerking met Euregio Maas-Rijn Incidentbestrijding en Crisisbeheersing (EMRIC)
- Lidmaatschap Mayors for a drinkable Meuse
- Inzichtelijk maken kansen en mogelijkheden aan weerszijden van de grens
- Versterken banden directe buurgemeenten door het verbeteren van persoonlijke contacten zowel bestuurlijk als ambtelijk met de Belgische en Duitse buurgemeenten, via terugkerende contactmomenten 1 á 2 maal per jaar.
- Stimuleren lokale initiatieven gericht op grensoverschrijdende samenwerking
- Benutten energie en kennis van regionale/lokale organisaties als Stichting Geen Grens.

Peilingen

In het voorjaar van 2022 hebben we de inwonerspeiling uitgevoerd. We gaan de resultaten gebruiken als input voor beleids- en organisatieontwikkeling en voor de doorontwikkeling van de dienstverlening. Mensen staan centraal in onze dienstverlening. We vinden het belangrijk om te weten hoe onze inwoners onze dienstverlening ervaren. Daarom voeren we klantervaringsonderzoeken uit.

Met de ondernemerspeiling wordt de waardering van ondernemers gepeild m.b.t. de diverse facetten die invloed hebben op het ondernemersklimaat, gebruikmakend van de ondernemerspeiling van de VNG. Resultaten hiervan zijn gepubliceerd op www.waarstaatjegemeente.nl. Ook jongeren adviesraad JONGK! peilt op de mening van jongeren over onder andere wonen, werken, school, veiligheid en vrije tijd. Deze uitkomsten nemen we mee bij het formuleren van nieuw beleid.

Global Goals

Via ambtelijke initiatieven worden de global goals verder ingebed in de bedrijfsvoering van de organisatie. Via aansluiting met de Toekomstvisie en het sturingsmechanisme van de organisatie, de directieplannen en teamplannen, worden de global goals een integraal onderdeel van de ambtelijke organisatie.

Huisvesting

De huisvesting van de gemeente is verouderd. De huidige gebouwen zijn technisch en functioneel afgeschreven. Door college en raad is in 2021 gekozen om de gebouwen te renoveren of af te stoten en niet meer te investeren in de huidige huisvesting. In 2021 is gestart met deze trajecten. De wereld staat niet stil en we worden geconfronteerd met geopolitieke aspecten. De naweeën van corona zijn nog niet verwerkt en we krijgen te maken met een oorlog in de Oekraïne met in het verlengende hiervan prijsstijgingen in het algemeen en van energie in het bijzonder. Ook de krapte op de arbeidsmarkt zorgt voor prijsstijgingen en heeft mogelijk

langere doorlooptijden tot gevolg. Ondertussen staat de wetgeving ook niet stil onder andere op het vlak van duurzaamheid wordt deze steeds stringenter.

Op dit moment kennen wij vier soorten huisvestingsthema's en daardoor ook vier projecten met elk een eigen tempo.

1. Representatieve functie gemeente d.m.v. realisatie Huis aan de Markt (herontwikkeling V&D-locatie) in Sittard
2. Bestuurlijke en ambtelijke huisvesting in Geleen
3. Huisvesting Vidar in Geleen
4. Huisvesting Wijkbeheer in Geleen

Momenteel loopt de nieuwe aanbestedingsprocedure van Huis aan de Markt welke eind 2022 tot een gunning zal komen. Hierna kan in 2023 gestart worden met de verdere uitwerking. Het Huis aan de Markt wordt dé bestuurlijk representatieve ontmoetingsplek van de gemeente Sittard-Geleen waar bestuur(ders), ondernemers, medewerkers, inwoners en partners elkaar ontmoeten. Het is echter geen reguliere werklocatie voor bestuurders en ambtenaren van de gemeente. De locatie is gericht op het vervullen van onze rol als netwerkende en participerende gastvrije overheid. Het Huis aan de Markt wordt gepositioneerd op de markt op de locatie van de voormalige V&D. In 2023 vindt de aanbesteding voor bestuurlijk-ambtelijke huisvesting plaats. Wijkbeheer is al aanbesteed en in 2023 wordt het ontwerp afgerond waarna eind 2023 de bouw zal starten.

Wie en/of wat hebben we nodig om dit te bereiken?

Vanuit onze dienstverleningsprincipes en onze rol van netwerkende en participerende overheid zijn we sterk gericht op samenwerking, klantwaarde voorop en (mentaal) eigenaarschap, en eigen initiatief in de samenleving. De toekomstambassadeurs en de stadsmakers spelen hierbij een duidelijke rol. De doelen uit dit programmablad vergen daarbij ook een gezamenlijke inspanning van bestuur, organisatie en omgeving.

Verbonden Partijen
Belastingsamenwerking gemeenten en waterschap
NV Bank Nederlandse gemeenten
Claim Staat Vennootschap (CSV) Amsterdam B.V.
Enexis N.V.
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.
N.V. Waterleidingmaatschappij Limburg

Voor verdere informatie met betrekking tot de verbonden partijen wordt verwezen naar de hierover afzonderlijk opgenomen paragraaf.

Wat mag het kosten?

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatiebudgetten

Bedragen x € 1.000			Meerjarenraming		
Programma 0	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**24.395**	**30.182**	**31.437**	**14.670**
B1. Gemeentefonds Meicirculaire	AO	22.791	28.578	29.833	14.793
B2. Positionering Euregionaal Historisch Centrum	AO	-91	-91	-91	-91
B3. Verkoop panden	AO	-6	-6	-6	-6
B4. Kapitaallasten	AO	-	-	-	-2
B5. Lokale Lasten OZB	AO	1.779	1.779	1.779	1.779
B6. Vervallen detachering RWM	AO	-78	-78	-78	-78
B7. Correctie stelpost Jeugd	BK	-	-	-	-1.725
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**-16.756**	**-17.097**	**-17.901**	**-18.286**
L1. Gemeentefonds Meicirculaire	AO	-18.941	-16.604	-16.151	-16.300
L2. Indexering Verbonden Partijen (stelpost inflatie)	AO	287	287	287	287
L3. Bijstellingen BsGW	AO	-199	-27	-27	-27
L4. Fietspad Middengebied	AO	-	-	-	-6
L5. Kapitaallasten	AO	-114	120	-370	-415
L6. Digitale dienstverlening	AO	-65	-65	-65	-65
L7. Verkiezingen	AO	-70	-18	-18	-18
L8. Sanering ombuigingsopgave	AO	-50	-608	-1.222	-1.222
L9. Bijstelling begroting ICT	AO	-176	-176	-176	-176
L10. Positionering Euregionaal Historisch Centrum	AO	-579	-579	-579	-579
L11. Capaciteit dekking projecten	AO	93	93	93	93
L12. Bijdrage GGU VNG	AO	-71	-71	-71	-71
L13. Gymnastiekvoorziening Swentibold	AO	-	20	20	45
L14. Indexering rechten, leges, belastingen	AO	-32	-32	-32	-32
L15. Wet Open Overheid	AO	192	211	230	230
L16. Wet Open Overheid	AO	-192	-211	-230	-230
L17. Indexatie prijsstijgingen investeringen	AO	-144	-272	-428	-788
L18. Vervallen detachering RWM	AO	120	120	120	120
L19. Correctie kopieerslag Huis aan de Markt	AO	-	-	-	145
L20. Bijstelling Raming HH	BK	303	303	303	303
L21. Vrijval middelen taakmutaties SD jeugd looncompensatie	BK	243	243	243	243
L22. Vrijval middelen taakmutaties SD voogdij 18+	BK	166	169	172	177
L23. Vrijval middelen taakmutaties SD Extra middelen Rijk	BK	2.473	-	-	-
Mutatie reserves:					
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**-2.954**	**-3.216**	**-245**	**-1.505**
O1. Coronamiddelen	C	152	-	-	-
O2. Correctie Algemene Reserve	AO	-3.506	-3.216	-245	-1.505
O3. Inzet POK-middelen	BK	400	-	-	-
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**5.869**	**4.292**	**1.933**	**3.193**
T1. Correctie Algemene Reserve	AO	5.869	4.292	1.933	3.193
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	279	441	440	440
Saldo		**10.834**	**14.602**	**15.663**	**-1.487**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

B1./L1. Gemeentefonds meicirculaire

De meicirculaire 2022 is op 1 juni 2022 verschenen. Het positief resultaat van de meicirculaire 2022 wordt voornamelijk bepaald door:

- Het herverdeeleffect van het nieuwe verdeelmodel
- Accresontwikkeling

- Impuls woningbouw
- Opschalingskorting 2023-2025
- BTW compensatiefonds

De circulaire bevat ook diverse compensaties (taakmutaties), die nodig zijn als dekking van noodzakelijke extra kosten. De omvangrijkste taakmutaties in de meicirculaire zijn:

- De compensatie 2023 voor de tekorten in de jeugdzorg ad € 2,5 mln.
- De toegezegde eenmalige compensatie voor de Energietoeslag. Het Rijk gaat uit van een energietoeslag van € 800 per huishouden. De vergoeding voor Sittard-Geleen bedraagt bijna € 5 mln. in 2022.
- Uitvoeringskosten 2022 voor het klimaatakkoord ad € 0,5 mln.

Het kabinet gaat maatregelen nemen om de zorgkosten bij gemeenten te verlagen. Het betreft een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp met ingang van 1 januari 2025. De korting op de algemene uitkering bedraagt gemiddeld € 0,6 mln. per jaar. Een andere korting heeft betrekking op de valpreventie bij ouderen. De korting op de algemene uitkering bedraagt m.i.v. 2023 gemiddeld € 0,1 mln. per jaar. Tenslotte staat in de circulaire een toelichting over de diverse rijksvergoedingen voor de opvang van gevluchte Oekraïners en vergoedingen die we in de september- en of decembercirculaire kunnen verwachten voor de inkomstenderving 2021 corona en de omgevingswet.
De indicatie van de verwachte prijsstijgingen op basis van constante prijzen binnen de exploitatie zijn toegevoegd aan de centrale stelpost inflatie. De indicatie van de verwachte prijsstijgingen op basis van lopende prijzen (cumulatief) binnen de exploitatie worden toegevoegd aan de stelpost inflatie binnen het Gemeentefonds.

B2./L10. Positionering Euregionaal Historisch Centrum
Conform besluit uit het collegevoorstel Positionering Euregionaal Historisch Centrum (EHC) worden 2 archiefmedewerkers die wettelijke taken uitvoeren bij De Domijnen in gemeentelijke dienst genomen. Daarmee staan de 8 medewerkers die wettelijke archieftaken uitvoeren, conform nieuwe archiefwet, op de loonlijst van de gemeente. Het budget kostenplaats Team EHC wordt met deze begroting (en in 2022 vanaf 1 juli) structureel en resultaat neutraal ingeregeld door aframing van het budget van De Domijnen.

B3. Verkoop panden
Het verkoopresultaat van de op dit moment bekende verkooptransacties bedraagt in totaliteit € 1,2 mln. Het merendeel van deze panden is vorig jaar reeds gemeld in de 2e programmarapportage. Door vertraging van het verkooptraject worden deze verkopen dit jaar pas geeffectueerd. Dit verkoopresultaat wordt, conform vigerend beleid, ten gunste van de bestemmingsreserve ‘incidentele dekking taakstellingen’ gebracht. Het exploitatieresultaat komt ten laste of gunste van de taakstelling ‘verkoop niet strategisch vastgoed’. Van de panden die in de 2e rapportage 2021 reeds gemeld zijn, is dit meerjarig al verwerkt in de taakstelling. De verkoop van deze panden heeft betrekking op meerdere programma’s (3, 4, 5, 6, 8).

B4./L5. Kapitaallasten
Wij hebben de kapitaallasten geactualiseerd. Daarnaast zijn de afschrijvingen bijgesteld op basis van actuele prognoses voor de voortgang van onze projecten.

B5. Lokale lasten OZB
Betreft de indexering van het loon- en prijspeil (3,12%) van de OZB inkomsten van woningen en niet-woningen.

B6./L18. Vervallen detachering RWM
Bij de oprichting van RWM NV is het team Afval en Reiniging opgeheven. Het merendeel van deze medewerkers is overgegaan in dienst van RWM met een sociaal plan. Echter voor een aantal medewerkers is

gekozen voor een detacheringsverband. De laatste medewerker gaat in 2022 uit dienst i.v.m. pensionering. Hiermee vervalt de kostenplaats gedetacheerde RWM in 2023. Dit leidt tot een voordeel van € 42.000.

L2. Indexering Verbonden Partijen (stelpost inflatie)
Voor de uniformiteit en de inzichtelijkheid zijn alle financiële consequenties van alle gemeenschappelijke regelingen die voortkomen uit de conceptbegrotingen 2023 verwerkt in de programmabegroting 2023 van de gemeente. Hierdoor worden alle financiële aanpassingen in één P&C product verwerkt. Voor de kosten van indexering is dekking gezocht bij de stelpost indexering op concernniveau.

L3. Bijstelling BSGW
De bijdrage van de gemeente aan BsGW stijgt in 2023 met afgerond € 0,30 mln. Deze stijging heeft structureel betrekking op de kosten voor indexering, correctie sociale lasten, afschrijvingen, aanpassing GDI en extra uitvoeringskosten WOZ. Voor de indexeringskosten ad € 40.000 wordt dekking gevonden bij het budget indexering op gemeentelijk concernniveau. Voor 2023 is nog een incidentele extra bijdrage van € 0,17 mln. voor de implementatiekosten van het nieuwe belastingpakket.

Voor de autonome kosten ad € 0,27 mln. voor 2023 en € 0,1 mln. vanaf 2024 geldt het begrotingskader, waarbij eerst gekeken wordt of de kosten binnen het eigen programma of product opgevangen kunnen worden. De kosten worden zoals gebruikelijk gedeeltelijk opgevangen door een hogere doorbelasting naar afval en riool, waardoor deze tarieven stijgen. Per saldo kunnen de hogere kosten voor € 0,23 mln. voor 2023 en € 60.000 vanaf 2024 structureel niet gedekt worden en komen deze ten laste van de algemene middelen. De bijstellingen zijn verdeeld over meerdere programma's.

L4. Fietspad Middengebied
In het woongebied Middengebied De Haese C (concept 'Dorp in het Groen') is een bovenregionaal aantrekkelijk plan in voorbereiding. Een project met een onderscheidende groene woonomgeving tussen Sittard en Geleen en met aansluiting op alle nabije stedelijke voorzieningen. Grenzend aan Deelplan C wordt een Landschapspark gerealiseerd. Ook het toeristisch recreatief fietspad dat aansluit op de stad buitengebied is in deze plannen opgenomen. In de begroting 2021 is hiervoor 6 jaar lang een bedrag van € 0,1 mln. beschikbaar gesteld.

L6. Digitale dienstverlening
Als gevolg van de wetgeving, die tot doel heeft de (digitale) dienstverlening aan inwoners en ondernemers te verbeteren/moderniseren, zien wij de kosten structureel stijgen. Deze autonome ontwikkeling leidt tot een structurele bijraming om te kunnen voldoen aan de wettelijke dienstverleningseisen (bijvoorbeeld t.a.v. toegankelijkheid, DigiDaudits en koppelingen tussen systemen) met als gevolg dat jaarlijks de frequentie van updates en het aantal aanvullende softwaremodules toeneemt, inclusief telefonietoepassing KCC a.g.v. de organisatiebrede overstap.

L7. Verkiezingen
Op 15 maart 2023 zijn er 2 verkiezingen: Provinciale Staten- en de Waterschapsverkiezingen. Voor deze verkiezingen 2023 incidenteel € 70.000 bijramen voor o.a. 2 stempassen/2kandidaatlijsten, 2 stembiljetten en extra postbezorging van de stembescheiden. De kosten van het bezorgen van de verkiezingspost werken structureel door voor een bedrag ad € 18.000 als gevolg van de tariefstijgingen bij PostNL. Bovenstaand is onder voorbehoud van een wetswijziging en eventuele Coronamaatregelen. Het ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is bezig om de kieswet aan te passen. Hierdoor zou o.a. een reguliere verkiezingen over drie dagen worden verspreid. De kosten hiervoor zijn nu nog niet structureel ingecalculeerd maar kunnen dus afhankelijk van de aanpassingen wel structureel worden. De kosten als gevolg van Corona kunnen worden gedekt uit de gevormde Coronareserve.

L8. Sanering ombuigingsopgave
De taakstellingen woningbouwprogramma's, verlaging rentepercentage investeringen nieuw beleid, temporisering nieuw beleid zijn niet realiseerbaar (onder andere als gevolg van de verlaging van de lokale lastendruk en de stijgende rente) en worden zodoende structureel afgeboekt.

L9. Bijstelling begroting ICT
De autonome ontwikkelingen binnen het team IM-ICT leiden tot de volgende noodzakelijke bijstellingen voor de begroting 2023 en verder:

- Indexering van de ICT-kosten ad € 58.000. Als dekking wordt de stelpost inflatie ingezet.
- Meerkosten als gevolg van de huidige licentiekosten Microsoft ad € 70.000
- Meerkosten back-up als gevolg van meer gebruik M365, Teams, Onedrive en Email ad € 48.000

L11. Capaciteit dekking projecten
Betreft de doorbelasting van de capaciteit van de p-kosten van de teams Projecten en IPOR naar de investeringsprojecten.

L12. Bijdrage GGU VNG
In 2018 zijn gemeenten gestart met de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) waarbij er grote maatschappelijke en organisatorische opgaven gezamenlijk worden aangepakt. Dit wordt gefinancierd middels een bijdrage (per inwoner) vanuit de gemeenten richting de VNG. De bijdrage was in 2021 € 2,55 per inwoner en is gestegen in 2022 naar € 3,14 en in 2023 naar € 3,33. De stijging is enerzijds het gevolg van jaarlijkse indexatie, meer structurele diensten en extra proposities op het gebied van WMO en Jeugdwet, Infectieziektebestrijding, Crisisbeheersing en het Klimaatakkoord.

L13. Gymnastiekvoorziening Swentibold
Betreft kapitaallasten van de nieuwe turnvoorziening GV Swentibold. Voor meer informatie zie investeringskredieten programma 5.

L14. Indexering rechten, leges, belastingen
Betreft de bijstelling van diverse rechten, leges en belastingen door de indexering (3,12%) en actualisering van de verwachtte aantallen.

L15./L16. Wet Open Overheid
Per 1 mei 2022 heeft de Wet open overheid (Woo) de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. De wet is per 1 mei gedeeltelijk in werking getreden. De rest van de wet staat gepland om vanaf 1 januari 2023 in werking te treden. Per 1 mei 2022 passief openbaar maken en vanaf 1 januari 2023 actief openbaar maken. Met passieve publicatie wordt bedoeld dat documenten op verzoek beschikbaar worden gesteld. Dit komt in grote mate overeen met de vereisten uit de voormalige Wet openbaarheid van bestuur. Met actief openbaar maken wordt bedoeld dat documenten op voorhand al door de gemeente worden gepubliceerd via het Platform Open Overheidsinformatie (hierna: PLOOI). Hierop wordt onze informatiehuishouding de komende jaren ingericht. De geest van deze nieuwe wet is dan ook een meer transparante overheid met een goede communicatie richting de burger. Het goed implementeren van deze nieuwe wet in onze organisatie is geheel in lijn met de uitvoeringsafspraken uit het coalitieakkoord en onze Toekomstvisie. We werken steeds meer van buiten naar binnen en werken aan het vertrouwen van onze burgers. We willen hen graag zo goed mogelijk van informatie kunnen voorzien. Voor de implementatie en borging van deze nieuwe wetgeving is budget ter beschikking gesteld via de meicirculaire waarmee we onze processen en dienstverlening gaan verbeteren.

L17. Indicatie prijsstijgingen investeringen
Betreft de extra kapitaalslasten welke gekoppeld zijn aan de verwachte extra kredieten van het lopende investeringsprogramma met betrekking tot prijsstijgingen.

L19. Correctie Kopieerslag 2026 Huis aan de markt
Betreft een administratieve wijziging in verband met de kopieerslag 2025 naar 2026. Deze gelden € 0,15 mln. zijn in 2026 niet meer benodigd en vallen vrij ten gunste van het resultaat.

O2./T1. Correctie Algemene Reserve
Betreft het saldo van de mutaties stortingen en onttrekkingen van de algemene reserve. Verrekening met de algemene reserve vindt alleen plaats in de lopende jaarschijf en wordt definitief bekeken bij de vaststelling van de jaarrekening. Hierdoor voorkomen we dat er bedragen gestort worden, waarvan later blijkt dat dit geld er niet is. Deze correcties zorgen voor een positieve resultaten in alle jaren variërend van € 2,4 mln in 2022 en 2023, € 1,1 mln. in 2024 en € 1,7 mln. in 2025 en 2026.

Beleidskeuze (= BK)
L20. Bijstelling Raming HH
De toegekende middelen van de decembercirculaire worden ingezet ter dekking van de extra loonkosten van de tariefverhoging Wmo die volgt uit de recentelijk vastgestelde cao.

L21./L22./L23. Vrijval middelen taakmutaties SD jeugd
De toegekende middelen van de decembercirculaire 2021 en de meicirculaire 2022 worden ingezet om de verhoogde lasten van de jeugdzorg te dekken. Hierbij wordt aangesloten bij de realisatie zoals verantwoord in de jaarrekening 2021.

L23. Correctie stelpost Jeugd
Betreft een correctie op de stelpost van Jeugd.

O3. Inzet POK-middelen
In de decembercirculaire 2021 zijn extra middelen voor versterken dienstverlening ontvangen. Een uitvoeringsvoorstel is in voorbereiding met structurele inzet van middelen. De al ontvangen gelden voor 2021 vallen vrij in 2023 ten gunste van algemene middelen.

Corona (= C)
O1. **Coronamiddelen**
Kijkend naar de mutaties in de Begroting wordt per saldo € 0,15 mln. in 2023 onttrokken aan de coronamiddelen.

Overzicht meerjarige ontwikkeling exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2021	Actuele begroting 2022	Begroting voor bijstelling 2023	Bijstelling begroting 2023	Begroting na bijstelling 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	259.833	280.633	258.215	**24.690**	**282.905**	**289.541**	**291.487**	**274.731**
Lasten	-57.361	-64.555	-58.439	**-16.773**	**-75.212**	**-75.514**	**-76.794**	**-77.049**
Onttrekkingen	31.686	10.797	7.564	**-2.954**	**4.610**	**2.988**	**2.840**	**1.442**
Toevoegingen	-35.220	-12.355	-10.195	**5.869**	**-4.326**	**-3.808**	**-3.691**	**-2.431**
0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	**198.938**	**214.521**	**197.144**	**10.832**	**207.976**	**213.207**	**213.842**	**196.691**

Toelichting algemeen en trendanalyse
De (gesaldeerd) voor het programma beschikbare gelden betreft de dekking voor de lasten van de overige programma's. De totale baten bestaan voornamelijk uit de diverse uitkeringen van het gemeentefonds en belastingenontvangsten in het kader van OZB en overige belastingen. De belangrijkste uitgavenposten betreffen kosten overhead. Hierin zijn de budgetten opgenomen die verband houden met de bedrijfsvoering.

Het gaat om de uitvoering van de volgende taken: personeel en organisatie, financiën, inkoop, facilitaire zaken en huisvesting, automatisering en dataservices en communicatie. Daarnaast worden ook de budgetten die direct verband houden met de gemeentelijke bestuursorganen (college, raad) en de directe ondersteuning hiervan geboekt. Binnen het taakveld burgerzaken is er een verscheidenheid van wettelijke verplichtingen. De uitvoering hiervan is georganiseerd binnen de stadswinkel (onder andere burgerzaken en klantcontactcentrum).

De stijging van de beschikbare structurele gelden zijn met name het gevolg van de autonome ontwikkelingen uit de meicirculaire. Het positieve resultaat van de meicirculaire 2022 wordt voornamelijk bepaald door het herverdeeleffect van het nieuwe verdeelmodel, accresontwikkeling (samen de trap of, samen de trap af), en opschorten opschalingskorting 2023-2025. In de accresontwikkeling zitten ook bedragen opgenomen welke bestemd zijn om de stijgende prijsontwikkeling en inflatie op te vangen, zodoende worden deze toegevoegd aan de stelpost inflatie. Vanaf 2026 wordt de koppeling tussen rijksuitgaven en accresontwikkeling losgelaten waardoor er sprake is van een forse daling van de inkomsten en er gesproken wordt over het “ravijnjaar” 2026.

Wat gebeurt er als we het niet doen c.q. wat zijn de (financiële) risico’s?

Digitale dienstverlening

De gevolgen van de oorlog in de Oekraïne en de krapte op de arbeidsmarkt zorgen voor een algehele prijsstijging en een prijsstijging in de bouwsector in het bijzonder. Dit heeft effect op de vier gemeentelijke huisvestingstrajecten op het vlak van het benodigd investeringsbudget als ook de ambitie.

Aanvullend wordt nog onderzocht de structurele meerkosten ten behoeve van het 1e lijnscontact telefonie (via KCC). Dit als gevolg van de organisatiebrede noodzakelijke overstap naar een andere telefonietoepassing in 2023. Tevens de eventuele incidentele en structurele kosten voor een Persoonlijke Internet Pagina voor inwoners. Dit als gevolg van diverse (op verbetering van dienstverlening gerichte) wetgeving. Zodra bekend worden deze kosten opgenomen in het desbetreffende P&C document (rapportage/jaarrekening/begroting).

Beleidsindicatoren

We gebruiken de zogenaamde beleidsindicatoren om de effecten van beleid op de programma’s, toe te lichten. We doen dat (verplicht) aan de hand van een vast aantal indicatoren. Door deze niet-financiële informatie op te nemen in de begroting kunnen raadsleden ook zonder specifieke financiële kennis makkelijker inschatten of de resultaten via de voorgestelde beleidskeuzes behaald kunnen worden.

Naam indicator	Eenheid	Sittard-Geleen	Landelijk	Periode
Waardering van burgers voor alle inspanningen van de gemeente	Waarderingscijfer burgerpeiling “Waar staat je Gemeente?”	>5.58	6.65	2020
Waardering ondernemers dienstverlening (in het algemeen) van de gemeente	Waarderingscijfer ondernemerspeiling “Waar staat je Gemeente?”	>5.80	6.37	2019
Waarderingscijfer burgers directe dienstverlening	Waarderingscijfer burgerpeiling “Waar staat je Gemeente?”	>6.10	6.75	2018
Waarderingscijfer ondernemers directe dienstverlening	Waarderingscijfer ondernemerspeiling “Waar staat je Gemeente?”	>5.60	6.43	2019
Waarderingscijfer burgers digitale dienstverlening	Waarderingscijfer “Waar staat je Gemeente?”	>6.50	6.85	2018
Waarderingscijfer ondernemers digitale dienstverlening	Waarderingscijfer ondernemerspeiling “Waar staat je Gemeente?”	>5.80	6.27	2019
Waardering samenwerking door burgers	Waarderingscijfer burgerpeiling “Waar staat je Gemeente?”	>5.41	6.67	2018

Naam indicator	Eenheid	Sittard-Geleen	Landelijk	Periode
Waardering samenwerking door ondernemers	Waarderingscijfer ondernemerspeiling "Waar staat je Gemeente?"	>4.50	5.60	2019
Waardering burgers voorlichting en communicatie	Waarderingscijfer burgerpeiling "Waar staat je Gemeente?"	>6.27	6.67	2018
Waardering ondernemers voorlichting en communicatie	Waarderingscijfer ondernemerspeiling "Waar staat je Gemeente?"	>4.80	5.86	2019
Vertrouwen burgers in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd	Waarderingscijfer burgerpeiling waar staat je Gemeente	>4.88	6.10	2018
Waardering burgers betrokken- en oplossingsgerichtheid gemeente	Waarderingscijfer burgerpeiling waar staat je Gemeente	>3.79	5.03	2018
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	9,56	NB	2023
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	9,60	NB	2023
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	980,98	NB	2023
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + kosten externen	0,86% € 0,66 mln.	NB	2023
Overhead	% van de totale lasten	7,98%	NB	2023

Gerelateerde beleidsnota's

- Programma Burgerparticipatie en wijkgericht werken
- Visiedocument organisatie en manier van werken
- Kadernota reserves en voorzieningen 2017
- Kadernota vaste activa 2019
- Kadernota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2019

4.3 PROGRAMMA - 1 - VEILIGHEID

"Onze inwoners hebben recht op een veilige samenleving. Niet alleen in cijfers, maar ook in beleving."

Een veilige en prettige woon-, werk en leefomgeving voor onze inwoners vraagt om doorlopende aandacht voor de veiligheid. Het programma Veiligheid richt zich op de wettelijke- én de niet wettelijke taken van veiligheid. Denk daarbij aan brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, openbare orde en veiligheid. Ook de externe veiligheid hoort daarbij.

Dit programma kent de volgende taakvelden:

- Crisisbeheer en Brandweer
- Openbare Orde en Veiligheid

Wat willen we bereiken?

Wij willen een veilige en prettige woon-, werk- en leefomgeving voor onze inwoners. Het gaat daarbij niet alleen om het terugdringen van de objectieve onveiligheid (het niveau van criminaliteit en overlast, onder meer gebaseerd op de politiecijfers). We willen ook de subjectieve veiligheid verbeteren: hoe beleven onze inwoners de veiligheid, hoe veilig of onveilig voelen ze zich. We werken aan de betrokkenheid van inwoners en trekken samen op met veiligheids- en maatschappelijke partners om de veiligheidsproblematiek aan te pakken. Dit geldt voor elk veiligheidsthema, van woninginbraken tot crisisbeheersing. We proberen zo veel mogelijk problematiek te voorkomen. Zo willen we aan de voorkant veiligheidsrisico's verkleinen, incidenten voorkomen en ons goed voorbereiden op rampen en crises.

Wat doen we om dit te bereiken?

Het kader van de lokale veiligheidsaanpak wordt bepaald door de gemeenteraad via de kadernota Integrale Veiligheid Westelijke Mijnstreek. Via deze kadernota kan de raad op strategisch niveau de koers bepalen van de veiligheidsaanpak. De raad wordt begin 2023 gevraagd een nieuwe kadernota vast te stellen voor de jaren 2023-2026. Het college stelt vervolgens tweejaarlijks een actieplan (c.q. uitvoeringsplan) vast. In dit plan worden de activiteiten beschreven die op het gebied van veiligheid door de gemeente worden uitgevoerd.

Algemeen

De gemeente Sittard-Geleen kent een veiligheidsbeeld en -opgave van buitenproportionele omvang. De leefomgeving en daarmee ook het veiligheidsbeeld verandert voortdurend. Zo vragen crisis, incidenten en (mogelijke) maatschappelijke onrust steeds meer van de gemeente. Tegelijkertijd blijven thema's als cybercrime, drugscriminaliteit en personen met verward gedrag meer dan ooit aandacht vragen. In onze lokale aanpak van al deze thema's speelt mee dat het langjarige personeelstekort bij de politie consequenties heeft voor de manier waarop we onze aanpak (moeten) vormgeven. De rol van de gemeente wordt steeds steviger en belangrijker in het borgen, dan wel het realiseren, van het noodzakelijke veiligheidsniveau. Die ontwikkeling wordt breed gezien. Van de aanpak van ondermijning tot aan sociale veiligheid, zorg en veiligheid, evenementenveiligheid en leefbaarheid. Van de rol van de burgemeester tot de beleidsmedewerker en procesregisseur, en zeker ook onze BOA's. Waar nodig pakken we als gemeente onze (groeiende) rol in de lokale veiligheidsaanpak. Die rol kan afhankelijk van de noodzaak/situatie onder meer uitvoerend, initiërend, faciliterend of regisserend kan zijn. Ook zetten we stevig in op het optimaliseren van de samenwerking met onze partners. Zo blijven we verder werken aan vernieuwing op het gebied van zorg en veiligheid. Belangrijk onderdeel van onze lokale veiligheidsaanpak is het voortzetten van onze investering in een goede gemeentelijke informatiepositie/-voorziening. Die zorgt er immers voor dat de juiste informatie beschikbaar is, op het juiste moment. Zo kunnen we onder meer beter (repressief) sturen, preventief werken, problemen voorkomen of deze in een vroeg stadium aanpakken om erger te voorkomen.

Sociale veiligheid

De veiligheidsbeleving in onze gemeente is in de afgelopen jaren verbeterd. In vergelijking met andere grote gemeenten in Nederland voelen onze inwoners zich op dit moment echter nog minder veilig. Daarom spannen we ons in om de veiligheidsbeleving in onze gemeente nog verder te verbeteren. De veiligheidsbeleving van onze inwoners wordt beïnvloed door veel factoren. Allerlei ontwikkelingen, lokaal, regionaal en mondiaal spelen mee. Als gemeente hebben we niet overal invloed op. Wel kunnen we door gerichte acties de veiligheidsbeleving van inwoners beïnvloeden. Ook inwoners die zelf actief zijn en mee opletten, zorgen voor een veiligere wijk. Om de veiligheidsbeleving te verbeteren blijven we buurtbemiddeling, buurtpreventieteams en Whatsappgroepen stimuleren en ondersteunen. Voor buurtpreventie, waarvan de administratieve en coördinerende taken in 2022 zijn belegd bij Partners in Welzijn, streven we op termijn naar een gebiedsbrede dekking binnen onze gemeente. Ook blijven we aandacht houden voor een veilige woon- en leefomgeving via het toepassen van veilig beheer en ontwerp. We communiceren actief over veiligheid en blijven inwoners en ondernemers stimuleren om onveilige situaties te melden, bijvoorbeeld via Meld Misdaad Anoniem.

Het gemeentelijk cameratoezicht is in de afgelopen jaren projectmatig doorontwikkeld. Het cameratoezicht-systeem is vernieuwd, er is beleid ontwikkeld en de BOA's hebben een actieve rol gekregen bij het uitkijken van het cameratoezicht. In 2023 is de doorontwikkeling geborgd en geven we uitvoering aan het opgestelde beleid.

De jeugdoverlast is het afgelopen jaar gedaald. Samen met gemeentelijke en externe partners zoals de politie en Partners in Welzijn blijven we de jeugdoverlast in 2023 in beeld brengen en monitoren, met als doel deze gerichter aan te pakken en het aantal meldingen verder te laten dalen.

De woninginbraken in onze gemeente zijn in de afgelopen jaren sterk gedaald. De cijfers van andere High Impact Crimes, zoals overvallen en straatroven, zijn in de afgelopen jaren laag gebleven. Deze lage cijfers willen in 2023 we zo houden. Inzet en alertheid blijven nodig. Daarom werken we intensief samen met partijen als de politie, woningcorporaties en ook onze inwoners. We pakken veelplegers aan via een traject bij het Veiligheidshuis Westelijke Mijnstreek. Via campagnes en lokale acties informeren we onze inwoners en ondernemers over hoe zij er zelf voor kunnen zorgen dat ze geen slachtoffer worden van High Impact Crimes. Aan personen die tijdens een politiecontrole in onze gemeente op straat worden betrapt op het vervoeren van inbrekersgereedschap leggen we een dwangsom op.

Ook hebben we in 2023 aandacht voor de digitale veiligheid van inwoners en ondernemers. Zowel regionaal als lokaal maken we een vuist tegen cybercrime. We investeren vooral in het vergroten van de weerbaarheid en bewustzijn van onze inwoners en ondernemers in het digitale domein. Dit doen we via activiteiten als 'Hackshield' (een spel voor kinderen), een aanpak gericht op (jonge) daders genaamd 're_B00TCMP', een veiligheidsmodule voor laaggeletterden en de realisatie van een regionale cyberhulpdienst. We werken daarin samen met meerdere Zuid- en Noord-Limburgse gemeenten, de Provincie Limburg, het Platform Veilig ondernemen, het Openbaar Ministerie en het team Cybercrime van de politie.

Tenslotte hebben we aandacht voor vuurwerkoverlast, die in de afgelopen jaren in onze gemeente is toegenomen. Onze focus ligt daarbij op manieren om de overlast preventief in te perken. Dit doen we door het creëren van een goede informatiepositie op het gebied van vuurwerkoverlast, de inzet van jongerenwerk en voorlichting/campagnes. We betrekken hierbij ook de voortgezet onderwijsscholen in onze gemeente, de politie, Partners in Welzijn en het Openbaar Ministerie.

Evenementen en voetbal

Samen met de organisatoren, gemeente en externe partners als de politie, de GGD GHOR en de brandweer zorgen we voor zo veilig mogelijke evenementen. Grote evenementen (aanvragen) worden samen met onze partners beoordeeld vanuit het beoordelingskader crowd-management en evenementveiligheid om te komen tot gedeelde beelden over risico's en de manier waarop deze te beheersen. Meer dan ooit sturen we op de

(eigen) verantwoordelijkheid van een organisator voor de veiligheid van zijn evenement. Daarnaast werken we verder aan het verbeteren van de veiligheid rondom voetbalwedstrijden. We hebben daarbij aandacht voor de (fysieke) veiligheid van de stadionomgeving en werken verder aan de persoonsgerichte aanpak van voetbalhooligans. Dit doen we samen met Fortuna Sittard, de politie, de brandweer en het Openbaar Ministerie.

Zorg en Veiligheid
Net als in de rest van het land, zijn er in onze gemeente hulpbehoevenden die te maken hebben met een opeenstapeling van persoonlijke problemen, onder andere: psychische klachten, verslavingsgevoeligheid en sociale onzekerheid. Deze personen zijn vaak het slachtoffer van misbruik en criminaliteit, of veroorzaken zelf overlast en veiligheidsproblemen. Daderschap en slachtofferschap kunnen door elkaar lopen. Met oog op sociale zekerheid, zorg én in het belang van veiligheid en leefbaarheid is het belangrijk dat de zorg- en veiligheidsketen intensief samenwerkt. Om dit te realiseren is er een 'Landelijke agenda zorg en veiligheid – Perspectief 2025' opgesteld en ondertekend door de landelijke stuurgroep Zorg en Veiligheid. Deze agenda kent twee sporen, 1) regie in de regio, 2) samenwerking in uitvoering.

We voeren regie in de regio middels de bestuurlijke Commissie Zorg en Veiligheid Zuid-Limburg. Met de Commissie Zorg en Veiligheid Zuid-Limburg brengen we partijen samen om complexe domein overstijgende vraagstukken effectief op te volgen. De commissie monitort de praktijk, signaleert knelpunten, wisselt kennis uit en geeft sturing aan de regionale thema's op het snijvlak van zorg en veiligheid.

We werken intensief samen met organisaties zoals woningcorporaties, de politie, het Openbaar Ministerie, Veilig Thuis, instellingen voor de geestelijke gezondheidszorg, Reclasseringsorganisaties, de Dienst Justitiële inlichtingen en de Zuid-Limburgse Zorg en Veiligheidshuizen. In 2023 ligt de focus op de volgende thema's:
<u>Radicalisering:</u>
De landelijke overheid heeft eind mei 2022 de nieuwe contraterrorisme strategie gepubliceerd. Deze strategie is gericht op het voorkomen en aanpakken van terrorisme en gewelddadig extremisme. We zien een verschuiving van het jihadisme naar het links-extremisme. We zetten in 2023 in op preventie en vroegtijdig signaleren, het analyseren van het dreigingsbeeld, het intensiveren van de samenwerking en het onderhouden van kennis en kunde.

<u>Personen met verward gedrag:</u>
Het is belangrijk om personen met verward gedrag op tijd én goed te helpen. Het Verbindingspunt Informatie en Advies (VIA) verbindt meldingen van de politie met betrokken hulporganisaties. De uitvoering van het VIA is belegd bij de Zuid-Limburgse Veiligheidshuizen. In 2023 wordt toegewerkt naar een structurele financiële borging vanaf 2024.

<u>Nazorg ex-gedetineerden:</u>
In 2022 is er geïnvesteerd om bij aanvang van detentie vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid samen te werken aan het detentie- en re-integratietraject dat moet leiden tot een succesvolle re-integratie en verlaagde kans op recidive. In 2023 wordt gewerkt aan een structurele borging en versterking van de regionale samenwerking op het gebied van nazorg ex-gedetineerden.

<u>Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA):</u>
In de regio is met het programma 'Geweld Hoort Nergens Thuis' ingezet op regionaal beleid- en uitvoering voor de periode 2019-2022. Voor de komende jaren wordt gewerkt aan een nieuw regionaal beleids- en uitvoeringsplan waarbij nieuwe acties en projecten worden ontwikkeld. In 2023 worden de bestaande activiteiten voortgezet. Ook wordt uitvoering gegeven aan het lokale uitvoeringsplan Mensenhandel.

Jeugdige Ondermijners:

De jeugd is de toekomst. We zien onder de jeugd verharding ontstaan. Om deze verharding een halt toe te roepen werken we in 2023 met in- en externe partners aan een preventieprogramma. Daarnaast ontwikkelen en borgen we persoonsgerichte aanpak voor jeugdigen tussen 8 en 23 jaar.

Crisisbeheersing en Rampenbestrijding

Voor een doelmatige en slagvaardige hulpverlening rondom de openbare veiligheid werken we regionaal samen in de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Hieronder vallen rampenbestrijding, crisisbeheersing en brandweerzorg. In aanvulling op het regionale aanbod, zorgen we in 2023 voor een (extra) opleidings- en trainingsprogramma voor onze gemeentelijke crisisorganisatie. Ook werken we aan het vervolg van het LINKS-project, dat in 2022 is verbonden met het project Samen Redzaam. In 2022 is immers samen met partijen als Chemelot en de Veiligheidsregio Zuid-Limburg breed opgehaald wat (extra) nodig voor een goede voorbereiding op rampen. Daarnaast geven we in 2023 uitvoering aan de versterking van de risicocommunicatie rondom Chemelot. Dit doen we via de uitvoering van het plan 'Samen Communiceren', een meerjarige en actieve risicocommunicatie-campagne met de omgeving van Chemelot.

Externe Veiligheid

In een gemeente waar externe veiligheid zo omvangrijk speelt, staan wij continu voor de uitdaging om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in te passen en de bestaande situatie te optimaliseren, waarbij er voldoende aandacht is voor de veiligheid en gezondheid van de burgers. Eén van de thema's van de veilige en gezonde leefomgeving is het thema externe veiligheid. Als gemeente zoeken we steeds weer naar manieren waarop de externe veiligheid voor onze inwoners beter kan. Nieuwe ruimtelijke plannen en vergunningen worden getoetst aan de wettelijke eisen en de vastgestelde uitgangspunten en ambities zoals afgesproken in ons externe veiligheidsbeleid, die geborgd zijn in onze bestemmingsplannen. De gemeente geeft bijzondere aandacht aan externe veiligheid voor twee ontwikkelgebieden, waarin meer specifiek moet worden gekeken naar de samenhang van externe veiligheid met de geplande ontwikkeling en andere beleidsvelden. Deze gebieden zijn de omgeving Chemelot en de omgeving Emplacement Sittard. In het vertrouwen dat in 2022 een convenant is afgesloten tussen de convenantpartners rondom Chemelot, zal het in het convenant verwoorde veiligheidskader in 2023 verder worden opgepakt en uitgevoerd. Het is de verwachting dat een deel van deze activiteiten in het programma Externe Veiligheid zullen belanden. Verder zal het aspect externe veiligheid in de gemeentelijke elementen van de Omgevingswet, de omgevingsvisie en het Omgevingsplan, worden uitgewerkt. Het programma Externe Veiligheid is mede afhankelijk van de uitwerking van de integrale en gebiedsgerichte Omgevingsvisie.

BOA's

Gesteld kan worden dat we de beperkingen voortkomend uit de coronapandemie (voorzichtig) achter ons kunnen laten. De gangbare situatie van voor de pandemie wordt weer de standaard. Dit heeft tot gevolg dat de werkzaamheden en inzet van onze BOA's weer op het oude, reguliere niveau komen te liggen. Zo kan het wijkgericht werken weer verder worden opgepakt en kwalitatief verder worden doorontwikkeld. Ook de 'veilig uitgaan nachtdienst' in samenwerking met de politie kan volledig worden hervat. De vraag naar BOA inzet vanuit de huidige samenleving blijft echter groeien. Dit is een landelijke trend. Door onderbezetting en het verschuiven van (kern)taken binnen het politieapparaat worden steeds frequenter verzoeken neergelegd bij team Toezicht en Handhaving. Door deze bewegingen is het van evident belang dat we, zowel in kwantiteit als in kwaliteit, blijven investeren in de beschikbare (handhavings)capaciteit. Het intern begeleiden en (door)ontwikkelen van medewerkers vergt naast tijd, de juiste facilitering, coaching en (bij-)scholing. Door de krapte op de arbeidsmarkt is en blijft het geen eenvoudige opgave om geschikte kandidaten te vinden en te behouden. In de openbare ruimte verrichten BOA's belangrijk werk in specialistische en complexe beleids- en wetsgebieden. In de afgelopen jaren zijn BOA's binnen hun bevoegdheid ook steeds meer taken gaan uitvoeren.

Voor de verdere professionalisering en een veilige taakuitvoering van de BOA's heeft de Tweede Kamer in 2021 structureel € 13 miljoen vrijgemaakt, welke loopt via de meicirculaire 2022 van het gemeentefonds. Het aandeel bedraagt voor de gemeente Sittard-Geleen € 45.405 per jaar. Dit bedrag kan zowel voor personele als ook materiële budgetten worden ingezet. Gezien de autonome ontwikkelingen, zowel intern als extern, blijft het investeren en professionaliseren in de BOA-capaciteit noodzakelijk om de continuïteit te kunnen waarborgen.

Ondermijning
Als gemeente voeren we regie op de lokale aanpak van ondermijning. Een aanpak die we samen doen met partners als de politie, het Openbaar Ministerie, de belastingdienst en het Regionaal Informatie en Expertise Centrum Limburg. We zetten onze algemene doelstelling daarin voort: onze gemeente zo onaantrekkelijk mogelijk maken voor criminelen en criminele netwerken en hun activiteiten. Samen met onze partners pakken we ondermijning flink aan. Onze focus ligt daarbij op de thema's drugscriminaliteit, witwassen, spookbewoning en mensenhandel. In de afgelopen jaren hebben we lokale regelgeving ingericht, onze informatiepositie en deskundigheid opgebouwd, gehandhaafd waar nodig en signalen actief opgepakt. Ook hebben we met specifieke acties barrières opgeworpen voor criminele netwerken en onze gemeente weerbaarder gemaakt. Daar gaan we ook in 2023 mee door, waarbij we op punten verstevigen en vernieuwen. We sluiten drugspanden drie maanden, zes maanden of langer. Omdat we als gemeente alleen met integere partijen zaken willen doen passen we de Wet Bibob onverkort toe. Signalen van ondermijning, zoals drugscriminaliteit, bespreken we met de politie en andere partners en pakken we actief op. Daarbij kijken we vooral ook naar wat wij als gemeente (zelf) in de aanpak kunnen betekenen, bijvoorbeeld via de inzet en doorontwikkeling van onze BOA's. Aan straatdealers leggen we bovendien een dwangsom op. We zetten ons stevig niveau van toezicht en handhaving op thuisprostitutie en spookbewoning voort. Ook voor bedrijven en bedrijventerreinen hebben we aandacht in het kader van ondermijning. We verrichten preventieve bedrijfsbezoeken, maar controleren waar nodig ook gericht, zo nodig met partners als de politie en Belastingdienst. In 2023 willen we nog meer inzetten op het weerbaar(der) maken van onze samenleving (inwoners, ondernemers, private en publieke partners, maar ook de gemeentelijke organisatie), via voorlichting, activiteiten gericht op bewustwording en signalering en het vergroten van kennis. Waar mogelijk sluiten we aan bij regionale ontwikkelingen en initiatieven, onder meer van het Regionale Informatie- en Expertise Centrum Limburg, die met behulp van landelijke budgetten worden ontplooid.

Intelligence
Onze informatiepositie is steeds belangrijker in de aanpak van onveiligheid. In 2022 is gestart met een projectmatige doorontwikkeling die we in 2023 voortzetten. We focussen op het verstevigen van de informatiepositie, het professionaliseren van producten en we geven een impuls aan het zaakgericht en informatie gestuurd werken. Daarnaast gaan we in 2023 door met het opstellen van sturingsrapportages om daarmee de driehoek in positie te brengen om betere keuzes te kunnen maken in de verdeling van de inzet (onder meer van politiecapaciteit).

Wie en/of wat hebben we daar voor nodig?
Samen met allerlei andere partijen werken we iedere dag aan de aanpak van veiligheid. Zo werken we regionaal samen in de Veiligheidsregio Zuid-Limburg in het kader van rampenbestrijding, crisisbeheersing en brandweerzorg. Onze belangrijkste samenwerkingspartners bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit zijn het Regionaal Informatie en Expertise Centrum Limburg, het Openbaar Ministerie, de politie, de Belastingdienst en (boven)lokale partners. Als het gaat om de sociale veiligheid en persoonsgerichte aanpak, dan speelt het Veiligheidshuis Westelijke Mijnstreek een belangrijke rol. Daarin werken we samen met een groot aantal ketenpartners en partijen uit het zorg- en veiligheidsdomein. De samenwerking met het sociaal domein is van essentieel belang voor de persoonsgerichte aanpak van personen met verward gedrag en mogelijke radicalisering. Op al deze thema's werken we ook samen met de Provincie en met de andere gemeenten in de Westelijke Mijnstreek, in de regio en/of in de Euregio. Tenslotte werken we samen met onze inwoners en

ondernemers. Zeker voor het verbeteren van de sociale veiligheid hebben we ook hún betrokkenheid nodig. Via de buurtpreventieteams en WhatsApp groepen leveren zij bijvoorbeeld een belangrijke bijdrage aan het signaleren van onveilige en ongewenste situaties.

Verbonden partijen
Veiligheidsregio Zuid-Limburg

Voor verdere informatie over de verbonden partijen verwijzen we naar de hierover afzonderlijk opgenomen verplichte paragraaf Verbonden Partijen.

Wat mag het kosten?

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatiebudgetten

Bedragen x € 1.000			Meerjarenraming		
Programma 1 Veiligheid	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**-**	**-**	**-**	**-**
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**-169**	**-168**	**-180**	**-135**
L1. Bijstelling begroting 2023 VRZL en MCC	AO	-89	-89	-89	-89
L2. Bijstelling BSGW	AO	-4	-4	-4	-4
L3. Risicocommunicatie Chemelot	AO	-12	-12	-24	
L4. Meicirculaire GF 2022 capaciteit BOA's	AO	-45	-45	-45	-45
L5. Kapitaallasten	AO	-19	-18	-18	-13
L6. Kopieerslag Veiligheidsmonitor	AO	-	-	-	16
Mutatie reserves:					
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**12**	**12**	**24**	**-**
O1. Risicocommunicatie Chemelot	AO	12	12	24	-
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	-116	-122	-123	-123
Saldo		**-273**	**-279**	**-279**	**-258**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

L1. Bijstelling begroting 2023 VRZL en MCC

In de begroting 2023 van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL) en het Meld- en coördinatiecentrum (MCC) is voor 2023 en verder alleen de indexering toegepast. Deze indexering wordt gedekt door de stelpost inflatie (zie programma 0). Financieel verloopt de mutatie dus budgettair neutraal.

L2. Bijstelling BSGW

Bijstelling begroting 2023 BSGW betreffende de interne doorbelasting naar het budget parkeercontroles. Financieel verloopt de mutatie budgettair neutraal (zie programma 0).

L3./O1. Risicocommunicatie Chemelot

Bijramen van het noodzakelijk budget voor de financiering van het aandeel van de gemeente Sittard-Geleen in de materiële kosten van het uitvoeren van het risicocommunicatieplan ‘Samen Communiceren’, de meerjarige en actieve risicocommunicatie-campagne met de omgeving van Chemelot voor de jaren 2023 tot en met 2025.

Dekking vindt plaats door middel van een onttrekking uit de gevormde verplichtingenreserve team Openbare Orde en Veiligheid ad € 48.000 (zie financiële bijstelling jaarschijf 2022-T1).

L4. Meicirculaire 2022 Gemeentefonds m.b.t. capaciteit BOA's

In de meicirculaire 2022 van het Gemeentefonds zijn structureel middelen vrijgemaakt voor de BOA-kwaliteit/kwantiteit én coördinatie. Financieel verloopt deze mutatie budgettair neutraal omdat binnen programma 0 de inkomsten van de meicirculaire 2022 structureel worden verantwoord.

L5. Kapitaallasten

Bijstelling kapitaallasten vrijwillige brandweerkazernes Sittard-Geleen, Cameratoezicht en Externe veiligheid.

L6. Kopieerslag Veiligheidsmonitor

Incidenteel aframen in 2026 het budget voor de Veiligheidsmonitor. Deze monitor vindt om de 2 jaar plaats.

Overzicht meerjarige ontwikkeling exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2021	Actuele begroting 2022	Begroting voor bijstelling 2023	Bijstelling begroting 2023	Begroting na bijstelling 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	2.012	1.425	1.063	**115**	**1.178**	**1.178**	**1.178**	**1.178**
Lasten	-15.415	-15.442	-13.811	**-400**	**-14.211**	**-14.200**	**-14.186**	**-14.141**
Onttrekkingen	347	526	0	**12**	**12**	**12**	**24**	**0**
Toevoegingen	-275	-48	0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
1 VEILIGHEID	**-13.331**	**-13.538**	**-12.749**	**-273**	**-13.021**	**-13.010**	**-12.984**	**-12.963**

Toelichting algemeen en trendanalyse

De begroting 2023 na bijstelling geeft aan dat er binnen het programma 1 Veiligheid per saldo € 13,0 mln. structureel wordt geraamd voor crisisbeheersing, brandweer en openbare orde en veiligheid.

Binnen taakveld 1 Crisisbeheersing en Brandweer worden de budgetten op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulp en externe veiligheid verantwoord en zijn de bedragen vrij beperkt beïnvloedbaar aangezien het de uitvoering van wettelijke taken betreft, die met name door de Veiligheidsregio Zuid-Limburg worden uitgevoerd.
Binnen taakveld 1.1 Openbare Orde en Veiligheid worden o.a.de budgetten met betrekking tot de Boa's, het Zorg- en Veiligheidshuis Westelijke Mijnstreek, Wet verplichte GGZ, High Impact Crimes, Cameratoezicht, Evenementen, Betaald voetbal en Ondermijning structureel geraamd.

In 2023 laat programma 1 een incidenteel voordeel zien ten opzichte van de actuele begroting 2022 als gevolg de incidentele raming 2022 van het project Geleen-Zuid en de herverdeling van de doorbelasting directe personeelskosten naar de taakvelden binnen de programma's. Deze herverdeling verloopt gemeentebreed budgettair neutraal.

Wie betaalt mee?

De acties/werkzaamheden op het gebied van veiligheid worden gefinancierd via bestaande budgetten opgenomen in programma 1 Veiligheid. Ook ontvangt de gemeente subsidies van andere organisaties, zoals het ministerie van Justitie en Veiligheid. Bij een subsidie geldt dat zodra deze wegvalt, ook de acties stoppen. De intensiteit en de wijze waarop we onveiligheid aanpakken in onze gemeente wordt dus in zekere zin bepaald door de financiële mogelijkheden die er zijn. Binnen die mogelijkheden worden keuzes gemaakt. Veiligheid is immers nooit 'af' en het veiligheidsbeeld verandert continu.

Wat gebeurt er als we het niet doen c.q. wat zijn de (financiële) risico's?

Het algemene veiligheidsgevoel, de manier waarop inwoners veiligheid waarnemen of ervaren, neemt af als we als gemeente niets doen op het gebied van veiligheid. De inwoner vertrouwt op de gemeente en de veiligheidspartners als het gaat om de aanpak van externe en sociale veiligheid en ondermijning. Gelet op het langjarige personeelstekort bij de politie, is de rol van gemeente, nu meer dan ooit, belangrijker in het borgen, dan wel het realiseren, van het noodzakelijke veiligheidsniveau.

Beleidsindicatoren

We gebruiken de zogenaamde beleidsindicatoren om de effecten van beleid op de programma's, toe te lichten. We doen dat (verplicht) aan de hand van een vast aantal indicatoren. Door deze niet-financiële informatie op te nemen in de begroting kunnen raadsleden ook zonder specifieke financiële kennis makkelijker inschatten of de resultaten via de voorgestelde beleidskeuzes behaald kunnen worden. En ze bieden raadsleden meer inzicht om te kunnen sturen.

BBV indicator 2021	Eenheid	Sittard -Geleen	Landelijk*	Periode
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	90	80	2021
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2,06	1,76	2021
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	5,50	4,30	2021
Diefstallen uit woningen	Aantal per 1.000 inwoners	1,50	1,30	2021
Vernielingen en beschadigingen	Aantal per 1.000 inwoners	6,70	6,10	2021

Gerelateerde beleidsnota's

- Kadernota Integrale Veiligheid Westelijke Mijnstreek 2023-2026 (nog vast te stellen door de raad)
- Actieplan Integrale Veiligheid Sittard-Geleen 2023-2024 (nog vast te stellen door het college)
- Veiligheidsvisie Spoorzone Sittard-Geleen
- Veiligheidsvisie Chemelot e.o.
- Beleidsvisie externe veiligheid Chemelot site/Westelijke Mijnstreek

4.4 PROGRAMMA - 2 - VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

"Wij willen de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en daarmee de leefbaarheid van de gemeente duurzaam en vernieuwend in stand houden en ontwikkelen."

Met het programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat willen we de bereikbaarheid van Sittard-Geleen over de weg, het spoor en het water op niveau houden. En liefst nog verbeteren. Het gaat dan niet alleen over de lokale, maar ook de (boven)regionale doorstroming én de verkeersveiligheid. Het programma draagt bij aan de economische en maatschappelijke ambities van de gemeente: we vergroten hiermee de leefbaarheid en versterken de economische kracht. Ook binnen dit programma is duurzaamheid een belangrijk uitgangspunt.

Het programma kent de volgende taakvelden:

- Verkeer en vervoer
- Parkeren
- Economische havens en waterwegen

Wat willen we bereiken?

Met het programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat willen we op de middellange termijn:

- de lokale en regionale bereikbaarheid van de stad, kernen en bedrijven optimaliseren
- een verkeersveilige gemeente creëren
- een mobiliteitstransitie (verschuiving naar duurzame manieren van vervoer) bewerkstelligen

Wat doen we om dit te bereiken?

Om de doelstellingen uit het programma te halen, voeren we de volgende (voorbereidende) werkzaamheden en acties uit.

In 2022 heeft de gemeente Sittard-Geleen geparticipeerd in verschillende provinciaal en regionaal geïnitieerde mobiliteitsprojecten en studies waarvan de uitkomsten in de komende jaren hun uitwerking zullen krijgen in het beleid en uitvoeringsprogramma van Mobiliteit en verkeer en vervoer van de gemeente. Het gaat in hoofdzaak om de projecten die in 2022 in een integraal document Mobiliteit voor Sittard-Geleen zijn samengevat en door de raad worden vastgesteld en eind 2022-begin 2023 worden uitgevoerd.

Door het bij elkaar brengen van de verschillende beleidskaders en daarbij in te spelen op ontwikkelingen hebben wij voor Sittard-Geleen de koers bepaald voor ons mobiliteitsbeleid. Zo leveren wij op pragmatische wijze een bijdrage aan het realiseren van de mobiliteitstransitie. De ambitie zoals vastgelegd in het landelijke klimaatakkoord vormt de basis van onze koers.

Bij het aanpakken van de mobiliteitsopgaven handelen we vanuit de principes van de Omgevingswet: een integrale aanpak van de fysieke leefomgeving. De invloed van mobiliteit op de openbare ruimte is groot. Daarom willen we dat de effecten van mobiliteit ons leven zoveel mogelijk positief verrijken. Het mobiliteitssysteem ondersteunt in het kunnen meedoen aan de samenleving en biedt mogelijkheden tot gezonde manieren van verplaatsen. Met mobiliteit leveren we een positieve bijdrage aan de gezondheid (mentaal en fysiek) van onze inwoners. Dit doen we door bij de (her)inrichting van de openbare ruimte meer ruimte te bieden aan actieve mobiliteit (wandelen, fietsen) en door verblijfsgebieden in te richten volgens het STOMP[6]-principe.

[6] De letters STOMP staan voor Stappen (lopen), Trappen (fietsen), Openbaar vervoer, Mobiliteitsdiensten en (elektrische) privéauto (incl. parkeren). Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt in deze volgorde ruimte gereserveerd voor de verschillende modaliteiten. In het ontwerp van de openbare ruimte staat daarbij de mens centraal.

Regionale aanpak en samenwerking

Verkeer houdt niet op aan de grenzen van onze gemeente. Daarom is samenwerking op regionale schaal een voorwaarde om onze ambities te kunnen verwezenlijken.

De 16 Zuid-Limburgse gemeenten en de provincie werken vanuit een gezamenlijke aanpak aan het realiseren van een mobiliteitstransitie in de regio, met als doel:

- Het doorontwikkelen van de agglomeratie kracht van Zuid-Limburg;
- Het verbeteren van gezondheid, leefbaarheid en veiligheid;
- Verduurzaming en CO2-reductie;
- Het vergroten van een inclusieve samenleving en een verbeterde collectieve bereikbaarheid.

Daarbij bundelen we onze krachten in de regio, zetten we onze beschikbare capaciteit zo effectief mogelijk in en zorgen we ervoor dat we klaar staan voor de ontwikkelingen die we op ons af zien komen. We spelen slim in op kansen en initiatieven van derden.

Westelijke Mijnstreek

Voor de regio Westelijke Mijnstreek is de regionale samenwerking verder uitgewerkt en toegespitst op de opgave specifiek voor dit gebied. De opgave is om de balans te vinden tussen collectieve ambities voor leefbaarheid en klimaat en de individuele wensen van eindgebruikers. Gestreefd wordt naar het beperken van de groei van (auto)mobiliteit in 2040 om zo bedrijven binnen het grote economische cluster rondom Sittard-Geleen, instellingen en woonkernen bereikbaar te houden en tevens de leefomgeving van de woonkernen te verbeteren. Sittard-Geleen heeft in deze regionale samenwerking een belangrijke rol als centrumgemeente vanwege de aanwezigheid van stedelijke voorzieningen, onderwijs en werkgelegenheid.

Er zijn afspraken gemaakt om invulling te geven aan de mobiliteitstransitie door in te zetten op een mix van maatregelen. Juist met een combinatie van maatregelen die elkaar aanvullen (bijvoorbeeld realisatie van hoogwaardige fietsverbinding in combinatie met een werkgeversaanpak en gedragscampagne), aansluitend bij de kenmerken en kansen van deze regio én aansluitend bij de vraag van onze inwoners en bedrijven. In de Westelijke Mijnstreek richten we ons daarbij op vijf programmalijnen:

1. Bewustwording en gedragsbeïnvloeding
   Spreiden van het verkeer;
   Inzetten op thuiswerken;
   Stimuleren van duurzaam reizen.
2. Fietsinfrastructuur
3. Vervoers- en mobiliteitsdiensten
   Kaders van de ov-concessie (het Limburgnet);
   Overstappunten op orde (fietsenstalling, wacht- en informatievoorziening etc.);
   Fiets en openbaar vervoer versterken elkaar.
4. Logistiek
   Modal shift van het goederenvervoer: zowel een betere spreiding van vervoer over de weg in tijd (filemijding) als een shift naar vervoer via water, spoor en buis;
   Vrachtwagenparkeerplaats(en) met duurzame brandstoffen en zero emissie stadslogistiek;
   Digitalisering van transport en logistiek (Digitale Transport Strategie; DTS).
5. Infrastructuur
   Beter benutten bestaande infrastructuur;
   Aanpassen van bestaande infrastructuur;
   Bouwen van nieuwe infrastructuur.

Daarbij wordt ingezet op die onderdelen waarvan wij verwachten het grootste resultaat te kunnen behalen. Alle maatregelen op zichzelf dragen in meer of mindere mate bij aan onze gezamenlijke ambitie. De combinatie van de maatregelen versterken elkaar juist.

Wat we gaan doen:

- We werken samen aan regionale opgaven (waaronder de krachtenbundeling Smart Mobility[7] ; uitwerking Strategische Plan Verkeerveiligheid en het realiseren van het fietsnetwerk Zuid-Limburg);
- We werken slim met elkaar samen (o.a. kennisuitwisseling, gelijke projecten op een gelijke manier uitvoeren);
- In 2022 zijn we, met de provincie Limburg, aan de slag gegaan om invulling te geven aan te projecten die zijn opgenomen in de gebiedsverkenning, dit zetten we voort in 2023.

Actielijnen

De bestaande beleidskaders en de actuele ontwikkelingen hebben we vertaald in een aantal actielijnen waarin we enerzijds de koers voor de specifieke actielijn beschrijven en anderzijds ook de acties en activiteiten hebben benoemd waar we mee aan de slag gaan. Binnen deze actielijnen is er ook ruimte om toekomstige ontwikkelingen mogelijk te maken. Als gemeente Sittard-Geleen werken we op diverse vlakken aan Smart City. Zo kan de gemeente Sittard-Geleen flexibel inspelen op maatschappelijke, economische en technologische ontwikkelingen en initiatieven en bijdragen van anderen. De belangrijkste twee actielijnen betreffen verkeersveiligheid en gedragsbeïnvloeding. Deze lijnen werken door in alle daaropvolgende kaders per modaliteit.

Verkeersveiligheid

Binnen het thema verkeersveiligheid heeft een verschuiving plaatsgevonden van beleid op basis van ongevalscijfers (reactief) naar een risico gestuurde aanpak van verkeersveiligheid (proactief). Dit proactief werken aan verkeersveiligheid helpt wegbeheerders om vroegtijdig risico's in het verkeerssysteem te detecteren en gericht effectieve maatregelen te kunnen nemen om de risico's te verkleinen of weg te nemen. Dit wordt ook wel de Strategische Plan Verkeersveiligheid (SPV) genoemd. Voor Sittard-Geleen is een risicoanalyse uitgevoerd waarbij de belangrijkste risicosituaties en gedragen in het verkeerssysteem in beeld zijn gebracht.

Om uitvoering te kunnen geven aan de risico gestuurde aanpak verkeersveiligheid wordt in de periode van 2020 tot 2030 een extra investeringsimpuls van € 500 miljoen beschikbaar gesteld door het ministerie van Infrastructuur & Waterstaat. Dit vertaalt zich in een rijksbijdrage van maximaal 50% voor maatregelen die de verkeersveiligheid vergroten en die naar voren zijn gekomen uit de risicoanalyse. Naast eventuele infrastructurele maatregelen maken ook educatie en handhaving nadrukkelijk onderdeel uit van de aanpak van het SPV. De eerste tranche vond plaats in 2020-2021. De tweede tranche is in juli 2022 van start gegaan en beslaat de periode 2022-2023. Daarbij is gebruik gemaakt van het in 2021 en 2022 opgestelde Uitvoeringsprogramma en Maatregelpakket SPV.

Gedragsbeïnvloeding

De komende jaren zetten we als Sittard-Geleen samen met onze partners in op het realiseren van de mobiliteitstransitie. Een belangrijk aspect hierin is het beïnvloeden van het gedrag van de reiziger. We willen graag dat mensen bewust kijken naar hun verplaatsingsgedrag ("*is het noodzakelijk dat ik deze reis maak*?") en als men bewust kiest voor het maken van de verplaatsing dat men dan ook nadenkt over welke (duurzame en/of gezonde) vervoerswijzen mogelijk zijn. Als 16 gemeenten van Zuid-Limburg hebben we in 2022 besloten Zuid-Limburg Bereikbaar daarvoor in te zetten.

[7] Krachtenbundeling Smart Mobility Is een landelijke samenwerking waarbij overheden de randvoorwaarden creëren om beschikbare technologie in de praktijk toe te passen zodat reizigers en vervoerders hier maximaal van kunnen profiteren.

Wat we gaan doen:

- We continueren en intensiveren de werkgeversaanpak i.c.m. de inzet van een logistiek makelaar;
- We continueren de onderwijsaanpak waarbij met o.a. Zuyd Hogeschool afspraken worden gemaakt over spreiden en mijden;
- We maken gebruik van de fietsstimuleringscampagnes van Zuid-Limburg Bereikbaar;
- We onderzoeken samen met de regio (gemeenten en provincie) naar nieuwe manieren om gedragsverandering te bewerkstelligen.
- Vanuit het SPV dragen we met behulp van gedragsbeïnvloeding in de vorm van educatie en handhaving bij aan het verbeteren van de verkeersveiligheid.

Wandelen

Voetgangers behoren, net als fietsers, tot de groep langzame verkeersdeelnemers. Voor voetgangers worden vaak geen bijzondere maatregelen getroffen (buiten trottoirs) terwijl zij binnen de kernen een grote groep kunnen vertegenwoordigen. Wandelen is een gezonde en milieuvriendelijke manier van verplaatsen. Door hier meer aandacht aan te besteden, zorgen we ervoor dat wandelen een prominentere plaats inneemt in de reisketen. Naast utilitaire voetgangersverbindingen binnen woongebieden (met goede en logische wandelroutes naar voorzieningen en OV-locaties) dienen ook de recreatieve wandelvoorzieningen op orde te zijn om een gezonde levensstijl te bevorderen. Door aantrekkelijke buitengebieden te verbinden met de woongebieden wordt de groene omgeving van Sittard-Geleen toegankelijker voor wandelaars.

Wat we gaan doen:

Bij eventuele aanpassingen aan de infrastructuur houden we rekening met de voetganger en richten de openbare ruimte in zodat deze voor iedereen toegankelijk is en bijdraagt aan een inclusief Sittard-Geleen.

Fiets

De ambitie is de fiets als volwaardige modaliteit en effectieve oplossing in te zetten voor de regionale en gemeentelijke opgaven op het gebied van bereikbaarheid, gezondheid, veiligheid, klimaat, duurzaamheid en leefbaarheid. We willen meer mensen stimuleren de fiets te pakken (zie ook actielijn gedragsbeïnvloeding) en daarvoor is het nodig dat we fietsers veilig de ruimte geven. Voor Sittard-Geleen sluiten we aan op de drie thema's die in het Nationaal Toekomstbeeld Fiets zijn benoemd:

Vlot en veilig doorfietsen

Het regionale hoofdfietsroutenetwerk van Zuid-Limburg is in samenspraak met de 15 overige gemeenten opgesteld. De aantrekkelijke en toegankelijke hoofdfietsroutes verbinden stad en regio, binnen en buiten de bebouwde kom en zorgen ervoor dat fietsers snel op werk, school station of andere belangrijke bestemmingen kunnen komen. Maar ook de recreatieve routes die het stedelijk gebied met het recreatieve buitengebied verbinden maken deel uit van het hoofdfietsroutenetwerk. Aantrekkelijke en toegankelijke stad-landroutes dragen bij aan de leefbaarheid en gezondheid in het stedelijk gebied

Ook Sittard-Geleen maakt deel uit van dit hoofdfietsroutenetwerk. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen:

<u>Doorfietsroutes:</u>

Dit zijn de routes tussen grote woongebieden en stations, centra en scholen en gebieden met geconcentreerde werkgelegenheid. Voorbeelden hiervan zijn de route van het centrum van Sittard naar Chemelot en de route van Geleen naar Sittard via de Rijksweg;

<u>Regionale hoofdroutes:</u>

tussen middelgrote woonkernen en stations, centra en scholen/werkgebieden. Voorbeeld hiervan is de route tussen Born via Limbricht naar het centrum van Sittard;

Regionale fietsroutes/ Stadsroutes:
tussen kleine woonkernen en wijken en dichtstbijzijnde hoofdroutes als verbinding tussen woonkernen. Hier gaat het bijvoorbeeld om de route die Grevenbicht, Obbicht, Guttecoven en Limbricht met elkaar verbindt.

Het vlot en veilig kunnen doorfietsen geldt niet alleen voor het hoofdfietsroutenetwerk. Ook op het onderliggende wegennet geldt dat fietsers een veilige plek op de weg hebben. Naast deze inzet op utilitaire[8] fietsroutes zetten we als Sittard-Geleen ook in op recreatieve fietsroutes. Ook deze dragen bij aan het aantrekkelijker maken van onze gemeente voor de fiets en daarbij aan de gewenste gedragsbeïnvloeding.

Moeiteloos en veilig je fiets stallen
Op de hubs (o.a. stations en bushaltes) en bij voorzieningen als winkels, sportlocaties en scholen is het belangrijk dat fietsers hun fiets veilig kunnen stallen. Daarbij geldt dat fietsenstallingen zo dicht als mogelijk bij de ingang een plek dienen te krijgen. Op deze manier belonen we fietsers voor hun duurzame reisgedrag en wordt de fiets een makkelijker onderdeel van de reis.

Benutten van de potentie
Iedereen die fietst, draagt bij aan de betere doorstroming op de weg. Flankerend beleid, gericht op het benutten van de potentie van de fiets, is daarom belangrijk. Door middel van gedragsbeïnvloeding wordt ingezet op het verleiden van mensen om te gaan fietsen, wordt het fietsen van langere afstanden aantrekkelijker gemaakt en zorgen we ervoor dat fiets en openbaar vervoer elkaar versterken (ketenmobiliteit).

Wat we gaan doen
- In onze fietsinfrastructuurprojecten treffen we maatregelen om het comfort en de verkeersveiligheid voor de fietser te verbeteren waardoor fietsen voor meer mensen aantrekkelijk wordt;
- We werken met onze buurgemeenten en de provincie Limburg gezamenlijk aan het verder invulling geven van het regionale fietsroutenetwerk. Door samen te werken realiseren we (gemeente)grensoverschrijdende fietsroutes;
- We bepalen bij de aanpak van onze fietsroutes de prioriteit op basis van 1) werk-met-werk maken (hierbij nemen we bij reeds geplande infrastructurele werkzaamheden gewenste aanpassingen mee), 2) knelpunten SPV, 3) bijdrage van fietsroute aan brede bereikbaarheidsopgave en 4) bijdragen van anderen. Gedragsbeïnvloeding maakt integraal deel uit van onze aanpak voor de fiets waarbij we vooral inzetten op het gebruik van de fiets en e-bike voor verplaatsingen tot 15 kilometer. Zuid-Limburg Bereikbaar heeft opdracht gekregen fietsstimulering nadrukkelijk in haar programma op te nemen.

Openbaar vervoer
Arriva en de provincie Limburg (bevoegd gezag) zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het openbaar vervoer in Limburg. Zij stellen de kaders voor wat er binnen de OV-concessie (het Limburgnet) mogelijk is. De opgave voor het openbaar vervoer is om zoveel mogelijk mensen te vervoeren binnen de beschikbare middelen en zo een OV-aanbod te creëren dat zo veel mogelijk aansluit bij de verplaatsingsbehoefte van de grootste groep reizigers. Met het Ontwikkelplan Openbaar Vervoer Limburg geeft de provincie Limburg richting aan de ontwikkeling van het openbaar vervoer op de korte-, middellange- en lange termijn. Een van die ontwikkelingen is het versnellen en verstrakken van buslijnen waardoor voor de grote groep reizigers een snellere dienst ontstaat terwijl er voor een kleinere groep langere loop- en fietsafstanden zullen ontstaan.

[8] woon-werkverkeer en woon-schoolverkeer

Sittard en Geleen beschikken gezamenlijk over drie treinstations (hubs) met een frequente bediening. De hub Station Sittard wordt door het openbaar vervoer zeer goed bediend en heeft daarmee een belangrijke functie in het OV-netwerk van Zuid-Limburg. Deze OV-bereikbaarheid willen we behouden omdat het bijdraagt aan de multimodale bereikbaarheid van onderwijs- en werklocaties (o.a. Sportzone, DaCapo, Zuyd Hogeschool, Chemelot en centrum) en biedt tevens kansen voor de ontwikkeling van de stationsomgeving. In de gebiedsverkenning Westelijke Mijnstreek is dit station benoemd als belangrijkste hub in de regio en een plek om elkaar te ontmoeten (o.a. vergader- en werkfaciliteit) met (internationale) verbindingen met o.a. Heerlen en Aken, Maastricht en Luik en Eindhoven/Randstad. Hierbij kijken we naar ontwikkelingen rondom het station, bijvoorbeeld waar kantoren, inclusief vergaderlocaties gerealiseerd kunnen worden. Momenteel zijn hier nog geen concrete plannen voor.

Het openbaar vervoer is de ruggengraat van ons duurzaam mobiliteitssysteem in Zuid-Limburg. Tegelijkertijd is het OV niet altijd een oplossing voor iedereen, op elk moment of op elke plek binnen de gemeente. Maar als onderdeel van de keten in combinatie met wandelen, fietsen, deelmobiliteit en de eigen auto ontstaat, met het openbaar vervoernetwerk als drager, een mobiliteitssysteem dat voor steeds meer reizigers, op meerdere momenten én locaties een alternatief wordt. Sittard-Geleen wil de economische en maatschappelijke waarde van deze aangeboden openbaar vervoersdienst benutten door vanuit het OV-netwerk te bouwen aan het verduurzamen van ons mobiliteitssysteem. Daardoor hoeven reizigers, als bewuste keuze of omdat ze geen mogelijkheid hebben, niet afhankelijk meer te zijn van een (eigen) auto.

Wat wij gaan doen:

- Om de goede OV-bereikbaarheid te behouden en om mogelijke kansen rondom station Sittard te kunnen verzilveren, sluiten wij aan bij regionale en landelijke programma's (o.a. Toekomstbeeld OV) op het gebied openbaar vervoer.
- Bij ontwikkelingen in het openbaar vervoernetwerk en de plannen die hieruit volgen, maken we de consequenties inzichtelijk (o.a. gevolgen voor reizigers, ruimtelijke inrichting) om hierover vervolgens (financiële) afspraken met Arriva en de provincie Limburg te maken.
- We zijn verantwoordelijk voor de realisatie en het beheer en onderhoud van bushaltes. Waar wenselijk brengen we de ketenvoorzieningen (o.a. fietsenstallingen en wachtgelegenheid) op orde;

Mobiliteitsdiensten

Uitgangspunt voor deze actielijn is dat we het bestaande OV-netwerk beter willen benutten en dit willen uitbreiden met mobiliteitsdiensten (deelfietsen en/of -auto's) zodat ervoor steeds meer reizigers, op meerdere momenten én locaties een alternatief voor individuele autoverplaatsingen ontstaat. De stations en grotere bushaltes in de gemeenten vervullen hierbij een belangrijke hubfunctie. Zuid-Limburg Bereikbaar heeft onderzoek gedaan naar de toepassing van deelmobiliteit in Zuid-Limburg waarbij in kaart is gebracht wat de motieven en drijfveren van potentiële gebruikers van deelmobiliteit zijn. Ook is onderzocht wat de impact hiervan is op de uitvoering van deelmobiliteit en de bijbehorende hubs.

Wat we gaan doen:

In 2022 is gestart met de voorbereiding van een systeem deelfietsen in de gehele gemeente Sittard-Geleen, in 2023 wordt dit voortgezet.

Personenauto

Ten aanzien van het autoverkeer dragen we als gemeente bij aan een verduurzaming van het verkeer door het aanbieden van laadmogelijkheden in onze gemeente. Dit alles uiteraard in het licht van de mobiliteitstransitie. Eventuele knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid pakken we op in het kader van het SPV. Voor het parkeren van personenauto's worden op dit moment nieuwe kaders opgesteld in de nieuwe parkeernota van onze gemeente. Ook deze zullen gericht zijn op het bijdragen aan de mobiliteitstransitie.

Logistiek
Door de aanwezigheid van overslaglocaties, havens en grote bedrijfslocaties als VDL en Chemelot is het goed organiseren van de logistiek de komende jaren een belangrijke opgave voor Sittard-Geleen. Ook voor de logistiek geldt dat er sprake is van het realiseren van een mobiliteitstransitie waarbij de modal shift wordt bevorderd: van vervoer over de weg naar vervoer via water, spoor en buis. Binnen de regionale samenwerking Knooppunt 046 wordt hier volop invulling aan gegeven. Dit knooppunt is één van de zes bovengemiddelde knooppunten op de nationale goederenvervoercorridor. De activiteiten die nodig zijn om deze modal shift te realiseren zijn vastgelegd in een gemeenschappelijk programma Knooppunt 046. Voor de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit in relatie tot de ontwikkelingen van Knooppunt 046 is continue afstemmingen nodig. Hiervoor gelden de uitgangspunten van de Mobiliteitsaanpak.

Weginfrastructuur
Hoewel we de komende jaren nadrukkelijk inzetten op het realiseren van een mobiliteitstransitie door het stimuleren van duurzame vormen van vervoer en het vergroten van de multimodale bereikbaarheid van bestemmingen, richten we ons als gemeente ook op het verbeteren van de doorstroming. Dit doen we in de volgorde van slim benutten en aanpassen van de huidige infrastructuur en door het bouwen van nieuwe infrastructuur (voor met name de fietser).

Wat we gaan doen:
- Voor de maatregelen en projecten die we willen treffen op het gebied van onze eigen infrastructuur sluiten we aan bij de lopende beheers- en onderhoudsprogramma's. Wanneer wegen worden gereconstrueerd of heringericht, passen we de infrastructuur aan conform de uitgangspunten zoals benoemd zijn deze Mobiliteitsaanpak, passend bij de omgeving van de betreffende weg;
- Voor maatregelen en projecten die van invloed zijn op de bereikbaarheid van Sittard-Geleen, maar waarvan wij geen wegbeheerder zijn nemen wij initiatief om de urgentie te benadrukken. We zijn hierbij echter afhankelijk van prioritering van onze partners, zoals de provincie als wegbeheerder, buurgemeenten, Arriva etc.

Goederenvervoer, gevolgen van een circulaire economie;
De verduurzaming van onze economie en de transitie naar een circulaire samenleving betekent dat we te maken gaan krijgen met het gebruik en de inzet van andere grondstoffen. Voorbeelden zijn de vervanging van nafta door pyrolyseolie uit plastic, het maken van biopropeen uit plastics, of het maken van waterstof uit huisvuil. De komende jaren zullen we zien welke nieuwe grondstoffen er ingezet gaan worden, waar deze ingezameld en voorbehandeld en gesorteerd gaan worden en hoe deze naar de Chemelot-site getransporteerd gaan worden. We zullen samen met provincie en andere partners moeten onderzoeken hoe we logistieke concepten via buisleidingen, binnenvaart en spoor kunnen optimaliseren om te voorkomen dat al deze materialen enkel via vrachtwagens aangeleverd gaan worden.

Wie en/of wat hebben we nodig om dit te bereiken?
Uitvoering geven aan de Mobiliteitsaanpak doen we samen met vervoerders, werkgevers, overheden, semi-overheden, inwoners en belangenbehartigers zoals de Fietsersbond, de Limburgse Werkgevers Vereniging en nog veel meer partijen. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid met een gezamenlijk belang.

Door de ligging aan een internationaal netwerk van wegen, spoorlijnen, buisleidingen en waterwegen vormt onze gemeente een belangrijk logistiek knooppunt voor de regio. Om het optimale te bereiken op het gebied van mobiliteit en infrastructuur is het noodzakelijk dat we samenwerken met de gemeenten binnen en buiten Limburg, Provincie, Rijkswaterstaat, Prorail, en andere partners.

Maar we hebben ook onze inwoners en bedrijven nodig. Immers alle partijen zijn afhankelijk van en dienstbaar aan de bereikbaarheid, mobiliteit en infrastructuur van onze stad en zijn daarmee belangrijke doelgroepen. En

iedereen kan op eigen wijze een bijdrage hieraan leveren. Bijvoorbeeld door ideeën aan te dragen, het goede voorbeeld te geven en door elkaar aan te spreken op onjuist (verkeers)gedrag.

Wat mag het kosten?

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000			Meerjarenraming		
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**-111**	**-111**	**-111**	**-111**
B1. Parkeerplaats Heinseweg		-111	-111	-111	-111
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**-1.810**	**-2.631**	**-3.451**	**-4.083**
L1. Project besluit Verbreding A2	AO	-	-	-	-25
L2. Kapitaallasten	AO	217	38	-46	109
L3. IBOR jaarschijf	AO	38	-24	-229	-731
L4. Kapitaallasten taakstelling	AO	-11	-11	-11	-11
L5. Parkeerplaats Heinseweg	AO	40	40	39	39
L6. Verkeerseducatie	AO	-20	-20	-20	-20
L7. Belastingmaatregelen afvalstoffenheffing	AO	-47	-32	-32	-32
L8. Belastingmaatreglen rioolheffing	AO	-47	-32	-32	-32
L9. bijstelling IBOR beheerplannen	AO	-1.980	-2.590	-3.120	-3.380
Mutatie reserves:					
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**-**	**-**	**-**	**-**
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	-386	-382	-379	-378
Saldo		**-2.307**	**-3.124**	**-3.941**	**-4.572**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

B1./L5. Parkeerplaats Heinseweg

Op basis van het ontbreken van de bestuurlijke intentie, bij gebrek aan behoefte voor privaatrechtelijk en/of openbaar parkeren op de parkeerplaats Heinseweg, én om de parkeerplaats verder duurzaam te exploiteren dient tot waardevermindering te worden overgegaan. Op basis hiervan wordt voorgesteld de gehele boekwaarde af te lossen, ten laste van de onthuringsvergoeding zijdens Zuyd Hogeschool. De exploitatie van de parkeerplaats ad €71.000,- dient meerjarig te worden afgeraamd ten laste van de algemene middelen vanaf 2023.

L1. Project besluit Verbreding A2

Het Project tot realisatie verbreding van het Tracébesluit A2 Het Vonderen – Kerensheide, wordt uitgevoerd door en in opdracht van Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat zorgt als trekker van het project voor de verbreding van de weg en de inpassing in de omgeving. Voor het coördineren en organiseren van de juiste expertises in de voorbereiding-, aanbesteding, uitvoering- en overdrachtsfase van het verbredingsproject en het behartigen van de gemeentelijke belangen wordt een projectteam ingezet tot einde project. Het totaal van de kosten tot einde project 2028 bedraagt € 230.000.

L2. Kapitaallasten

Betreft mutatie van de kapitaalslasten. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

L3. IBOR jaarschijf
Voor het juist en volledig ramen van de kapitaallasten gekoppeld aan de IBOR investeringen volgt na de kopie begroting 2025 naar 2026 een bijstelling van de IBOR kapitaallasten in 2026. Dit is jaarlijks aan de orde voor het investeringsbudget € 9,3 mln. en de doorwerking van het investeringsbudget € 14,2 voor de herstelmaatregelen verhardingen 2020-2023. Hierin is ook verwerkt de rentestijging vanaf 2023 van 2% naar 3%.

L4. Vrijval kapitaallasten t.g.v. taakstelling
Als gevolg van verkoop vastgoed komt de vrijval van de kapitaallasten ten gunste van de taakstelling verkoop niet-strategisch vastgoed.

L6. Verkeerseducatie
In 2021 is een vernieuwd verkeerseducatiebeleid voor het basis- en voortgezet onderwijs vastgelegd in een "verkeerseducatieconvenant 2021-2025" tussen gemeenten en provincie. De provincie ontzorgt hiermee de gemeenten en scholen door een centrale inkoop van educatieprojecten. De bijdrage per inwoner wordt bepaald op basis van de deelname van het aantal scholen, met een maximum van 50 cent. De vernieuwde aanpak leidt al vanaf schooljaar 2022-2023 tot een grotere deelname. Voor de meerjarenbegroting 2023 betekent dit een structurele autonome verhoging van 20.000 euro van het verkeerseducatiebudget. De extra educatiekosten in 2022 kunnen eenmalig ten laste worden gebracht van de reserve mobiliteit.

L7./L8. Belastingmaatregelen afvalstoffenheffing en rioolheffing
Betreft hogere kosten straatreiniging verwerkt in de bijstelling van het riool en afvaltarief. Het saldo ontstaat doordat in de tarieven ook kosten zijn opgenomen die verantwoord worden in andere programma's. Samen zijn deze middelen bestemd voor het uitvoeren van de taken m.b.t. afval/milieubeheer en riolering en water. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf lokale lasten.

L9. Bijstelling IBOR beheerplannen
Zie het financieel perspectief voor nadere toelichting.

Overzicht meerjarige ontwikkeling exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2021	Actuele begroting 2022	Begroting voor bijstelling 2023	Bijstelling begroting 2023	Begroting na bijstelling 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	6.168	5.530	4.335	**-107**	**4.228**	**4.228**	**4.228**	**4.228**
Lasten	-25.324	-28.750	-26.639	**-2.199**	**-28.838**	**-30.863**	**-31.856**	**-32.488**
Onttrekkingen	881	917	20	**0**	**20**	**20**	**20**	**20**
Toevoegingen	-1.341	0	0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	**-19.616**	**-22.303**	**-22.284**	**-2.306**	**-24.591**	**-26.615**	**-27.609**	**-28.241**

Toelichting algemeen en trendanalyse
De (gesaldeerde) voor het programma beschikbare middelen worden besteed aan het op niveau houden van de bereikbaarheid van Sittard-Geleen over de weg, het spoor en het water. De belangrijkste uitgaven zijn de jaarlijkse stijgende kapitaallasten IBOR, onderhoudskosten en personele uitgaven. De belangrijkste inkomsten betreffen parkeergelden van straatparkeren en parkeergarages en inkomsten van de haven.

Wie betaalt mee?
Omdat dit programma veelal onze gemeentegrenzen overstijgt, dragen onze partners op diverse terreinen bij in de kosten. Het gaat hier dan om de Provincie, Rijk, ProRail en – indien van toepassing – het bedrijfsleven.

Wat gebeurt er als we het niet doen c.q. wat zijn de (financiële) risico's?

Aan meerdere trajecten en projecten zijn provinciale en rijkssubsidieregelingen verbonden. Deze regelingen veronderstellen niet alleen gemeentelijke cofinanciering, maar ook onderliggende studies en rapportages zonder welke men niet in aanmerking komt voor de aangeboden subsidies. Het is dus van belang deze rapportages af te ronden conform de gestelde eisen.

Beleidsindicatoren

Het programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat heeft geen wettelijke indicatoren uit het BBV.

Gerelateerde beleidsnota's

- (Onder voorbehoud) Mobiliteitsaanpak 2022
- Fietsbeleidsplan Meer op de fiets in Sittard-Geleen 2008
- IBOR Beleidsplan 2016-2026
- Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte 2020-2023
- Masterplan openbare ruimte Oud-Geleen
- Mobiliteitsvisie Zuid-Limburg

4.5 PROGRAMMA - 3 - ECONOMIE

"Door middel van duurzame, innovatieve bedrijvigheid en leven lang leren en ontwikkelen verbeteren we de brede welvaart."

Sittard-Geleen heeft een sterk economisch profiel met Chemelot, de Brightlands Chemelot Campus, logistieke bedrijvigheid op Holtum Noord, de automotive industrie en de zorgsector. Ook het midden- en kleinbedrijf is in onze gemeente sterk vertegenwoordigd, vooral in de sectoren bouw, detailhandel/horeca, zorg en commerciële dienstverlening. Daarnaast zijn ook de beide centra van belang voor zowel onze economie als de leefbaarheid. De ontwikkelingen binnen de vrijetijdseconomie en de circulaire economie zien we als een groeikans voor onze gemeente. Ten slotte hebben we een belangrijke taak in de ontwikkeling c.q. herstructurering van bedrijventerreinen. Om dit niveau te handhaven, is een goede samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid cruciaal.

Een deel van de ontwikkelingen en ambities vanuit het programma Economie hangt sterk samen met de ontwikkelingen vanuit Ruimtelijke Ordening en het Sociaal Domein. Daar waar mogelijk wordt de samenwerking gezocht om de genoemde ambities te realiseren. Bij de uitvoering van ons gemeentelijk economische beleid verliezen we de leefbaarheid voor en veiligheid van onze inwoners niet uit het oog.

Het programma kent de volgende taakvelden:

- Economische ontwikkeling
- Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- Economische promotie
- Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Wat willen we bereiken?

Wat we willen bereiken hangt nauw samen met de ambities zoals verwoord in de programma's NOVI Zuid-Limburg en Toekomstvisie 2030. Op basis hiervan is een aantal doelen geformuleerd, mede gebaseerd op het huidige beleid, in afwachting van coalitieakkoord/kadernota. Onderstaande doelen refereren aan het werkveld 'economie'.

<u>Naar duurzame, innovatieve en veilige bedrijvigheid</u>

- We zetten in op een transformatie naar bedrijvigheid die produceert met (meer) groene/hernieuwbare grondstoffen en duurzame energie, met Chemelot Circular Hub (CCH) als pionier en aanjager.
- We versterken de aansluiting van de Brightlands Chemelot Campus bij de innovatieve bedrijvigheid, door een (meer) open verbinding met de samenleving.
- We betrekken inwoners bij de circulaire transitie, met als inzet enerzijds begrip en bewustwording te creëren en anderzijds samen een aantrekkelijke leef- /woonomgeving te ontwikkelen.
- Binnen de innovatieve bedrijvigheid verbinden we kennis, kunde en producten met elkaar.
- We stimuleren toeristische/recreatieve initiatieven die bijdragen aan de ontwikkeling van "Green Destination Zuid-Limburg".
- Wij stimuleren de ontwikkeling van een kwalitatief passend recreatie en (verblijfs-)aanbod en stimuleren toeristische bedrijven om op innovatieve wijze bij te dragen aan duurzaamheidsdoelstellingen.
- Wij zetten in op spreiding van recreatie en (horeca-)voorzieningen en investeren in de verblijfskwaliteit van de uitloopgebieden rond de steden (stad-landzones) en de natuurgebieden in onze gemeente.

- We ondersteunen (startende) ondernemers en werken voortdurend aan de verbetering van de ondernemersdienstverlening;
- We zorgen voor duurzame bedrijventerreinen die ruimte bieden aan de (boven)lokale vraag naar kavels voor het mkb met aandacht voor circulaire bedrijvigheid;
- We onderzoeken de mogelijkheden om de balans tussen vraag en aanbod van bedrijventerreinen en kantoren te herstellen door middel van herstructurering van bedrijventerreinen;
- We organiseren en faciliteren evenementen om een bijdrage te leveren aan citybranding en een rijke woonomgeving in Sittard-Geleen;
- We werken aan een voortdurende opgave in het belang van toekomstbestendige winkelgebieden
- We werken samen met onze stakeholders aan compacte en vitale stadscentra

Naar een leven lang leren

- We zetten ons in voor een kennis en kunde economie, waarbij we aandacht vragen van zowel werknemers als werkgevers voor het creëren van een leercultuur waarbij we de voorkeur geven aan competenties (skills) boven opleiding(sniveau).
- We zetten in op een betere aansluiting tussen en verbinding met onderwijs en bedrijfsleven.
- We benadrukken het belang van goede voorlichting aan leerlingen rondom beroepsoriëntatiefase en studiekeuze.
- We zorgen voor een betere profilering en positionering van de arbeidsmarktmogelijkheden in Sittard-Geleen en de (eu)regio zowel richting onderwijs als richting inwoners/leerlingen.

Bovenstaande doelen werken we in dit programmablad werken we dit programmablad verder uit.

Wat doen we om dit te bereiken?

De lokale ambities (via Toekomstvisie 2030), liggen in het verlengde van de regionale (NOVI) en landelijke ontwikkelingen (CCH) en versterken elkaar. Onderstaand een schets van wat we op korte termijn (2023) ambiëren alsmede een doorkijk naar de toekomst.

Chemelot

Voor de gemeente, maar ook voor Nederland en de euregio is Chemelot een belangrijke schakel in het bereiken van een duurzame, circulaire en toekomstbestendige economie. Eén van de ambities van Chemelot is om door te ontwikkelen naar de meest duurzame, competitieve en meest veilige chemiesite van Europa. Chemelot geeft hier onder andere invulling aan door bestaande productieketens te verlengen, door niet-hernieuwbare grondstoffen zoals aardgas en nafta zo veel mogelijk te vervangen door andere grondstoffen, door nieuwe grondstofketens te faciliteren en productieprocessen te elektrificeren. Voor Chemelot is het hierbij van het grootste belang dat zij beschikt over de best mogelijke ontsluiting via zowel buisleidingen, binnenvaart, spoor en weg. Op iedere modaliteit zijn verbeteringen wenselijk en deels noodzakelijk.

Voor de omgeving van Chemelot is een Strategische gebiedsvisie opgesteld waarin een vijftal gebiedsopgaven is opgenomen die de komende jaren worden uitgevoerd. Denk hierbij aan de verbinding van de haven Stein met Chemelot, de ontwikkeling van het Graetheideplateau, de omgeving van de Kampstraat-Professor van Krevelenstraat, de relatie met het Centrum Geleen en de uitbreiding van de Campus. Op het Chemelot terrein is er verder aandacht voor het verbeteren van de veiligheid op basis van de adviezen van de technische Veiligheidscommissie en het verbeteren van de bodemkwaliteit op basis van het Plan van aanpak bodemkwaliteit.

De gemeente maakt deel uit van de Stuurgroep Chemelot waarbinnen diverse onderwerpen met Chemelot, DSM, Brightlands Chemelot Campus en samen met Gemeente Stein en Provincie Limburg met elkaar worden afgestemd. De veelheid aan onderwerpen, processen en activiteiten maakt dat de omgeving op verschillende manieren benaderd, geïnformeerd of betrokken wordt. In de Stuurgroep Chemelot is dan ook de opdracht geformuleerd om via een plan van aanpak te komen tot uitvoering van acties op een meer gecoördineerde

participatieve manier. De gemeente legt samen met de provincie ook relaties naar de agenda van subsidiestromen waaronder Groeifonds, de Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) agenda en de aanpak vanuit de MIRT Goederenvervoercorridor.

Chemelot Circular Hub

Chemelot Circular Hub (CCH) is een samenwerkingsverband (tussen Brightlands Chemelot Campus, DSM Nederland, Chemelot, Provincie Limburg, gemeente Sittard-Geleen, Universiteit Maastricht Zuyd Hogeschool) waarbinnen op de best mogelijke manier in beeld gebracht wordt welke activiteiten er rondom circulariteit uitgevoerd worden. CCH positioneert zich als proeftuin van internationaal belang voor de transitie naar een circulaire economie en samenleving en richt zich op het verbinden en stroomlijnen van de relevante activiteiten, en op het verwerven van eventueel aanvullende middelen. De ambities zijn eind 2020 vertaald in een “Investeringsaqenda 2020-2030 Chemelot Circular Hub”. In het voorjaar van 2021 volgde een concreet “Circular Economy Action Plan" (CEAP), gebaseerd op vier pijlers:

1. Circulaire investeringen, innovaties en applicaties
2. Circulaire competenties
3. Circulair fundament
4. Circulaire samenleving

Op basis van een 22-tal geselecteerde projecten binnen deze pijlers wordt meerwaarde gezocht in het relevante netwerk, middelen gegenereerd en bekendheid gegeven aan deze projecten. Vervolgstappen zijn verder uitgewerkt in “Uitvoeringsafspraken 2022-2024 Chemelot Circular Hub". De afspraken zijn op 16 december 2021 bekrachtigd door de Regioboard CCH1, in de vorm van een “versnellingsakkoord”. Het akkoord betreft een upgrade van het “Circular Economy Action Plan” en bestuurlijke afspraken over de samenwerking en sturing binnen het programma CCH.

De gemeente is trekker van pijler 4, binnen deze pijler zijn vier projecten benoemd:

1. Warmtenet (Het Groene Net Noord en Het Groene Net Zuid)
2. Afval circulair
3. Burgerparticipatie
4. Omgevingsfonds

Gemeente en Provincie Limburg hebben een belangrijke verbindende, faciliterende en aanjagende rol in de transformatie naar het nieuwe non-fossiele, circulaire verdienmodel. Verwacht wordt dat zich kansen zullen voordoen die meerwaarde opleveren voor de gestelde circulaire doelen.

VDL Nedcar

VDL Nedcar produceert tot eind 2023 auto's in opdracht van BMW. Over nieuwe opdrachtgevers of potentiële overname van de fabriek is op dit moment nog niets te melden. Mondiale ontwikkelingen zoals vraagterugval, de hieruit voorvloeiende overcapaciteit in productiefaciliteiten, de beschikbaarheid van materialen en de algehele veiligheidssituatie maken de toekomst onzeker. De gemeente maakt deel uit van de Regiegroep VDL Nedcar waarbinnen diverse ontwikkelingen rondom VDL Nedcar besproken worden. Als uitvloeisel van het Provinciale Inpassingsplan VDL Nedcar wordt de aanpassing van de provinciale infrastructuur en de uitvoering van compensatiemaatregelen voorbereid. De wettelijke natuurcompensatie voor uitbreiding van VDL NedCar wordt in programma 8 beschreven.

mkb:

De opgave voor de ondersteuning en versterking van het mkb is divers. De focus ligt op duurzame, innovatieve en veilige bedrijvigheid waarbinnen ruimte voor verbinding van kennis, kunde en producten en ruimte voor innovatieve, kleinschalige maakindustrie. Deze opgaven sluiten aan bij de inzet voor een duurzame en circulaire economie, uitgangspunt binnen de NOVI-aanpak. De ondersteuning en versterking van het mkb binnen de

stedelijke centra is daarnaast een extra aandachtsveld omdat de daar gevestigde sectoren het hardst getroffen zijn door de effecten van de beperkende maatregelen tijdens de Coronacrisis. Het is daarom van groot belang dat we het gesprek blijven voeren met alle belangrijke stakeholders zoals kennisinstellingen, ondernemers en belangengroeperingen om te komen tot een agenda voor deze opgaven. De bestaande overlegstructuren zijn onder de loep genomen en waar nodig versterkt en verbeterd.

De doorontwikkeling van de gemeentelijke ondernemersdienstverlening is een opgave die we ook met onze stakeholders in 2023 blijven vormgeven. Bestaande faciliteiten die hun dienst hebben bewezen, blijven we ondersteunen. Te noemen zijn het Starterscentrum Limburg, 155 Red een bedrijf en het parkmanagement. Het ondernemerscontact zal in 2023 zich blijven inzetten op het verbeteren van de ondernemersdienstverlening en het persoonlijk in contact treden met lokale ondernemers. Onder andere op basis van het continueren van bedrijfsbezoeken bij lokale ondernemers, overleggen op triple helix niveau, het betrekken van ondernemers(verenigingen) bij het verbeteren van de gemeentelijke ondernemersdienstverlening en het intensiveren van informatievoorziening aan en voor ondernemers.

Mkb-ondersteuning is belangrijk bij de transitie naar een toekomstbestendige en duurzame economie. Om mkb te faciliteren en waar mogelijk te ondersteunen wordt in 2023 gewerkt aan het uitbouwen van mkb-ondersteuningsinfrastructuur en het versterken van het organiserend vermogen van ondernemers. We versterken het mkb door middel van programmatische ondersteuning en op basis van maatwerk vanuit de vraag van de ondernemer. Het streven is om een bijdrage te leveren aan een mkb dat concurrerend en toekomstbestendig is, het aanjagen van innovatie en de nodige transities (mede)mogelijk maken. Denk daarbij aan het bieden van concrete aanpak bij het stimuleren van innovatie rondom circulaire economie en energie, duurzaam ondernemen en inspelen op de kansen die o.a. digitalisering biedt. Daarbij wordt gebruik gemaakt van aanbod en expertise in de markt en bij kennisinstellingen en heeft de gemeente vooral een regisserende en faciliterende taak. Het doel is te komen tot een triple helix samenwerking en een structuur die mkb langdurig kan ondersteunen.

Daarnaast heeft het gehele mkb te maken met stijgende energieprijzen. Vanuit het lokale ondernemersveld krijgen we stevige signalen dat de impact hiervan groot is en de nood hoog. De energiekosten worden een substantiële kostenpost in de bedrijfsvoering van ondernemers. In specifieke sectoren die energie-intensief zijn, is dit percentage enorm gestegen. Ondernemers die een variabel contract hebben, krijgen de prijsstijging op dit moment al doorberekend. Voor ondernemers met een vast leveringscontract komt deze prijsstijging later. De stijgende energieprijzen zorgen voor druk op de marges van ondernemers, zeker in sectoren als de horeca, cafetaria, bakkerijen, winkels, crematoria waar energieverbruik hoog is heeft dit grote impact. Het urgentiebesef om energiemaatregelen door te voeren neemt toe en een deel van de ondernemers wil investeren in besparende maatregelen en halen wanneer mogelijk investeringen naar voren. Veel ondernemers zijn tegelijkertijd nog bezig met het opveren uit de Coronacrisis en de problemen rondom personeelstekort. Investeringen in verduurzamen kunnen vaak moeilijk in de bedrijfsvoering worden opgenomen en banken zijn terughoudend met leningen verstrekken.

Het Rijk heeft met de miljoenennota een aantal richtinggevende uitspraken gedaan over de aanpak van de dreigende energiecrisis. In de kamerbrief “aanvullende maatregelen energierekening” van 20 september zijn een aantal concrete maatregelen aangekondigd voor het mkb, de uitwerking wordt in november verwacht. Er wordt onder andere gesproken over een prijsplafond, een steunpakket voor de energie-intensieve mkb en financiële maatregelen om verduurzaming te stimuleren.

Om het mkb te ondersteunen hebben we als gemeente voornamelijk maatregelen die we kunnen inzetten op het gebied van energietransitie. Het Zakelijk Energieloket (onderdeel van Regionaal Energieloket) ondersteunt bedrijven en maatschappelijke instellingen bij het besparen van energie door online-informatie beschikbaar te stellen, vragen te beantwoorden en projecten te organiseren. Daarnaast werken we aan actieve ondersteuning,

bijvoorbeeld vanuit de mkb Green Deal. mkb-ondernemers kunnen vanaf medio november deelnemen aan een programma voor het 'terugdringen van energieverbruik' met als basis een energiescan. De energiescan leidt tot een plan van aanpak voor elke individuele ondernemer gericht op vermindering van hun energieverbruik en meer grip op energiekosten.

Voor ondernemers die financieel in de problemen komen is er het zelfstandigenloket voor ondersteuning bij het aanpakken van financiële problemen. In de komende periode zal er intensief contact zijn met het ondernemersveld, onder andere via de ondernemersverenigingen, om de impact van de energiecrisis te bespreken en mee te denken over oplossingen. Stevige signalen afgeven richting het Rijk zijn onderdeel van die oplossing.

Sterke ruimtelijke economische structuur

De in de begroting 2021 aangekondigde onderzoeken in het kader van een sterke ruimtelijk economische structuur zijn in gang gezet. Inmiddels wordt gewerkt aan een uitvoeringsprogramma om te komen tot een balans tussen vraag en aanbod van kantoorlocaties (overschot) en van bedrijventerreinen (tekort). Dit uitvoeringsprogramma gaat ook in beeld brengen welke opgave er in tijd en middelen ligt om te komen tot herstructurering van de bestaande bedrijventerreinen. De gemeenteraad is separaat geïnformeerd over de uitkomsten van de analyse 'Behoefteraming werklocaties Westelijke Mijnstreek 2030'.

Eind 2021 en begin 2022 is onderzoek uitgevoerd naar behoefte aan bedrijventerreinen en werklocaties en de kwaliteit van de terreinen in de regio Westelijke Mijnstreek. Kort gesteld is de conclusie dat er een toenemende behoefte is aan bedrijventerreinen voor het mkb en dat de opgave rondom verduurzamen van bedrijventerrein extra ruimte zal vergen. Het betreffende onderzoek vormt de basis om een uitvoeringsagenda op te stellen en uit te voeren gericht op het realiseren van ruimte op bestaande bedrijventerreinen middels transformeren, herstructureren en verduurzamingsingrepen. In de ontwikkeling van de uitvoeringsagenda worden staand beleid en lopende beleidstrajecten op het gebied van economie, omgeving en duurzaamheid gekoppeld om te komen tot een integraal afgestemde uitvoeringsagenda. In de uitvoeringsagenda, die naar inschatting medio 2023 van start kan gaan, wordt tevens een taakstellend budget voorgesteld voor de periode 2024 e.v.

Voor 2023 wordt voor de organisatie en inhuur advies voor een uitvoeringsprogramma werkbudget gevraagd.
De voorbereiding van de detailhandelsvisie Westelijke Mijnstreek heeft vertraging opgelopen. Een zorgvuldige toets op de relatie met de Europese Dienstenrichtlijn en de afstemming met de andere gemeenten uit de Westelijke Mijnstreek heeft meer tijd gevergd dan voorzien. In het eerste kwartaal van 2023 kunnen we de visie ter vaststelling aan de gemeenteraad voorleggen. Ongeveer in dezelfde periode is ook de evaluatie van de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (SVREZL) afgerond. De relatie tussen de detailhandelsvisie, de SVREZL en de in voorbereiding zijnde Omgevingsvisie Sittard-Geleen wordt uiteraard gelegd. Na vaststelling van de Detailhandelsvisie en de evaluatie SVREZL, wordt aan de slag gegaan met de daaruit voortvloeiende uitvoeringsprogramma's.

Visie Vrijetijdseconomie Bestemming Zuid-Limburg 2030

Deze visie geeft richting aan het (gezamenlijke) beleid voor de vrijetijdseconomie in Zuid-Limburg. Dit om een toekomstbestendige toeristisch-recreatieve bestemming Zuid-Limburg te realiseren. Na de vaststelling van de Visie VTE ZL door alle Zuid-Limburgse gemeenteraden in juli 2020, wordt in 2023 verder invulling gegeven aan de uitvoering van deze visie. Dit gebeurt in gezamenlijkheid met de gemeenten in Zuid-Limburg.

Visit Experience Sittard-Geleen

De Visit Experience Sittard-Geleen is in juni 2022 geopend in het Kritzraedthuis in Sittard. In het Experience center zijn vijf verhaallijnen gevisualiseerd die centraal staan in toeristisch en recreatief DNA van Sittard-Geleen en de regio. Bij deze verhaallijnen gaat het om de thema's: de rijke historie, de veelzijdige cultuur, het

groene buitengebied, mijn-/ innovatiekracht en dat er altijd wat te doen en te beven valt in Sittard-Geleen. In 2023 zal verder invulling worden gegeven aan promoten en het beleefbaar maken van de verhaallijnen “buiten” het Experience center op basis van bijvoorbeeld het realiseren van belevenissen/storytrails in de openbare ruimte.

Wandelroutenetwerk van knooppunten (Knopen Lopen)

In 2022 is voor de regio Zuid-Limburg het aanbestedingstraject doorlopen voor het ontwikkelen en plaatsen van een nieuw wandelroutenetwerk op basis van knooppunten. Aan stakeholders in Sittard-Geleen is voorafgaand aan de werkzaamheden van de aannemer in 2022 gevraagd om met suggesties te komen voor nieuwe wandelroutes in Sittard-Geleen. De verkregen informatie is gedigitaliseerd, geanalyseerd en zal als input worden gebruikt voor de aannemer dit de opdracht krijgt. In 2023 zal samen met stakeholders invulling worden gegeven aan de ontwikkeling van het nieuwe wandelroutenetwerk dat vervolgens door de aannemer zal worden gerealiseerd.

Rivierpark Maasvallei

In 2021 is samen met partners gewerkt aan het opstellen van een nieuw convenant voor de samenwerking binnen het RivierPark Maasvallei voor de periode 2022-2027. Met het bijbehorende uitvoeringsprogramma wordt in 2023 gezamenlijk invulling gegeven aan de ontwikkeling van het RivierPark Maasvallei tot een referentiegebied in de Benelux voor een klimaatbestendig, natuurrijk en aantrekkelijk rivierlandschap, dat volop beleefd wordt door bewoners en bezoekers. Het Projectbureau Maasvallei van het Regionaal Landschap Kempen en Maasland coördineert dit programma.

Extensieve recreatie

In de regio Zuid-Limburg kent extensieve recreatie, een vorm van dagrecreatie die niet zo verstorend is voor natuur en bewoners, een toename. Wandelen en fietsen vormen de hoofdmoot. Vanwege het aantrekkelijke landschap, een rijke culturele historie en een uitgebreid aanbod aan recreatieve routes is deze relatief laagdrempelige vorm van vrijetijdsbesteding in de regio Zuid-Limburg in trek. In 2023 wordt invulling gegeven aan het versterken van gethematiseerde wandel- en fietsroutes op basis van lokale en regionale verhaallijnen om Sittard-Geleen in de (eu)regio reactief beter te ontsluiten. Door het versterken van euregionale recreatieve routes kan een extra impuls worden gegeven aan de euregionale samenwerking.

Evenementen

De gemeente Sittard-Geleen heeft een tweeledige rol ten aanzien van evenementen; enerzijds subsidieert zij evenementen van externe partijen en anderzijds organiseert zij evenementen. In 2021 is een aangepaste subsidieregeling voor evenementen vastgesteld. Deze regeling vormt ook in 2023 het kader om aanvragen aan te toetsen. De regeling leidt tot meer transparantie in het toekennen van subsidies en vraagt van evenementenorganisatoren om rekening te houden met gemeentelijke doelen als duurzaamheid en inclusie.

Het evenementenbureau organiseert namens de gemeente een aantal evenementen. De aantrekkelijkheid van Sittard-Geleen krijgt hierdoor een extra impuls. De gemeentelijke evenementen dragen bij aan een aantrekkelijke en levendige stad. Zowel marketing en branding als advisering en facilitering spelen in 2023 een prominentere rol in de activiteiten van het gemeentelijk evenementenbureau. Het bureau speelt daarmee ook een rol als vraagbaak voor organisatoren.

Stadsmarketing

Sittard-Geleen, de op twee na grootste gemeente van Limburg, heeft veel te vertellen, te beleven en te bieden. Het neerzetten en implementeren van een goede merkstrategie vergroot de aantrekkingskracht van de stad. Er ligt reeds veel informatie, maar allemaal versnipperd en met een andere stijl. In het ene geval is het complementair. In een ander geval werkt de veelheid aan communicatie averechts. Zaak is om dat wat er ligt

bij elkaar te brengen op een logische manier, vanuit eenzelfde strategie en bijbehorende organisatiestructuur te werken. We onderzoeken wat ervoor nodig is om een succesvolle stadsmarketing op te zetten.

Centrumontwikkeling algemeen

Onze beide stadscentra worden steeds meer een 'gemengd' gebied waar niet alleen kan worden gewinkeld maar waar winkelen, werken, ontmoeten en wonen in onderlinge samenhang zorgen voor vitale en leefbare binnensteden.

Inspanningen zijn gericht op het creëren van plekken met ieder een eigen identiteit en een plek waar het prettig verblijven is.

- In Sittard is dit vanuit het perspectief van een historisch stadscentrum waar toerisme, ontmoeting, cultuur(historie) en groen nauw met elkaar verbonden zijn.
- En in Geleen vanuit het perspectief waarbij wonen, werken, winkelen en ontmoeten nauw verbonden is met enerzijds innovatie en circulariteit en anderzijds jong en oud.

Dit is uit de Toekomstvisie 2030 de lijn die voor onze centra is aangegeven en ook door de gemeenteraad is vastgesteld. Het op orde houden (en waar nodig: brengen) van de centra hoort daar onlosmakelijk bij. Dat sluit aan bij de NOVI waarin aandacht is voor het thema sterke en gezonde steden. Verder heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in de taskforce economisch herstel en transitie aangeven dat er ingezet moet worden op vitale binnensteden en kernen.

Activiteiten voor beide centra passend in dit toekomstig kader:

- De ontwikkelpaden in combinatie met de stadslabs worden onze instrumenten en handvatten waarlangs we dit toekomstbeeld door de samenleving gaan inkleuren. Daarbij zal een effectieve en efficiënte organisatie van belangen, rollen en verantwoordelijkheden respectievelijk budgetten van de belangrijkste stakeholders in de centra worden nagestreefd.
- Een herijking van de detailhandelsstructuurvisie Westelijke Mijnstreek hanteren wij als leidraad voor de verdere compactisering van de (kern) winkelgebieden in de beide centra. In het eerste kwartaal van 2023 wordt hierover besluitvorming verwacht.
- Ter voorkoming en In de bestrijding van de leegstand in de kernwinkelgebieden Geleen en Sittard worden Streetwise (nieuwe ondernemers) en IMK (bestaande ondernemers) ingezet waarbij jaarlijks wordt geëvalueerd en op basis van deze evaluatie de vervolgopdracht wordt verstrekt.

Specifiek Centrum Sittard

De binnenstedelijke vernieuwingen in het centrum van Sittard worden enerzijds vanuit het programma ontwikkellocaties verder ter hand genomen en anderzijds via de lijn van ontwikkelpad centrum Sittard. Vanuit de Provincie is via de Kwaliteit Limburgse Centra (KLC) samenwerkingsagenda een cofinanciering op enkele deelprojecten onder voorwaarden afgesproken.

Specifiek Centrum Geleen

De binnenstedelijke vernieuwingen in het centrum van Geleen worden aangepakt via de GL1-lijn die inmiddels breed omarmd wordt. Dit betekent dat ontwikkelingen die via de lijn van het programma ontwikkellocaties dan wel via de lijn van het ontwikkelpad centrum Geleen en/of ontwikkelpad circulaire samenleving worden opgepakt de principes van GL1 hanteren.

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarktsituatie in een regio heeft een sterke invloed op het vestigingsklimaat, zowel voor werkgevers als werknemers. Gelet op de vergrijzing, deeltijdwerken e.a. zal de urgentie een regionale arbeidsmarktaanpak niet veranderen (SER 2022). Deze urgentie neemt zelfs toe door de invloed die arbeid heeft op de brede welvaart en het economisch en maatschappelijk effect op het leven van inwoners.

De complexiteit en de dynamiek op de arbeidsmarkt zijn toegenomen als gevolg van de Corona en de ontwikkelingen rondom Oekraïne/Rusland. Het aanbod van werknemers op de (eu)regionale arbeidsmarkt is beperkt in zowel aantal als kwalificaties op álle niveaus. Dat belemmert economische dynamiek en beperkt kansen voor inwoners. Nog niet eerder was de krapte op de arbeidsmarkt zo groot als nu. In tegenstelling tot wat eenieder had verwacht, zijn reeds bestaande tekorten nóg verder toegenomen en zijn deze in alle sectoren merkbaar. Daarnaast wordt geschat dat de vervangingsvraag de komende jaren oploopt tot circa 20% van de actieve beroepsbevolking, naast de verwachte groei in vacatures voor de realisatie van onze duurzaamheidsambities. Zelfs als iedereen die een bijdrage kan leveren op de arbeidsmarkt dit ook daadwerkelijk doet, worden er in bepaalde categorieën nog steeds tekorten verwacht. Zuid-Limburg kan daarom niet zonder een grensoverschrijdende arbeidsmarkt.

Op de langere termijn zorgen transities (o.a. duurzaamheid en digitalisering) en innovaties (o.a. automatisering en robotisering) voor veranderingen binnen organisaties en de inhoud van werk. Dit lost de krapte op de korte termijn echter niet op. De enorme arbeidsvraag in bijna alle sectoren, maar nadrukkelijk vanuit de technische sector, de toenemende impact van digitalisering en de uitdagingen in het kader van de energietransitie, zorgen voor een grote vraag naar mensen met de juiste skills. Het moet makkelijker worden voor mensen om (met behulp van scholing) stappen te zetten op de arbeidsmarkt: van opleiding naar werk, van werk naar werk, van sector naar sector en van werkloosheid naar werk, met extra aandacht voor kwetsbare sectoren, waarbij mensen versneld van-werk-naar-werk moeten. Bovendien is extra aandacht nodig voor jongeren, zodat er geen generatie verloren gaat. De acties die lopen via Leven Lang Ontwikkelen zijn belangrijk om onze beroepsbevolking en bedrijven wendbaar en weerbaar te maken. Daarnaast onderzoeken we hoe we komen tot een meer inclusieve arbeidsmarkt om te voldoen aan de grote vraag naar arbeidskrachten. Een groot deel van deze acties worden centraal aangestuurd vanuit Arbeidsmarktregio Zuid-Limburg waarin de 3 gemeenten Heerlen, Maastricht en Sittard-Geleen een trekkende rol hebben. Ook is er nauw contact met de werkgeversservicepunten in de regio en het UWV, LWV, onderwijsinstellingen en overige stakeholders. Samenwerking en verbinding tussen onderwijs, arbeidsmarkt en economie, gericht op de arbeidsopgaven van nu en de nabije toekomst vormt de rode draad voor onze inzet. Wij zetten ons in voor een brede aanpak van de arbeidsmarkt: voor alle niveaus, zowel kennis als kunde gericht, en voor inwoner en werkgever.

De lopende en toekomstige ontwikkelingen van de Zuid-Limburgse arbeidsmarkt, binnen de Euregio, bieden kansen voor zowel werkzoekenden als werknemers en werkgevers. Om die kansen te verkennen en benutten is de verbinding met het bedrijfsleven noodzakelijk. De ontwikkeling naar een circulaire economie en de betekenis daarvan voor (toekomstige) werkenden en werkzoekenden is daarin een belangrijk element. Hierin werken we samen met de aanpak vanuit het sociaal domein gericht op participatie en ontwikkeling. Dit samen moet zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven die bijdragen aan de gewenste ontwikkelingen van onze regio. We moeten nú inzetten op onze beroepsbevolking van de toekomst. We dragen bij aan duurzaam economisch herstel en leggen hierbij verbindingen met het economisch profiel van de toekomst en overige duurzaamheidsdoelstellingen. We doen dit niet alleen door middel van een aanpak met lokale partijen, maar we zoeken nadrukkelijk ook de samenwerking op in de regio. Zowel met onze directe buurgemeenten in de Westelijke Mijnstreek als op het niveau van Zuid-Limburg, via de Economische Samenwerking Zuid-Limburg, Arbeidsmarktregio Zuid-Limburg en in de context van NOVI Zuid-Limburg.

<u>Expatcentre Maastricht Region</u>

De grensoverschrijdende arbeidsmarkt is nog relatief nieuw en volop in ontwikkeling. Het vervolmaken én bestendigen van de diensten die zich richten op de Euregionale en de internationale arbeidsmarkt is actueel en noodzakelijk.

Het doel van het Expat Center Maastricht Region (ECMR) is om het vestigingsklimaat voor werknemer zo aantrekkelijk mogelijk te maken en de expat te helpen zich thuis te voelen in onze regio, in de hoop dat hij/zij hier blijft wonen en werken. Het ECMR wordt uitgevoerd door gemeente Maastricht voor de hele regio. Inmiddels is het centrum uitgebreid met een desk van de Immigratie- en Naturalisatie Dienst (IND) en zijn er samenwerkingsovereenkomsten gesloten met alle gemeenten in Zuid-Limburg. Hierin staan afspraken over de afhandeling van formaliteiten indien een expat zich in een gemeente vestigt. Het werkgebied van de ECMR betreft inmiddels heel Zuid-Limburg. In 2022 wordt een nieuwe businesscase opgesteld waarin een brede

regionale aanpak en inbedding in het gehele arbeidsmarktaanbod voorop staat. Doel van deze aanpak is een sterke regionale en grensoverschrijdende arbeidsmarkt, euregionaal functionerend, gericht op kunde- én kenniswerkers en voor zowel de inwoner als de werkgever. Een arbeidsmarkt waarbij effectief wordt samengewerkt door de grensoverschrijdende en de regionale actoren voor de arbeidsmarkt van Zuid-Limburg. Effect is dat werkgevers makkelijker hun vacatures invullen, inwoners makkelijker aan een geschikte baan in de regio of en over de grens komen, bedrijven makkelijker worden aangetrokken en behouden en dat de (Eu)regio economisch en sociaal/maatschappelijk wordt versterkt.

Economische samenwerking in de regio

De gemeente Sittard-Geleen vervult een voortrekkersrol in de regionale samenwerking binnen het economische domein, zowel op de schaal van de Westelijke Mijnstreek als Zuid-Limburg. De economische samenwerking in Zuid-Limburg (ESZL) is gericht op versterking van het vestigingsklimaat en heeft zich ontwikkeld naar een netwerksamenwerking waarin partijen uit de triple-helix, overheden, onderwijs & kennisinstellingen en bedrijfsleven inhoud gedreven samenwerken binnen zogenaamde Coalitions of the Willing (CotW) aan de economische opgaven voor de regio Zuid-Limburg.

De economische samenwerking in Zuid-Limburg gaat daarmee een nieuwe fase in, waarbij partijen zich op basis van inhoud aan elkaar verbinden en besluiten tot gezamenlijke inzet van mensen, kennis en middelen. In de quadruple helix samengestelde Economic Board voert men op strategisch niveau de dialoog over de economische opgaven voor de regio Zuid-Limburg en de prioritaire thema's die opgepakt dienen te worden en mogelijke lobbytrajecten in het belang van Zuid-Limburg. De leden voor de Economic Board zijn aangezocht vanuit het bestuur ESZL.

Het bestuur ESZL heeft besloten tot een continuering als een 'lean en mean' stichting ESZL met een aanjaagfunctie. De centrumgemeenten nemen hierin regionale en financiële verantwoordelijkheid door gezamenlijk een budget en personeel beschikbaar te stellen om projecten en/of andere initiatieven met een economische doelstelling op Zuid-Limburgse schaal te concretiseren. In 2021 is ingezet op het opstellen van een regionaal economisch herstel- en transitieplan dat gestoeld is op de vastgestelde opgaven en beleidsdoelen van het Plan van Aanpak NOVI Zuid-Limburg (nov. 2020) en gerelateerd aan het missie-gedreven beleidskader van de provincie Limburg.

Relatie ESZL en portefeuillehouder overleg Economie Zuid-Limburg

Versterking van de regionale economie kan alleen effectief zijn als daadwerkelijk wordt samengewerkt. Deze samenwerking hoeft niet op voorhand institutioneel te zijn georganiseerd. Het vraagt vooral betrokkenheid en participatie van alle partijen in de triple helix: bedrijfsleven, kennisinstellingen én overheden. Vanuit de autonomie van de gemeenten impliceert dit dat gemeenten verantwoordelijkheid pakken door middel van initiatief en eigenaarschap. Daarom is een nadrukkelijke relatie gelegd met het portefeuillehouder overleg Economie Zuid-Limburg, het bestuurlijk overleg waarin de bovenlokale en gedeelde regionale opgaven in het economische domein met elkaar besproken en afgestemd worden en dat wordt voorgezeten door Sittard-Geleen. Bovendien hebben de gemeenten elk een jaarlijkse budgettaire reservering voor regionale samenwerking op economisch vlak. Dat betekent dat in geval er coalities worden gevormd waarin een actieve bijdrage van gemeenten in beeld is, er ook afstemming plaats kan vinden over besluitvorming op gemeentelijk niveau van die bijdrage, in geld of anderszins.

Wie en/of wat hebben we nodig om dit te bereiken? –

We verwachten dat de stakeholders in de centra en belanghebbenden zorgen voor nieuwe impulsen

- We werken intensief samen met ondernemersvertegenwoordigers, vastgoedeigenaren, stadslabs, toekomstambassadeurs, evenementenorganisatoren en anderen die zich verbonden voelen aan Sittard-Geleen.

- We zetten in op de activiteiten die uit de samenwerking voortkomen en op inzet en draagvlak bij partners en faciliteren, doen mee door co-creatie en/of cofinanciering.
- We doen dit niet alleen door middel van een aanpak met lokale partijen, maar we zoeken nadrukkelijk ook de samenwerking op in de regio. Zowel onder directe buurgemeenten in de Westelijke Mijnstreek als op het niveau van Zuid-Limburg, via de Economische Samenwerking Zuid-Limburg en in de context van NOVI Zuid-Limburg.
- Voor de regionale opgaven kunnen we niet zonder de samenwerking met de regiogemeenten, de Provincie, het Rijk en met inwoners en stakeholders. Ook de inzet van direct betrokken partijen is onmisbaar. Overigens nemen wij als Sittard-Geleen hierin de regierol: we dagen andere partijen uit en spreken hen aan om actief mee te doen, ook bij de realisatie. Deze oproep wordt versterkt door het maatschappelijk contract als onderdeel van de Toekomstvisie 2030: ‘samen duurzaam’ met het accent op 'samen’. We werken samen op de verschillende schaalniveaus (Euregio, NOVI-gebied Zuid-Limburg, Westelijke Mijnstreek, ...) die nodig zijn om de ontwikkelingen in onze gemeente en de regio hand in hand te laten gaan, en de kansen te benutten om met elkaar meer te bereiken.
- Om beleidsdoelen te kunnen realiseren is een sluitende beleidscyclus van belang. Beleidsdoelen worden geborgd in regels en door vergunningenstelsels; naleving van regels en vergunningen wordt geborgd door toezicht en handhaving en een samenspel van beleid en uitvoering is nodig voor evaluatie en (door)ontwikkeling. De verandering van de maatschappij en onze organisatie vraagt om een impuls aan de invulling van de beleidscyclus.

Verbonden partijen
Economische samenwerking Zuid Limburg (ESZL)

Voor verdere informatie met betrekking tot de verbonden partijen wordt verwezen naar de hierover afzonderlijk opgenomen paragraaf.

Wat mag het kosten?

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000			Meerjarenraming		
Programma 3 Economie	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**1.572**	**-753**	**-555**	**-922**
B1. Bijstelling Grex		1.531	-794	-596	-938
B2. Vervallen huuropbrengst parkeerplaats Sabic	AO	-	-	-	-25
B3. Indexering rechten, leges, belastingen	AO	41	41	41	41
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**-1.427**	**796**	**594**	**1.058**
L1. Bijstelling BSGW	AO	-19	-19	-19	-19
L2. Bijstelling Grex	AO	-1.531	794	596	938
L3. Kapitaallasten	AO	117	15	11	33
L4. Verkoop panden	AO	6	6	6	6
L5. Bijdrage MAA	AO	-	-	-	100
Mutatie reserves:					
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**-**	**-**	**-**	**-**
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	-122	-122	-122	-122
Saldo 3 Economie		**23**	**-79**	**-83**	**14**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

B1./L2. Bijstelling Grex

Bij de jaarrekening worden de bouwgronden in exploitatie (grondexploitaties) geactualiseerd. De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling binnen de grondexploitaties bepalen in belangrijke mate de ontwikkeling van de boekwaarde en het geprognosticeerd eindresultaat. Na besluitvorming van de jaarrekening worden deze ontwikkelingen binnen de grondexploitaties, conform BBV-richtlijnen, verwerkt in de jaarschijven.

B2. Vervallen huuropbrengst parkeerplaats Sabic

Sabic huurt van de gemeente een parkeerplaats naast de parkeerplaats van Zo Wonen (kostprijs-dekkende huur). De huurperiode eindigt in de 2e helft 2025. Voor deze parkeerplaats zijn geen afspraken gemaakt tussen Sabic en Fortuna. Meer dan waarschijnlijk zal de huur vanaf 2026 niet voortgezet worden. Daarom wordt de huur ad € 25.000,- vanaf 2026 afgeraamd.

B3. Indexering rechten, leges, belastingen

Betreft de bijstelling van diverse rechten, leges en belastingen door de indexering (3,12%) en actualisering van de verwachtte aantallen.

L1. Bijstelling BsGW

De doorbelasting van de bijdrage van de gemeente aan BsGW is bijgesteld. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

L3. Kapitaallasten

Betreft mutatie van de kapitaalslasten. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

L4. Verkoop panden

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar programma 0.

L5. Bijdrage MAA

De convenant Maastricht Aachen Airport tussen de gemeenten en de provincie eindigt in 2025, hierdoor vervalt de jaarlijkse bijdrage.

Overzicht meerjarige ontwikkeling exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2021	Actuele begroting 2022	Begroting voor bijstelling 2023	Bijstelling begroting 2023	Begroting na bijstelling 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	7.139	2.495	4.283	**1.586**	**5.869**	**3.374**	**3.572**	**3.205**
Lasten	-12.974	-10.762	-10.171	**-1.562**	**-11.733**	**-9.312**	**-9.453**	**-8.989**
Onttrekkingen	2.078	1.452	0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Toevoegingen	-1.446	-47	-39	**0**	**-39**	**-27**	**-27**	**-27**
3 ECONOMIE	**-5.204**	**-6.862**	**-5.927**	**24**	**-5.904**	**-5.964**	**-5.908**	**-5.811**

Toelichting algemeen en trendanalyse

De beschikbare middelen worden met name gebruikt voor ontwikkeling en promotie. Hiernaast vormen de kosten en opbrengsten voor panden, die behoren tot de fysieke bedrijfsinfrastructuur terreinen, ook onderdeel van dit programma. In financiële zin wordt het gros besteed aan mkb, Vrijetijdseconomie en (boven)regionaal economisch beleid. Een beperkter deel kan worden toegeschreven naar de kleinere onderdelen waaronder de markten, volksfeesten en (stedelijke) evenementen.

Wie betaalt mee?

Samenwerkingspartners, stakeholders, belanghebbenden.

Bij de aanpak van het NOVI-gebied Zuid-Limburg werken we met rijk en regio aan een regionale investeringsagenda. We trekken hierin samen op om de inzet en financiën van de diverse partijen doelgericht in te zetten voor de versterking van Zuid-Limburg. We maken gebruik van de subsidiemogelijkheden die het netwerk ons biedt en vergroten hiermee het speelveld voor de projecten die nodig zijn om de regio vooruit te helpen.

Wat gebeurt er als we het niet doen c.q. wat zijn de (financiële) risico's?

Een realistisch risico is dat onze regio langdurig te maken krijgt met onvoldoende aanbod aan werknemers. De combinatie van sterke vergrijzing en dalende vergroening versterkt dit. Daarnaast wordt zichtbaar dat de aankomende beroepsbevolking werk anders bekijkt dan de oudere generaties. De bereidheid om 5 dagen te werken of ploegendiensten te draaien neemt fors af. Deze krimp in beroepsbevolking is een risico voor onze gemeente én regio als men kijkt naar de aantrekkelijkheid voor een werkgever. Dit zal ook impact hebben op de algemene leefbaarheid en leiden tot een afname van de brede welvaart. Daarnaast maken hogere energie- en materiaalkosten het moeilijker om alle initiatieven op het geplande niveau in te vullen.

Beleidsindicatoren

We gebruiken de zogenaamde beleidsindicatoren om de effecten van beleid op de programma's, toe te lichten. We doen dat (verplicht) aan de hand van een vast aantal indicatoren. Door deze niet-financiële informatie op te nemen in de begroting kunnen raadsleden ook zonder specifieke financiële kennis makkelijker inschatten of de resultaten via de voorgestelde beleidskeuzes behaald kunnen worden. En ze bieden raadsleden meer inzicht om te kunnen sturen.

Naam indicator	Eenheid	Sittard-Geleen	Landelijk	Periode
Functiemenging (FMI)	%	54,3%	53,3%	2021
Vestiging van bedrijven	Per 1000 inw. 15-74 jaar	118,20	140,60	2021

Gerelateerde beleidsnota's

- Actieprogramma Vrijetijdseconomie Sittard-Geleen
- Actualisatie Centrumplan Geleen
- Beleidsvisie externe veiligheid Chemelot
- Compacte stadscentra met onderscheidend profiel
- Handboek en deelbeleid Reclame 2015 (reclames op en bij gebouwen)
- Informatieplicht energiebesparing bedrijven
- Nota horecabeleid (geactualiseerd met logies
- Omgevingsvisie Sittard-Geleen
- Para-commerciebeleid 2013
- Plan van aanpak Novi Zuid-Limburg en Startagenda 2022
- Sectorplan Techniek
- Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (SVREZL)
- Toekomstvisie 2030
- Visie Vrijetijdseconomie Bestemming Zuid-Limburg 2030

4.6 PROGRAMMA - 4 - ONDERWIJS

"Wij willen in Sittard-Geleen onderwijs dat onze inwoners in staat stelt volwaardig deel te nemen aan de maatschappij, liefst met een startkwalificatie of anders met de hoogst haalbare arbeidsmarktkwalificatie".

De ontwikkelingen en de ambities vanuit het programma Onderwijs raken het programma Sociaal Domein. Om de samenhang in beeld te brengen zijn de onderdelen van het programma Onderwijs opgenomen in het programmablad Sociaal Domein behoudens "Wat mag het kosten?"

Programma 4 kent de volgende taakvelden:

- Openbaar (basis)onderwijs
- Onderwijshuisvesting
- Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Wat willen we bereiken?

Hierbij wordt verwezen naar Programma 6.

Wat doen we om dit te bereiken?

Hierbij wordt verwezen naar Programma 6.

Wie en/of wat hebben we nodig om dit te bereiken?

Hierbij wordt verwezen naar Programma 6.

Wat mag het kosten?

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000				Meerjarenraming		
Programma 4 Onderwijs	Taak-veld	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
BATEN gevraagde bijstelling begroting			**-23**	**-23**	**-23**	**-23**
B1. Bijstelling inkomsten deelgemeenten	**43**	AO	-23	-23	-23	-23
LASTEN gevraagde bijstelling begroting			**91**	**345**	**241**	**122**
L1. Kapitaallasten		AO	100	354	250	131
L2. vrijval Kapitaallasten		AO	-9	-9	-9	-9
Mutatie reserves:						
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting			-	-	-	-
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting			-	-	-	-
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen		AW	154	154	154	154
Saldo 4 Onderwijs			**222**	**476**	**372**	**253**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

B1. Bijstelling inkomsten deelgemeenten

Betreft een bijstelling op de inkomsten vanuit de deelgemeenten Beek en Stein voor de uitvoering van leerplicht werkzaamheden.

L1. Kapitaallasten

Betreft mutatie van de kapitaalslasten. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

L2. Vrijval kapitaallasten t.g.v. taakstelling

Als gevolg van verkoop vastgoed komt de vrijval van de kapitaallasten ten gunste van de taakstelling verkoop niet-strategisch vastgoed.

Overzicht meerjarige ontwikkeling exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2021	Actuele begroting 2022	Begroting voor bijstelling 2023	Bijstelling begroting 2023	Begroting na bijstelling 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	4.669	5.507	4.484	**-23**	**4.461**	**4.021**	**4.021**	**3.962**
Lasten	-13.115	-14.079	-13.100	**245**	**-12.855**	**-12.397**	**-12.373**	**-12.434**
Onttrekkingen	259	206	0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Toevoegingen	-176	-132	0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
4 ONDERWIJS	**-8.362**	**-8.498**	**-8.616**	**221**	**-8.395**	**-8.376**	**-8.352**	**-8.471**

Toelichting algemeen en trendanalyse

Het saldo van het totale geraamde budget voor onderwijs bedraagt voor 2023 € 8,4 mln. Er wordt € 5,6 miljoen besteed aan de huisvesting voor basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs in Sittard-Geleen. De overige gelden zijn beschikbaar voor leerlingenvervoer, leerplicht/RMC/jongerenloket, onderwijsachterstandenbeleid en voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Hier tegenover staan rijksbijdragen en vergoedingen van andere gemeenten die deze lasten voor meer dan 50% compenseren. De tendens naar de komende jaren geeft een stabiel beeld.

Wie betaalt mee?

Hierbij wordt verwezen naar Programma 6.

Wat gebeurt er als we het niet doen of wat zijn de (financiële) risico's?

Hierbij wordt verwezen naar Programma 6.

Beleidsindicatoren

Hierbij wordt verwezen naar Programma 6.

4.7 PROGRAMMA - 5 - SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

"Wij willen dat Sittard-Geleen een aantrekkelijke gemeente is om in te verblijven. Met een omgeving en voorzieningen die je van een eigentijdse gemeente met een regionale functie mag verwachten."

Een aantrekkelijk aanbod van sport, cultuur, sociale ontmoeting en recreatie voor zowel de inwoners als gebruikers van de stad. Daar draait het om bij het programma Sport, Cultuur en Recreatie. Een aantrekkelijk aanbod sluit aan bij de speerpunten uit de Toekomstvisie en de opgaven van het NOVI gebied Zuid-Limburg.

Sport, bewegen en cultuur draagt bij om maatschappelijke doelen te realiseren. Zo dragen sport en cultuur bij aan een positieve gezondheid(sbeleving) en sociale verbinding. Het stimuleert ontmoeting, helpt om jezelf uit te drukken en draagt bij aan oplossingsgericht te denken. Ook zorgt het voor identiteitsvorming en trots. We zetten in op toekomstbestendige (sport)accommodaties en voorzieningen in de openbare ruimte, die uitnodigen tot ontmoeting en beweging, en een bijdrage leveren aan het realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen. Eveneens streven we naar een herkenbaar cultureel profiel in co-creatie met onze culturele partners en een sterke culturele basis en breed cultureel ecosysteem dat elkaar aanvult, om zo cultuurbeoefening en cultuurbeleving te stimuleren.

Ook willen wij een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. Dat bereiken we onder meer door beheer en inrichting van de openbare ruimte/ openbaar groen aan de eisen van deze tijd aan te passen. Daarnaast draagt een passend sport- en cultureel aanbod bij aan een rijke leefomgeving. Sport en cultuur dragen immers bij aan actieve deelname aan de omgeving en een mentale en fysieke gezondheid. Tevens zorgen sport en cultuur voor visuele aantrekkelijkheid, een interessant vestigingsklimaat en een herkenbare uitstraling. Tot slot is het eveneens een bron van inkomsten.

Het programma sport, cultuur en recreatie kent de volgende beleidsvelden:

- Sportbeleid en activering
- Sportaccommodaties
- Maatschappelijk vastgoed
- Kunst- en Cultuurbeleid
- Openbaar groen en (openlucht)

Wat willen we bereiken?

Het programma sport, cultuur en recreatie draagt direct of indirect bij aan de volgende speerpunten en doelen:

- We dragen via de beleidsvelden inrichting van de openbare ruimte, armoede, arbeid, onderwijs, cultuur en sport bij aan een gezonde ontwikkeling van de gemeenschap.
- We faciliteren en stimuleren daar waar logisch en zinvol een samenspel tussen mensen, verenigingen, ondernemers, maatschappelijke organisaties en maatschappelijk vastgoed.
- We stimuleren mensen - jong en oud – om te bewegen en gezond te leven.
- We zetten in op de realisatie van gezonde plekken in buurten en dorpen, waar natuur-, recreatie-, ontmoeting-, sport-, cultuur- en klimaatdoelen samen komen.
- We zetten in op vitaliteit door buitensport, recreatie en kwalitatieve ontmoetingsplekken in en rond de woongebieden.
- We zetten in op het versterken van een gezonde leefstijl door bij te dragen aan een gezonde leefomgeving, waarin een gezond binnenklimaat door verduurzaming van woningen en maatschappelijk vastgoed, het vergroenen van de leefomgeving, en het verminderen van milieubelasting belangrijke dragers zijn.
- We ontwikkelen activiteiten voor, door en met jongeren.
- We werken aan een passend voorzieningenaanbod gericht op ontmoeten

- We streven naar een herkenbaar cultureel profiel in co-creatie met onze culturele partners en een sterke culturele basis en breed cultureel ecosysteem dat elkaar aanvult, om zo cultuurbeoefening en cultuurbeleving te stimuleren voor de inwoners en gebruikers van Sittard-Geleen.
- We organiseren, branden, subsidiëren en faciliteren evenementen om een bijdrage te leveren aan een rijke woonomgeving in Sittard-Geleen
- We zoeken met dit programma verbinding met de speerpunten (veerkrachten) uit de Toekomstvisie en sluiten aan bij de ontwikkelpaden

Wat doen we om dit te bereiken?

Sportakkoord Sittard-Geleen

In 2020 is samen met partners het Sportakkoord Sittard-Geleen tot stand gekomen. Dit is tot op heden gebeurd op basis van het nationaal Sportakkoord en de incidentele rijksmiddelen voor 2020-2022. We willen het Sportakkoord Sittard-Geleen een structureel karakter geven. Om inwoners van de gemeente Sittard-Geleen meer te laten sporten en bewegen, zullen we het sportakkoord inzetten als 'platform' om

- Inwoners op de hoogte te brengen van het aanbod op het gebied van sport en bewegen in de gemeente Sittard-Geleen;
- Sportverenigingen, beweegaanbieders en partners met elkaar te verbinden, samen te laten werken en participatief te betrekken bij inhoudelijke vraagstukken en de uitwerking daarvan;
- Sportverenigingen, beweegaanbieders en partners te stimuleren in het ontwikkelen van initiatieven die aansluiten op het bestaande aanbod.
- Sportverenigingen, beweegaanbieders en partners met elkaar te verbinden, samen te laten werken en participatief te betrekken bij inhoudelijke vraagstukken en de uitwerking daarvan;
- Sportverenigingen, beweegaanbieders en partners te stimuleren in het ontwikkelen van initiatieven die aansluiten op het bestaande aanbod.

De gemeente neemt hier een meewerkende en participatieve rol in het realiseren van ambities en acties, waarbij tevens de kracht van de bestaande sportinfrastructuur in Sittard-Geleen en het beweegprogramma van Ecsplore optimaal worden benut. We faciliteren verenigingen (en sportaanbieders) om in samenwerking met andere verenigingen te kijken naar een gezamenlijk aanvullend sportaanbod, ook voor sporters buiten een vereniging (ongebonden sporter) en iedereen die nu nog niet actief is. Steeds vanuit het oogpunt van de 'sporter': wat heeft de sporter in de toekomst nodig om te sporten, wat hebben mensen nodig om meer te gaan bewegen? Deze samenwerking in sportaanbod, maar ook wat betreft organisatie van bestuur en vrijwilligers, zorgt ook voor vitale verenigingen.

Programma beweegstimulering

We werken samen verder aan het Programma Beweegstimulering (uitgevoerd door Stichting Ecsplore). Hiermee formuleren we de ambities en concrete acties om een gezonde en actieve leefstijl van alle inwoners te bevorderen. Dit past in de 'Trendbreuk Zuid-Limburg, Positieve Gezondheid en de Preventiecoalitie'. Resultaten zien we bijvoorbeeld in de acties rondom de Gezonde Basisschool van de Toekomst, Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) en in de monitoring van ontwikkeling en motoriek in het primair onderwijs. De pijlers uit het preventieakkoord worden in programmablad 6 verder uitgewerkt.

Infrastructuur voor sporten en bewegen (accommodaties, openbare ruimte)

In de afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in een goede sportinfrastructuur in de gemeente. Met partners, zoals Watersley, de Sportstichting, beheerders van andere accommodaties, verenigingen, nationale en regionale topsportprogramma's en onderwijs werken we nauw samen om te kijken hoe deze infrastructuur optimaal ingezet kan worden om de sporter te laten sporten en mensen uit te nodigen om meer te bewegen. In 2023 voeren we de keuzes uit die we in de voorgaande jaren gemaakt hebben voor het optimaal in stand houden en benutten van kwalitatief goede sportaccommodaties, voor binnen- en buitensport. Bij die keuzes wordt zo veel

mogelijk gekeken naar multifunctionaliteit van de accommodaties, gericht op samenwerking tussen verenigingen, de optimalisering en waar mogelijk centralisatie van voorzieningen.

Daarnaast zetten we in op een openbare ruimte die uitnodigt om te bewegen. Aansluitend bij de groeiende behoefte om ook buiten te kunnen sporten en bewegen – individueel of in groepsverband, georganiseerd of op eigen gekozen momenten. Ook bij ruimtelijke inpassingen maken we waar mogelijk keuzes die bijdragen aan een openbare ruimte die bijdraagt aan een gezonde en actieve leefstijl. De inpassing van de vernieuwbouw van sportpark Glanerbrook in het Burgemeester Damenpark is daar een mooi voorbeeld van.

Toekomst Sportstichting
De organisatievorm waarin beheer en onderhoud van de sportaccommodaties in onze gemeente wordt vormgegeven is in 2022 tegen het licht gehouden. Onder andere de vermindering van het gemeentelijk sportareaal - met name doordat De Nieuwe Hateboer als gemeentelijke zwemaccommodatie in de huidige vorm stopt - zorgt ervoor dat de benodigde “kritische massa” voor een gezonde exploitatie door de Sportstichting onder druk staat. Bij de verdere uitwerking van de richting is zekerheid bieden aan het huidige personeel van de Sportstichting een belangrijk uitgangspunt.

Talentontwikkeling en topsport
Topsport en breedtesport versterken elkaar. Uit breedtesport komen talenten naar voren en topsporters inspireren om zelf te sporten en te bewegen. We willen de nationale en regionale topsportprogramma’s in de regio graag behouden door deze te ondersteunen in het gebruik/tegemoetkoming in de huurkosten van de sportaccommodaties in de gemeente. Hiervoor wordt voor de periode 2023 - 2024 een subsidieregeling opgesteld, waarschijnlijk met een vervolg voor de volgende Olympische periode (2025-2028). Deze sluit aan op de financiële bijdrage van de Provincie Limburg aan deze topsportprogramma's.

In samenwerking met het huidige Team Limburg Sport ondersteunen we daarnaast sinds 2021 talenten en topsporters met een nauwe band met de gemeente door middel van een Topsporttalentenfonds, in ieder geval tot en met de Olympische Spelen in 2024.

Cultuur
- Actualiseren van het cultuurbeleid in samenspraak met onze (culturele) partners;
- Investeren in en ontwikkelen van een brede culturele infrastructuur om cultuurbeoefening en cultuurbeleving te stimuleren bij een breed publiek;
- Samenwerken binnen de Stedelijke Cultuurregio Zuid en indien relevant tussen culturele partijen onderling om een complementair aanbod aan te bieden aan de inwoners en gebruikers van Sittard-Geleen
- Sturen op de transitie van De Domijnen, leidend naar een culturele programmering passend bij Sittard-Geleen en de regio
- Het faciliteren van de ontwikkeling van een straattheater/locatietheater festival in Geleen
- De amateurkunsten levensvatbaar en toekomstbestendig houden op basis van de behoeften van de inwoners
- Ons (im)materieel erfgoed op vernieuwende manieren in de schijnwerpers te plaatsen
- Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om maatschappelijk vastgoed in te zetten voor culturele ontwikkeling, waaronder depotproblemen en het creëren van een makersklimaat door broedplaatsen te stimuleren
- Evenementen organiseren, faciliteren, branden en subsidiëren om enerzijds levendigheid en gedeelde ervaringen te stimuleren en anderzijds Sittard-Geleen in een positief daglicht te zetten.

Bestuursopdracht duurzame accommodaties

In maart 2022 hebben wij de bestuur rapportage duurzame accommodaties aan de raad aangeboden. Vanaf 2022 leggen wij een direct verband tussen het inhoudelijke beleid (jeugd, cultuur, sport, zorg, onderwijs, etc.) en de voorziening die nodig is om dat beleid uit te voeren. Voorzieningen volgen uit het inhoudelijke beleid en accommodaties volgen uit de benodigde voorzieningen. De gemeenteraad stelt het inhoudelijke beleid vast en stuurt daarmee (in)direct ook op de benodigde accommodaties. Daarmee heeft de raad een krachtig sturingsinstrument voor het aanbod van accommodaties. Door te sturen vanuit het inhoudelijke beleid, zullen bij afwegingen over aanpassingen van accommodaties, altijd de gevolgen en belangen van de gebruikers van die accommodatie (lees: verenigingen en andere maatschappelijke organisaties) worden meegewogen. Daardoor blijven alle accommodaties in beeld en kan de raad keuzes maken over het accommodatieaanbod. De bestuursopdracht duurzame accommodaties is daarmee afgerond. En dit leidt tot de volgende insteek bij maatschappelijk vastgoed.

Maatschappelijk vastgoed

Maatschappelijk vastgoed zijn alle accommodaties die nodig zijn om activiteiten mogelijk te maken. Maatschappelijke vastgoed maakt het mogelijk dat verenigingen en andere maatschappelijke organisaties kunnen voetballen, repeteren, oefenen, ontmoeten, zorgen, feesten, etc. Maatschappelijk vastgoed is het samenstel van voorzieningen dat nodig is om het inhoudelijke beleid (jeugd, cultuur, sport, zorg, onderwijs, etc.) te kunnen uitvoeren. Wij zorgen ervoor dat voldoende adequate accommodaties voorhanden zijn, opdat verenigingen en andere maatschappelijke organisaties hun activiteiten kunnen blijven uitvoeren. Daarbij zorgen wij voor een goede mix in de verschillende buurten en een duidelijke afstemming met accommodaties die eigendom zijn van de gemeente en die particulier eigendom zijn. Wij volgen de ontwikkelingen die invloed hebben op deze accommodaties (zoals ruimtelijke ontwikkelingen, verduurzaming, energietransitie, etc.) opdat de gebruikers kunnen rekenen op de beschikbaarheid van adequate voorzieningen. Daartoe houden wij nauw contact met de gebruikers en eigenaren van de accommodaties. In 2023 zorgen wij voor een compleet overzicht van ontmoetingsplekken op basis waarvan samen met alle betrokken partijen keuzes gemaakt kunnen worden. Dit kunnen we niet los zien van de vereiste verduurzaming.

Verduurzaming van maatschappelijk vastgoed

In 2015 is in Parijs het mondiale klimaatakkoord gesloten. Nederland heeft zich gecommitteerd aan dit mondiale klimaatakkoord. Dit mondiale klimaatakkoord is vertaald in een nationaal klimaatakkoord, waaraan veel partijen zich hebben gecommitteerd. De gemeenten hebben zich (via de VNG) hieraan ook verbonden. Het tussendoel is: uiterlijk in 2030 is 49% van het maatschappelijk vastgoed CO2 neutraal. Het uiteindelijke doel is: uiterlijk in 2050 is 95% van het maatschappelijk vastgoed CO2 neutraal. CO2 neutraal kan alleen worden bereikt door het energieverbruik drastisch terug te brengen en door geen fossiele brandstof meer te gebruiken. Dit is een gigantische opgave. Het zal veel capaciteit vergen (zowel in mensen als ook in middelen) om de doelen te halen. Onze gemeente is zelf eigenaar van veel maatschappelijk vastgoed, maar wij maken ook gebruik van veel accommodaties die particulier eigendom zijn. Wij staan aan het begin van de enorme taak om al deze accommodaties te verduurzamen.

Deze verduurzaming zal grote investeringen vragen, maar ook keuzes. Wij zullen voor vraagstukken komen te staan die alleen zijn op te lossen door inhoudelijke keuzes te maken over het behoud of afstoten van accommodaties. Aangezien deze accommodaties worden gebruikt door verenigingen en andere maatschappelijke organisaties grijpen deze keuzes direct in op hun functioneren en daarmee op ons beleid daarop. Het zal evenwel onvermijdelijk zijn om samen met deze gebruikers te zoeken naar acceptabele en realistische oplossingen om de klimaatdoelen te halen.

Integraal basis beheerplan openbare ruimte

In november 2019 heeft de gemeenteraad het Integraal Basis Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld. De verdiepingsslag middels het opstellen van 8 afzonderlijke beheerplannen, alsmede de confrontatie van de

benodigde ten opzichte van de beschikbare budgetten, zijnde fase 1 en 2 van het proces ten behoeve van het verankeren van de beheerplannen in de meerjarenbegroting zijn medio 2021 afgerond.

Vervolgens zijn we op basis van de beschikbare budgetten 2022 aan de slag gegaan met het uitwerken van scenario's (fase 3; uitwerken tijdelijke kosten-reducerende maatregelen 2022 en risicogestuurd beheer), waarbij ook is gekeken naar een herverdeling van budgetten binnen de verschillende beheergroepen en (mogelijke) risico's. En is op basis van een verdere verdieping en recente ontwikkelingen gebleken dat ook voor 2023 extra middelen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte aan de orde zijn. Voor een toelichting verwijzen we u naar het hoofdstuk Financieel perspectief.

We zijn nu ongeveer een jaar aan de slag met de beheerplannen. En zoals al vaker aangegeven, zijn we op goede weg, maar zijn we er nog niet. Algemeen geldt dat er op onderdelen nog zaken verder uitgediept moeten worden. Dit is onderdeel van het ontwikkel- en verbeterproces, dat in 2023 verder zal worden voortgezet. Zoveel mogelijk gericht op de ontwikkelopgaves uit de Toekomstvisie zoals een innovatieve en ondernemende stad en een duurzame stad.

Kastanjebloedingsziekte (KBZ)
In Sittard-Geleen zijn momenteel nog ca. 900 kastanjebomen aanwezig, waarvan er ca. 200 volledig gezond zijn, en ongeveer 700 aangetast door de KBZ.

Doelstelling is om gezonde bomen te behouden en zieke bomen te vervangen, om zo een nieuwe bomenstructuur aan te leggen. Op basis van het gehanteerde 75%-criterium (indien 75% laan of bomengroep aangetast, dan 100 % vervangen), zouden in totaal ca. 600 kastanjebomen, waarvan ca. 100 gezond, moeten worden gekapt.

De aanpak van de KBZ wordt gefaseerd over 2 plantseizoenen uitgevoerd. In 2022 is gestart met de voorbereiding en het verwijderen van de eerste zieke bomen, en de aanplant van nieuwe bomen. In 2023 zal het resterende deel van de bomen worden gekapt en opnieuw worden aangeplant.

Aziatische duizendknoop en de Reuzenberenklauw
De Aziatische duizendknoop en de Reuzenberenklauw zijn invasieve exoten, die overlast veroorzaken. De gemeente heeft de verplichting om de Aziatische duizendknoop en de Reuzenberenklauw te beheersen en/of te bestrijden. Om inzichtelijk te krijgen welke structurele kosten wij nodig hebben om aan de gestelde verplichting van beheersing en/of bestrijding te kunnen voldoen, is een stappenplan opgesteld.

Middels uitvoering te geven aan dit stappenplan, inclusief het draaien van pilots op het gebied van bestrijdingsmethodes, is 2022 gebruikt om stabiele gegevens te verkrijgen. Zodat voor 2023 en de komende jaren een voorstel kan worden gedaan voor een Programma bestrijding en beheersing invasieve exoten.

Bomenplan
In 2020 is een aanvraag voor deelname aan het 1 miljoen bomenplan van de Provincie Limburg ingediend, met als doel ook in onze gemeente zoveel mogelijk extra bomen te planten. Medio 2022 is de voorgestelde werkwijze en subsidie beschikking om een vijftal initiatieven te realiseren. In 2023 worden in samenspraak met de initiatiefnemers de initiatieven tot uitvoering gebracht en afgerond.

Proeftuin Zeeheldenbuurt
In 2021 is het innovatieve traject om te komen tot een proeftuin op drie onderdelen gestart:

1. Smart City;
   Informatietechnologie invoeren die de inrichting, het beheer en de leefbaarheid van de openbare ruimte kan verbeteren.

2. Klimaatadaptatie;
   Een werkwijze invoeren om klimaatadaptief te handelen in de stad. Hoe passen we ons aan de klimaatveranderingen aan?
3. Arbeidsparticipatie;
   Jongeren werken mee in de openbare ruimte met als extra stimulans het gebruik van informatietechnologie.

Het proefproject in de Zeeheldenbuurt is inmiddels concreet in voorbereiding. Niet alleen de beginspraak voor het plein aan de Evertsenstraat is opgestart, maar ook het participatietraject met alle betrokkenen bij de Zeeheldenbuurt is inmiddels in volle gang. Daarnaast zijn er al een aantal acties uitgevoerd. Bijvoorbeeld de kap van een aantal bomen.

Om invulling te kunnen geven aan de opgaven Smart City, klimaatadaptatie en arbeidsparticipatie worden zowel intern als extern met diverse stakeholders workshops georganiseerd.

De resultaten van deze workshops zullen worden meegenomen bij de verdere uitwerking van het ontwerp voor de openbare ruimte. Ook zal getracht worden de aanbesteding van het project, begin 2023, op een innovatieve manier in te steken. Medio 2023 zal worden gestart met de fysieke uitvoering van de werkzaamheden.

Wie en/of wat hebben we daarvoor nodig?

De rol van de gemeente verandert, waardoor wij niet alleen zelf initiatief nemen maar ook steeds meer ideeën en acties van derden ondersteunen. Voor het Sportakkoord Sittard-Geleen en het programma Beweegstimulering is de inbreng van Ecsplore en de partners zorg en welzijn en het onderwijs onontbeerlijk. Daarbij zoeken we naar meer samenwerking met en tussen verenigingen, sportaanbieders en initiatieven. Voor het beleid van bovenlokale sportaccommodaties en ondersteuning talentontwikkeling en topsport blijven we afstemming zoeken met Provincie Limburg.

Op het onderwerp cultuur stemmen wij af met gemeenten Heerlen en Maastricht wanneer het gaat om de samenwerking in Zuid-Limburg. De Provincie Limburg zet in op de samenwerking tussen Cultuurregio Zuid en Cultuurregio Noord. Zelf zijn wij aan zet om de culturele infrastructuur van Sittard-Geleen te optimaliseren. We werken samen met bestaande partijen die een waardevolle bijdrage leveren aan het culturele klimaat in onze gemeente en creëren ruimte voor nieuwe ontwikkelingen. Daarbij leggen we steeds ons oor te luister bij inwoners en (maatschappelijke) partners van de stad. Het door ontwikkelen van een bloeiend cultureel leven in Sittard-Geleen zal om scherpe keuzes en (financiële) investeringen vragen.
Voor toekomstbestendige accommodaties overleggen we met eigenaren en beheerders van gebouwen, het verenigingsleven en andere gebruikers van gemeenschapshuizen.

Verbonden partijen
Onroerend Goed Maatschappij “De Witse” BV

Voor verdere informatie met betrekking tot de verbonden partijen wordt verwezen naar de hierover afzonderlijk opgenomen paragraaf.

Wat mag het kosten?

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000			Meerjarenraming		
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**-25**	**-**	**25**	**-**
B1. Jeugdolympiade	AO	-25	-	25	-
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**2**	**192**	**-86**	**-299**
L1. Transitiekosten De Domijnen	C	-152	-	-	-
L2. Personeel Archief EHC in dienst	AO	670	670	670	670
L3. Voorfinanciering AR	AO	45	-	-	-259
L4. Kapitaallasten	AO	138	314	127	274
L5. IBOR jaarschijf	AO	-11	-32	-53	-199
L6. Jeugdolympiade	AO	52	-	-70	-
L7. Gymnastiekvoorziening Swentibold	AO	-	-20	-20	-45
L8. Bijstelling IBOR beheerplannen	AO	-740	-740	-740	-740
Mutatie reserves:					
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**-18**	**-**	**36**	**-**
O1. Jeugdolympiade	AO	-18	-	36	-
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**-54**	**-**	**9**	**259**
T1. Voorfinanciering AR		-45	-	-	259
T2. Jeugdolympiade	AO	-9	-	9	-
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	-728	-731	-733	-816
Saldo 5 Sport, cultuur en recreatie		**-823**	**-539**	**-749**	**-856**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatiebudgetten

Corona (=C)

L1. Transitiekosten De Domijnen coronamiddelen

De dekking van de incidentele bijdrage aan het transitieplan van De Domijnen voor 2023 van € 0,152 mln. vindt plaats uit de reservering coronamiddelen. Er is geen ruimte beschikbaar op het product. Bovendien dragen de middelen bij aan een nieuwe impuls op cultuur en een nieuw publiekbereik, wat hard nodig is na het negatieve effect van de coronacrisis op de culturele sector.

Autonome Ontwikkeling (= AO)

L2. Positionering Euregionaal Historisch Centrum

Conform besluit uit het collegevoorstel Positionering Euregionaal Historisch Centrum (EHC) worden 2 archiefmedewerkers die wettelijke taken uitvoeren bij De Domijnen in gemeentelijke dienst genomen. Daarmee staan de 8 medewerkers die wettelijke archieftaken uitvoeren, conform nieuwe archiefwet, op de loonlijst van de gemeente. Het budget Kostenplaats Team EHC wordt met deze begroting (en in 2022 vanaf 1 juli) structureel en resultaat neutraal ingeregeld door aframing van het budget van De Domijnen. Zie ook programma 0

L3. / T1. Voorfinanciering Algemene Reserve

De begrotingswijziging behorende bij het raadsbesluit ‘Vernieuwbouw centrale sport- en zwemaccommodatie Glanerbrook’ – van 16 december 2020 – resulteert in een tekort in de jaarschijven 2021 en 2022. De tekorten in deze jaarschijven worden gefinancierd uit de algemene reserve; de overschotten in de jaarschijven 2023 - 2025 worden terug gestort in de algemene reserve. Daarmee verloopt de begrotingswijziging over de jaarschijven 2021-2025 budgettair neutraal.

De storting in de algemene reserve van € 45.000 in 2024 nemen we mee in de begroting 2023.

L4. Kapitaallasten
Betreft mutatie van de kapitaalslasten. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

L5. IBOR jaarschijf
Bijstelling IBOR kapitaallasten groen. Zie programma 2 voor meer toelichting.

L6. / B1. / O1. / T2. Jeugdolympiade
Oorspronkelijk stond in 2023 weer deelname aan de Jeugdolympiade op de planning. Door de onzekerheid van de coronajaren, zal deze in 2023 geen doorgang vinden. In plaats daarvan wordt gemikt op deelname in 2025.

L7. Gymnastiekvoorziening Swentibold
Betreft kapitaallasten van de nieuwe turnvoorziening GV Swentibold. Voor meer informatie zie investeringskredieten programma 5 op de volgende bladzijde.

L4./L8. Bijstelling IBOR beheerplannen
Zie het financieel perspectief voor nadere toelichting.

Overzicht meerjarige ontwikkeling exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2021	Actuele begroting 2022	Begroting voor bijstelling 2023	Bijstelling begroting 2023	Begroting na bijstelling 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	8.871	9.625	7.924	**-25**	**7.898**	**7.369**	**5.714**	**5.688**
Lasten	-38.475	-41.090	-36.015	**-727**	**-36.742**	**-36.770**	**-35.037**	**-35.334**
Onttrekkingen	1.948	3.515	171	**-18**	**153**	**153**	**189**	**153**
Toevoegingen	-1.305	-1.259	-968	**-54**	**-1.022**	**-957**	**-1.154**	**-904**
5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	**-28.961**	**-29.209**	**-28.888**	**-824**	**-29.712**	**-30.204**	**-30.289**	**-30.396**

Toelichting algemeen en trendanalyse
Het saldo van het totale geraamde budget voor Sport, Cultuur en Recreatie bedraagt € 29 mln., waarbij aangetekend wordt dat hierin een substantieel bedrag aan ontvangsten (huuropbrengsten voor het gemeentelijk vastgoed) is verwerkt. Tot dit programma behoren de huuropbrengsten voor alle sportaccommodaties en cultuuraccommodaties in gemeente-eigendom, maar ook de subsidies aan breedte- en topsport inclusief projecten en combinatiefunctionarissen, de subsidie aan de Sportstichting en de subsidie voor De Domijnen en overige culturele instellingen/verenigingen. Daarnaast worden de kosten voor het openbaar groen inclusief speel- en recreatievoorzieningen en landschap/dierenoverlast uit deze budgetten betaald. De tendens naar de komende jaren geeft een stabiel beeld, waarbij alleen de kapitaallasten een stijgende lijn vertonen als gevolg van het in december 2020 genomen investeringsbesluit Glanerbrook.

Prognose investeringskredieten

bedragen x € 1.000	*Meerjarenraming*				
Programma 5: Sport, Cultuur en Recreatie	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Gymnastiekvoorziening Swentibold	-	1.000	-	-	-
Totaal Programma 5: Sport, Cultuur en Recreatie	-	**1.000**	-	-	-

Toelichting gevraagde investeringskredieten
Al enkele jaren wordt gesproken over een nieuwe turnvoorziening voor GV Swentibold, omdat de huidige accommodatie aan de Leyenbroekerweg verouderd en daarmee niet toekomstbestendig is. In de loop der jaren

zijn in nauw overleg met GV Swentibold diverse opties de revue gepasseerd, waaronder de Mikojel sporthal, het DaCapo College en de Fletcherhallen.

Gedurende deze periode heeft uw raad hiervoor een krediet van € 1,3 mln. beschikbaar gesteld en bij de begrotingsbehandeling 2021 nog een extra krediet van € 1,0 mln. Nu tot de definitieve nieuwe turnvoorziening aan de Eggerweg (pand Sportstichting) is besloten, wordt in deze rapportage gevraagd het extra krediet dat in de Meerjarenbegroting 2021 is gereserveerd voor investeringen in deze nieuwe turnvoorziening te voteren voor de bouwkosten.

Wie betaalt mee?

Voor de bovenregionale sportinfrastructuur en de ondersteuning van de regionale topsportprogramma's en talenten in de gemeenten zoeken we een nauwe (financiële) samenwerking met de Provincie. Bij de realisatie van Sportpark Glanerbrook, onderzoeken we de mogelijkheden voor Europese, Rijks- en Provinciale subsidie. Voor de uitvoering van het Sportakkoord Sittard-Geleen heeft het Rijk uitvoeringsbudget ter beschikking gesteld tot en met 2022. Dit is geen structurele financiering, maar moet meer als aanjager voor initiatieven gezien worden.

Er zijn een aantal culturele instellingen die naast een gemeentelijke subsidie ook een subsidie van de Rijksoverheid of de provincie Limburg ontvangen. Daarnaast kijken we samen met de provincie Limburg hoe wij bestaande subsidieregelingen voor vrijwilligersorganisaties beter onder de aandacht kunnen brengen.

Toekomstbestendig accommodatiebeleid heeft betrekking op het maatschappelijke vastgoed en wordt gebaseerd op de voorzieningen die nodig zijn om de activiteiten van het inhoudelijke beleid (jeugd, cultuur, sport, zorg, onderwijs, etc.) mogelijk te maken. Daarbij is een combinatie met de autonome ontwikkelingen die invloed hebben op de accommodaties onontkoombaar. De belangrijkste autonome ontwikkeling is de opdracht tot verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed (zie daarvoor: Verduurzaming van maatschappelijk vastgoed). Andere autonome ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld afname van gebruik door bevolkingsafname en ruimtelijke ontwikkelingen. Wij zorgen voor goed bereikbare en adequate voorzieningen door het verstrekken van subsidie. De manier van subsidieverstrekking hiervoor zullen wij opnieuw bezien en bijstellen als dat nodig is om de (nieuwe) beleidsdoelen te realiseren.

Voor het beheer van de openbare ruimte is sprake van afstemming met de provincie Limburg voor een eventuele subsidiering.

Wat gebeurt er als we het niet doen c.q. wat zijn de (financiële) risico's?

Alle onderwerpen binnen het programma dragen bij aan een aantrekkelijke woon- en leefomgeving in Sittard-Geleen. Een stevige samenwerking zorgt ervoor dat we de unieke sportinfrastructuur in de gemeente (accommodaties, openbare ruimte, kennis) beter benutten en dat ze behouden blijven voor sport en bewegen op alle niveaus. Enerzijds om eerdere investeringen niet verloren te laten gaan, maar vooral ook om een infrastructuur te versterken die een gezonde en actieve leefstijl van onze inwoners stimuleert. De coronacrisis heeft nog duidelijker de urgentie van bewegen, een gezonde leefstijl en het tegengaan van eenzaamheid laten zien. Sport en bewegen levert een grote bijdrage aan de doelstellingen van Trendbreuk Zuid-Limburg, Positieve Gezondheid en de Preventiecoalitie.

De inzet op een cultureel programma op maat van Sittard-Geleen dat aansluit op het culturele aanbod in Zuid-Limburg draagt bij aan de aantrekkelijkheid en het profiel van Sittard-Geleen. Cultuur en evenementen dragen bij aan zingeving, het creëren van gemeenschapszin en levert een bijdrage aan de woonaantrekkelijkheid. Indien er geen cultureel programma is, vallen deze zaken weg, verliest de stad karakter en wordt de woonaantrekkelijkheid bedreigd. Waar andere centrumgemeenten in deze regio wel stevig investeren in cultuur en evenementen, ontstaat de kans bij het niet investeren dat Sittard-Geleen minder aantrekkelijk

wordt ten opzichte van omliggende gebieden. Het investeren in een cultureel programma passend bij Sittard-Geleen draagt tevens bij aan de doelen uit de Toekomstvisie.

Beleidsindicatoren

We gebruiken de zogenaamde beleidsindicatoren om de effecten van beleid op de programma's, toe te lichten. We doen dat (verplicht) aan de hand van een vast aantal indicatoren. Door deze niet-financiële informatie op te nemen in de begroting kunnen raadsleden ook zonder specifieke financiële kennis makkelijker inschatten of de resultaten via de voorgestelde beleidskeuzes behaald kunnen worden. En ze bieden raadsleden meer inzicht om te kunnen sturen.

Naam indicator	Eenheid	Sittard-Geleen	Nederland	Periode
Niet sporters	%	54	49,3	2020

Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen, deze monitor wordt om de 4 jaar geactualiseerd. Bij de samenstelling van de begroting waren de gegevens van de nieuwe monitor nog niet beschikbaar.

Gerelateerde beleidsnota's/processen

- Toekomstvisie 2030
- Kaderbrief 2021: een venster op de toekomst
- Omgevingsvisie Sittard-Geleen 2016
- Pilot verduurzaming 8 gemeentelijke gebouwen
- Nota Strategie op Vastgoed gemeente Sittard-Geleen 2021
- Sportakkoord Sittard-Geleen
- Nationaal klimaatakkoord en de sectorale routekaarten voor maatschappelijk vastgoed.

Gerelateerde verbonden partijen

- Onroerend Goed Maatschappij "De Witse" BV

4.8 PROGRAMMA - 6 - SOCIAAL DOMEIN (INCLUSIEF VOLKSGEZONDHEID, ONDERWIJS EN VEILIGHEID)

Wat is de bijdrage aan de veerkrachten/ontwikkelpaden?

Het programma sociaal domein heeft een nauwe relatie met sociale veerkracht. Sociale veerkracht zoals in de Toekomstvisie 2030 geformuleerd gaat over de veerkracht van mensen, fysiek en mentaal. Door de focus te leggen op positieve gezondheid en een leven lang leren en ontwikkelen te stimuleren creëren we een veerkrachtige samenleving die om kan gaan met veranderende omstandigheden.

Kijken we dan naar de aanpak en begroting van het sociaal domein en de bijdrage die van hieruit geleverd wordt aan sociale veerkracht dan gaat het enerzijds vooral om alle aanpakken gericht op preventie en anderzijds gaat het over de wijze waarop we als gemeente onze wettelijke taken uitvoeren: in gesprek zijn met kwetsbare inwoners en samen met hen zoeken naar de meest passende hulp en ondersteuning waarbij de nadruk ligt op eigen regie en het aanleren en omgaan met i.p.v. overnemen.

Naast hulp en ondersteuning gaat het over bestaanszekerheid en weer mee kunnen doen in de maatschappij. (Betaald) werk is een belangrijke basisvoorziening in het licht van veerkracht van mensen, fysiek en mentaal.
Verder zien we dat één van de 5 ontwikkelpaden een nauwe relatie heeft met het programma sociaal domein en dat is de wijkontwikkeling in Geleen Zuid gericht op een gezonde en veilige wijk. Gezondheid en veiligheid zijn hierbij de hoofddoelen waarbij deze deels bereikt gaan worden middels een fysiek-ruimtelijk programma en deels via een sociaal programma. Waarbij het met name gaat over preventie, denk aan de gezonde basisschool van de toekomst, Kei gezond, Vitaal 046, knooppunt Informele Zorg, de samenwerking met huisartsen, perspectief op werk en de samenwerking met ondernemers.

Wat willen we bereiken?

De Toekomstvisie 2030 en het daarop gebaseerd coalitieakkoord 2022-2026 zijn daarmee richtinggevend voor de doelen in deze begroting. Vanuit de programma's Sociaal Domein, Volksgezondheid, Onderwijs en Veiligheid werken we aan de doelen die aan een positieve gezondheid(sbeleving) en een leven lang leren zijn verbonden.

Naar een positieve gezondheid(sbeleving)
- We erkennen dat gezondheid raakt aan belangrijke lokale beleidsvelden zoals de inrichting van de openbare ruimte, armoede, arbeid, onderwijs en sport en dat betekent dat we ook op die beleidsvelden gaan bijdragen aan gezondheid. - We vinden het belangrijk dat inwoners op een prettige manier wonen en leven met elkaar ontmoeten en helpen. En als gemeente dragen we hieraan bij. - We zetten in op gezond en veilig opgroeien, talent ontwikkelen en meedoen, zowel op wijk- en kernniveau als gericht op het individu. - We zetten in op een integrale aanpak van armoede die zich richt op het voorkomen (vergroten kansengelijkheid), doorbreken (werk) en het verzachten van armoede-effecten. Hiermee versterken we de financiële en sociale veerkracht - We faciliteren en stimuleren een samenspel tussen mensen, verenigingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties. - We stimuleren mensen - jong en oud – om te bewegen en gezond te leven. We werken hiervoor aan een aanpak die begint vóór de zwangerschap (nu niet zwanger) tot aan het zelfstandig en zelfredzaam oud worden (Zuid springt eruit/programma Trendbreuk). - We helpen mee om kennis en innovatie in de regio in te zetten om het welzijn en de gezondheid van onze inwoners te versterken. E-health is daar een voorbeeld van.

Naar een leven lang leren

- We stimuleren inclusieve werkgelegenheid waarbij bedrijfsprocessen zodanig worden ingericht dat ook mensen met een beperking hieraan kunnen deelnemen.
- We stimuleren en faciliteren inclusief onderwijs op alle niveaus; leerlingen nemen zoveel mogelijk deel aan regulier onderwijs en er zitten geen leerlingen thuis.
- We ontwikkelen activiteiten voor, door en met jongeren.

Wat doen we om dit te bereiken?

De inzet vanuit de programma's kunnen we in drie lagen verdelen:

Preventie door een sterke basis waarin we vooral investeren in een sterke infrastructuur, een omgeving die problemen voorkomt en ondersteunt als er schommelingen zijn en laagdrempelige ondersteuning in het voorliggende veld.

De ***toegang tot voorzieningen,*** die laagdrempelig is en zo ingericht dat inwoners de hulp en ondersteuning ontvangen die zij nodig hebben.

De ***maatwerkvoorzieningen,*** die zijn gericht op het versterken van de veerkracht van de inwoner zodat die passend bij zijn mogelijkheden (zelf)redzaam is.

Preventie door een sterke basis

De gemeente wordt ermee geconfronteerd dat inwoners meer en vaker een beroep doen op voorzieningen in het Sociaal Domein. We willen deze beweging ombuigen naar de voorkant. Ook willen wij de inzet op normaliseren en demedicaliseren intensiveren. Waar begint hulp en waar eindigt deze? Ook voor onze maatschappelijke partners is dit een adagium dat steeds belangrijker wordt. We hebben alleen ruimte om te bieden wat nodig is en dus niet wat wenselijk is.

Een andere toename die we constateren, is dat onze samenleving problemen individualiseert. Het is niet het probleem van de omgeving (gezin, buurt, school, werk, vereniging etc.), maar het probleem van de inwoner, ook als de oorzaak ligt in de omgeving. We willen daarom meer investeren in een sterke infrastructuur, een omgeving die problemen voorkomt en ondersteunt als er schommelingen zijn. Investeren in een positief gezonde omgeving: een accentverschuiving van individuele ondersteuning en zorg naar een sociale en fysieke omgeving die bijdraagt aan ontmoeten, bewegen, een gezonde leefstijl, meedoen en zorg voor elkaar. Zo willen we de komende jaren meer investeren in het opbouwwerk waarbij we nieuwe vormen van ontmoeting en mensen bij elkaar brengen willen stimuleren.

Naast investeren in preventieve activiteiten is het nodig om te investeren in samenwerking. Daarmee vergroten we de signalerende functie binnen het netwerk en bevorderen we de efficiënte inzet van interventies. Het aantal partners in het Sociaal Domein is groot. Dat vereist een brede afstemming en samenwerking waar het activiteiten, projecten en voorzieningen betreft gericht op preventie en de ondersteuning van de meer kwetsbare inwoners. In de afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in het netwerk door middel van de gebiedsgerichte aanpak en casusregie. Dat blijft nodig in de komende jaren en zetten we dus voort in 2023.

De samenhang

Door het programma sociaal domein heen vinden we de inzet op preventie terug.

Activiteiten, projecten, programma's, aanpakken grijpen in elkaar en dragen op zichzelf staande en als onderdeel van het geheel bij aan de doelen. Een aantal onderdelen is specifiek gericht op onze jeugd en jongeren, de trendbreuk begint immers bij hen, en lichten we toe onder opgroeien in Sittard-Geleen. Vanuit het nationaal programma onderwijs zetten we in op de ondersteuning van onze jongeren die toch wat gemist hebben in de afgelopen jaren. En met het strategisch huisvestingsplan Onderwijs- en Kindfuncties richten we ons op een toekomstbestendige huisvesting die de ontwikkeling van kinderen faciliteert.

Door met de inzet vanuit de preventiecoalitie te richten op positieve gezondheid, via de lokale inclusie agenda te zorgen voor brede toegankelijkheid, met de aanpak basisvaardigheden (zelf)redzaamheid te vergroten, ontmoeting mogelijk te maken om eenzaamheid tegen te gaan, inwoners passend op te vangen door een toekomstbestendige maatschappelijke opvang te maken, bestaanszekerheid te bieden aan en door juist op het snijvlak van Zorg en Veiligheid alert te zijn, versterken we de basis voor onze inwoners.

Opgroeien in Sittard-Geleen

We zetten in op gezond en veilig opgroeien, talent ontwikkelen en meedoen, zowel op wijk- en kernniveau als gericht op het individu. Positieve gezondheid vertaalt zich bij jeugd en jongeren (0-27 jaar) in de samenhang van de pijlers: mijn lijf, mijn gedachten en gevoelens, lekker in mijn vel zitten, dagelijks leven, meedoen en nu en later. De pijlers beïnvloeden elkaar en veronderstellen een bepaald evenwicht om gezond te zijn. En natuurlijk gaat opgroeien gepaard met de nodige schommelingen en is het evenwicht soms zoek. Dat betekent in de optiek van positieve gezondheid overigens niet dat je daarmee meteen ziek bent. Sterker nog, de schommelingen horen bij het leven en vergroten je veerkracht.

Trendbreuk/ Kansrijke Start

De 16 Zuid-Limburgse gemeenten hebben voor de periode 2020-2023 gezondheidsbeleid gemaakt met als titel ‘Zuid Springt eruit’. Met dit beleid willen de gemeenten in Zuid-Limburg een trendbreuk creëren in de hardnekkige gezondheidsachterstanden, door integraal en meerjarig te investeren in de Limburgse jeugd. Samen met programmabureau Trendbreuk, de GGD, de Zuid-Limburgse gemeenten, de Provincie en zoveel mogelijk andere samenwerkingspartners, is in 2020 gestart met het programma ‘Kansrijke Start’. Trendbreuk gaat uit van interventies van voor de zwangerschap totdat iemand werkt en zelf ouder van een kind wordt. Het gaat om het vergroten van kansen op een gezond leven, te beginnen bij de ouders voor en tijdens de zwangerschap door het programma ‘Kransrijke Start’. Hieronder vallen de programma's gericht op het voorkomen van ongewenste zwangerschappen (Nu Niet Zwanger), prenataal huisbezoek voor kwetsbare doelgroepen en de ondersteuning van kwetsbare jonge ouders (Stevig Ouderschap), en een programma gericht op zeer kwetsbare jonge moeders (Voorzorg). Ook gedurende de schooltijd volgt de GGD de ontwikkeling van onze jeugd en ondersteunt zij waar nodig. In het najaar van 2021 is het programma Geboortezorg Flex gestart en in 2022 Centering Pregnancy. Bij Geboortezorg Flex wordt de duur van de kraamhulp afgestemd op de behoefte van het gezin. Centering Pregnancy is een programma waarin zwangere vrouwen en hun partners een verloskundig traject in groepsverband doorlopen, waardoor ze elkaar in groepsverband ondersteunen en van elkaar leren.

Bewegen, gezonde voeding en gezond gedrag

De grootste gezondheidseffecten zijn te behalen bij de jeugd, omdat ze er dan nog een heel leven van profiteren. Daarom beginnen we met het stimuleren van gezond gedrag tijdens de zwangerschap bij de ouders, en leren we kinderen gezonde keuzes te maken door aandacht te hebben voor gezonde voeding, gezond gedrag en beweging. Bewegen draagt niet alleen bij aan lichaamsfuncties, maar levert ook een bijdrage aan de andere pijlers van positieve gezondheid, zoals kwaliteit van leven, meedoen en zingeving. Daarom stimuleren we iedereen in Sittard-Geleen om te bewegen. Dit doen we door middel van het beweeg stimuleringsprogramma van Ecsplore. Hierbij hebben we extra aandacht voor jongeren en kwetsbare groepen. Dit alles wordt gedaan aan de hand van de pijlers bewegen, gezonde voeding en gezond gedrag. Denk hierbij aan extra sport en beweegactiviteiten (zoals bijvoorbeeld tijdens de verlengde schooldag), maar ook aan aandacht voor gezonde voeding en water drinken (door middel van de JOGG-aanpak) en het stimuleren van gezond gedrag, zoals niet roken en verantwoord alcoholgebruik (hiervoor is extra aandacht in het Preventieakkoord).

We zetten hierbij in op universele preventie (o.a. JOGG, Smart & Fit, motorische beweegtesten op het basisonderwijs), selectieve preventie (school in actie 2.0, buurt in actie, e- sport) en geïndiceerde preventie (Extra in Actie, Gezond in Actie).

Daarnaast wordt ook de link gelegd met zorg gerelateerde preventie, waarbij de samenwerking wordt gezocht met de zorgverzekeraar (Preventiecoalitie). KeiGezond, de Limburgse ketenaanpak overgewicht, is hier een voorbeeld van. Zowel de gemeente, provincie als de zorgverzekeraar betalen mee aan deze aanpak.
De Limburgse ketenaanpak overgewicht JOGG is een domeinoverstijgende aanpak waarin op maat gemaakte ondersteuning en hulp wordt geboden aan kinderen (en gezinnen) met een risico op overgewicht en obesitas en die obstakels ervaren op het gebied van een gezonde(re) leefstijl. Voor CZ is investeren in preventie van groot belang om enerzijds kinderen kansen te geven en een positieve ontwikkeling centraal te stellen en anderzijds te voorkomen dat kinderen op latere leeftijd problemen krijgen waardoor ondersteuning, (jeugd)hulp en (jeugd)zorg nodig is. Deze aanpak is onderdeel van JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht). Het programma wordt uitgevoerd door Ecsplore, de GGD en Melitta. Hierdoor sluit het aan bij verschillende programma's (zoals de metingen in de JGZ, de Motorische Testen van Ecsplore en activiteiten van Ecsplore zoals Buurt in Actie).

In 2023 wordt extra aandacht besteed aan gezond gedrag, gezonde voeding en bewegen op middelbare scholen, omdat de middelbare scholen hier nu ook meer naar vragen.

Gezonde Kinderopvang
We richten een lerend samenwerkingsnetwerk 'Gezonde kinderopvang Zuid-Limburg' in. In dit netwerk delen kinderopvangorganisaties kennis en ervaringen over wat wel en niet werkt, worden werkprocessen besproken en worden de vaardigheden van pedagogisch medewerkers verbeterd om zo een gezonde kinderopvang te bevorderen. Samen met de GGD Zuid Limburg en de Universiteit Maastricht brengen we in kaart hoe de samenwerking in het netwerk verloopt en welke kennisproducten ontwikkeld worden. Met een sociale netwerk benadering brengen we relaties tussen de betrokken organisaties in kaart. Ook de impact van de door het netwerk uitgevoerde interventies en activiteiten in de kinderopvang wordt geëvalueerd. We ontvangen hiervoor een subsidie van ZonMw voor een periode van 4 jaar. ZonMw is de Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie. De Gezonde Kinderopvang Zuid-Limburg haakt aan bij het programma Trendbreuk en voorziet in een aanpak voor de doelgroep 0 tot 4 jaar.

Gezonde basisschool
De aanpak gezonde basisschool is gericht op een gezonde leefstijl en meer bewegen en probeert hiermee te voorkomen dat kinderen 'ongezond' opgroeien waardoor ze op langere termijn een beroep kunnen gaan doen op zorg en ondersteuning. Belangrijk onderdeel van de gezonde basisschool van de toekomst is bewegen. Ecsplore en de specifieke projecten zoals de ketenaanpak van kinderen met overgewicht of JOGG van Ecsplore worden daarom verbonden met de gezonde basisschool van de toekomst. Een onderdeel van de gezonde basisschool is de verlengde schooldag waardoor er extra tijd en aandacht is voor bewegen, voeding en ontwikkeling van talenten. De samenwerking tussen kinderopvang, basisschool, Ecsplore maar ook een JGZ (jeugdgezondheidszorg) is van groot belang hierbij. Deze samenwerking krijgt vorm in het zogenaamde voorliggende veld waarin onze maatschappelijke partners en organisaties actief zijn met activiteiten, projecten en aanpakken gericht op preventie.

Kansengelijkheid
We weten dat het opleidingsniveau voor een groot stuk afhankelijk is van de plek waar jouw wieg heeft gestaan. We weten dat er een verband is tussen opgroeien in armoede en de nood aan ondersteuning vanuit jeugdhulp. We hebben in Sittard-Geleen dan ook alle hens aan dek om te stimuleren dat iedereen zich optimaal kan ontwikkelen. En om kansengelijkheid te vergroten en de risico's te beperken als de ontwikkeling in de knel komt, zodat je mee kunt doen in de maatschappij.

Om gelijke kansen in het onderwijs te bevorderen bieden we peuters en kleuters met een (risico op een) onderwijsachterstand voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Voor de voorschoolse educatie bieden we extra dagdelen peuteropvang. Basisscholen met een hoger dan gemiddelde schoolweging worden gestimuleerd extra

activiteiten uit te voeren die zijn gericht op de bevordering van de beheersing van de Nederlandse taal. Leren, bewegen en een gezonde leefstijl gaan hand in hand. Het één versterkt het ander, zodat gekeken wordt naar mogelijkheden programma's, aanpakken en interventies te combineren. We vergroten gelijke kansen in het onderwijs door deelname aan de Gelijke Kansen Alliantie. En we stimuleren dat iedereen zijn talent kan ontwikkelen en benutten, met of zonder beperking.

Talent ontwikkelen
De pijlers dagelijks leven en nu en later hebben te maken met het ontwikkelen van je talent. De één is zich er misschien wat meer bewust van dan de ander, maar iedereen heeft talenten. Talenten zijn dingen die als natuurlijk, gemakkelijk en gewoon worden beschouwd. Het zijn de dingen waar je complimenten over krijgt en waar je goed in bent. Het zijn dingen die bij je passen. Of dat nou op creatief vlak is of op sportgebied: iedereen heeft wel iets waar hij goed in is. Het is belangrijk om talenten goed te benutten. Het zorgt ervoor dat je plezier hebt in wat je doet én dat je beter in je vel zit. Het benutten van talent draagt bij aan de ervaren gezondheid en aan zingeving. Het optimaal ontwikkelen ervan is van levensbelang. Zo is het verschil in levensjaren en ervaren levensjaren in goede gezondheid gerelateerd aan het opleidingsniveau. Mensen met een hogere opleiding leven gemiddeld absoluut 4,5 jaren langer dan mensen met een lager opleidingsniveau en het verschil in ervaren levensjaren in goede gezondheid is zelfs 18 jaren.

We stimuleren het ontwikkelen van talent in onderwijs. Daarbij gaan we ervan uit dat een kind meer nodig heeft dan taal en rekenen. Sociale vaardigheden, emotionele ontwikkeling, expressievakken (muziek, beeldende vorming, lichamelijke opvoeding) en technische vaardigheden zijn voor een totale ontwikkeling van het kind even belangrijk. Kinderen verschillen in de manier waarop zij leren, maar hebben allemaal drie basisbehoeften: competentie, relatie, autonomie. Passend onderwijs stimuleert inclusief onderwijs: een plek op school, voor ieder kind zo thuisnabij mogelijk, zo regulier mogelijk. De nadrukkelijke samenwerking van onderwijs met jeugdgezondheidszorg, welzijnswerk en jeugdhulp is essentieel om dit mogelijk te maken.

De overgang van peuteropvang naar basisonderwijs, van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs en van voortgezet naar beroepsonderwijs moeten goed verlopen. En ook hierbij is de eerdergenoemde samenwerking van belang.

Om te voorkomen dat leerlingen voortijdig hun school verlaten, stimuleren we dat ze kiezen voor een beroep dat bij ze past en waarmee ze goede kansen op een baan hebben. De verlengde schooldag op verschillende basisscholen biedt kinderen de mogelijkheid hun talenten en interesses verder te laten ontdekken en ontwikkelen. Ook zetten we erop in dat de fysieke schoolomgeving aansluit bij al deze ambities.

We bieden integrale ondersteuning door afstemming en samenwerking van zorgprofessionals van jeugdgezondheidszorg, welzijnswerk en jeugdhulp om te voorkomen dat talent in de knel komt. Indien nodig lossen we problemen op door deze samenwerking in zogenaamde knooppunten en door ondersteuning vanuit het welzijnswerk of de Jeugdwet.

Kinderen en jongeren zijn tijdens het opgroeien op zoek naar hun identiteit. Wanneer de school- en woonomgeving een prettig, veilig en inclusief kader biedt met maatschappelijke waarden en normen en sociale cohesie verkleint de kans dat een jongere tijdens zijn zoektocht vatbaar is voor beïnvloeding door criminaliteit of radicaal of extreem gedachtengoed. Wanneer toch sprake is van een dergelijke beïnvloeding is vroegtijdige signalering en interventie mogelijk. Integrale samenwerking tussen de domeinen veiligheid, zorg, welzijn en onderwijs draagt daarmee bij aan het tegengaan van ondermijning en radicalisering.

Jongerenparticipatie
De jongeren adviesraad JONGK! geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente Sittard-Geleen over thema's die spelen bij jongeren in Sittard-Geleen. Zo peilt JONGK! op dit moment de mening van jongeren over

onder andere wonen, werken, school, veiligheid en vrije tijd. Deze uitkomsten nemen we mee bij het formuleren van nieuw beleid.

Het nationaal programma onderwijs

Het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is in het leven geroepen om onderwijsvertragingen in te lopen en moet leerlingen ondersteunen die het moeilijk hebben door schoolsluitingen en Corona. We hebben in 2022 hiervoor onder ander extra schoolmaatschappelijk werk en jongerenwerk ingezet, de inzet van schoolpsychologen voor schooljaar 2022-2023 gecontinueerd en door een bijdrage de vergroening en beweegmogelijkheden van schoolpleinen vergroot. We onderzoeken de mogelijkheden van een soepelere overgang van peuters naar het basisonderwijs en die van een verlengde schooldag met een aanbod van sport en cultuur.

Op het Graaf Huyn College wordt naast de schoolpsycholoog in schooljaar 2022/2023 gewerkt met Artists in School. Een jaar lang zijn twee theatermakers in de school aanwezig om het leefklimaat van de leerlingen te verbeteren vanuit de gedachtegang van positieve gezondheid. In samenwerking met het Laagland theater wordt onderzocht welke rol theater kan spelen in de ondersteuning bij sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Deze pilot loopt in schooljaar 2022-2023 en wordt aan het eind van het schooljaar geëvalueerd.

Strategisch huisvestingsplan Onderwijs- en Kindfuncties

In opdracht van schoolbesturen en kindpartners heeft ICS Adviseurs een gemeenschappelijk gedragen visie opgesteld voor het Strategisch Huisvestingsplan onderwijs- en kindfuncties. Deze visie wordt momenteel vertaald in passende huisvestingsscenario's. Uit het Strategisch Huisvestingsplan blijkt welke ontwikkelingen voor de komende 15 jaar worden voorzien op het gebied van huisvesting van onderwijs- en kindfuncties, en of de hiertoe in de begrotingsruimte voor nieuw beleid (Begroting 2021) gereserveerde middelen toereikend zijn. Na vaststelling van de huisvestingsscenario's zal het Strategisch Huisvestingsplan aan de gemeenteraad en betrokken schoolbesturen en kindpartners worden voorgelegd. Bij de besluitvorming over aanvragen van schoolbesturen voor het Programma voorzieningen huisvesting onderwijs 2023 zal - mede gezien het beschikbare investeringsvolume - evenals voorgaande jaren in 2023 prioriteit worden gegeven aan huisvestingsvoorzieningen ter oplossing van een ruimtegebrek. Daarnaast worden aanvragen getoetst aan de visie en huisvestingsscenario's van het concept Strategisch Huisvestingsplan. Het streven is te komen tot kindcentra waar alle kindgerichte functies bij elkaar worden gebracht en dat die elkaar versterken. Daarnaast gaan we de scholen actief ondersteunen om te komen tot optimalisatie van de ventilatie in de gebouwen.

Preventiecoalitie gemeente en CZ

Sittard-Geleen en zorgverzekeraar CZ zijn met elkaar een 'preventiecoalitie' aangegaan. Daarbinnen werken zij samen aan preventie en aan het bevorderen van Positieve Gezondheid. En dat uiteraard samen met inwoners en maatschappelijke- en zorgorganisaties. In 2023 wordt de preventiecoalitie gecontinueerd en wordt er verder uitvoering gegeven aan het 'Programmaplan preventiecoalitie Sittard-Geleen & CZ'. De projecten die deel uitmaken van het programmaplan zijn aan de ene kant bestaande lokale projecten dan wel initiatieven waar lokale samenwerkingspartners reeds mee aan de slag zijn, bijvoorbeeld Geboortezorg Flex, KeiGezond en HealthyLife. Vanuit de overtuiging dat zelfhulp bijdraagt aan een zelfredzame samenleving, is met steun van de preventie-coalitie de doorontwikkeling van het zelfregienetwerk mogelijk gemaakt. Doel is het versterken van de zelfregie door uitbreiding en (uiteindelijk) verzelfstandiging van het zelfregienetwerk Sittard-Geleen en het vergroten van bekendheid en toegankelijkheid ervan. Dit project is gestart eind 2021 en loopt tot en met 2023. Ook het project 'Goed voor elkaar', dat gestart is in 2022 wordt vervolgd in 2023. Dit project heeft tot doel meer inwoners toe te rusten met een toekomstbestendig netwerk. Tevens wordt in 2023 bezien of de landelijke mantelzorgtest lokaal kan worden ontwikkeld. Dit instrument draagt bij aan bewustwording, zelfredzaamheid en preventie, ter voorkoming van overbelasting bij mantelzorgers.

Lokale inclusie agenda (LIA)
De gemeente Sittard-Geleen streeft naar een samenleving waarin iedereen naar vermogen kan meedoen, met of zonder beperking. Wij volgen daarbij ook de ontwikkelingen in de wetgeving, waarmee de bepalingen uit het VN-Verdrag handicap stapsgewijs worden ingevoerd. De Lokale Inclusie Agenda 2020-2024 (LIA) is het plan waarin staat hoe wij als gemeente uitvoering geven aan het VN-verdrag. De Lokale Inclusie Agenda bestaat uit 10 projecten. In 2021 is een projectplan met planning opgesteld om concreet uitvoering te geven aan deze projecten. In 2023 ligt de focus met name op project 7 'Openbare rolstoeltoegankelijke toiletten en verbeterde beschikbaarheid van opengestelde toiletten'. Ook is er specifiek aandacht voor project 9 'Evenementen zijn toegankelijk en veilig voor inwoners met een beperking'.

Aanpak basisvaardigheden
Laaggeletterdheid, ontbrekende reken- en/of financiële vaardigheden of de mate waarin digitale vaardigheden worden gevraagd, maken het moeilijk voor een deel van onze inwoners om mee te kunnen doen. In samenhang met de LIA die ook hierin een bijdrage kan leveren aan de omgeving (denk aan begrijpelijke informatie) is een versterking van de aanpak en samenwerking met de partners in de Westelijke Mijnstreek Coalitie tegen laaggeletterdheid in 2023 nodig.

Hiervoor sluiten we aan bij de Zuid-Limburgse aanpak en maken we onder andere gebruik van de Zuid-Limburgse, provinciale en landelijke subsidiemogelijkheden. De focus ligt hier op de groep van oorsprong Nederlandstaligen (de NT1 groep). Voor deze groep is de drempel om hulp te vragen het grootst. Bereik van ouders via onderwijs, camouflagetrainingen, inzetten op signalerings-vaardigheden bij intermediairs en professionals zijn onderdeel van de aanpak.

Eenzaamheid
Eenzaamheid is een belangrijke maatschappelijke opgave, waar we ons als gemeente voor inzetten samen met professionele partijen, vrijwilligersorganisaties én burgerinitiatieven. In de gemeente Sittard-Geleen is er op het gebied van eenzaamheid sprake van een veelvoud aan aanpakken, projecten en initiatieven. Onder regie van de gemeente is op 4 oktober 2021 de lokale coalitie Samen Sterk tegen Eenzaamheid Sittard-Geleen gestart. Doel van de coalitie, waaraan zeven partijen deelnemen, is het eerder herkennen van eenzaamheid en het doorbreken van de trend van eenzaamheid. Tevens is het contactpunt Eenzaamheid ingericht. In 2023 wordt de coalitie met de programma-aanpak verder ontwikkeld (met ondersteuning vanuit Knooppunt Informele Zorg), alsmede de uitvoering van de aanpak en de afspraken over het vervolg. Om te komen tot goede samenwerking met een programma-aanpak moet vooral worden geïnvesteerd in de samenwerking en het netwerk rondom eenzaamheid. Het verbinden en versterken van het aanbod dat er al is: eenzaamheid staat niet op zichzelf. Bekendheid door middel van communicatie is essentieel. Hiervoor is voor 2022 en 2023 een communicatieplan opgesteld.

Maatschappelijke opvang (MO)
De doorontwikkeling van een toekomstbestendige maatschappelijke opvang, de zogenaamde Maatschappelijke Opvang 2.0 (MO 2.0), is in 2022 uitgerold en in 2023 zullen de laatste zaken afgehandeld worden met betrekking tot het project. De uitvoering van een nieuwe vorm van de maatschappelijke opvang zal in 2023 in nauw overleg gemonitord worden.

Gemeente Sittard-Geleen bereidt samen met centrumgemeente Maastricht de splitsing van het volledige budget MO voor om daarmee ook de verantwoordelijkheid over te nemen van de jongeren MO. Voor de volwassenen MO (MO 2.0) ontvangt Sittard-Geleen al een deel van de decentralisatie uitkering van de centrumgemeente Maastricht. Er wordt toegewerkt naar een volledige splitsing. Daarmee zal Sittard-Geleen ook zorgdragen voor de opvang van dak- en thuisloze jongeren binnen de eigen regio Westelijke Mijnstreek.

Bestaanszekerheid

Een stabiel inkomen dat in evenwicht is met de uitgaven en dat voldoende is om volwaardig mee te kunnen doen in onze samenleving, is voor een te grote groep inwoners niet vanzelfsprekend. Corona heeft ons geleerd dat dit iedereen kan overkomen. Ook op dit gebied zetten we zoveel mogelijk in op het verstevigen van de basis. We bieden ondersteuning via de uitvoering van ons beleidsplan armoede. Meer kansengelijkheid, stimuleren van financiële redzaamheid en daarmee op jonge leeftijd beginnen door programma's in het onderwijs horen daarbij.

De aanpak gericht op kansengelijkheid van onze jeugd en jongeren, (beroeps)onderwijs dat de kansen op werk en inkomen biedt en een arbeidsmarkt waar werk op alle niveaus mogelijk is, vormt samen de basis voor bestaanszekerheid. Een betaalde baan maakt economische zelfstandigheid en maatschappelijk meedoen mogelijk.

De ontwikkelingen van het afgelopen jaar hebben voor een veel grotere groep inwoners de balans tussen inkomen en uitgaven verstoord. De hoge(re) kosten van energie maar ook van de dagelijkse boodschappen zijn voor iedereen merkbaar en het raakt de lage en middeninkomens onevenredig hard. De betaalde baan, het stabiele inkomen dat de basis zouden moeten zijn, is voor een grote groep nu onvoldoende. De bestaanszekerheid voor de groep die daar al mee kampte staat nog meer onder druk dan voorheen en daarnaast is de groep met financiële zorgen sterk toegenomen. We zien dat het praktisch iedereen kan overkomen en dat de impact ervan groot is.

Het rijk heeft in de afgelopen maanden maatregelen getroffen, gericht op het herstellen van het financiële evenwicht. Aan de kostenkant door de energieprijzen te beïnvloeden en aan de inkomenskant door bv de energietoeslag die gemeenten kunnen verstrekken. Dat helpt maar is nog niet genoeg. In het lopende jaar en in 2023 zullen we daar met volle kracht op moeten blijven inzetten. De oproep aan het rijk om dit breed op te pakken - zowel in de beïnvloeding van kosten als het inkomen- zullen we ook in 2023 blijven doen. We sluiten daarbij aan bij de insteek van de VNG dat bestaanszekerheid een grondrecht is en geen beleidskeuze.

Daarnaast zetten we in 2023 in op het verstrekken van inkomensondersteuning zoals bijvoorbeeld de energietoeslag aan een grote groep inwoners en blijven we in samenwerking met onze maatschappelijke partners inzetten op het bereiken en ondersteunen van onze inwoners. Zij zijn de ogen, oren en helpende handen in onze samenleving doordat zij zelf ondersteuning bieden en ons helpen om inwoners te bereiken.

Onze aanpak gericht op het voorkomen en doorbreken van armoede en schulden zetten we voort in 2023 aangevuld en geïntensiveerd passend bij de noodzaak en de mogelijkheden.

Zorg en Veiligheid

Personen met een opeenstapeling van persoonlijke problemen zijn vaak het slachtoffer van misbruik en criminaliteit, of veroorzaken zelf overlast en veiligheidsproblemen. Met oog op sociale zekerheid, zorg én in het belang van veiligheid en leefbaarheid is het belangrijk dat de zorg- en veiligheidsketen intensief samenwerkt. Dat doen we dan ook met organisaties zoals woningcorporaties, de politie, het Openbaar Ministerie, Veilig Thuis, instellingen voor de geestelijke gezondheidszorg, Reclasseringsorganisaties, de Dienst Justitiële inlichtingen en de Zuid-Limburgse Zorg en Veiligheidshuizen. In 2023 ligt de focus op de volgende thema's:

- Radicalisering
- Personen met verward gedrag
- Nazorg ex-gedetineerden
- Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA)
- Jeugdige Ondermijners

De thema's staan verder uitgewerkt in programmablad 1 Veiligheid.

De toegang tot voorzieningen

Integrale dienstverlening

De toegang tot de dienstverlening ingericht op basis van de voorzieningen zoals bijvoorbeeld zorg en ondersteuning vanuit de WMO via het zorgloket, ondersteuning op het gebied van werk en inkomen via Vidar en het Jongerenloket en Jeugdhulp via de jeugdconsulenten (maar ook via huisartsen). Integrale dienstverlening betekent dat het 'loket' dat inwoners kiezen wellicht een logische is voor hun meest belangrijke vraag en dat tegelijkertijd, samen met de inwoner, gekeken wordt met de brede blik (vanuit de pijlers Positieve gezondheid) naar wat de mogelijkheden zijn. Die worden bepaald door het geheel van de situatie te verkennen en indien nodig ondersteuning te bieden die in het voorliggende veld of in aanvullende voorzieningen kan worden gevonden. De inwoner die zich meldt voor ondersteuning wordt dan ook geholpen, ongeacht waar hij zich meldt en passend bij zijn mogelijkheden.

De ontwikkelingen die de Toekomstvisie ons schetst en waarin we ons richten op een meer participatieve relatie met onze inwoners helpen ons hierbij. Om onze medewerkers hierin te faciliteren is een continu programma van deskundigheidsbevordering noodzakelijk. Zo kunnen zorgelijke situaties vroegtijdig worden gesignaleerd. In 2023 focussen we nog meer op positieve gezondheid in de uitvoering, als gesprekshulpmiddel om gezondheid in zijn brede benadering te bekijken, en uiteindelijk de veerkracht van de inwoner te versterken. Dit doen we door een brede scholing te organiseren. De omgekeerde toets wordt in 2023 doorontwikkeld en structureel geborgd door onder andere de benoeming van ambassadeurs binnen alle uitvoeringsteam.

In 2020/21 zijn we in het sociaal domein gestart met een aantal pilots rondom de integrale dienstverlening, met name in de driehoek Jongerenloket, Zorg (WMO) en Vidar (werk en inkomen). De toegang tot ondersteuning naar werk en inkomen via de integrale dienstverlening van het Jongerenloket door een directe lijn met de Vidar en de regiefunctie van de jongerenconsulent is daar één van. De 'brede toegang' bij Vidar is ook gestart vanuit deze pilots. Dan gaat het om de inkomensvraag van inwoners die wordt verbreed met de mogelijkheden om (betaald) te werken en te ontwikkelen. Het zorgloket is bij de gesprekken met inwoners van meet af aan uitgegaan van een brede uitvraag, zo ook de aanpak vanuit Jeugd waarbij de volledige situatie rondom het kind meeweegt in de ondersteuningsbehoefte.

Om onze inwoners op een bij hen passende manier te bereiken bouwen we in 2023 verder aan deze manier van werken en daarbij aan begrijpelijke en laagdrempelige communicatie. Het jongerenloket gaat aan de slag met een nieuwe communicatie aanpak voor jongeren, we gebruiken hiervoor de resultaten van het onderzoek (door bureau Coen) naar de effectiviteit van de huidige communicatie, dat in 2022 heeft plaatsgevonden. Met het doel om jongeren eerder te bereiken en te kunnen ondersteunen, het is nog lastig voor jongeren om hulp te vragen die zij wel nodig hebben. Vroege signalering voorkomt erger. Ook hier zetten we in op preventie. Dat is overigens niet alleen voor jongeren het geval, uit de ervaringen van inwoners die door Vidar zijn ondersteund blijkt ook dat de hulpvraag vaak pas wordt gesteld als de problemen hoog zijn opgelopen.

De integrale toegang moet de weg zijn naar integrale ondersteuning die meebeweegt met de ontwikkelkansen van de inwoner en daar soepele overgangen voor realiseert.

Soepele overgang

Uit een bekende situatie en omgeving stappen, de drempel die mensen over moeten om de stap naar een volgende ontwikkelfase maken kan hoog zijn of lijken. Een langdurige (stabiele) bijstandsuitkering opgeven om weer aan het werk te gaan, de angst voor de armoedeval, het 'regelen', de zorg dat het niet lukt en dat dan niet zomaar weer de bijstand klaar staat. Maar ook een stap zetten naar een andere vorm van werk dan de dagbesteding kan zo'n drempel zijn.

Simpel Switchen gaat over de overgang tussen leren, werken, uitkering, dagbesteding, vrijwilligerswerk en gesubsidieerd werk. Die overgangen moeten zo soepel mogelijk zijn. Daar is een integrale ontschotte dienstverlening voor nodig. Waarbij zowel bij de toegang als tijdens de periode waarin inwoners gebruik maken van een voorziening, steeds gekeken wordt wat iemand nodig heeft om de stap te zetten naar de participatie die bij hem past.

De situatie van de inwoners is op het moment dat zij zich melden in veel gevallen niet stabiel en de mogelijkheden van de persoon zijn op zo'n moment ook nog niet duurzaam vast te stellen. De ondersteuning die in eerste instantie nodig lijkt, blijkt na enige tijd niet meer passend te zijn.
Dat betekent dat in alle gevallen (tenzij de situatie van de inwoner echt onveranderbaar is) uit moet worden gegaan van de ontwikkelkans en daarmee ook de kans wordt geboden om die mogelijkheid te toetsen in de praktijk en de soepele overgang naar een andere participatievorm mogelijk te maken.

Team Zorg, Vidar en Jongerenloket hebben afspraken gemaakt voor de soepele overgang en begeleiding van inwoners naar beschut werk, vrijwilligers werk of uiteindelijk betaald werk. Ook de zorgaanbieders die gecontracteerd zijn voor dagbesteding- ontwikkeling zijn betrokken. In 2023 bouwen we hieraan verder, zodat inwoners (ook met een Wmo-indicatie), die zich kunnen ontwikkelen in de richting van arbeidsmatige activiteiten, met de infrastructuur en begeleiding van het Jongerenloket en Vidar naar dit doel toe kunnen werken.

Soepele overgang gaat ook over goede afstemming tussen de ondersteuningsmogelijkheden voor jongeren zodat de overgang van 18- naar 18+ geen breuk veroorzaakt. Dit vertaalt zich in afstemming tussen de ondersteuning van Wmo en Jeugdwet en samenwerking over de wetten heen. In 2023 verkennen we dit verder.

Gebiedsgericht werken
In de afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in het netwerk door middel van de gebiedsgerichte aanpak en casusregie. Het werken met deze aanpak blijkt in de praktijk een succes: we komen preventief steeds meer in positie om tijdig actie uit te zetten. In 2023 onderzoeken we hoe we deze manier van werken kunnen uitbreiden. Dit doen we met de extra middelen die gemeenten hebben ontvangen voor de versterking van de dienstverlening aan mensen in kwetsbare posities (POK middelen). Deze manier van werken helpt ons juist om sneller met inwoners in contact te komen en hun niet te laten verdwalen tussen de uitvoeringsinstanties.

Maatwerkvoorzieningen vanuit de wettelijke kaders
Uitgangspunt is altijd: lichte zorg waar mogelijk, zwaar waar nodig. Dit betekent soms dat versterken en voorkomen (preventie) niet voldoende is of niet mogelijk. Voor die inwoners zetten we individuele ondersteuning in voornamelijk vanuit de Jeugdwet, de Wmo, de Participatiewet, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, Leerplicht en de wet Inburgering.

Het inzetten van enkelvoudige individuele ondersteuning kan het antwoord op de vraag van de inwoner zijn. Indien nodig dan zetten we meerdere voorzieningen in of een mix van maatwerk-voorzieningen en inzet uit het voorliggende veld als dat het beste past.

Jeugdhulp
Gezond zijn en je gezond voelen gaat verder dan alleen je lijf. Ook je hoofd, je buik en de relatie met je omgeving moeten gezond zijn. We zien dat 1 op de 8 kinderen in Sittard-Geleen daar (tijdelijk) ondersteuning vanuit de jeugdzorg bij nodig heeft. Hoewel de jeugdwet goed, snel en betaalbaar moet functioneren, zijn we daar nog niet. Sterker nog, sinds de jeugdwet is ingevoerd zien we een grote toename van jeugdigen die er gebruik van maken. Deze groei heeft ertoe geleid dat het Rijk het gemeentelijke budget voor de jeugdwet heeft verhoogd. De discussie over een ombuiging van 500 miljoen per 2025 heeft ertoe geleid dat het Rijk deze bezuiniging niet doorzet. Daartegenover staat dat er wel vorm en inhoud moet worden gegeven aan een

hervormingsagenda in samenwerking met gemeenten, zorgaanbieders en gebruikers van de jeugdwet. Onderwerpen van deze agenda zijn normaliseren, definiëren wat wel en geen jeugdhulp is, waar die begint en eindigt, het terugdringen van lichte zorg, het borgen van zwaardere zorg, werken met bewezen effectieve interventies, beperken van winsten van zorgaanbieders en een mogelijke eigen bijdrage voor jeugdhulp.

In Sittard-Geleen brengen we het beroep op gespecialiseerde jeugdhulp terug door de inzet van extra schoolmaatschappelijk werk en jongerenwerkers en praktijkondersteuners jeugd bij huisartsen en jeugdpsychologen in het voortgezet onderwijs. Door een nieuwe inkoop van de jeugdzorg per 1 januari 2023 brengen we het aantal aanbieders terug naar 15, waardoor we meer sturing op inhoud en financiën krijgen en kiezen we in 2023 hieruit 5 aanbieders, waarmee we vanaf 2024 een strategisch partnerschap bouwen.

Leerplichtwet

De taak vanuit de Leerplichtwet wordt vanuit zorg voor het kind en de jeugdige uitgevoerd. Leerplichtsignalen bieden ons een ingang, in de samenwerking met onderwijs, om vroegtijdig te signaleren en vanuit een adviserende en bemiddelende rol maatwerk te bieden, passend bij kind/jeugdige en zijn omgeving.

Wmo

Wmo, de complexe en toenemende vraag naar maatwerkvoorzieningen

De zorgvragen van cliënten worden steeds complexer en mensen blijven steeds langer (zelfstandig) thuis wonen. Er wordt steeds meer naar gemeenten gekeken voor het bieden van passende ondersteuning, waardoor onder andere steeds meer kennis en expertise gevraagd wordt van de gemeentelijke toegangsmedewerkers. Doordat de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Wet langdurige zorg (Wlz) duidelijk zijn afgebakend, geldt binnen het domein van ondersteuning en zorg dat veel ondersteuningsvragen binnen de Wmo opgepakt moeten worden. Er ligt een belangrijke uitdaging om de Wmo voor lange termijn beschikbaar te houden voor de hulpbehoevende inwoners. Wachten op landelijke aanpassingen, zoals de afschaffing van het abonnementstarief in 2025, is geen optie. In 2023 werkt de gemeente Sittard-Geleen daarom een visiedocument uit over de toekomst van de Wmo, waarbij we nadenken over innovatieve en toekomstbestendige manieren van ondersteuning en concrete te nemen acties in onze eigen gemeente.

Wmo begeleiding, dagbesteding en beschermd wonen

In 2022 is de inkoop van de maatwerkvoorziening begeleiding en dagbesteding (inclusief reëel tarief) afgerond. In 2023 gaan we monitoren en sturen op resultaat, kwaliteit en op betaalbaarheid.

Met de nieuwe inkoop dragen we de visie van Commissie Dannenberg uit: we scheiden wonen en zorg en creëren snel op- en afschalen vanuit ambulante zorg. Hierdoor gaan steeds meer mensen met voorheen een beschermd wonen-indicatie nu hun eigen huur betalen en een uitkering ontvangen als dit aan de orde is. Het is van belang dat de randvoorwaarden hiervoor zijn ingericht: voldoende woonruimten en inkomsten om de huur te betalen. Hiervoor organiseren we in 2023 (als vervolg op 2022) ontwikkeltafels, waarin we samen met de zorgaanbieders en woningcorporaties zoeken naar oplossingen. Ook Team uitkeringen wordt betrokken.

In 2023 zorgen de gemeenten van de Westelijke Mijnstreek voor het zelfstandig vormgeven en uitvoeren van de taak Beschermd Wonen binnen de Wmo. Deze taak was en is deels nog een taak van de centrumgemeenten, maar zal door de landelijke doordecentralisatie uiteindelijk een taak en verantwoordelijkheid worden van alle gemeenten. De gemeenten van de Westelijke Mijnstreek hebben vooruitlopend op de doordecentralisatie al per 2023 de volledige taken en verantwoordelijkheden van centrumgemeente Maastricht overgenomen. Hierover zijn onderling afspraken gemaakt.

Participatie

Ontwikkelingen Participatiewet

Vanaf 2015 werken we vanuit de Participatiewet, het wettelijke kader voor de ondersteuning rondom inkomen en naar werk en participatie. In de afgelopen jaren is duidelijk geworden dat de wet en de uitvoering daarvan ook problemen kan veroorzaken voor een deel van de mensen en is de hardheid van de wet erkend. Het vorige kabinet is op basis van ontstane zorgen gestart met een traject tot verbetering van de Participatiewet. Binnen dit traject is de Participatiewet in lijn met het coalitieakkoord gewogen op eenvoud, menselijke maat en uitvoering en is duidelijk dat de wet 'uit balans' is. Om die balans terug te brengen wil de minister naar een eenvoudigere Participatiewet die eenvoudiger die een toereikend bestaansminimum biedt en die mensen passende ondersteuning biedt om mee te doen in de samenleving en met rechten en verplichtingen die zinvol en begrijpelijk zijn en nageleefd kunnen worden door iedere uitkeringsgerechtigde.

Het herstel van de balans in de Participatiewet is, gelet op de complexiteit van het brede stelsel, een opgave die nauwkeurig uitgevoerd moet worden en waar de minister via twee sporen aan wil werken. Het eerste spoor richt zich op ruimte in de uitvoering om de ondersteuning vanuit de wet meer toe te kunnen spitsen op de situatie van de bijstandsgerechtigde. Dat vereist wettelijke aanpassingen die naar verwachting (deels) in 2023 worden doorgevoerd en ondersteuning van onze professionals zodat zij de dienstverlening op een goede wijze van de (nieuwe) wettelijke instrumenten gebruik te maken.

Zowel door maatwerk in onze uitvoering, bv door de toepassing van de omgekeerde toets, als door de beleidsruimte op te zoeken hebben we vooruitgelopen op verwachte wijzigingen. Hiermee hebben we de basis in de afgelopen jaren al enigszins gevormd en kunnen we dit in 2023 verder brengen binnen het nog te vernieuwen wettelijke kader.

Het tweede spoor gaat over de lijnen bestaanszekerheid, perspectief/integraliteit en handhaving. Voor al deze lijnen geldt dat ze breder zijn dan de Participatiewet alleen. Dit vraagt binnen dit spoor om een nadere verkenning, waarbij concreet te maken keuzes, de achterliggende dilemma's en implicaties in kaart worden gebracht. Dit biedt kansen voor de verdere uitwerking van de integrale benadering waarbij het werken vanuit vertrouwen het uitgangspunt is.

Werk en Ontwikkeling

Om inwoners te kunnen ondersteunen naar en tijdens (betaald) werk is het van belang dat we aansluiten bij wat die inwoner nodig heeft. In 2022 zagen we dat de inwoners die een beroep doen op die ondersteuning veelal moeten starten met een laagdrempelige vorm van participatie en ondersteuning op andere leefgebieden. Voor een aanzienlijk deel van de groep mensen met een bijstandsuitkering is participeren in de samenleving van groot individueel belang en van maatschappelijk waarde. In 2023 zal Vidar in de Wijk, nu op twee locaties in Sittard-Geleen namelijk Geleen-Zuid en Sittard-Overhoven, hier de mogelijkheden voor blijven bieden en daarbij toch voor een aantal deelnemers de eerste stap richting werk kunnen zijn. De ervaringen die in 2022 zijn opgedaan zijn voor 2023 leidend voor de doorontwikkeling van deze participatie in de wijk. Dat geldt ook voor de andere ontwikkeltrajecten zoals de leerwerklijnen in de logistiek en catering. De ontwikkeling van de doelgroep (de groeiende ondersteuningsbehoefte) en de kansen/krapte op de arbeidsmarkt in bepaalde sectoren bepalen het ondersteuningsaanbod. Dat vereist inzicht in de ontwikkelingen, flexibiliteit en samenwerking met maatschappelijke en arbeidsmarktpartners.

Daarmee gaat in 2023 de ontwikkeling van Vidar naar leerwerk- en ontwikkelbedrijf verder waarbij de wendbaarheid van die omgeving een belangrijk element is. Die wendbaarheid is nodig om aan te kunnen sluiten bij de genoemde ontwikkelingen (arbeidsmarkt en doelgroep), daarbij houden wij rekening met het volume en arbeidsvermogen van de werknemers uit de SW-groep.

Arbeidsmarktopgave
Vidar werkt voor de inwoners van de Westelijke Mijnstreek en doet dat als samenwerkingspartner in de Zuid-Limburgse arbeidsmarktregio. Vidar biedt net als de vergelijkbare bedrijven in Maastricht en Heerlen ontwikkelkansen voor de Zuid-Limburgse doelgroep. De ontwikkeling van de leerwerklijnen in de drie bedrijven worden in 2023 verder afgestemd zodat er een divers palet in Zuid-Limburg ontstaat om daarmee de weg naar werk of vervolgtrajecten zo breed mogelijk maken.

Met de partners in Zuid-Limburg (onderwijs, werkgevers- en werknemersorganisatie en het UWV) werken we aan een samenhangende aanpak op het gebied van arbeidsmarkt en onderwijs. Daar komen de Zuid-Limburgse scholingsaanpak en de werkzoekenden – en werkgeversdienstverlening in samen. Het Werkcentrum Zuid-Limburg is het merk waaronder we deze samenwerking uitvoeren en naar buiten brengen.

Dat doen we binnen het landelijke kader en met gebruik van de middelen die door het rijk aan de arbeidsmarktregio's beschikbaar worden gesteld. De aanpak die in 2022 vanuit de crisisdienstverlening (regeling en middelen) is ingezet door het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT) blijft voor 2023 leidend voor de samenwerking in de regio. In 2023 zal de focus blijven op de mobiliteitsopgaven die werkzoekenden en bedrijven hebben en investeren we in duurzaam werk door te werken aan kennis en kunde van werkenden en werkzoekenden.

Deze mobiliteitsopgaven komen voort uit economische ontwikkeling, de grote transities (energie, duurzaamheid en grondstoffen) en daarnaast uit de vergrijzing en ontgroening van de personele capaciteit. Inzicht in wat die ontwikkelingen voor de personele vraagstukken van de bedrijven in onze regio betekenen is nodig om de juist acties in de verschillende sectoren te kunnen uitzetten. Zowel het inzicht verkrijgen als de geschikte acties uitvoeren doen we samen met de genoemde partners en kent een bredere basis dan de uitvoering van de Participatiewet. De wettelijke taak die we vanuit de Participatiewet uitvoeren is te smal om het antwoord op de arbeidsmarktopgave te zijn.

In 2023 werken we verder aan het Werkcentrum Zuid-Limburg. Hierin komt de dienstverlening van de partners in de Zuid-Limburgse arbeidsmarkt samen. Het Werkcentrum is laagdrempelig (fysiek en digitaal) en bedoeld voor alle inwoners en werkgevers met een vraag over loopbaan en werk. In 2021 zijn we begonnen met de pilot Werkcentrum, 2023 is het laatste pilotjaar.

We richten ons in 2023 op een efficiënte en effectieve gezamenlijke werkgevers- en werkzoekendendienstverlening in Zuid-Limburg (gebruiken en borgen de ervaringen van het RMT), de aansluiting op de lokale dienstverlening en op de communicatie richting niet-werkenden en werkzoekenden. De kansen op werk en ontwikkeling zijn groot en lang niet iedereen die daar gebruik van kan maken, doet dat.

Daarmee zijn de doorontwikkeling van de Zuid-Limburgse dienstverlening vanuit het Werkcentrum en de focus op mobiliteit van werkenden vanuit het Regionale mobiliteitsaanpak de speerpunten voor 2023.

Euregio
Binnen de twee Servicepunten Grensoverschrijdende Arbeidsmarkt (SGA) werken we samen met het UWV en de werkgeversservicepunten met aan de Belgische kant de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleidingen (VDAB) en de Arbeitsagentur aan de Duitse zijde. In 2023 gaan we deze dienstverlening enerzijds koppelen aan de samenwerking in het Werkcentrum en daarnaast in het euregionale verband de koppeling met de Grensinformatiepunten versterken.

Inkomensondersteuning
De inkomensondersteuning heeft niet alleen het doel om inwoners financieel zelfredzaam te maken. Het inzetten ervan moet bijdragen aan de stabilisatie van de situatie en het ondersteunen van ontwikkeling en

meedoen in de maatschappij. De aanvraag van een inkomensondersteuning start met bij de 'brede toegang' Vidar. De ontwikkeling naar de brede aanpak, vanuit het principe 'Werk voorop' zetten we in 2023 door. We versterken de toegang naar deze ondersteuning door te investeren in de deskundigheid van de medewerkers en in het laagdrempelig maken van de toegang.

Het koopkrachtverlies door met name de hoge energiekosten, heeft het grootste effect op de inwoners met de laagste inkomens. In 2022 hebben we deze groep door een energietoeslag financieel kunnen ondersteunen. De effecten zullen ongetwijfeld doorwerken naar 2023 en zijn in omvang onbekend. Om alle inwoners met een laag inkomen te kunnen ondersteunen, hebben we de groep zo breed mogelijk gemaakt. Ook de studenten met een zelfstandige huisvesting en eigen energierekening kunnen we hiermee helpen.

Energiekosten verlagen door het inzetten van energiebesparende maatregelen, hoe klein die soms ook zijn, is belangrijk. Bewustwording rondom energiegebruik en praktische maatregelen gaan hand in hand met financiële ondersteuning. De samenwerking met de aanpak gericht op verduurzaming door bijvoorbeeld de inzet van energiecoaches zetten we in 2023 voort.

Schuldhulpverlening
De instrumenten die we al inzetten rondom de vroegsignalering van financiële problemen en de inzet van schuldhulpverlening, zetten we in 2023 onverminderd voort. De samenwerking met maatschappelijke partners is hiervoor hard nodig, in 2023 blijven we hierop inzetten.

Met deze aanpak richten we ons op financiële redzaamheid en geven we prioriteit aan huishoudens met kinderen en jongeren. We kiezen hier voor een persoonlijke benadering met een huisbezoek. Het is nog niet duidelijk wat het koopkrachtverlies o.a. vanwege hoge energiekosten zal betekenen voor het ontstaan van (meer en/of hogere) schulden en de behoefte aan schuldhulpverlening. En daarmee voor de capaciteit in de uitvoering zowel bij de Kredietbank Limburg en Vidar als bij de maatschappelijk partners.

In 2021 zijn we gestart met een pilot voor de schuldhulpverlening aan ondernemers die doorloopt tot eind 2022. De ervaringen van deze pilot nemen we mee voor de aanpak in 2023.

Inburgering
Het leren van de taal en de integratie in de Nederlandse samenleving vereist actieve deelname aan die samenleving. Om die te bewerkstelligen is de samenwerking met maatschappelijke partners en werkgevers vereist. De dienstverlening op het gebied van de duale (leren en werken) ontwikkeling, de connecties met werkgevers en partners voor deze specifieke doelgroep is onderdeel van het dienstverleningsconcept vanuit Vidar.

Wie en/of wat hebben we daarvoor nodig?
Inwoners, mantelzorgers, vrijwilligers en professionals zorgen er samen voor dat (kwetsbare) mensen die tijdelijk of voor een langere periode ondersteuning nodig hebben, deze zoveel mogelijk op maat krijgen, passend bij hun mogelijkheden en specifieke situatie. De professionals zijn werkzaam bij gesubsidieerde maatschappelijke partijen, zorgaanbieders, huisartsen, onderwijs, (woning)coöperaties, zorgverzekeraar en werkgevers. Daarnaast is er een samenwerking met publieke partijen via de gemeenschappelijke regelingen, samenwerkingsverbanden Westelijke Mijnstreek, Arbeidsmarktregio Zuid-Limburg en met de gemeente Maastricht voor de inkoop jeugdzorg in Zuid-Limburg en de daarbij horende financiële administratie. Op het vlak van gezondheidsbeleving worden samen met Rijk, Provincie, Zorgverzekeraars en GGD/programmabureau Trendbreuk projecten uitgevoerd. Om de ambities op onderwijsgebied waar te maken vindt frequent overleg met de partijen in het onderwijsveld plaats. De Wmo-Raad, jongerencliëntenraad, Sociaal Overleg en Wsw-Raad geven gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente Sittard-Geleen op de ontwikkelingen binnen de Wmo, Jeugdwet Participatiewet of schuldhulpverlening.

Verbonden partijen	Andere (samenwerkings)partners
Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD)	Diverse gesubsidieerde organisaties waaronder MIK & PIW groep en MEE
Kredietbank Limburg	Onderwijsbesturen via vereniging primair onderwijs en voorgezet onderwijs.
Omnibuzz	Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)
Vidar GR WSW en Vidar BV	Hoger beroepsonderwijs (HBO)
	Universiteit

Voor verdere informatie over de verbonden partijen verwijzen we naar de afzonderlijk paragraaf hierover.

Wat mag het kosten?

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000			Meerjarenraming		
Programma 6	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**-2.400**	**-2.600**	**-2.900**	**-2.800**
B1. Middelencomplex Gebundelde uitkering (BUIG)	AO	-2.400	-2.600	-2.900	-2.800
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**-4.600**	**-2.875**	**-267**	**571**
L1. Indexatie WMO adviescentrum	AO	-1	-1	-1	-1
L2. Middelencomplex Gebundelde uitkering (BUIG)	AO	943	2.150	2.428	2.350
L3. Dalende bezetting werkbedrijf	AO	-286	-117	-122	-124
L4. GR Kredietbank indexering uurtarieven	AO	-70	-70	-70	-70
L5. GR Kredietbank dalende vraag dienstverlening	AO	-130	-230	-310	-310
L6. Indexering rechten, leges, belastingen	AO	8	8	8	8
L7. Kapitaallasten	AO	4	-357	-350	-374
L8. GR Vidar Wsw	AO	180	220	171	1.132
L9. GR Kredietbank verduurzaming schuldhulpverlening	BK	-90	-90	-90	-90
L10. GR Kredietbank verduurzaming schuldhulpverlening	BK	90	90	90	90
L11. Bijstelling uitvoeringskosten jeugd	BK	-213	-213	-213	-213
L12. Bijstelling regionale inkoop jeugd	BK	-3.066	-3.066	-3.066	-3.066
L13. Bijstelling Jeugdzorg Plus	BK	192	192	192	192
L14. Bijstelling PGB Jeugd	BK	38	38	38	38
L15. Bijstelling Jeugdbescherming en reclassering	BK	-77	-77	-77	-77
L16. Indexatie jeugd	BK	-1.075	-1.075	-1.075	-1.075
L17. Bijstelling raming HH	BK	-303	-303	-303	-303
L18. Bijstelling begroting Omnibuzz	BK	-82	70	51	33
L19. Bijstelling raming WRV voorzieningen	BK	-422	-422	-422	-422
L20. Bijstelling raming WRV voorzieningen	BK	-240	-240	-240	-240
L21. Taakstelling coalitieakkoord	BK	-	619	3.094	3.094
Mutatie reserves:					
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		-	-	-	-
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		-	-	-	-
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	476	742	742	742
Saldo 6		**-6.524**	**-4.733**	**-2.425**	**-1.487**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome ontwikkelingen (AO)

B1./ L2. Middelencomplex gebundelde uitkering

De daling van de gebundelde uitkering, bedoeld om de inkomensvoorziening vanuit de Participatiewet, Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Ioaw), Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (Ioaz) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004) te bekostigen, komt door de verlaging van het macrobudget door het Rijk. Deze verlaging is vooral het gevolg van de gunstigere ontwikkeling van de werkloosheid. Ten gevolge hiervan heeft het Rijk het macrobudget structureel verlaagd.

Vidar wil iedereen, ook inwoners die een steuntje in de rug nodig hebben, maximaal laten participeren, bij voorkeur door regulier werk, al dan niet met ondersteuning van een loonkostensubsidie. De komende jaren gaan naar verwachting meer mensen uit de doelgroep aan het werk met ondersteuning van een loonkostensubsidie. Mede daardoor daalt het aantal inwoners dat aangewezen is op een inkomensvoorziening

vanuit de Participatiewet of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Ioaw).

L1. Indexatie WMO Adviescentrum
Het WMO Adviescentrum huurt ruimte in Zuyderland. Door de prijsindexatie stijgen de uitgaven en wordt het budget bijgeraamd.

L3. Dalende bezetting werkbedrijf
Met de komst van de Participatiewet per 2015 heeft het Rijk de instroom in de Wet sociale werkvoorziening (WSW) afgesloten. Dit betekent dat door pensioen of vanwege andere redenen zoals arbeidsongeschiktheid het aantal SW'ers dat werkzaam is binnen Vidar de komende jaren sowieso terugloopt. Het aantal SW'ers dat uitstroomt daalt echter sneller dan verwacht. In lijn hiermee daalt ook de omzet sneller dan verwacht.

L4./L5. Kredietbank Limburg (KBL)
De bijdrage van de gemeente Sittard-Geleen aan de dienstverlening van de KBL stijgt door:
- Indexering van de uurtarieven.
- Daling van de vraag naar producten van de KBL, waardoor de verlieslatendheid van het product bewindvoering niet kan worden opgevangen.

De indexeringskosten worden gedekt uit de centrale stelpost indexering/inflatie GR'en (programma 0).

L6. Indexering rechten, leges, belastingen
Betreft de bijstelling van diverse rechten, leges en belastingen door de indexering (3,12%) en actualisering van de verwachtte aantallen.

L7. Kapitaallasten
Betreft mutatie van de kapitaalslasten. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

L8. GR Vidar Wsw
Door de uitstroom van de SW als gevolg van pensioen of vanwege andere redenen zoals arbeidsongeschiktheid het aantal SW'ers heeft tot gevolg dat de totale loonkosten voor de SW populatie dalen.

Beleidskeuze (= BK)
L9./L10. Kredietbank Limburg (KBL)
De bijdrage van de gemeente Sittard-Geleen aan de dienstverlening van de KBL stijgt ook door inbedding van de verduurzaming schuldhulpverlening. De inbedding van de verduurzaming schuldhulpverlening wordt gedekt door het budget voor de bijzondere bijstandsverlening. Doordat het aantal inwoners dat aangewezen is op een inkomensvoorziening vanuit de Participatiewet of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Ioaw) daalt, neemt naar verwachting ook het gebruik van de bijzondere bijstandsverlening zodanig af dat hiermee lasten die gepaard gaan met de verduurzaming gecompenseerd kunnen worden.

L11. Bijstelling uitvoeringskosten jeugd
De inkoop van Jeugd is regionaal georganiseerd. In 2023 wordt extra ingezet op:
- de doorontwikkeling van de monitoring,
- de controle op de financiële stromen en
- het vergroten van de kwaliteit van contractmanagement.

De extra capaciteit leidt tot een aanpassing van de begroting van onze gemeente die gebaseerd is op een verdeelsleutel die regionaal is vastgesteld.

L12./L13./L14./L15. Bijstelling regionale inkoop jeugdzorg

Het toenemende gebruik van de jeugdhulp en een verzwaring in de zorgvraag heeft in 2021 tot een overschrijding van het geraamde budget geleid. De ontwikkeling is overeenkomstig de landelijke ontwikkelingen. Vanwege de onduidelijkheid over de extra rijksmiddelen die naar aanleiding van de arbitragecommissie zijn toegezegd is voor 2023 en verder de begroting niet bijgesteld, de meicirculaire geeft voor 2023 extra ruimte om de begroting tot het niveau van de jaarrekening 2021 bij te stellen, daarmee wordt de voor 2023 voorziene kostentoename volledig afgedekt en hoeven we geen aanvullend beroep te doen op de algemene middelen. Pas bij het afronden van de Hervormingsagenda jeugd wordt duidelijkheid verschaft over de middelen die voor 2024 e.v. beschikbaar zullen komen, doordat de wijzigingen in het kader van de jeugdzorg een structureel effect hebben is er voor de jaren 2024 e.v. wel een extra beslag op de algemene middelen voorzien.

L16. Indexering jeugd

Voor de indexering gaan we uit van de voorlopige cijfers zoals blijken uit de meicirculaire 2022. De regionale contracten worden in 2023 geïndexeerd en dat leidt tegen het volume 2021 tot een lastenstijging van € 1,1 mln. die gedekt kan worden uit het in de meicirculaire beschikbaar gestelde accres.

L17. Bijstelling raming Huishoudelijke Hulp

De nieuwe CAO voor de zorg heeft tot gevolg dat de kosten voor de zorg toenemen. De tarieven worden conform de contracten aangepast en dit leidt tot een extra kostenpost van 303K die gedekt kan worden uit de daarvoor in de decembercirculaire toegekende structurele middelen.

L18. Bijstelling Begroting Omnibuzz

Jaarlijks wordt naar aanleiding van de bijgestelde kaders voor de vervoersindex, het verwachtte gebruik en de bijgestelde raming van de opbrengsten uit de eigen bijdragen van de cliënten met een indicatie de begroting van Omnibuzz bijgesteld. Voor 2023 is een toename in de lasten geraamd vanwege een toenemend gebruik in onze gemeente waarmee we op het niveau van vóór Corona uitkomen.

L19./L20. Bijstelling raming WRV-voorzieningen

De WRV-voorzieningen bestaan uit de woonvoorziening, de rolstoel/ scootmobiel en de vervoersvoorziening. De extramuralisering, de beperkingen van de huizenmarkt en de lijn om ouderen meer thuis te laten wonen leidt tot een verhoogd gebruik van de WRV-voorzieningen. We ramen voor deze voorzieningen, in lijn met de realisatie in de jaarrekening 2021 bij om de toenemende kosten te kunnen dekken.

L21. Taakstelling en taakmutaties jeugd

De in de 2e programmarapportage incidenteel bijgeraamde lasten voor de jeugdzorg zijn structureel verwerkt naar aanleiding van de dekking die structureel beschikbaar komt vanuit de extra Rijksmiddelen (25% deel van de extra middelen uit de uitspraak van de commissie van wijzen). Tevens is als taakstelling opgenomen het aandeel in de door het Rijk te realiseren lastenverlaging van 511 miljoen structureel in 2026. Deze taakstelling volgt uit het coalitieakkoord en is een realisatieverplichting voor rekening van het Rijk wat inhoudt dat er compensatie plaats vindt indien het Rijk de opgelegde vermindering van de lasten niet realiseert.

Overzicht meerjarige ontwikkeling exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2021	Actuele begroting 2022	Begroting voor bijstelling 2023	Bijstelling begroting 2023	Begroting na bijstelling 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	56.127	49.286	58.732	**-992**	**57.740**	**58.910**	**59.630**	**59.734**
Lasten	-168.786	-179.218	-174.255	**-5.531**	**-179.787**	**-178.436**	**-175.702**	**-174.869**
Onttrekkingen	1.400	1.521	190	**-67**	**123**	**0**	**0**	**0**
Toevoegingen	-1.625	-465	-67	**67**	**0**	**0**	**0**	**0**
6 SOCIAAL DOMEIN	**-112.884**	**-128.876**	**-115.401**	**-6.524**	**-121.924**	**-119.527**	**-116.073**	**-115.136**

Toelichting algemeen en trendanalyse

De begroting voor het programma Sociaal Domein bedraagt voor 2023 € 122 mln. Het Sociaal Domein bestaat vooral uit wettelijke taken op het vlak van preventie, Wmo, jeugdwet, participatiewet en de wet gemeentelijke schuldhulpverlening. De grootste uitgavenpost binnen het Sociaal Domein is de inkomensvoorziening vanuit de Participatiewet. Daarnaast stijgen de komende jaren de uitgaven voor mensen uit de doelgroep die regulier werken met ondersteuning van loonkostensubsidies. De lasten voor de inkomensvoorziening en de loonkostensubsidies worden bekostigd door de gebundelde uitkering (BUIG). Deze is verantwoord onder de baten van dit programma. Daarnaast loopt het aantal inwoners dat gebruik gaat maken van schuldhulpverlening op. Dit leidt tot oplopende uitgaven voor schuldhulpverlening.

Wie betaalt mee?

Het brede Sociaal Domein inclusief volksgezondheid en onderwijs bevat allemaal wettelijke taken welke gefinancierd worden door het Rijk via het gemeentefonds en de gebundelde uitkering (BUIG). De zorgverzekeraar is medefinancier voor enkele pilots op het vlak van preventie. Voor Zuid-Limburgse aanpak van de arbeidsmarkt is de provincie en het rijk co-financier. Op het gebied van onderwijshuisvesting komt een aantal voorzieningen – voornamelijk nieuwbouw en uitbreiding – voor rekening van de gemeente. Andere voorzieningen zoals het onderhoud, aanpassingen en ook exploitatie van bestaande schoolgebouwen komen voor rekening van schoolbesturen. Daarnaast worden enkele diensten verzorgd voor buurgemeenten die gefactureerd worden. Ook ontvangen wij van inwoners een beperkte eigen bijdrage voor Wmo en leerlingenvervoer.

De arbeidsmarktregio Zuid-Limburg ontvangt middelen van het rijk via de centrumgemeente in Zuid-Limburg om de aanpak van de arbeidsmarktopgave mee te financieren. ESF is daarnaast een belangrijke cofinanciering voor de regionale en lokale aanpak. Naar verwachting kunnen we in 2023 een beroep doen op het Europese Interregprogramma voor de grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling 2023 zal.

Wat gebeurt er als we het niet doen c.q. wat zijn de financiële risico's?

Binnen het Sociaal Domein hebben we te maken met wettelijke taken. Deze taken heeft een gemeente uit te voeren en gebeurt dit niet of onvoldoende dan zal de participatiegraad en de mate van zelfredzaamheid van inwoners afnemen en daarmee het beroep op ondersteuning, hulp en zorg juist toenemen.

De transformatie in het sociale domein brengt landelijk nog steeds risico's met zich mee die ook voor Sittard-Geleen van toepassing zijn. Deze risico's zijn niet direct met een financiële impact in te schatten, maar kunnen in een toekomstig jaar wel tot een financieel risico leiden.

- Invoer nieuw verdeelmodel Sociaal Domein per 2023.
- Bij de Wmo dragen we de visie van Commissie Dannenberg uit: we scheiden wonen en zorg en creëren snel op- en afschalen vanuit ambulante zorg. Hierdoor gaan steeds meer mensen met voorheen een beschermd wonen-indicatie nu hun eigen huur betalen en een uitkering ontvangen als dit aan de orde is. Het is van belang dat de randvoorwaarden hiervoor zijn ingericht: voldoende woonruimten en inkomsten om de huur te betalen. Als deze randvoorwaarden niet op orde zijn, zijn we genoodzaakt iemand onnodig een beschermd wonen-indicatie te geven.
- Gebundelde uitkering (BUIG): Dit budget kent een bepaalde mate van onzekerheid die gaandeweg de drie vaststellingsmomenten ingevuld wordt. Het nader voorlopig budget voor 2022 is inmiddels naar beneden bijgesteld, definitieve vaststelling 2022 volgt in oktober. Waarna de cyclus voor het volgende jaar begint met voorlopig, nader voorlopig en definitief budget.
- De relatieve onvoorspelbaarheid van de economische ontwikkelingen en de mate waarin de inclusieve arbeidsmarkt wordt gerealiseerd zijn bepalend voor het aantal mensen dat een beroep doet op een uitkering.
- Openeindregelingen: Jeugdzorg, Wmo, (bijzonder) bijstand en schuldhulpverlening, zijn regelingen met een zogenaamd open-eindkarakter. Wanneer de aanvrager aan de regels voldoet kan altijd een

beroep worden gedaan op een openeindregeling. Ook al ontstaat er hierdoor een tekort voor de gemeente.

- Toename zorgvraag: de vraag naar zorg heeft zich op het vlak van jeugd en Wmo nog niet gestabiliseerd en laat een toename zien. Bij Wmo-voorziening die een abonnementstarief hebben, blijft de vraag nog steeds stijgen.
- Toename dossiers op het snijvlak zorg en veiligheid die opgepakt dienen te worden.
- De invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel in de jeugdwet per 2023.
- Het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs- en Kindfuncties kan gevolgen hebben voor de vastgoed-exploitatie, maar we kunnen in dit stadium geen concrete risico's benoemen of kwantificeren.
- We kunnen aannemen dat als we problemen met jeugd en jongeren niet tijdig signaleren en aanpakken, zij op latere leeftijd met grotere problemen geconfronteerd worden. Denk aan ernstige inkomensproblemen, zorgvragen en criminaliteit.

Een risico van een andere orde is het personeelstekort in de zorgsector. De wachtlijsten nemen toe waardoor onze inwoner niet de zorg/hulp krijgt die hij nodig heeft of teruggevallen moet worden op duurdere zorg.

Beleidsindicatoren

We gebruiken de zogenaamde beleidsindicatoren om de effecten van beleid op de programma's, toe te lichten. We doen dat (verplicht) aan de hand van een vast aantal indicatoren. Door deze niet-financiële informatie op te nemen in de begroting kunnen raadsleden ook zonder specifieke financiële kennis makkelijker inschatten of de resultaten via de voorgestelde beleidskeuzes behaald kunnen worden. En ze bieden raadsleden meer inzicht om te kunnen sturen.

Naam indicator	Eenheid	Waarde Sittard-Geleen	Landelijk	Periode
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	787,30	685,70	2021
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	1,00 %	1,00 %	2020
Kinderen in armoede	% Kinderen tot 18 jaar	Geen data	Geen data	
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	65,5 %	70,4%	2021
Werkloze jongeren	16 t/m 22 jarigen	4,00 %	2,00 %	2020
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	45,37	43,12	2021
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	18,4	20,2	2020
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	15,00 %	10,4 %	2021
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	1,7 %	1,2 %	2021
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,6 %	0,3 %	2021
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 1.000 inwoners	Geen data	Geen data	

Naam indicator	Eenheid	Waarde Sittard-Geleen	Landelijk	Periode
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	1,0	2,5	2021
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	23	19	2021
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2,3%	1,9%	2021

Gerelateerde beleidsnota's
- Actieplan Novi gebied Zuid Limburg
- Toekomstvisie 2030
- Beleidsplannen Sociaal Domein (Wmo, Jeugdwet, P-wet en Schuldhulpverlening)
- Aanpak armoede en schulden 2022-2026 - Nota fundamentele aanpak Sociaal Domein 2017
- Beleidsplan Jeugdhulp Zuid Limburg 2019
- Businesscase en bedrijfsplan Participatiebedrijf Westelijke Mijnstreek
- Privacy beleid Sociaal Domein
- Strategisch huisvestingsplan onderwijs en kindfuncties Sittard-Geleen 2013-2025
- Beleidskader Jeugd Zuid Limburg
- Regionale gezondheidsbeleid 2020-2023 Zuid Springt Eruit! 2019 - Lokale Inclusie Agenda (LIA)

4.9 PROGRAMMA - 7 - VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

"Naar een positieve gezondheid(sbeleving) en naar een duurzame, veilig en diverse woon- en leefomgeving ."

In het programma Volksgezondheid en milieu gaat het om de gezondheid en leefomgeving van onze inwoners. We willen dat de gemeente Sittard-Geleen zich duurzaam en gezond ontwikkelt, zodat de (fysieke) kwaliteit van leven verbetert. De gezondheid van onze inwoners op peil houden, is hiervoor onontbeerlijk. Daarom brengen we een gezonde levensstijl bij onze inwoners onder de aandacht. Daarbij zijn zelfredzaamheid en participatie de sleutelwoorden. Samen met de inwoners, instellingen en ondernemers willen we de stad verduurzamen. Zodat Sittard-Geleen ook voor de volgende generaties prettig is om in te wonen en leven. Gezien de samenhang van Volksgezondheid en het Sociaal Domein. Wordt de ontwikkeling en ambities van Volksgezondheid opgenomen in programma Sociaal Domein.

Het programma kent de volgende taakvelden:

- Volksgezondheid
- Riolering
- Afval
- Milieubeheer
- Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen we bereiken?

Het programma Volksgezondheid en milieu wordt gekenmerkt door de volgende programmadoelen:

- We erkennen dat gezondheid raakt aan belangrijke lokale beleidsvelden zoals de inrichting van de openbare ruimte, armoede, arbeid, onderwijs en sport en dat betekent dat we ook op die beleidsvelden gaan bijdragen aan gezondheid.
- We zetten in op een transformatie naar bedrijvigheid die produceert met (meer) groene/hernieuwbare grondstoffen en duurzame energie, met Chemelot Circular Hub als pionier en aanjager
- We geven samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties inhoud aan onze leefomgeving.
- We werken op verschillende manieren aan een gezonde leefomgeving. Natuur-, recreatie-, ontmoeting-, sport- en klimaatdoelen komen hier samen.
- We willen dat de openbare ruimte bijdraagt aan biodiversiteit, gezondheid en sociale cohesie/ontmoeting
- We zetten in op gezond en veilig opgroeien, talent ontwikkelen en meedoen, zowel op wijk- en kernniveau als gericht op het individu.
- We stimuleren mensen - jong en oud – om te bewegen en gezond te leven. We werken hiertoe aan een aanpak die begint vóór de zwangerschap (nu niet zwanger) tot aan het zelfstandig en zelfredzaam oud worden (Zuid springt eruit/programma Trendbreuk).

Wat doen we om dit te bereiken?

Om dit te bereiken werken we aan het bevorderen van de sociale gezondheid van inwoners, verduurzaming van de gebouwde leefomgeving, het klimaatbestendig inrichten van de fysieke leefomgeving en een klimaat neutrale samenleving. We nemen hierbij als gemeente verschillende rollen in. De kader stellende wettelijke rol (o.a. milieubeheer, begraafplaatsen en crematoria, riolering) wisselen we af met die van responsieve overheid waar we ruimte bieden aan maatschappelijk initiatief, onder andere op het gebied van duurzaamheid. Binnen onze kader stellende wettelijke rol maken we altijd ruimte voor beginspraak. We faciliteren duurzame ontwikkelingen in onze gemeente actief. We richten ons hierbij meer en meer op een netwerkende rol waarin we samen met andere partijen in de samenleving onze doelen gezamenlijk bepalen en realiseren. Naast de

kader stellende rol neemt de gemeente ook een complementaire rol in bij samenwerkingsverbanden en gezamenlijke initiatieven. Om onze doelstellingen te bereiken, vinden in 2023 de volgende concrete (voorbereidende) acties en ontwikkelingen plaats:

Duurzaamheid en energietransitie
Er is gestart met het opstellen van een totaaloverzicht met betrekking tot de duurzaamheid en energietransitie. Het doel hiervan is om een totaalverhaal te ontwikkelen van waaruit effectieve implementatie van duurzaamheid kan plaatsvinden. Daarvoor moet een logische samenhang worden aangebracht, de verbreding opgezocht en een integrale beleidsbenadering gehanteerd.

De grote uitdaging is erin gelegen dat dit thema zoveel verschillende afdelingen en projecten raakt. Om naar de noodzakelijke duurzame samenleving toe te kunnen bewegen is het van belang dat duurzaamheid niet meer als op zichzelf staand thema wordt gezien, maar dat totale verwevenheid met de desbetreffende afdelingen en projecten wordt gerealiseerd. Verder dienen inwoners te worden betrokken bij de transitieopgaven, te beginnen met het creëren van bewustwording en vervolgens eigenaarschap. Communicatie en als gemeente het goede voorbeeld geven spelen daarin een sleutelrol.

Vastgestelde wettelijke doelstellingen met betrekking tot de duurzaamheids- en energietransitie zullen sowieso moeten worden gehaald. Daarbij staat in de Toekomstvisie 2030 van Sittard-Geleen de ambitie met betrekking tot dit thema beschreven, dit document zal dan ook als belangrijk uitgangspunt worden gebruikt. Met sociale-, economische-, ecologische en institutionele veerkracht als overkoepelende factoren van het verhaal. Verder is het van belang dat de relatie met de Omgevingsvisie wordt gelegd. En als Global Goals gemeente is het wenselijk dat inhoudelijke vertaalslag van de 17 doelen plaatsvindt in onze projecten.

Er zijn in het totaaloverzicht vier hoofdopgaven benoemd:

1. Warmtetransitie
2. Energieopwekking
3. Energiebesparing
4. Circulaire samenleving en economie

Het totaalverhaal dient stevig te worden verankerd met andere afdelingen en thema's. Hierbij valt te denken aan vastgoed, vergunningen, inkoop en aanbestedingen, klimaatadaptatie, afval en grondstoffen, Smart City, volkshuisvesting, stedenbouw, natuur en landschap, cultuur en evenementen, arbeidsmarkt, onderwijs.

Een aantal ontwikkelingen zijn hieronder aangegeven. Belangrijke verbindingen met andere ontwikkelingen zijn bijvoorbeeld te leggen in programma 3 met Chemelot Circular Hub, in programma 8 met klimaatadaptatie en Smart City, in programma 6 met energiearmoede.

Regionale Energie Strategie (RES) en Transitievisie Warmte (TVW)
In opdracht van het Nationaal Programma RES heeft de regio Zuid-Limburg medio 2021 de definitieve Regionale Energie Strategie Zuid-Limburg (RES-ZL) opgesteld. Hierin staat ook het afwegingskader wind- en zonne-energie voor de gemeente Sittard-Geleen waar de gemeenteraad begin 2021 mee heeft ingestemd. Op 15 februari 2022 is de Uitvoeringsagenda RES Zuid-Limburg 1.0 door de Stuurgroep vastgesteld. Deze agenda richt zich op de (gezamenlijke) uitvoering van de afspraken uit de RES 1.0 en op de dóórontwikkeling richting RES 2.0 die in 2023 gereed moet zijn. De RES-ZL vormde tevens belangrijke input voor de Transitievisie Warmte (TVW), welke eind 2021 is vastgesteld. Om aan de toekomstige klimaatafspraken te voldoen, zal Sittard-Geleen in 2050 geen aardgas meer gebruiken in de gebouwde omgeving en daarmee fors bijdragen aan de vermindering van de CO2 uitstoot in Nederland. Het eerste doel naar aardgasvrij, is om in 2030 20% minder aardgas te gebruiken. Hoe dit te bereiken, is in deze TVW beschreven. De TVW schetst per wijk het tijdspad naar aardgasvrijwijken. Voor de wijken waarvan de transitie vóór 2030 gepland is, zijn ook de potentiële

alternatieve energiebronnen en -infrastructuren bekend. Op basis van de TVW zullen voor heel Sittard-Geleen wijkuitvoeringsplannen worden opgesteld.

Verduurzaming bedrijven

Sittard-Geleen heeft veel bedrijvigheid en levert hiermee een belangrijke bijdrage aan de economie van Zuid-Limburg. Tegelijkertijd heeft deze bedrijvigheid met een groot aantal bedrijventerreinen, werklocaties en industriële gebieden een grote impact op ruimtegebruik en milieu. De bedrijven zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een groot deel van het energieverbruik van overwegend niet duurzame energiebronnen en de oudere industriële en klassiek gemengde bedrijventerreinen hebben een hoog bebouwingspercentage. Dit tekent een belangrijke opgave af op het gebied van energietransitie, het verduurzamen van bedrijfspanden en het realiseren van klimaatadaptatie op en rond de bedrijventerreinen en werklocaties. In 2021 en in de eerste helft van 2022 is onderzoek uitgevoerd naar behoefte aan bedrijventerreinen en werklocaties, de kwaliteit van de terreinen en de optimalisatie van het ruimtegebruik op niveau van de regio Westelijke Mijnstreek. Kort gesteld is de conclusie dat er een toenemende behoefte is aan bedrijventerreinen voor het mkb en dat de opgave rondom verduurzamen van bedrijventerrein extra ruimte zal vergen op bestaande en eventueel nieuw te ontwikkelen bedrijventerreinen. Het betreffende onderzoek vormt de basis om een uitvoeringsagenda op te stellen en uit te voeren gericht op het realiseren van toekomstbestendige bedrijventerreinen door herstructureren, transformatie en verduurzaming. In de ontwikkeling van de uitvoeringsagenda worden staand beleid en lopende beleidstrajecten op het gebied van omgeving en duurzaamheid gekoppeld om te komen tot een integraal afgestemd plan van aanpak. De uitvoeringsagenda toekomstbestendige bedrijventerreinen en werklocaties levert hiermee naar verwachting een belangrijke bijdrage in het realiseren van de beleidsdoelstellingen voor verduurzaming van onze stad en regio.

Ondersteunend aan dit proces worden er stappen met partijen in het veld gezet door het vormgeven van pilots rondom verduurzamen van bedrijventerreinen en het uitrollen van de mkb-green deal. De mkb-green deal is gericht op duurzaam ondernemen waarbij het ondersteunen van de circulaire economie een belangrijk onderdeel. Eigenaarschap, draagvlak en samenwerking met ondernemers, eigenaren en faciliterende partijen is van cruciaal belang om stappen te kunnen zetten op de bedrijventerreinen. De ervaringen opgedaan in ‘het veld’ vormen dan ook mede de basis voor het vormgeven van meerjarige aanpak en ontwikkelen van beleid op gebied van het verduurzamen van de bedrijventerreinen.

Verduurzaming gemeentelijke vastgoed

In 2019 heeft de Raad ingestemd met een pilot verduurzaming gemeentelijke (verhuurde) gebouwen. Hierbij wordt de verduurzaming van zeven panden ingeregeld middels een leen-construct met de gebruikers. De gemeente realiseert de energiebesparende maatregelen waartegenover de huurder 50% van haar energievoordeel afdraagt aan de gemeente. De terugbetaling van de lening wordt gereguleerd in een Revolving Fund. Het project is inmiddels in de afrondende fase van de uitvoering. Na afronding van het project zal een evaluatie plaatsvinden op basis waarvan eventuele bestuurlijke besluitvorming over opschaling van het principe van Revolving Fund kan plaatsvinden.

Het Groene Net (HGN)

De Gemeente Sittard-Geleen en de Provincie Limburg onderkennen het belang van warmtenetten in het kader van de klimaatdoelen en de ingezette versnelling van de energietransitie en willen daarvoor blijven inzetten op het warmtenet Het Groene Net. Bij Het Groene Net wordt onderscheid gemaakt in de projecten Het Groene Net Noord (HGN Noord) en Het Groene Net Zuid. HGN Noord is het bestaande warmtenet waarvan de warmte wordt geleverd vanuit de Biomassa Energiecentrale Sittard (BES). Vanaf medio 2015 beheert en exploiteert HGN B.V. het warmtenet. Actueel is de verdere uitrol van het warmtenet, bijvoorbeeld in Limbrichterveld-Noord via het project Proeftuin Aardgasvrije Wijk Limbrichterveld-Noord.

Het Groene Net Zuid (HGN Zuid) is een initiatief waarmee samen met partners in de regio wordt onderzocht of een breder warmtenet kan worden aangelegd dat wordt gevoed met de beschikbare restwarmte van Chemelot. Het betreft initieel de aanleg van het warmtenet in stadsdeel Geleen en de buurgemeenten Beek en Stein met de potentie om door te groeien naar meerdere gemeenten in de Maasvallei. De ontwikkeling en aanleg van een warmtenet is een complex organisatorisch en financieel vraagstuk, maar voor sommige wijken de maatschappelijk beste oplossing voor de warmtetransitie voor minimaal de komende 10 jaar (de beste oplossing, omdat het de goedkoopste oplossing is, gebaseerd op bewezen technologie en met de minste impact voor bewoners en gemeente). In 2023 moet blijken hoe de start van daadwerkelijke realisatie van dit warmtenet financieel, technisch en organisatorisch vorm gaat krijgen.

De gemeente zal – als aandeelhouder – zorgdragen voor een adequate en professionele bedrijfsvoering bij Mijnstreekwarmte B.V. (MSW B.V.). MSW B.V. is aandeelhouder van HGN B.V. en HGN Ontwikkel B.V. Daarnaast zal de gemeente zorgdragen voor de benodigde omgevingsvergunningen voor de realisatie van het warmtenet.

Beleidskader en Uitvoeringsplan van Afval naar Grondstof
In februari 2021 is het Regionaal Beleidskader van Afval naar Grondstof 2021-2025 door de Westelijke Mijnstreek gemeenteraden vastgesteld. Het beleidskader sluit aan op de Grondstoffenvisie 2050 en richt zich op de transitie naar een circulaire economie. De in het beleidskader opgenomen doelstellingen zijn het verminderen van huishoudelijk restafval naar maximaal 100 kg per persoon per jaar in 2025 en 30 kg in 2030. Op de lange termijn – 2050 - streven we naar volledig hergebruik van grondstoffen. Eind 2022 wordt het Regionale Uitvoeringsplan van Afval naar Grondstof 2022-2025 aan de Westelijke Mijnstreek raden voorgelegd. In dit uitvoeringsplan is opgenomen met welke maatregelen de doelstellingen uit het beleidskader bereikt worden. De maatregelen betreffen onder andere intensievere communicatie, aanpassingen van de inzamelfrequenties, pilots voor gft-inzameling in de hoogbouw, afvalinzameling op basisscholen mogelijk maken, en optimalisatie van de milieuparken. Hier gaan we in 2023 mee aan de slag.

Syschemic
Dit is een euregionaal project waarin diverse bedrijven en instellingen samen werken om anders om te gaan met inzameling en verwerking van plastic afval. Vooralsnog is hier geen financiële inbreng van de gemeente voorzien. De nadere uitwerking vindt nog plaats. Mocht er in de toekomst gemeentelijk budget gewenst zijn, dan wordt dit via de programmarapportage aan de raad voorgelegd.

Uitvoering taken door Regionale uitvoeringsdienst (RUD)
Met de komst van de Omgevingswet (naar verwachting medio 2022) is sprake van een herverdeling van het bevoegd gezag voor bodem. Voor taken op grond van de (huidige) Wet bodembescherming is dan niet langer de provincie bevoegd gezag, maar de gemeente. De gemeente zal deze taken naar verwachting door de RUD laten uitvoeren. Daarnaast is met de inwerkingtreding van de Omgevingswet sprake van een aanpassing van het basistakenpakket (taken die het bevoegd gezag verplicht door de RUD moet laten uitvoeren). Als gevolg hiervan worden werkprogramma's aangepast en dient mogelijk de dienstverleningsovereenkomst met de RUD te worden aangepast. Daarnaast heeft dit zeer waarschijnlijk financiële consequenties. Dit is onderwerp van gesprek tussen VNG en het Rijk in de kabinetsonderhandelingen.

Milieubeleid
In de Omgevingsvisie concretiseren we onze doelen en ambities uit de Toekomstvisie 2030 en het plan van aanpak NOVI-gebied Zuid-Limburg (zie ook programma 8). We maken een ruimtelijke vertaling en gebiedsgerichte afweging van de ambitieniveaus, en verwerken dit in heldere afwegingskaders voor de fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie wordt ondersteund door een Omgevings Effect Rapportage (verbrede plan MER - milieueffectrapportage) waarin de effecten voor diverse beleidskeuzes in beeld worden gebracht. De Omgevingswet geeft de mogelijkheid tot het vaststellen van omgevingswaarden voor diverse

milieuonderwerpen inclusief een bijbehorend programma. In het proces om te komen tot een Omgevingsvisie wegen we af of en hoe we dit instrument gaan inzetten.

Wie en /of wat hebben nodig om dit te bereiken?

Voor veel van deze opgaven kunnen we niet zonder de samenwerking met de regiogemeenten, de Provincie, het Rijk en met inwoners, maatschappelijke organisaties, stakeholders (o.a. huisartsen, zorgverzekeraars en zorgaanbieders) en uitvoeringsorganisaties (RUD, GGD, Veiligheidsregio). Ook de inzet van direct betrokken partijen als woningcorporaties en vastgoedeigenaren, Waterschappen en terreinbeheerders is onmisbaar. De Tuinman van Morgen is een project dat we samen uitvoeren met de Future City Foundation. In dit project onderzoeken we met ruim twintig partners hoe de ontwerpopgave van de stad verandert door digitalisering en technologisering. Overigens nemen wij als Sittard-Geleen een regierol: we dagen andere partijen uit en spreken hen aan om actief mee te doen, ook bij de realisatie. Deze oproep wordt versterkt door het maatschappelijk contract als onderdeel van de Toekomstvisie 2030: ‘samen duurzaam’ met het accent op 'samen’. We werken samen op de verschillende schaalniveaus (Euregio, NOVI-gebied Zuid-Limburg, Westelijke Mijnstreek, ...) die nodig zijn om de ontwikkelingen in onze gemeente en de regio hand in hand te laten gaan, en de kansen te benutten om met elkaar meer te bereiken.

Verbonden partijen
Nazorg Limburgs BV
RWM N.V.
Mijnstreekwarmte BV (incl. Het Groene Net BV en HGN Ontwikkel BV)
RUD Zuid-Limburg

Voor verdere informatie met betrekking tot de verbonden partijen wordt verwezen naar de hierover afzonderlijk opgenomen paragraaf.

Wat mag het kosten?

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000			Meerjarenraming		
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**2.572**	**2.623**	**2.938**	**2.812**
B1. Indexering rechten, leges, belastingen	AO	15	15	15	15
B2. Belastingmaatregelen afvalstoffenheffing	AO	2.164	2.094	2.083	1.750
B3. Belastingmaatreglen rioolheffing	AO	393	514	840	1.047
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**-3.005**	**-2.590**	**-2.922**	**-2.836**
L1. Indexering RUD Zuid-Limburg	AO	-76	-76	-76	-76
L2. Kapitaallasten 2023-2026	AO	-	56	56	68
L3. Bijstelling begroting GGD 2023	AO	-507	-367	-384	-437
L4. Belastingmaatregelen afvalstoffenheffing	AO	-1.835	-1.780	-1.769	-1.436
L5. Belastingmaatreglen rioolheffing	AO	-287	-423	-749	-955
L6. Duurzaamheid	BK	-300	-	-	-
Mutatie reserves:					
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		-	-	-	-
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		-	-	-	-
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	240	240	240	240
Saldo		**-193**	**273**	**255**	**216**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

B1. Indexering rechten, leges, belastingen

Betreft de bijstelling van diverse rechten, leges en belastingen door de indexering (3,12%) en actualisering van de verwachtte aantallen.

B2./B3./L4./L5. Belastingmaatregelen afvalstoffenheffing en rioolheffing

Bijstelling tariefbepaling riool en afval. Het saldo ontstaat doordat in de tarieven ook kosten zijn opgenomen die verantwoord worden in andere programma's. Samen zijn deze middelen bestemd voor het uitvoeren van de taken m.b.t. afval/milieubeheer en riolering en water. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf lokale lasten.

L1. Begroting RUD Zuid-Limburg

De begroting 2023 en verder van de Regionale UitvoeringsDienst Zuid-Limburg (RUD-ZL) wordt vanaf 2023 jaarlijks structureel bijgesteld voor een bedrag ad € 76.000, die betrekking hebben op de volgende posten:

- € 13.000 voor de indexering prijs- en loonindex 2023
- € 63.000 a.g.v. autonome ontwikkelingen door noodzakelijke uitbreiding van personeel en door de omzettingen van inrichtingen naar milieubelastende activiteiten (mba's) voor de jaren 2023 en verder.

De indexering (punt 1.) wordt gedekt door de stelpost inflatie (zie programma 0). Financieel verloopt deze mutatie dus budgettair neutraal.

L2. Kapitaallasten

Betreft mutatie van de kapitaalslasten. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

L3. Bijstelling begroting GGD 2023

In aansluiting op het vastgestelde Raadvoorstel jaarstukken 2021 en conceptbegroting 2023 van de GGD worden de budgetten aangepast op de bijgestelde indexeringen, ontwikkelingen en ambities van de GR GGD-ZL.

Beleidskeuze (= BK)

L6. Duurzaamheid

In het begrotingsjaar 2023 wordt eenmalig € 0,3 mln. opgenomen als impuls voor duurzaamheids-maatregelen.

Overzicht meerjarige ontwikkeling exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2021	Actuele begroting 2022	Begroting voor bijstelling 2023	Bijstelling begroting 2023	Begroting na bijstelling 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	27.202	25.990	25.880	**2.462**	**28.342**	**28.696**	**29.008**	**28.881**
Lasten	-27.621	-26.559	-24.886	**-2.654**	**-27.541**	**-27.518**	**-27.882**	**-27.795**
Onttrekkingen	1.208	700	0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Toevoegingen	-127	0	0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	**663**	**132**	**993**	**-192**	**802**	**1.177**	**1.126**	**1.085**

Toelichting algemeen en trendanalyse

Programma 7 laat in de begroting een positief saldo zien (hogere baten dan lasten). Hierin is een positief saldo opgenomen vanuit riolering en afval. Dit positieve saldo ontstaat doordat in de tarieven ook kosten zijn opgenomen die verantwoord zijn in programma 2 en programma 6. Samen zijn deze middelen bestemd voor het uitvoeren van de taken m.b.t. afval, riolering en waterbeheer. Bij riolering is met name sprake van een toename in kapitaallasten. Bij afval is sprake van een kostenstijging o.a. m.b.t. afvalverwerking. Deze toenames worden vertaald in een hoger tarief aangezien deze 100% kostendekkend dienen te zijn. Naast de kosten voor afval en riolering hebben de uitgaven betrekking op de gemeenschappelijke Regeling GGD.

Wie betaalt mee?

Voor waterbeheer en afvalverwerking vragen wij onze inwoners een bijdrage die 100% kostendekkend is. In de paragraaf Lokale Heffingen lichten we de afvalstoffenheffing en rioolheffing nader toe. Van de provincie krijgen we een bijdrage voor tijdelijke projecten als Programma Trendbreuk en de gezonde basisschool.

Wat gebeurt er als we het niet doen c.q. wat zijn de (financiële) risico's?

We hebben de extra invoeringskosten van de omgevingswet als gevolg van verschuiving van de implementatie en decentralisatie van bodemtaken nog niet meegenomen in de begroting. Het Rijk heeft nog niet toegezegd hierin mee te betalen.

Beleidsindicatoren

We gebruiken de zogenaamde beleidsindicatoren om de effecten van beleid op de programma's, toe te lichten. We doen dat (verplicht) aan de hand van een vast aantal indicatoren. Door deze niet-financiële informatie op te nemen in de begroting kunnen raadsleden ook zonder specifieke financiële kennis makkelijker inschatten of de resultaten via de voorgestelde beleidskeuzes behaald kunnen worden. En ze bieden raadsleden meer inzicht om te kunnen sturen.

Naam indicator	Eenheid	Sittard-Geleen	Landelijk	Periode
Omvang fijn huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	Geen data	170,0	
Hernieuwbare elektriciteit	%	17,2	15,7	2020

Gerelateerde beleidsnota's

- Bodembeheersplan 2016-2020
- De tuinman van Sittard-Geleen
- Beleidsplan Afvalwater Westelijke Mijnstreek 2015-2020
- Regionaal Afvalplan Westelijke Mijnstreek 2016-2019
- Actieplan afval Sittard-Geleen 2018-2021
- Gemeentelijke grondstoffenvisie 2050
- Van afval naar grondstof 2021-2025
- Regionale Energiestrategie 1.0 Zuid-Limburg 2021
- Transitievisie Warmte Sittard-Geleen 2021

4.10 PROGRAMMA - 8 - VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

"Naar een duurzame, diverse en veilige woon- en leefomgeving."

In het programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing gaat het om de kwaliteit van de fysieke woon- en leefomgeving in de gemeente. De Toekomstvisie 2030 vormt met de Omgevingswet (voorlopige inwerkingtreding op 1 januari 2023) een vernieuwend kader. De ambities vanuit het NOVI- gebied Zuid-Limburg (wordt NOVEX) op het gebied van sterke en gezonde steden en de groene long versterken de opgaven. Doel is zowel om een gezonde, veilige, inclusieve, duurzame en karakteristieke fysieke leefomgeving te bereiken en in stand te houden, als om de fysieke leefomgeving doelmatig te beheren, te gebruiken en ontwikkelen ter vervulling van maatschappelijke behoeften. Het gaat om het behouden van wat goed is, het verbeteren als dat aan de orde is en het transformeren naar de toekomstige behoeftes in Sittard-Geleen. Inzet is een woon- en leefomgeving die in belangrijke mate bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van Sittard-Geleen als woongemeente. Om te komen tot een aantrekkelijke woonomgeving staat de (door)ontwikkeling van een voldoende en (verdere transformatie naar een) kwalitatief goede woningvoorraad voor alle huidige én toekomstige doelgroepen centraal in combinatie met het optimaliseren van een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. De groene/buitengebieden met de kernen en dorpen vervullen hier een belangrijke rol in. We zetten in op het versterken van de natuurlijke kwaliteiten en verbinden het stedelijk gebied met de groene omgeving. We zetten in op het verduurzamen en omvormen van de bebouwde omgeving, met de focus op de wensen van inwoners, ondernemers en instellingen, in balans met het verduurzamen en omvormen van de bebouwde omgeving. Hier raken de opgaven de kwaliteit van de openbare ruimte, energietransitie en klimaatadaptatie als onderdeel van de ambitie een gezonde, veilige en daarmee sterke stad in Zuid-Limburg te zijn.

In dit programma zijn de volgende beleidsvelden ondergebracht:

- Stedelijke ontwikkeling
- Ruimtelijke ordening
- Grondexploitatie (van niet-bedrijventerreinen)
- Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken?

Het programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing wordt gekenmerkt door de volgende programmadoelen:

- We geven samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties inhoud aan onze leefomgeving.
- We werken samen met de samenleving aan een aantrekkelijk woningaanbod voor alle doelgroepen, met een speciale focus op jongeren, ouderen en kenniswerkers. Hierbij hebben we aandacht voor groeiende doelgroepen, waaronder statushouders, asielzoekers, (Oekraïense) vluchtelingen en internationale werknemers. We versnellen de woningbouwproductie op geschikte locaties. Betaalbaar, levensloopbestendig en duurzaam zijn daarbij sleutelbegrippen. Daarin streven we naar een passende mix van sociale- en middenhuur en koopwoningen, aangevuld met tijdelijke en flexibele woonvormen. De kwaliteit en diversiteit van woningen draagt bij aan een gezonde leefomgeving. Daarom scheppen we ruimte voor nieuwbouw en de herbestemming van leegstaand vastgoed.
- We werken op verschillende manieren aan een gezonde leefomgeving. Natuur-, milieu-, recreatie-, ontmoeting-, sport- en klimaatdoelen komen hier samen.
- We willen dat de openbare ruimte bijdraagt aan biodiversiteit, gezondheid en sociale cohesie/ontmoeting.
- We werken aan een veilige groene leefomgeving die niet alleen veilig is, maar ook veilig voelt.

- We stimuleren een gezonde, groene, veilige, toegankelijke en slimme bereikbaarheid van de woon-werkomgeving.
- We investeren in en sluiten aan bij de ontwikkeling van Smart City onder andere met pilots in de openbare ruimte.
- We stimuleren realisatie van klimaat- en natuurdoelen en het behouden en ontwikkelen van cultureel erfgoed.
- We koesteren de diversiteit van onze centra, wijken, dorpen en landschappen en maken deze beter beleefbaar ten behoeve van een goed woon- en leefklimaat en een bloeiende vrijetijdseconomie.
- We werken aan een passend voorzieningenaanbod met aantrekkelijke centra gericht op ontmoeten en een cultureel programma op maat.

Wat doen we om dit te bereiken?

Om dit te bereiken werken we aan de verbetering van onze fysieke leefomgeving door bestaande waardes te borgen en ruimtelijke ontwikkeling te faciliteren. We nemen hierbij als gemeente verschillende rollen in. De kaderstellende wettelijke rol (rechtmatige overheid) wisselen we af met die van participerende overheid waar we ruimte bieden aan maatschappelijk initiatief in de fysieke leefomgeving van onze inwoners. We faciliteren daarnaast de stedelijke ontwikkeling van onze steden en dorpen actief. We richten ons hierbij meer en meer op een netwerkende rol waarin we samen met andere partijen in de samenleving onze doelen gezamenlijk bepalen en realiseren. In de fysieke leefomgeving zijn we tot slot soms ook presterende overheid.

Om onze doelstellingen te bereiken, vinden in 2023 de volgende concrete (voorbereidende) acties en ontwikkelingen plaats:

Implementatie Omgevingswet

De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 januari 2023 in werking. De implementatie van deze wet is een majeure operatie die zowel gaat over beleidssturing voor de fysieke leefomgeving als over dienstverlening aan inwoners, ondernemers en instellingen. Hiermee heeft de wet ook een wezenlijke impact op onze bedrijfsvoering en de werkwijze van een substantieel deel van onze organisatie, zowel ambtelijk als bestuurlijk. Om beleidsdoelen te kunnen realiseren is een sluitende beleidscyclus van belang. Beleidsdoelen worden geborgd in regels en door vergunningenstelsels, naleving van regels en vergunningen wordt geborgd door toezicht en handhaving. Een samenspel van beleid en uitvoering is nodig voor evaluatie en (door)ontwikkeling. De verandering van de maatschappij en onze organisatie vraagt om een impuls aan de invulling van de beleidscyclus. Sittard-Geleen voldoet op de ingangsdatum in ieder geval aan de minimale wettelijke vereisten en is zoveel mogelijk voorbereid op de nieuwe rol die van de gemeente wordt verwacht. In de jaren daarna zal de wet verder ‘uitgerold’ worden.

Voor 2023 betekent dit dat we de volgende resultaten opleveren:

- Een nieuwe Omgevingsvisie, voortbordurend op de Toekomstvisie 2030;
- Een uitwerking van de aan de Omgevingsvisie gerelateerde Omgevingsprogramma’s, te beginnen met een door het college vast te stellen programma externe veiligheid;
- Een gefaseerde start van het traject om te komen tot een Omgevingsplan met hierbij als concreet resultaat het deelplan Geleen-Zuid;
- Nieuwe processen voor vergunningverlening, ingericht volgens de doelstellingen van de Omgevingswet (o.a. snelservice formule, ontwerpformule, intaketafel, omgevingstafel, één digitaal loket);
- Nieuwe processen voor vergunningverlening en handhaving als gevolg van de Wet Kwaliteitsborging (WKB);
- Een aan de Omgevingswet aangepaste legeskostenverordening;
- Een uitwerking van participatie in de fysieke leefomgeving (o.a. participatieverordening);

- Een ingericht Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), met name het verplicht digitaal loket en de daaraan gerelateerde werkprocessen t.b.v. aanvragers van vergunningen en de vergunningverleners;
- Volgend op de ontwikkeling van de instrumenten (visie, programma's, plan en vergunningenproces) van de Omgevingswet wordt bezien hoe we de processen rondom toezicht en handhaving kunnen aanpassen om optimaal bij te dragen aan het realiseren van de beleidsdoelen (ontwikkelpaden) volgend uit de Toekomstvisie 2030 en de Omgevingsvisie.

Implementatie Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)
De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is een stelselwijziging die gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treedt. Naar verwachting zal het stelsel op 1 januari 2023 stapsgewijs worden ingevoerd. Met de komst van de Wkb zullen gemeentelijke VTH (vergunningverlening, toezicht en handhaving) -taken, o.a. de behandeling van aanvragen en toezicht op omgevingsvergunningen veranderen. Deze 'nieuwe taakinvulling' is een proces waar we de komende jaren in moeten groeien. Doordat landelijk nog veel onduidelijk is over de werking van het stelsel is de verwachting dat de Wkb in de transitiefase grote gevolgen gaat hebben voor de uitvoeringspraktijk. De verwachting is dat de druk op de capaciteit voor de start van de Wkb vooral binnen team Vergunningen ligt en dat deze vervolgens verschuift naar team Toezicht & Handhaving. In de regel neemt namelijk het aantal vergunningaanvragen vlak voor een wetswijziging sterk toe, waardoor toezicht en handhaving op vergunningen die in het laatste kwartaal zijn afgegeven nog enkele jaren doorloopt. Een verhoging van de capaciteit (Fte) is nodig om de transitiefase goed te kunnen doorlopen, maar ook om te wennen aan de nieuwe manier van werken. De Wkb heeft daarbij ook effect op de gemeente als opdrachtgever in de bouw want de wijzigingen in het Burgerlijk Wetboek hebben o.a. impact op de begroting, aanbesteding en contracten van alle projecten waarbij de gemeente opdrachtgever is. Financieel zal de Wkb ook impact hebben op de legesinkomsten omdat een deel van deze inkomsten verschuift naar externe partijen. Deze opbrengsten zullen worden gemist, terwijl de kosten toenemen omdat extra capaciteit noodzakelijk is om de nieuwe werkwijze vorm te geven. De financiële verhoudingen zullen dus veranderen, waarbij al een inschatting is gemaakt dat het break-even point pas over 6-8 jaar bereikt zal zijn.

Omgevingsvisie
In de Omgevingsvisie concretiseren we onze doelen en ambities uit de Toekomstvisie 2030 en het plan van aanpak NOVI-gebied Zuid-Limburg. Het vormt het raamwerk voor de gemeentelijke bijdrage aan het verwezenlijken van de doelen uit de Toekomstvisie in de fysieke leefomgeving. We maken een ruimtelijke vertaling en gebiedsgerichte afweging van de ambitieniveaus, en verwerken dit in heldere doelen voor de fysieke leefomgeving. De besluitvorming hierover ondersteunen we met een Omgevings Effect Rapportage (zie ook programma 7) en een Maatschappelijke Baten Analyse waarin de effecten op onze ambities inzichtelijk worden gemaakt.

Hiermee geeft de Omgevingsvisie sturing aan een goede ruimtelijke ontwikkeling in de gemeente, waarbij kwaliteit van de leefomgeving en het menselijk gebruik optimaal tot hun recht komen. De Omgevingsvisie is zowel kader voor het handelen van de gemeente, als uitnodigend voor degenen waarmee we samenwerken om de ontwikkelingen vorm te geven. Het schept een helder kader voor betrokken partijen welke ontwikkelingen positief bijdragen aan de duurzame, diverse en veilige woon- en leefomgeving. Hiermee versterkt het de dienstverlening aan onze inwoners en betrokken partijen.

Parallel aan de actualisatie van de Omgevingsvisie wordt ook de nota kostenverhaal geactualiseerd. In 2021 is de nota grondbeleid vastgesteld, waarin is vastgelegd dat we onze grondpositie inzetten om bij te dragen aan de maatschappelijke doelen van de gemeente. Waar nodig zullen deze worden aangescherpt aan de hand van de actualisatie van de Omgevingsvisie. De nota grondbeleid vormt een belangrijke schakel in het bereiken van de maatschappelijke doelen.

NOVEX-gebied Zuid-Limburg

In 2021 is Zuid-Limburg door de minister benoemd als NOVI-gebied. In 2022/2023 transformeert dit naar de NOVEX-aanpak. Dit betekent dat we langjarig als regio samenwerken met het Rijk om te komen tot een positieve ontwikkeling van Zuid-Limburg. Zuid-Limburg kent een sterke economie, die nog sterker kan worden bij een transitie naar een circulaire economie en samenleving. Om dit potentieel te bereiken is het cruciaal om als regio aantrekkelijk en gezond te zijn. Ook zijn goede verbindingen bepalend. Ons landschap in combinatie met aantrekkelijke steden en dorpen is onze troef. Met rijk en regio zetten we ons in voor sterke en gezonde steden, en het versterken van de groene omgeving. Hierbij verbinden we de sociale en gezondheidsaanpak met de aanpak in de fysieke leefomgeving. Door dit met elkaar te doen vergroten we ons speelveld en maken we de ontwikkelingen mogelijk die de kracht van de gemeente te boven gaan. Onze gemeente is een actieve partner in het samenwerkingsverband en zet sterk in op deze samenwerking.

Vanuit onze inzet voor de NOVEX-aanpak focussen we ons in 2022/2023 op die doorbraken waar zich een momentum voordoet en echt meerwaarde kan worden ontwikkeld of waar behoefte is aan ondersteuning. Dit is verwoord in de startagenda die in december 2021 is vastgesteld door het Bestuurlijk Kernoverleg Zuid-Limburg. De focus ligt hierbij op de impuls van het Volkshuisvestingsfonds als katalysator voor het wegwerken van achterstanden; de aanpak van de wateroverlast in Zuid-Limburg als katalysator voor een integrale aanpak van de opgaven in het landelijk gebied, verbonden met de steden; en het maken van een visie op Zuid-Limburg (Panorama Zuid-Limburg) op weg naar een gezamenlijke ruimtelijke ontwikkelstrategie voor Zuid-Limburg die in 2023 zal worden vastgelegd in afspraken met het Rijk.

Stedelijke ontwikkeling

Evenals de afgelopen jaren richten we ons op de stedelijke ontwikkeling van onze steden en dorpen. Bijzondere aandacht hebben enkele gebieden waar we met een gebiedsgerichte aanpak te werk gaan, zoals de beide stedelijke centra van Sittard en Geleen (zie programma 3). Ook pluksgewijs wordt het bestaand stedelijk gebied vernieuwd. Zo denken we mee in verschillende initiatieven van derden zoals de doorontwikkeling van Watersley naar sports & talentspark en de herontwikkeling van de DSM-torens aan de westzijde van het station in Sittard. Ook in 2023 werken we actief aan gemeentelijke projecten waaronder de afronding van De Haese. Bijzondere aandacht heeft de herontwikkeling van leegkomend gemeentelijk vastgoed. Hier werken we aan de invulling van maatschappelijke doelen conform de onlangs vastgestelde Nota Grondbeleid.

Programma ontwikkellocaties

We werken met prioriteit aan de herontwikkeling van leegkomend gemeentelijk vastgoed in het programma ontwikkellocaties. Daarmee leveren we een bijdrage aan onze doelen m.b.t. de fysieke leefomgeving. Locaties in dit programma zijn onder andere in Sittard de Kennedysingel, omgeving Agnetenklooster, Sint Rosa, ESCS, de voormalige Ambachtsschool en het Steegpark die worden doorontwikkeld. In Geleen wordt gewerkt aan de Martin Luther King plein -locatie in samenhang met het ontwikkelpad Geleen Centrum en in de kleine kernen worden onder andere de voormalige school- en sportlocaties doorontwikkeld.
We doen dit samen met belanghebbenden, omwonenden en ontwikkelende partners waarbij samengewerkt wordt naar een ontwikkeling met de meest maatschappelijke meerwaarde waarbij de uitkomsten bijdragen aan een duurzame, gezonde, veilige en inclusieve en prettige leefomgeving. De 28 projecten binnen het programma zijn gestart in 2021 en zullen 2023 worden gecontinueerd waarbij continu de focus gericht blijft op prioriteit, haalbaarheid en actuele beleidsthema's.

Niet strategisch vastgoed

In 2022 is de basis gelegd voor de toekomstige werkwijze niet-strategisch vastgoed en worden de strategische panden per kwartaal geëvalueerd of er mogelijke verschuivingen richting niet-strategisch zijn. Hierdoor ontstaat een totaalaanpak om te komen tot een meer aantrekkelijke vastgoedportefeuille bestemd voor verkoop of verhuur. Met andere woorden: hoe gaan we ervoor zorgen dat we nu en in de toekomst in staat zijn en blijven om de juiste strategie te kiezen voor niet strategisch vastgoed? Met het verbeterde inzicht zijn

we als gemeente in staat doelgericht een dynamische toekomstbestendige vastgoedportefeuille te beheren. In 2023 zal men verdere invulling geven aan de uitvoering hiervan.

Versterking groen, landschap en biodiversiteit

Natuurcompensatie uitbreiding VDL NedCar
Gekoppeld aan de vaststelling van het PIP (provinciaal inpassingsplan) VDL NedCar is onder meer de realisatie van de wettelijke natuurcompensatie in het gebied rond VDL NedCar; PIO (Platteland in ontwikkeling) Swentibold. De realisatie van de wettelijke natuurcompensatie is een verantwoordelijkheid van VDL Ned Car en de Provincie Limburg. Naast de wettelijke natuurcompensatie is bij de totstandkoming van het BAk (bestuursakkoord) met de Provincie Limburg overeengekomen dat in de Gemeente Sittard-Geleen 4 ha bovenwettelijke natuurcompensatie uitgevoerd wordt ter verbetering van de leefbaarheid van het gebied voor de inwoners van Born en Holtum. Tot slot heeft VDL NedCar met de stichting de Groene Sporenwolf een akkoord bereikt over aanvullende maatregelen ter verbetering van de leefbaarheid. Hiertoe wordt een stichting opgericht waarin de betrokken partijen en overheden participeren. Vanaf 2023 participeren we in deze stichting en werken we samen met de partners in het gebied om de natuurcompensatie te realiseren.

Corio Glana Sittard en omgeving
We werken al vele jaren aan het project Corio Glana, waarbij we nauw samenwerken met Waterschap Limburg, de Provincie Limburg en de vereniging Natuurmonumenten. In 2023 werken we verder aan de klimaatopgaven zoals beschreven in het ambitiedocument Zitterd Climateproof. In 2022 zijn de werkzaamheden in en rond het Stadspark voltooid. In 2023 wordt de voorbereiding van de twee laatste fases van dit project tot aan het centrum van Sittard afgerond. In de periode 2023 – 2024 start de herinrichting van de beekloop van de Agricolastraat en de Parklaan. In 2021 zijn we gestart met opstellen van de een natuur- landschapsvisie voor de voormalige zwem- en sportlocatie aan de Sportcentrumlaan. In 2022 worden de kaders vastgesteld waarbinnen de ontwikkeling van dit gebied plaats moet vinden. Het versterken van natuur- en landschapswaarden krijgt binnen een eventuele verdere ontwikkeling van het gebied, een prominente plek.

Corio Glana Geleen (Zuid) & de Keutelbeek
In 2022 is Waterschap Limburg in samenwerking met de Gemeente Sittard-Geleen gestart met de voorbereiding van de herinrichting van het beekdal langs de stadsrand van Geleen. Het beekdal ten oosten van Geleen-Oost en Geleen-Zuid/Kluis wordt begrensd door de Beekstraat in Geleen tot en met de Biesenhof en is nu nog de ontbrekende schakel van een verder volledig heringericht beekdal tussen Sittard en Spaubeek. Hier willen we het beekdal verbinden met de wijk Geleen-Zuid, om zo optimaal als uitloop en recreatiegebied voor de inwoners te fungeren. Ook hier worden recreatie, natuur en klimaatdoelen zo veel mogelijk gecombineerd. In 2023 werken we samen met de omgeving en projectpartners toe naar een concreet projectvoorstel.
De Keutelbeek is al ontkluisd in de gemeente Beek en verdwijnt vanaf Neerbeek onder de grond. In 2021 is in samenwerking met Waterschap Limburg gestart met een onderzoek naar mogelijke tracés om ook in Geleen de Keutelbeek weer te ontkluizen. De ontkluisde Keutelbeek kan op die manier een bijdrage leveren aan klimaatdoelen en aan het versterken van de woonkwaliteit en biodiversiteit in de openbare ruimte. Het onderzoek naar mogelijke tracés vormt één van de bouwstenen voor de totale aanpak van Geleen-Zuid en maakt deel uit van het Ontwikkelpad Geleen Zuid.

Landschapspark De Haese
Als onderdeel van de ontwikkeling van het Middengebied De Haese wordt aangrenzend aan de nieuw te ontwikkelen woonwijk “Landschapspark De Haese” (werktitel) gerealiseerd. In 2022 zijn we in samenspraak met de omgeving gestart met het actualiseren van het oorspronkelijke voorontwerp uit 2007 te actualiseren naar de huidige tijdsgeest, waarbij meer aansluiting gezocht wordt op het aangrenzende Geleenbeekdal en doelen uit de Toekomstvisie 2030, ten aanzien van landbouw en recreatief gebruik gerealiseerd kunnen worden. In 2023 wordt het ontwerpproces voortgezet om te komen tot een definitief ontwerp.

Kleine landschapsinitiatieven
Met het oog op onze algemene doelstellingen op het gebied van natuurontwikkeling en bevordering van de biodiversiteit, onderzoeken we in 2023 op welke wijze we kleine landschapsinitiatieven van bewoners en buitenlui kunnen ondersteunen en ontwikkelen. Dit geven we een plek in de verdere uitwerking van de Agenda Landschap.

Volkshuisvesting
Woonbeleid – gebiedsgericht en adaptief
Het huidige woonbeleid is aan vernieuwing toe. De landelijke woningmarkt is de afgelopen jaren flink veranderd. De druk op de markt (en de bijbehorende oorzaak) is niet volledig vergelijkbaar met andere delen van het land. Maar ook hier is er een flinke mismatch tussen vraag en aanbod, gecombineerd met een herstructureringsvraag en de onzekere uitdagingen van demografische ontwikkeling. In het nieuwe beleid moeten twee opgaven verder uitgewerkt worden: 1. locatie, vorm en hoeveelheid van nieuwbouw, 2. aanpak van de transformatie en herstructurering van de bestaande voorraad. De acties voor 2023 zijn als volgt:

- Opstellen Woonprogramma (als vervanger van de woonvisie 2016) met een gebiedsgerichte en adaptieve uitwerking, gekoppeld aan de nieuwe omgevingsvisie. Daarbij worden de bouwstenen uit de Transformatievisie Wonen Westelijke Mijnstreek en Zuid-Limburgse beleidsafspraken geïntegreerd. Het Woonprogramma wordt parallel aan de omgevingsvisie opgebouwd. In het nieuwe woonbeleid wordt onder andere de locatie, vorm en hoeveelheid van nieuwbouw en de aanpak van transformatie en herstructurering van de bestaande voorraad aangepakt.
- Uitvoering geven aan de nieuwe prestatieafspraken (uit 2022) met de woningbouwcorporaties.
- De woningbouwprestatieafspraken die het Rijk in 2022 met de provincies en gemeenten maakt lokaal uitwerken.

Gebiedsgerichte aanpak, en (pilot)projecten wonen
Naast de initiatieven binnen ontwikkelpad Geleen-Zuid zijn op basis van de Transformatievisie pilots gestart in Einighausen, Holtum en Guttecoven. De opgaven in de kernen verschillen in schaalgrootte uiteraard met die van Geleen-Zuid maar gaan feitelijk ook over het juiste woningaanbod, vergroening en de duurzame aanwezigheid van accommodaties en voorzieningen in relatie tot leefbaarheid. Het uitvoeringsniveau vanaf 2022 is medio 2021 bepaald. Voor die uitvoering wordt het voor 4 jaren beschikbare transformatiebudget ingezet om concrete ingrepen samen met ontwikkelpartners in gang te zetten (o.a. woningcorporaties, vastgoedeigenaren en –beheerders en provincie). De ervaringen opgedaan in de pilotgebieden worden maatgevend voor de gefaseerde aanpak in de rest van de gemeente.

Openbare ruimte
Smart City
Sittard-Geleen is proeftuin voor ‘smart stedenbouw’ in een combinatie van technologie en duurzaamheid. In 2021 is er een visie ontwikkeld op Smart City voor de gemeente. Deze visie is in 2022 uitgewerkt in de vorm van een programma Smart City. In de organisatie zijn en worden afspraken gemaakt om (ook met onze inwoners en bedrijven) het programma in de komende jaren uit te voeren.

Een van de projecten verbonden met het programma Smart City is de proeftuin in de Zeeheldenbuurt. Deze proeftuin loopt ook door in 2023. In de Zeeheldenbuurt wordt de openbare ruimte (verharding, groen en riolering) opnieuw ingericht. In dit project worden de principes van Smart City, klimaatadaptatie en arbeidsparticipatie (zie ook programma 5) in de praktijk gebracht. Wij oefenen en experimenteren daar met cyclisch beheer, informatie-gestuurd werken, monitoren van data en het veranderen en bestendigen van de nieuwe werkwijze door workshops, coaching en learning-on-the-job. Deze oefeningen en experimenten zijn bedoeld om toepassingen in de gehele gemeente voor te bereiden.

Regionale Adaptatiestrategie Westelijke Mijnstreek
De verandering van het klimaat heeft grote gevolgen voor onze leefomgeving. In 2021 is een studie afgerond waarin deze effecten voor Sittard-Geleen in beeld zijn gebracht en is tevens het nieuwe beleidsplan Stedelijk Water vastgesteld. In dit beleidsplan is een strategie uitgewerkt voor klimaatadaptatie. In 2023 werken we deze strategie verder uit. Bij het uitwerken van dit programma worden onze inwoners, ondernemers en instellingen betrokken, zoveel mogelijk in samenhang met het participatieproces rond de omgevingsvisie.

Klimaatverandering
In 2022 zijn op 20 mei en 5 juni hevige buien over de gemeente Sittard-Geleen getrokken. Naar aanleiding van deze buien zijn ca. 175 meldingen binnengekomen. Daarvan zijn op 60 locaties woningen/kelders onder water komen te staan. Via huisbezoeken zijn deze bewoners geïnformeerd over de doelmatige taakstelling van de gemeente (bescherming tegen buien die eens per vijf jaar voorkomen) en het mogelijk treffen van maatregelen om de wateroverlast te verminderen. Dit is echter niet overal mogelijk. De gemeente adviseert dan ook dat de bewoners zelf maatregelen kunnen treffen om hun eigen pand te beschermen. Via de subsidieregeling klimaatadaptatie worden een deel van de kosten hiervoor vergoed.

Via een website waar in een model de gemeente is belast met extreme buien met een herhalingstijd van eens per 25 en 100 jaar informeren we onze burgers waar water op straat en wateroverlast kan plaatsvinden.

Wie en/of wat hebben nodig om dit te bereiken?
Voor veel van deze opgaven kunnen we niet zonder de samenwerking met de regiogemeenten, de Provincie, het Rijk en met inwoners en stakeholders. Ook de inzet van direct betrokken partijen als woningcorporaties en vastgoedeigenaren, Waterschap en terreinbeheerders is onmisbaar. Overigens nemen wij als Sittard-Geleen hierin de regierol: we dagen andere partijen uit en spreken hen aan om actief mee te doen, ook bij de realisatie. Deze oproep wordt versterkt door het maatschappelijk contract als onderdeel van de Toekomstvisie 2030: ‘samen duurzaam’ met het accent op 'samen’. We werken samen op de verschillende schaalniveaus (Euregio, NOVI-gebied Zuid-Limburg, Westelijke Mijnstreek, ...) die nodig zijn om de ontwikkelingen in onze gemeente en de regio hand in hand te laten gaan, en de kansen te benutten om met elkaar meer te bereiken.

Verbonden partijen
Het Gegevenshuis

Voor verdere informatie over de verbonden partijen verwijzen we naar de hierover afzonderlijk opgenomen verplichte paragraaf Verbonden Partijen.

Wat mag het kosten?

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000			Meerjarenraming		
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimelijke ordening en stedelijke vernieuwing	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**-3**	**-3**	**-3**	**-3**
B1. Verkoop panden	AO	-3	-3	-3	-3
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**66**	**17**	**20**	**51**
L1. Indexering Het Gegevenshuis	AO	-16	-16	-16	-16
L2. Bijstelling BSGW	AO	-7	-7	-7	-7
L3. Kapitaallasten 2023-2026	AO	86	37	40	71
L4. Verkoop panden	AO	3	3	3	3
Mutatie reserves:					
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**-**	**-**	**-**	**-**
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**-**	**-**	**-**	**-**
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	128	128	128	128
Saldo		**191**	**142**	**145**	**176**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

B1./L4. Verkoop panden

Voor een toelichting wordt verwezen naar programma 0.

L1. Het Gegevenshuis

In de begroting 2023 van het Gegevenshuis is voor 2023 en verder alleen de indexering toegepast. Deze indexering wordt gedekt door de stelpost inflatie (zie programma 0). Financieel verloopt de mutatie dus budgettair neutraal.

L2. Bijstelling BsGW

De doorbelasting van de bijdrage van de gemeente aan BsGW is bijgesteld. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

L3. Kapitaallasten

Betreft mutatie van de kapitaallasten. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

Overzicht meerjarige ontwikkeling exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2021	Actuele begroting 2022	Begroting voor bijstelling 2023	Bijstelling begroting 2023	Begroting na bijstelling 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Baten	6.647	7.458	2.201	**-3**	**2.198**	**2.198**	**2.198**	**2.198**
Lasten	-11.010	-17.217	-8.339	**194**	**-8.145**	**-7.454**	**-7.328**	**-7.298**
Onttrekkingen	2.924	3.869	600	**0**	**600**	**0**	**0**	**0**
Toevoegingen	-4.685	-381	-1	**0**	**-1**	**-1**	**-1**	**-1**
8 VOLKSHUISV., RUIMT.ORDENING EN STED.VERNIEUWING	**-6.124**	**-6.271**	**-5.538**	**191**	**-5.348**	**-5.256**	**-5.131**	**-5.100**

Toelichting algemeen en trendanalyse

De gesaldeerd voor het programma beschikbare 5,3 miljoen worden met name gebruikt voor ontwikkeling en promotie. Hiernaast vormen de kosten en opbrengsten voor panden en die behoren tot de fysieke bedrijfsinfrastructuur terreinen ook onderdeel van dit programma.
Er is een stijging zichtbaar in het budget van 2023 ten opzichte van 2022 o.a. als gevolg van de uitvoering van het investeringsprogramma 2021-2024. De tendens naar de jaren na 2023 geeft een stabiel beeld, waarbij alleen de kapitaallasten (van de nieuwe investeringen) de afwijkende factor vormen.

Wie betaalt mee?

De Provincie betaalt mee aan de voorbereiding en uitvoering van een aantal regionale projecten. Het Waterschap heeft zich gecommitteerd met de opstart in 2021 van de projectvoorbereiding van een tracé Keutelbeek aansluitend aan de fase Neerbeek en dus door Sittard-Geleen. In Geleen-Zuid staat ZOwonen en de gemeente samen aan de lat om terreinbeheerders bij de adaptatiestrategie, woningcorporaties, ontwikkelaars en private partijen een bijdrage te laten leveren aan de transformatieopgaven. Voor pilots, proeftuinen en experimenten zoeken we in voorkomende gevallen medefinanciers, al dan niet op basis van subsidieregelingen. Bij de aanpak van het NOVI-gebied Zuid-Limburg werken we met rijk en regio aan een regionale investeringsagenda. We trekken hierin samen op om de inzet en financiën van de diverse partijen doelgericht in te zetten voor de versterking van Zuid-Limburg. We maken gebruik van de subsidiemogelijkheden die het netwerk ons biedt en vergroten hiermee het speelveld voor de projecten die nodig zijn om de regio vooruit te helpen.

Wat gebeurt er als we het niet doen c.q. wat zijn de (financiële) risico's?

Wordt niet gekozen voor een adequate aanpak en vernieuwing van de woningvoorraad dan missen we de aansluiting bij de doelstellingen vanuit het NOVI-gebied Zuid-Limburg en de Toekomstvisie 2030. Doelstellingen gericht op een duurzame en veilige woonomgeving als onderdeel van gezonde en sterke steden in Zuid-Limburg. Uiteindelijk dreigt het gevaar van leegstand en verloedering en dat gevaar draagt absoluut niet bij aan het streven naar een sterke en gezonde stad. De aanpak van de problematiek die dan ontstaat vergt zeer waarschijnlijk een nog grotere financiële inspanning. Dit geldt ook voor een goede balans tussen economie en leefomgeving waarin het slagen van de circulaire transitie alleen mogelijk is als de leefomgeving gelijk mee verbeterd.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is opnieuw uitgesteld tot 1 januari 2023. Overheden en organisaties hebben een half jaar langer gekregen om zich voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet. Het uitstel van de wet zal leiden tot hogere uitgaven. Onduidelijk is nog hoeveel. We hebben de extra invoeringskosten van de omgevingswet als gevolg van verschuiving van de implementatie en decentralisatie van bodemtaken nog niet meegenomen in de begroting 2023. Het Rijk heeft nog niet toegezegd hierin mee te betalen.

Beleidsindicatoren

We gebruiken de zogenaamde beleidsindicatoren om de effecten van beleid op de programma's, toe te lichten. We doen dat (verplicht) aan de hand van een vast aantal indicatoren. Door deze niet-financiële informatie op te nemen in de begroting kunnen raadsleden ook zonder specifieke financiële kennis makkelijker inschatten of de resultaten via de voorgestelde beleidskeuzes behaald kunnen worden. En ze bieden raadsleden meer inzicht om te kunnen sturen.

Naam indicator	Eenheid	Sittard-Geleen	Landelijk	Periode
Gemiddelde WOZ-waarde	Afgerond op € 1.000	204	315	2022
Nieuwgebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	4,8	8,9	2021
Demografische druk	%	72,90	70,30	2022
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	X €1	964	Geen data	2022
Gemeentelijk woonlasten meerpersoonshuishouden	X €1	1.021	Geen data	2022

Gerelateerde beleidsnota's

- Omgevingsvisie 2016
- Veiligheidsvisie 2019
- Centrumplan Geleen (actualisatie 2015)
- Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg 2016
- Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg
- Transformatievisie Westelijke Mijnstreek 2020
- Ambitiedocument 'Luuj make Gelaen Zuid'
- Groenstructuurvisie 2014
- Beleidsnota archeologie en monumenten 2012
- Nota Grondbeleid 2021
- Nota kostenverhaal 2016
- Plan van aanpak NOVI-gebied Zuid-Limburg 2020 en startagenda 2022
- Ambitiedocument Zitterd Climateproof

4.11 OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten waarvoor geen bestedingsdoel is bepaald. In tegenstelling tot specifieke dekkingsmiddelen kunnen we de algemene dekkingsmiddelen dus vrij besteden.

Algemene dekkingsmiddelen

bedragen x 1.000	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
ALGEMENE UITKERINGEN						
07 ALGEMENE UITKERING-OV UITK GEMEENTEF	**189.880**	**204.253**	**209.681**	**214.079**	**216.412**	**199.503**
Baten	*189.942*	*206.872*	*211.269*	*215.831*	*217.539*	*200.774*
Lasten	*-62*	*-2.619*	*-1.588*	*-1.752*	*-1.127*	*-1.271*
LOKALE HEFFINGEN waarvan de besteding niet gebonden is						
061 OZB WONINGEN	**18.413**	**18.240**	**18.980**	**19.586**	**19.586**	**19.586**
Baten	*18.767*	*18.604*	*19.357*	*19.963*	*19.963*	*19.963*
Lasten	*-354*	*-364*	*-377*	*-377*	*-377*	*-377*
062 OZB NIET-WONINGEN	**35.008**	**38.229**	**37.819**	**38.259**	**38.489**	**38.489**
Baten	*35.643*	*38.920*	*38.555*	*38.995*	*39.225*	*39.225*
Lasten	*-635*	*-691*	*-735*	*-735*	*-735*	*-735*
063 PARKEERBELASTING	**2.090**	**2.800**	**2.780**	**2.780**	**2.780**	**2.780**
Baten	*2.090*	*2.800*	*2.800*	*2.800*	*2.800*	*2.800*
Lasten	*0*	*0*	*-20*	*-20*	*-20*	*-20*
064 BELASTINGEN OVERIG	**410**	**120**	**264**	**836**	**836**	**836**
Baten	*799*	*404*	*731*	*1.131*	*1.131*	*1.131*
Lasten	*-389*	*-284*	*-467*	*-295*	*-295*	*-295*
DIVIDENDEN EN FINANCIERINGSFUNCTIE						
05 TREASURY	**636**	**1.085**	**758**	**1.068**	**1.045**	**1.027**
Baten	*983*	*1.375*	*1.057*	*1.055*	*1.053*	*1.052*
Lasten	*-346*	*-290*	*-299*	*13*	*-8*	*-24*
Totaal	**246.437**	**264.726**	**270.282**	**276.609**	**279.148**	**262.221**

De twee belangrijkste inkomstenbronnen zijn de lokale heffingen en het gemeentefonds. Hun begrote aandeel bedraagt in 2023 98 % van de algemene dekkingsmiddelen. Voor een toelichting over de financieringsfunctie (taakveld 05 treasury) en de dividenden (taakveld 05 treasury) verwijzen we naar de paragraaf Financiering en de paragraaf Verbonden partijen.

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

De gemeentelijke belastingen is de tweede grootste inkomstenbron van de gemeente. Het saldo van de lokale heffingen (waarvan de besteding niet gebonden is) is exclusief de leges en rechten zoals de riool- en afvalstoffenheffing. Het tarief van deze heffing mag niet hoger zijn dan de begrote kosten. De baten en lasten van de besteding gebonden heffingen verantwoorden we onder het betreffende programma. Bijvoorbeeld de riool- en afvalstoffenheffing valt onder het programma volksgezondheid en milieu.

De lokale heffingen zijn verdeeld over 4 taakvelden:

- 061 OZB woningen (particuliere)
- 062 OZB niet-woningen (ondernemers en organisaties)
- 063 Parkeerbelasting
- 064 Hondenbelasting, reclamebelasting, precariobelasting.

De toeristenbelasting valt onder programma 3 Economie.

Voor meer informatie over de gemeentelijke heffingen en het uitgevoerde gemeentelijke belastingbeleid verwijzen wij naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Gemeentefonds

Uitkeringen uit het gemeentefonds (taakveld 07)

	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Algemene uitkering	186.067	196.308	193.582	199.013	185.414
Aanname Jeugdzorg	*0*	*0*	*7.838*	*4.710*	*2.280*
Aanname BCF	0	550	550	550	550
Integratie- en Decentralisatieuitkeringen	20.805	14.411	13.861	13.266	12.530
Totaal	206.872	211.269	215.831	217.539	200.774

Alle gemeenten ontvangen geld van het Rijk om hun taken uit te voeren uit het Gemeentefonds. Het gemeentefonds met een omvang van ca. € 211 mln. is goed voor een dekking van ca. 52% van de totale gemeentelijke lasten en hiermee de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. Deze uitkering mogen we overal voor inzetten. De actuele begroting van het Gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2022.

Naar aanleiding van het tekort aan middelen voor jeugdtaken heeft het huidige kabinet al eerder extra middelen aan de algemene uitkering van het gemeentefonds toegevoegd. In de meicirculaire is € 8,9 miljoen extra voor het jaar 2023 toegevoegd. In overleg met de toezichthouders is vanaf 2024 een indicatie, gebaseerd op het coalitieakkoord, opgenomen. De rijkscompensatie voor de jeugdzorg wordt stapsgewijs verlaagd. De extra compensatie in 2023 bedraagt € 8,9 mln. en loopt af naar € 1,4 mln. in 2027. Het Rijk gaat maatregelen nemen om het tekort in de Jeugdzorg te verminderen.

Verder is in overleg met de toezichthouder een aanname gedaan van een voordelige afwikkeling van het BTW compensatiefonds (BCF). Voor het BTW compensatiefonds geldt een plafond. Als de gedeclareerde BCF van de gemeenten het plafond overschrijdt, dan wordt de algemene uitkering gekort. Blijven de gemeenten onder het plafond dan wordt het restant toegevoegd in de algemene uitkering. De aanname is gebaseerd op een voordelige afwikkeling uit voorgaande jaren.

De ontwikkelingen van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van samen de trap op en samen de trap af, hebben wijzigingen in de rijksuitgaven een directe invloed op de opvang van het gemeentefonds. Inmiddels is de koppeling met het accres losgelaten. Over de periode 2022-2025 is het accres vastgezet op de stand van de meicirculaire 2022 en wordt alleen in de toekomst gewijzigd door de loon- en prijsontwikkeling. De VNG heeft op 21 juni 2022 laten weten akkoord te gaan met deze wijziging.

De algemene middelen maken onderdeel uit van de taakvelden die onder bestuur en ondersteuning vallen. Voor de financiële analyse verwijzen we naar programma 0 Bestuur en ondersteuning. Bovenstaande tabel is gebaseerd op de meicirculaire 2022.

4.12 OVERZICHT OVERHEAD

In de gemeentelijke begroting wordt de overhead centraal begroot en verantwoord. Om een begrotingstekort te voorkomen is het toerekenen van overhead naar de grondexploitaties en investeringsprojecten wel toegestaan. Daarnaast wordt de overhead meegenomen in de berekening van de kostendekkende tarieven. De overhead is opgenomen op taakveld 0.4 Overhead. In de paragraaf lokale heffingen is een wettelijk verplichte passage opgenomen over de kostendekkendheid van de gemeentelijke heffingen en leges. Overhead wordt gedefinieerd als alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Onderstaand overzicht geeft een uitsplitsing van de overhead, waarbij:

1. **Algemene overhead**:
   Activiteiten die gericht zijn op de sturing van de organisatie als geheel, deze activiteiten voegen geen rechtstreekse waarde toe en worden daarom niet toegerekend naar projecten en gemeentelijke rechten en leges.

2. **Ondersteunende overhead**: activiteiten die niet te beïnvloeden zijn door de budgethouders maar wel voor hen een waarde vertegenwoordigen. Het betreft de activiteiten die vallen onder de bedrijfsvoeringstaken en het management in het primair proces. Deze overhead wordt via een toeslag doorberekend naar grondexploitatie, investeringsprojecten en gemeentelijke rechten en leges.

3. **Specifieke overhead**: activiteiten die niet tot de directe productkosten wordt gerekend maar wel toerekenbaar is naar een specifieke cluster en product(en), bijvoorbeeld contractmanagement Wmo. De directe overhead voegt geen waarde toe aan projecten, leges en rechten. Daarom zijn deze kosten niet meegenomen in de overheadtoeslag.

Onderdeel	Primitieve Begroting 2023
1. Algemene Overhead	**3.554**
2. Ondersteunend	**30.099**
3. Specifieke overhead	**3.406**
Totaal	**37.059**
Doorbelast naar projecten	**-1.066**
Totaal taakveld organisatie	**35.993**

Overheadtarief

Overhead per fte	2023
Totaal fte uit de primaire begroting	960,31
fte ondersteunende overhead	**311,07**
Fte excl. ondersteunede overhead	649,24
Ondersteunende overhead x € 1.000	30.099
Overheadtarief x € 1	
Overhead per fte	**46.360**

Bij de verantwoording van de kostendekkendheid van de rechten en heffingen in de paragraaf lokale heffingen wordt rekening gehouden met de overhead op basis van de begroting 2023.

4.13 BEDRAG HEFFING VENNOOTSCHAPSBELASTING

Vennootschapsbelasting wordt geheven over de winst die behaald wordt door een gemeente met activiteiten die aan de criteria voldoen van ondernemerschap. Bij de inventarisatie van onze activiteiten blijkt een aantal winstgevend te zijn. Echter daar is geen vennootschapsbelasting over verschuldigd, omdat de activiteiten onder een vrijstelling vallen of als normaal vermogensbeheer zijn te beschouwen.

4.14 ONVOORZIEN

Artikel 8 van de BBV stelt dat de gemeente verplicht is een post onvoorziene uitgaven op te nemen in de begroting. Deze post is bedoeld om tegenvallers en/of nieuwe beleidsinitiatieven incidenteel op te kunnen vangen. Wij hebben hiervoor in de begroting 2023 € 0,1 mln. opgenomen.

4.15 ADMINISTRATIEVE WIJZIGINGEN

Prog	Omschrijving	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
0	B1. Arbeidsongeschiktheidsverzekering personeel	290	295	300	305	310
0	B2. Diverse kleine verschillen	-	-	-	-	5
0	L1. Arbeidsongeschiktheidsverzekering personeel	-290	-295	-300	-305	-310
0	L2. Correctie kopieerslag onderhoud ambtelijke panc	-	-	-	-	138
0	L3. Diverse kleine verschillen	-	-	-	-	-5
0	L4. Doorbelasting capaciteit personeel	138	279	441	440	440
0	O1. Correctie kopieerslag onderhoud ambtelijke pan	-	-	-	-	-138
1	B1. Herverdeling van de budgetten OOV	125	115	115	115	115
1	L1. Herverdeling van de budgetten OOV	-125	-115	-115	-115	-115
1	L2. Doorbelasting capaciteit personeel	-138	-116	-122	-123	-123
2	B1. Aanpassing havengelden	-	3	3	3	3
2	L1. Doorbelasting capaciteit personeel	-	-386	-382	-379	-378
2	L2. Aanpassing havengelden	-	-3	-3	-3	-3
3	B1. Weekmarkt promotiegelden	13	13	13	13	13
3	L1. Doorbelasting capaciteit personeel		-122	-122	-122	-122
3	L2. Weekmarkt promotiegelden	-13	-13	-13	-13	-13
4	B1. ZonMW project Gezonde Kinderopvang					-59
4	L1. ZonMW project Gezonde Kinderopvang					59
4	L2. Doorbelasting capaciteit personeel		154	154	154	154
5	L1. Subsidie Healthy Life	-	-50	-50	-50	-50
5	L2. Doorbelasting capaciteit personeel	-	-678	-681	-683	-683
5	L3. Corr vrijval afschr bezoekerscentrum	-	-	-	-	-83
6	B1. Afloop voorziening MFC Sanderbout	-	-	-	-	-4
6	B2. Splitsing begroting Omnibuzz	320	348	360	372	381
6	B3. Correctie begroting BW	-7.098	1.060	1.064	1.072	1.072
6	L3. Kapitaallasten Odasingel 90	-	-	422	422	422
6	L4. Afloop voorziening MFC Sanderbout	-	-	-	-	4
6	L5. Subsidie Healthy Life	-	50	50	50	50
6	L6. Splitsing begroting Omnibuzz	-320	-348	-360	-372	-381
6	L7. Correctie begroting BW	7.098	-1.060	-1.064	-1.072	-1.072
6	L8. Belastingmaatregelen afvalstoffenheffing (kwijtschelding)		-75	-75	-75	-75
6	L9. Doorbelasting capaciteit personeel	-	501	345	345	345
6	O1. Preventie Sociaal Domein administratieve wijzig	-67	-67	-	-	-
6	T1. Preventie Sociaal Domein administratieve wijzigi	67	67	-	-	-
7	L1. Doorbelasting capaciteit personeel	-	240	240	240	240
8	L1. Doorbelasting capaciteit personeel	-	128	128	128	128
Totaal Administratieve wijzigingen		**-**	**-75**	**348**	**347**	**265**

Programma - 0 - Bestuur en Ondersteuning

B1./L1. Arbeidsongeschiktheidsverzekering personeel

Betreft administratieve actualisatie van de budgetten voor de AOV-verzekering voor personeel welke gedekt wordt door inhoudingen op de salarissen. Deze wijziging is budgettair neutraal.

B2./L3. Diverse kleine verschillen

Betreft diverse kleine administratieve verschillen welke budgettair neutraal verwerkt worden

L2./O1. Correctie kopieerslag onderhoud ambtelijke panden

Betreft administratieve actualisatie van de onderhoudsplanning 2026 van de ambtelijke panden in de begroting in verband met de kopieerslag 2025 naar 2026. Deze wijziging is budgettair neutraal.

L4. Doorbelasting capaciteit personeel

Betreft de mutatie in de doorbelasting van de directe personeelskosten over de diverse programma's. Deze mutaties zijn budgettair neutraal.

Programma - 1 – Veiligheid

B1./L1. Herverdeling van de budgetten OOV

Binnen de begroting van het team Openbare Orde en Veiligheid heeft een structurele herverdeling van de budgetten plaatsgevonden, die budgettair neutraal verloopt (baten en lasten).

L2. Doorbelasting capaciteit personeel

Betreft de mutatie in de doorbelasting van de directe personeelskosten over de diverse programma's. Deze mutaties zijn budgettair neutraal.

Programma - 2 - Verkeer, Vervoer en Waterstaat

L1. Doorbelasting capaciteit personeel

Betreft de mutatie in de doorbelasting van de directe personeelskosten over de diverse programma's. Deze mutaties zijn budgettair neutraal.

B1./L2. Aanpassing havengelden

Administratieve wijziging naar aanleiding van prognose inkomsten 2023 en uitgaven 2023.

Programma - 3 - Economie

L1. Doorbelasting capaciteit personeel

Betreft de mutatie in de doorbelasting van de directe personeelskosten over de diverse programma's. Deze mutaties zijn budgettair neutraal.

B1./L2. Weekmarkt promotiegelden

Budget verplaatst naar een ander nummer.

Programma - 4 - Onderwijs

B1./L1. ZonMW project Gezonde Kinderopvang

Betreft een resultaat neutrale correctie op kopie jaarschijf 2025 naar 2026 door aflopen ontvangen subsidie.

L2. Doorbelasting capaciteit personeel

Betreft de mutatie in de doorbelasting van de directe personeelskosten over de diverse programma's. Deze mutaties zijn budgettair neutraal.

Programma - 5 - Sport, Cultuur en Recreatie

L1. Subsidie Healthy Life

Betreft een meerjarige correctie vanaf 2023 op de vergoeding van het beweegstimuleringsprogramma Healthy Life.

L2. Doorbelasting capaciteit personeel

Betreft de mutatie in de doorbelasting van de directe personeelskosten over de diverse programma's. Deze mutaties zijn budgettair neutraal.

L3.Correctie vrijval afschrijving bezoekerscentrum

Voor het omgevingsmanagement van het project is een tijdelijk bezoekerscentrum ingericht. Deze investering wordt in 3 jaar afgeschreven. De laatste afschrijving vindt plaats in 2025.

Programma - 6 - Sociaal Domein (incl. volksgezondheid, onderwijs en veiligheid)

B1./L4. Afloop voorziening MFC Sanderbout

Betreft een resultaat neutrale correctie op kopie jaarschijf 2025 naar 2026 door het aflopen van de erfpachtconstructie met MFC Sanderbout.

B2./L6. Splitsing begroting Omnibuzz

De baten en lasten van de GR Omnibuzz mogen in verband met de IV3 verantwoording en de BTW niet meer onder 1 post worden verantwoord en worden derhalve in baten en lasten gesplitst. De begrotingswijziging heeft geen saldo-effect.

B3./L7. Correctie begroting BW

Naar aanleiding van het uitstel van de invoering van het woonplaatsbeginsel BW naar 2024 zijn de budgetten die wij van de gemeente Maastricht ontvangen voor de uitvoering van de taken BW gewijzigd. De wijziging heeft geen saldo-effect.

L3. Odasingel 90

Betreft mutatie van de kapitaalslasten Odasingel 90. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

L5. Subsidie Healthy Life

Betreft een meerjarige correctie vanaf 2023 op de vergoeding van het beweegstimuleringsprogramma Healthy Life.

L8. Belastingmaatregelen afvalstoffenheffing (kwijtschelding)

De kosten van kwijtschelding afvalstoffenheffing stijgen door de verhoging van de tarieven. Voor nadere informatie zie de paragraaf lokale lasten.

L9. Doorbelasting capaciteit personeel

Betreft de mutatie in de doorbelasting van de directe personeelskosten over de diverse programma's. Deze mutaties zijn budgettair neutraal.

O1./T1. Preventie Sociaal Domein administratieve wijziging

Betreft een correctie op een foutief begrootte reservestorting en onttrekking in 2022 en 2023.

Programma - 7 - Volksgezondheid en Milieu

L1. Doorbelasting capaciteit personeel

Betreft de mutatie in de doorbelasting van de directe personeelskosten over de diverse programma's. Deze mutaties zijn budgettair neutraal.

Programma - 8 - Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing

L1. Doorbelasting capaciteit personeel

Betreft de mutatie in de doorbelasting van de directe personeelskosten over de diverse programma's. Deze mutaties zijn budgettair neutraal.

4.16 FINANCIËLE BIJSTELLING 2022

Programma - 0 - Bestuur en Ondersteuning

Prognose exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Begroting voor bijstelling 2022	Goedgekeurde bijstellingen 2022	Begroting incl. goedgekeurd 2022	Bijstelling begroting 2022	Begroting na bijstelling 2022
Baten	256.110	9.567	265.678	**14.956**	280.633
Lasten	-56.386	-6.131	-62.517	**-4.205**	-66.722
Onttrekkingen	6.783	9.536	16.319	**-5.522**	10.797
Toevoegingen	-9.986	-9.595	-19.581	**7.226**	-12.355
0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	**196.522**	**3.377**	**199.898**	**12.455**	**212.353**

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000		
Programma 0	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2022
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**14.666**
B1. Gemeentefonds meicirculaire	AO	11.585
B2. Positionering Euregionaal Historisch Centrum	AO	-91
B3. Verkoop panden	AO	1.135
B4. Dividend RMW	AO	137
B5. BsGW	AO	1.900
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**-4.054**
L1. Gemeentefonds Meicirculaire	AO	-8.857
L2. Indexering Verbonden Partijen (stelpost inflatie)	AO	100
L3. Kapitaallasten	AO	221
L4. Digitale dienstverlening	AO	-20
L5. Sanering ombuigingsopgave	AO	-183
L6. Positionering Euregionaal Historisch Centrum	AO	91
L7. Verkoop panden	AO	-856
L8. Bijdrage GGU VNG	AO	-53
L9. BsGW	AO	-98
L10. Indicatie prijsstijgingen investeringen	AO	-22
L11. Wet Open Overheid	AO	172
L12. Wet Open Overheid	AO	-172
L13. Inzet POK-middelen	BK	400
L14. Bijstelling Raming HH	BK	303
L15. Vrijval middelen taakmutaties Energietoeslag SD	BK	4.920
Mutatie reserves:		
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**-5.522**
O1. Correctie Algemene Reserve	AO	-5.122
O2. Inzet POK-middelen	BK	-400
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**7.226**
T1. Verkoop panden	AO	-279
T2. Correctie Algemene Reserve	AO	7.505
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	138
Saldo		**12.453**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

B1./L1. Gemeentefonds meicirculaire

De meicirculaire 2022 is op 1 juni 2022 verschenen. Het positief resultaat van de meicirculaire 2022 wordt voornamelijk bepaald door:

Het herverdeeleffect van het nieuwe verdeelmodel

- Accresontwikkeling
- Impuls woningbouw
- Opschalingskorting 2023-2025
- BTW compensatiefonds

De circulaire bevat ook diverse compensaties (taakmutaties), die nodig zijn als dekking van noodzakelijke extra kosten. De omvangrijkste taakmutaties in de meicirculaire zijn:

- De compensatie 2023 voor de tekorten in de jeugdzorg ad € 2,5 mln.
- De toegezegde eenmalige compensatie voor de Energietoeslag. Het Rijk gaat uit van een energietoeslag van € 800 per huishouden. De vergoeding voor Sittard-Geleen bedraagt bijna € 5 mln. in 2022.
- Uitvoeringskosten 2022 voor het klimaatakkoord ad € 0,5 mln.

B2./L6. Positionering Euregionaal Historisch Centrum

Conform besluit uit het collegevoorstel Positionering Euregionaal Historisch Centrum (EHC) worden 2 archiefmedewerkers die wettelijke taken uitvoeren bij De Domijnen in gemeentelijke dienst genomen. Daarmee staan de 8 medewerkers die wettelijke archieftaken uitvoeren, conform nieuwe archiefwet, op de loonlijst van de gemeente. Het budget kostenplaats Team EHC wordt met deze begroting (en in 2022 vanaf 1 juli) structureel en resultaat neutraal ingeregeld door aframing van het budget van De Domijnen.

B3./L7./T1. Verkoop panden

Het verkoopresultaat van de op dit moment bekende verkooptransacties bedraagt in totaliteit € 1,2 mln. Het merendeel van deze panden is vorig jaar reeds gemeld in de 2e programmarapportage. Door vertraging van het verkooptraject worden deze verkopen dit jaar pas geeffectueerd. Dit verkoopresultaat wordt, conform vigerend beleid, ten gunste van de bestemmingsreserve ‘incidentele dekking taakstellingen’ gebracht. Het exploitatieresultaat komt ten laste of gunste van de taakstelling ‘verkoop niet strategisch vastgoed’. Van de panden die in de 2e rapportage 2021 reeds gemeld zijn, is dit meerjarig al verwerkt in de taakstelling. De verkoop van deze panden heeft betrekking op meerdere programma’s (3, 4, 5, 6, 8).

B4. Dividend RWM

Conform de kennisgeving vanuit RWM afval en reiniging wordt in 2022 incidenteel dividend uitgekeerd. Zodoende wordt het budget bijgesteld met € 0,14 mln. voor 2022.

B5./L9. BsGW

De BsGW heeft voor de OZB niet-woningen 2021 en 2022 een prognosewijziging afgegeven. Het betreft € 0,5 mln. voor 2021 en € 1,4 mln. voor 2022. Na correctie voor het Gemeentefonds leidt dit per saldo tot een extra opbrengst van € 1,8 mln. Na afgifte van de prognose WOZ-waarde in oktober voorafgaand aan een jaar stopt het waarderingsproces niet, dit loopt door tot eind januari van het betreffende jaar. Deze meeropbrengst wordt grotendeels veroorzaakt door de waardebijstellingen door ontwikkelingen bij diverse specifieke objecten met een groot financieel belang. Deze objecten hebben allemaal hun eigen specifieke taxatiemethode en waardeontwikkeling, waarbij gedurende het waarderingsproces BsGW hierbij ook afhankelijk is van de benodigde informatie uit externe bronnen.

L2. Indexering Verbonden Partijen (stelpost inflatie)
Voor de uniformiteit en de inzichtelijkheid zijn alle financiële consequenties van alle gemeenschappelijke regelingen die voortkomen uit de conceptbegrotingen 2023 verwerkt in de programmabegroting 2023 van de gemeente. Hierdoor worden alle financiële aanpassingen in één P&C product verwerkt. Voor de kosten van indexering is dekking gezocht bij de stelpost indexering op concernniveau.

L3. Kapitaallasten
Wij hebben de kapitaallasten geactualiseerd. Passend binnen de vastgestelde begrotingskaders hebben wij de voordelen uit deze actualisatie ingezet om onze taakstellingen op het gebied van kapitaallasten in te vullen. Daarnaast zijn de afschrijvingen bijgesteld op basis van actuele prognoses voor de voortgang van onze projecten.

L4. Digitale dienstverlening
Als gevolg van de wetgeving, die tot doel heeft de (digitale) dienstverlening aan inwoners en ondernemers te verbeteren/moderniseren, zien wij de kosten structureel stijgen. Deze autonome ontwikkeling leidt tot een structurele bijraming om te kunnen voldoen aan de wettelijke dienstverleningseisen (bijvoorbeeld t.a.v. toegankelijkheid, DigiDaudits en koppelingen tussen systemen) met als gevolg dat jaarlijks de frequentie van updates en het aantal aanvullende softwaremodules toeneemt, inclusief telefonietoepassing KCC a.g.v. de organisatiebrede overstap.

L5. Sanering ombuigingsopgave
De taakstellingen woningbouwprogramma's en onderuitputting oude kredieten 2002-2018 zijn niet realiseerbaar en worden zodoende structureel afgeboekt. Zie paragraaf 2.2. voor een verdere toelichting op de sanering van de ombuigingsopgave.

L8. Bijdrage GGU VNG
In 2018 zijn gemeenten gestart met de Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU) waarbij er grote maatschappelijke en organisatorische opgaven gezamenlijk worden aangepakt. Dit wordt gefinancierd middels een bijdrage (per inwoner) vanuit de gemeenten richting de VNG. De bijdrage was in 2021 € 2,55 per inwoner en is gestegen in 2022 naar € 3,14 en in 2023 naar € 3,33. De stijging is enerzijds het gevolg van jaarlijkse indexatie, meer structurele diensten en extra proposities op het gebied van WMO en Jeugdwet, Infectieziektebestrijding, Crisisbeheersing en het Klimaatakkoord.

L10. Indicatie prijsstijgingen investeringen
Betreft de extra kapitaalslasten welke gekoppeld zijn aan de verwachte extra kredieten van het lopende investeringsprogramma met betrekking tot prijsstijgingen.

L11./L12. Wet Open Overheid
Per 1 mei 2022 heeft de Wet open overheid (Woo) de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen. De wet is per 1 mei gedeeltelijk in werking getreden. De rest van de wet staat gepland om vanaf 1 januari 2023 in werking te treden. Per 1 mei 2022 passief openbaar maken en vanaf 1 januari 2023 actief openbaar maken. Met passieve publicatie wordt bedoeld dat documenten op verzoek beschikbaar worden gesteld. Dit komt in grote mate overeen met de vereisten uit de voormalige Wet openbaarheid van bestuur. Met actief openbaar maken wordt bedoeld dat documenten op voorhand al door de gemeente worden gepubliceerd via het Platform Open Overheidsinformatie (hierna: PLOOI). Hierop wordt onze informatiehuishouding de komende jaren ingericht. De geest van deze nieuwe wet is dan ook een meer transparante overheid met een goede communicatie richting de burger. Het goed implementeren van deze nieuwe wet in onze organisatie is geheel in lijn met de uitvoeringsafspraken uit het coalitieakkoord en onze Toekomstvisie. We werken steeds meer van buiten naar binnen en werken aan het vertrouwen van onze burgers. We willen hen graag zo goed mogelijk van

informatie kunnen voorzien. Voor de implementatie en borging van deze nieuwe wetgeving is budget ter beschikking gesteld via de meicirculaire waarmee we onze processen en dienstverlening gaan verbeteren.

O1./T2. Correctie Algemene Reserve

Betreft het saldo van de mutaties stortingen en onttrekkingen van de algemene reserve. Verrekening met de algemene reserve vindt alleen plaats in de lopende jaarschijf en wordt definitief bekeken bij de vaststelling van de jaarrekening. Hierdoor voorkomen we dat er bedragen gestort worden, waarvan later blijkt dat dit geld er niet is. Deze correcties zorgen voor een positieve resultaten in alle jaren variërend van € 2,4 mln. in 2022 en 2023, € 1,1 mln. in 2024 en € 1,7 mln. in 2025 en 2026.

Beleidskeuze (= BK)

L13./O2. Inzet POK-middelen

In de decembercirculaire 2021 zijn extra middelen voor versterken dienstverlening ontvangen. Een uitvoeringsvoorstel is in voorbereiding met structurele inzet van middelen. De reeds ontvangen gelden voor 2021 vallen vrij in 2023 ten gunste van algemene middelen.

L14. Bijstelling Raming HH

De toegekende middelen van de decembercirculaire worden ingezet ter dekking van de extra loonkosten van de tariefverhoging Wmo die volgt uit de recentelijk vastgestelde cao.

L15. Vrijval middelen taakmutaties Energietoeslag SD

De totale kosten (programma 6) voor de éénmalige energietoelage van €800 uitgekeerd aan huishoudens met een inkomen tot 120 % van het sociaal minimum, zijn gedekt door de middelen die het Rijk via het gemeentefonds beschikbaar heeft gesteld.

Programma - 1 – Veiligheid

Prognose exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Begroting voor bijstelling 2022	Goedgekeurde bijstellingen 2022	Begroting incl. goedgekeurd 2022	Bijstelling begroting 2022	Begroting na bijstelling 2022
Baten	1.251	48	1.300	**125**	1.425
Lasten	-14.378	-394	-14.772	**-140**	-14.912
Onttrekkingen	493	33	526	**0**	526
Toevoegingen	0	0	0	**-48**	-48
1 VEILIGHEID	**-12.633**	**-312**	**-12.945**	**-63**	**-13.008**

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000		
Programma 1 Veiligheid	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2022
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**-**
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**124**
L1. Meicirculaire GF 2022 capaciteit BOA's	AO	-45
L2. Kapitaallasten	AO	21
L3. Vrijval Jaarrekening 2021 VRZL	AO	148
Mutatie reserves:		
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**-**
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**-48**
T1. Risicocommunicatie Chemelot	AO	-48
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	-138
Saldo		**-62**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

L1. Meicirculaire 2022 Gemeentefonds m.b.t. capaciteit BOA's

In de meicirculaire 2022 van het Gemeentefonds zijn structureel middelen vrijgemaakt voor de BOA-kwaliteit/kwantiteit én coördinatie. Financieel verloopt deze mutatie budgettair neutraal omdat binnen programma 0 de inkomsten van de meicirculaire 2022 structureel worden verantwoord.

L2. Kapitaallasten

Bijstelling kapitaallasten vrijwillige brandweerkazernes Sittard-Geleen, Cameratoezicht en Externe veiligheid

L3./T1. Vrijval jaarrekening 2021 Veiligheidsregio Zuid-Limburg

De opgenomen verplichting in de jaarrekening 2021 van de gemeente ad € 0,15 mln. m.b.t. de afrekening indexering 2021 jaarrekening 2021 van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL) is door de VRZL opgevangen door middel van een onttrekking uit de algemene reserve VRZL. Dit bedrag valt vrij in 2022.

Voorstel is om van de vrijval 2022 een bedrag ad € 48.000 te storten in de verplichtingenreserve van team Openbare Orde en Veiligheid ter dekking van het noodzakelijk budget voor de financiering van het aandeel van de gemeente Sittard-Geleen in de materiële kosten van het uitvoeren van het risicocommunicatieplan 'Samen Communiceren', de meerjarige en actieve risicocommunicatie-campagne met de omgeving van Chemelot. Het aandeel van de gemeente Sittard-Geleen in de materiële kosten is (vooralsnog) berekend op circa € 12.000 in

2023 en 2024 en circa € 24.000 in 2025. Het budget voor 2022 is gerealiseerd door een herverdeling van de budgetten (L2).

Prognose investeringskredieten

Bedragen x € 1.000	
Programma 1 VEILIGHEID	Begroting 2022
Krediet Cameratoezicht	100
Totaal Programma 1 VEILIGHEID	100

Toelichting gevraagde investeringskredieten

Krediet cameratoezicht

In 2021 is een aanbesteding geweest voor een nieuw cameratoezichtsysteem. Ten behoeve van de eenmalige investering is in de 4e programmarapportage 2021 een krediet ad € 0,7 mln. gevraagd, dat via de inzet van bestaande exploitatiebudgetten wordt afgelost. Extra financiële inzet is dan ook niet van de gemeenteraad gevraagd. De gegunde partij heeft echter ingeschreven met een hoger bedrag, hetgeen leidt tot het vragen van een aanvullend krediet van € 0,1 mln. De administratieve verwerking van de kapitaallasten vindt centraal plaats en verloopt budgettair neutraal.

Programma - 2 - Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Prognose exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Begroting voor bijstelling 2022	Goedgekeurde bijstellingen 2022	Begroting incl. goedgekeurd 2022	Bijstelling begroting 2022	Begroting na bijstelling 2022
Baten	4.618	377	4.995	**535**	5.530
Lasten	-26.420	-1.280	-27.700	**-951**	-28.651
Onttrekkingen	70	848	917	**0**	917
Toevoegingen	0	0	0	**0**	0
2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	**-21.731**	**-56**	**-21.787**	**-416**	**-22.204**

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000		
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2022
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**535**
B1. Parkeerplaats Heinseweg	AO	285
B2. Planmatig onderhoud parkeergarages	AO	250
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**-951**
L1. Planmatig onderhoud parkeergarages	AO	-250
L2. Kapitaallasten 2022	AO	456
L3. Parkeerplaats Heinseweg	AO	-285
L4. bijstelling IBOR beheerplannen	AO	-872
Mutatie reserves:		
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**-**
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**-**
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	-
Saldo		**-416**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

B1./L3. Parkeerplaats Heinseweg

Op basis van het ontbreken van de bestuurlijke intentie, bij gebrek aan behoefte voor privaatrechtelijk en/of openbaar parkeren op de parkeerplaats Heinseweg, én om de parkeerplaats verder duurzaam te exploiteren dient tot waardevermindering te worden overgegaan. Op basis hiervan wordt voorgesteld de gehele boekwaarde af te lossen in 2022, ten laste van de onthuringsvergoeding zijdens Zuyd Hogeschool. De exploitatie van de parkeerplaats ad €71.000,- dient meerjarig te worden afgeraamd ten laste van de algemene middelen vanaf 2023.

B2./L1. Planmatig onderhoud parkeergarages 2022

Dit betreft planmatig onderhoud 2021 waarvan uitvoering gereed is in 2022. Er wordt voorgesteld akkoord te gaan met het inzetten van de middelen uit de onderhoudsvoorziening parkeren voor het uitvoeren van de geplande kosten voor onderhoud van deze overlooppost.

L2. Kapitaallasten

Betreft mutatie van de kapitaalslasten. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

L4. Bijstelling IBOR beheerplannen

Zie het financieel perspectief voor nadere toelichting.

Programma - 3 - Economie

Prognose exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Begroting voor bijstelling 2022	Goedgekeurde bijstellingen 2022	Begroting incl. goedgekeurd 2022	Bijstelling begroting 2022	Begroting na bijstelling 2022
Baten	4.285	13	4.298	**-1.803**	2.495
Lasten	-10.628	-1.892	-12.521	**1.874**	-10.647
Onttrekkingen	100	1.352	1.452	**0**	1.452
Toevoegingen	-47	0	-47	**0**	-47
3 ECONOMIE	**-6.290**	**-528**	**-6.818**	**71**	**-6.748**

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000		
Programma 3 Economie	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2022
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**-1.816**
B1. Bijstelling Grex	AO	-1.816
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**1.887**
L1. Bijstelling Grex	AO	1.816
L2. Kapitaallasten	AO	221
L3. Bijdrage OLS	BK	-150
Mutatie reserves:		
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**-**
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**-**
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	-
Saldo 3 Economie		**71**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

B1./L1. Bijstelling Grex

Bij de jaarrekening worden de bouwgronden in exploitatie (grondexploitaties) geactualiseerd. De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling binnen de grondexploitaties bepalen in belangrijke mate de ontwikkeling van de boekwaarde en het geprognosticeerd eindresultaat. Na besluitvorming van de jaarrekening worden deze ontwikkelingen binnen de grondexploitaties, conform BBV-richtlijnen, verwerkt in de jaarschijven.

L2. Kapitaallasten

Betreft mutatie van de kapitaalslasten. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

Beleidskeuze (= BK)

L3. Bijdrage OLS

Op basis van het collegevoorstel “Financiële Ondersteuning aan OLS Born 2023” wordt, in 2022, een voorlopige maximale waarderingssubsidie van € 0,15 mln. toegekend aan de Stichting die het OLS 2023 in Born organiseert. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan een succesvol verloop van dit bijzondere euregionale evenement. Het voorstel past niet binnen de bestaande begroting en daarom wordt deze subsidie ten laste gebracht van de Algemene middelen en verwerkt in de Begroting 2023, jaarschijf 2022.

Programma - 4 - Onderwijs

Prognose exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Begroting voor bijstelling 2022	Goedgekeurde bijstellingen 2022	Begroting incl. goedgekeurd 2022	Bijstelling begroting 2022	Begroting na bijstelling 2022
Baten	2.841	2.533	5.374	**133**	5.507
Lasten	-11.375	-2.765	-14.139	**176**	-13.964
Onttrekkingen	61	195	256	**-50**	206
Toevoegingen	0	0	0	**-132**	-132
4 ONDERWIJS	**-8.473**	**-37**	**-8.509**	**127**	**-8.382**

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Programma 4 Onderwijs	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2022
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**133**
B1. Verkoop panden	AO	**133**
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**175**
L1. Correctie Overloop planmatig onderhoud	AO	50
L2. Kapitaallasten	AO	127
L3. Verkoop panden	AO	**-2**
Mutatie reserves:		
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**-50**
O1. Correctie Overloop planmatig onderhoud	AO	-50
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**-132**
T1. Verkoop panden	AO	-132
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	-
Saldo 4 Onderwijs		**126**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

B1./L3./T1. Verkoop panden

Voor toelichting wordt verwezen naar programma 0.

L1./O1. Correctie planmatig onderhoud 2022

Dit betreft een correctie van het planmatig onderhoud 2022. Door diverse mutaties waren enkele posten abusievelijk te hoog opgenomen in de begroting en deze worden hierbij gecorrigeerd ten gunste van de bestemmingsreserve vastgoed en sport.

L2. Kapitaallasten

Betreft mutatie van de kapitaalslasten. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

Programma - 5 - Sport, Cultuur en Recreatie

Prognose exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Begroting voor bijstelling 2022	Goedgekeurde bijstellingen 2022	Begroting incl. goedgekeurd 2022	Bijstelling begroting 2022	Begroting na bijstelling 2022
Baten	8.357	917	9.273	**352**	9.625
Lasten	-36.450	-4.827	-41.278	**329**	-40.949
Onttrekkingen	2.055	2.075	4.130	**-615**	3.515
Toevoegingen	-904	0	-904	**-355**	-1.259
5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	**-26.942**	**-1.836**	**-28.779**	**-289**	**-29.068**

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000		
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2022
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**352**
B1. Correctie planmatig onderhoud 2022	AO	-28
B2. Verkoop panden	AO	380
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**329**
L1. Correctie planmatig onderhoud 2022	AO	643
L2. Kapitaallasten	AO	31
L3. Verkoop panden	AO	-25
L4. Bijstelling IBOR beheerplannen	AO	-320
Mutatie reserves:		
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**-615**
O1. Correctie planmatig onderhoud 2022	AO	-615
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**-355**
T1. Verkoop panden	AO	-355
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	-
Saldo 5 Sport, cultuur en recreatie		**-289**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

B1./L1./O1. Correctie planmatig onderhoud 2022

Dit betreft een correctie van het planmatig onderhoud 2022. Door diverse mutaties waren enkele posten abusievelijk te hoog opgenomen in de begroting en deze worden hierbij gecorrigeerd ten gunste van de bestemmingsreserve vastgoed en sport.

B2./L3./T1. Verkoop panden

Voor toelichting wordt verwezen naar programma 0.

L2. Kapitaallasten

Betreft mutatie van de kapitaalslasten. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

L4. Bijstelling IBOR beheerplannen

Zie het financieel perspectief voor nadere toelichting.

Programma - 6 - Sociaal Domein (incl. volksgezondheid, onderwijs en veiligheid)

Prognose exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Begroting voor bijstelling 2022	Goedgekeurde bijstellingen 2022	Begroting incl. goedgekeurd 2022	Bijstelling begroting 2022	Begroting na bijstelling 2022
Baten	60.970	-3.093	57.877	**-8.591**	49.286
Lasten	-176.448	-2.730	-179.179	**654**	-178.525
Onttrekkingen	1.116	472	1.588	**-67**	1.521
Toevoegingen	-747	680	-67	**-398**	-465
6 SOCIAAL DOMEIN	**-115.110**	**-4.671**	**-119.781**	**-8.402**	**-128.183**

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000		
Programma 6	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2022
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**-1.813**
B1. Verkoop panden	AO	480
B2. Middelencomplex Gebundelde uitkering (BUIG)	AO	-2.293
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**-6.124**
L1 .Verkoop panden	AO	-15
L2. Middelencomplex Gebundelde uitkering (BUIG)	AO	-364
L3. GR Kredietbank indexering uurtarieven	AO	-100
L4. GR Kredietbank dalende vraag dienstverlening	AO	-160
L5. Indexering rechten, leges, belastingen	AO	8
L6. Kapitaallasten	AO	-3
L7. GR Vidar Wsw	AO	446
L6. GR Kredietbank verduurzaming schuldhulpverlening	BK	-40
L7. GR Kredietbank verduurzaming schuldhulpverlening	BK	40
L8. Bijstelling raming HH	BK	-303
L9. Bijstelling begroting Omnibuzz	BK	-51
L10. Bijstelling raming WRV voorzieningen	BK	-422
L11. Bijstelling raming WRV voorzieningen	BK	-240
L12. Bijstelling Energietoeslag	BK	-4.920
Mutatie reserves:		
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**-**
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**-465**
T1. Verkoop panden	AO	-465
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	-
Saldo 6		**-8.402**

Toelichting gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Autonome Ontwikkeling (= AO)

B1./L1./T1. Verkoop panden

Voor toelichting zie programma 0.

B2./L2. Middelencomplex gebundelde uitkering

De daling van de gebundelde uitkering, bedoeld om de inkomensvoorziening vanuit de Participatiewet, Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Ioaw), Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (Ioaz) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004) te bekostigen, komt door de verlaging van het macrobudget door

het Rijk. Deze verlaging is vooral het gevolg van de gunstigere ontwikkeling van de werkloosheid. Ten gevolge hiervan heeft het Rijk het macrobudget structureel verlaagd.

Vidar wil iedereen, ook inwoners die een steuntje in de rug nodig hebben, maximaal laten participeren, bij voorkeur door regulier werk, al dan niet met ondersteuning van een loonkostensubsidie. De komende jaren gaan naar verwachting meer mensen uit de doelgroep aan het werk met ondersteuning van een loonkostensubsidie. Mede daardoor daalt het aantal inwoners dat aangewezen is op een inkomensvoorziening vanuit de Participatiewet of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Ioaw).

L3./L4. Kredietbank Limburg (KBL)
De bijdrage van de gemeente Sittard-Geleen aan de dienstverlening van de KBL stijgt door:

- Indexering van de uurtarieven.
- Daling van de vraag naar producten van de KBL, waardoor de verlieslatendheid van het product bewindvoering niet kan worden opgevangen.
- Inbedden van de verduurzaming schuldhulpverlening.
- De indexeringskosten worden gedekt uit de centrale stelpost indexering/inflatie GR'en (programma 0). De inbedding van de verduurzaming schuldhulpverlening wordt gedekt door het budget voor de bijzondere bijstandsverlening.

De inbedding van de verduurzaming schuldhulpverlening wordt gedekt door het budget voor de bijzondere bijstandsverlening. Doordat het aantal inwoners dat aangewezen is op een inkomensvoorziening vanuit de Participatiewet of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (Ioaw) daalt, neemt naar verwachting ook het gebruik van de bijzondere bijstandsverlening zodanig af dat hiermee lasten die gepaard gaan met de verduurzaming gecompenseerd kunnen worden.

L5. Indexering rechten, leges, belastingen
Betreft de bijstelling van diverse rechten, leges en belastingen door de indexering (3,12%) en actualisering van de verwachtte aantallen. De extra opbrengsten door indexering komen ten gunste van de stelpost inflatie.

L6. Kapitaallasten
Betreft mutatie van de kapitaalslasten. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

L7. GR Vidar Wsw
Door de uitstroom van de SW als gevolg van pensioen of vanwege andere redenen zoals arbeidsongeschiktheid het aantal SW'ers heeft tot gevolg dat de totale loonkosten voor de SW populatie dalen.

Beleidskeuze (= BK)
L8./L9. Kredietbank Limburg (KBL)
De bijdrage van de gemeente Sittard-Geleen aan de dienstverlening van de KBL stijgt door:

- Indexering van de uurtarieven.
- Daling van de vraag naar producten van de KBL, waardoor de verlieslatendheid van het product bewindvoering niet kan worden opgevangen.
- Inbedden van de verduurzaming schuldhulpverlening.

De indexeringskosten worden gedekt uit de centrale stelpost indexering/inflatie GR'en (programma 0). De inbedding van de verduurzaming schuldhulpverlening wordt gedekt door het budget voor de bijzondere bijstandsverlening.

De inbedding van de verduurzaming schuldhulpverlening wordt gedekt door het budget voor de bijzondere bijstandsverlening. Doordat het aantal inwoners dat aangewezen is op een inkomensvoorziening vanuit de Participatiewet of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze

werknemers (Ioaw) daalt, neemt naar verwachting ook het gebruik van de bijzondere bijstandsverlening zodanig af dat hiermee lasten die gepaard gaan met de verduurzaming gecompenseerd kunnen worden.

L10. Bijstelling raming Huishoudelijke Hulp

De nieuwe CAO voor de zorg heeft tot gevolg dat de kosten voor de zorg toenemen. De tarieven worden conform de contracten aangepast en dit leidt tot een extra kostenpost van 303K die gedekt kan worden uit de daarvoor in de decembercirculaire toegekende structurele middelen.

L11. Bijstelling Begroting Omnibuzz

Jaarlijks wordt naar aanleiding van de bijgestelde kaders voor de vervoersindex, het verwachtte gebruik en de bijgestelde raming van de opbrengsten uit de eigen bijdragen van de cliënten met een indicatie de begroting van Omnibuzz bijgesteld. Voor 2023 is een toename in de lasten geraamd vanwege een toenemend gebruik in onze gemeente waarmee we op het niveau van vóór Corona uitkomen.

L12./L13. Bijstelling raming WRV-voorzieningen

De WRV-voorzieningen bestaan uit de woonvoorziening, de rolstoel/scootmobiel en de vervoersvoorziening. De extramuralisering, de beperkingen van de huizenmarkt en de lijn om ouderen meer thuis te laten wonen leidt tot een verhoogd gebruik van de WRV-voorzieningen. We ramen voor deze voorzieningen, in lijn met de realisatie in de jaarrekening 2021 bij om de toenemende kosten te kunnen dekken.

L14. Bijstelling energietoeslag

De kosten voor energie stijgen fors voor alle huishoudens. Het kabinet compenseert met de verlaging van de energiebelastingen voor alle huishoudens al een groot deel van deze stijging. De verlaging van de energiebelasting zal niet kunnen voorkomen dat er als gevolg van de sterk gestegen energierekening toch huishoudens in de financiële problemen komen. Om huishoudens met een laag inkomen te ondersteunen bij de stijging van de energieprijzen heeft het kabinet besloten om extra gelden hier voor vrij te maken. Hierbij wordt eenmalig een energietoelage van €800 uitgekeerd aan huishoudens met een inkomen tot 120 % van het sociaal minimum. De totale kosten worden gedekt door de middelen die het Rijk hiervoor beschikbaar heeft gesteld (programma 0).

Programma - 7 - Volksgezondheid en Milieu

Prognose exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Begroting voor bijstelling 2022	Goedgekeurde bijstellingen 2022	Begroting incl. goedgekeurd 2022	Bijstelling begroting 2022	Begroting na bijstelling 2022
Baten	25.790	200	25.990	**0**	25.990
Lasten	-26.107	-393	-26.500	**0**	-26.500
Onttrekkingen	700	0	700	**0**	700
7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	384	-193	191	**0**	191

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Geen mutaties

Programma - 8 - Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing

Prognose exploitatie budgetten

bedragen x € 1.000	Begroting voor bijstelling 2022	Goedgekeurde bijstellingen 2022	Begroting incl. goedgekeurd 2022	Bijstelling begroting 2022	Begroting na bijstelling 2022
Baten	2.261	5.197	7.458	**0**	7.458
Lasten	-8.095	-8.877	-16.972	**170**	-16.802
Onttrekkingen	110	3.759	3.869	**0**	3.869
Toevoegingen	-1	-380	-381	**0**	-381
8 VOLKSHUISV., RUIMT.ORDENING EN ST	**-5.725**	**-301**	**-6.026**	**170**	**-5.856**

Overzicht gevraagde bijstelling exploitatie budgetten

Bedragen x € 1.000		
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimelijke ordening en stedelijke vernieuwing	AO/ BK/ AW/C	Begroting 2022
BATEN gevraagde bijstelling begroting		**-**
LASTEN gevraagde bijstelling begroting		**170**
L1. Kapitaalslasten		170
Mutatie reserves:		
Onttrekkingen gevraagde bijstelling begroting		**-**
Toevoegingen gevraagde bijstelling begroting		**-**
Saldo Administratieve wijzigingen en kleine afwijkingen	AW	-
Saldo		**170**

L1. Kapitaallasten

Betreft mutatie van de kapitaallasten. Zie programma 0 voor nadere toelichting.

5. PARAGRAFEN

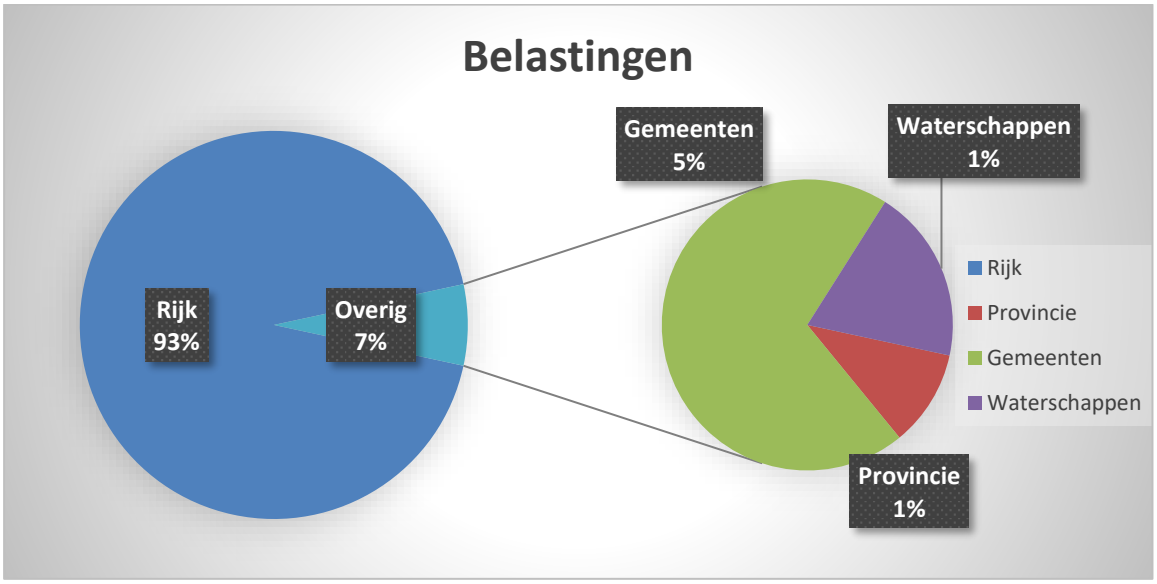
5.1 PARAGRAAF LOKALE HEFFINGEN

Deze paragraaf bevat informatie en voorstellen over gemeentelijke belastingen en heffingen en gaat in op de consequenties van de gemeentelijke woonlastendruk voor de inwoners van Sittard-Geleen.

Rijksbeleid gemeentelijke belastingen en heffingen

Gemeenten zijn autonoom in het bepalen van de hoogte en de besteding van de opbrengst van de gemeentelijke belastingen. De mogelijkheid voor gemeenten om belastingen te heffen is echter begrensd. Gemeenten mogen alleen belastingen heffen die de Gemeentewet uitdrukkelijk toestaat. Ook is het niet toegestaan om gemeentelijke belastingen te heffen met winstoogmerk of op basis van vermogen of inkomen.

Van elke euro die huishoudens en bedrijven in Nederland aan belastingen en sociale premies betalen gaat afgerond 5% naar de gemeenten. De decentrale overheden nemen samen 7% voor hun rekening, de rijksoverheid 93%[9].

De gemeentelijke belastingen bestaan uit algemene belastingen en retributies (heffingen en leges). De opbrengst uit algemene belastingen zijn niet gelabeld en worden toegevoegd aan de algemene middelen. Het is aan de gemeenteraad om te bepalen waarvoor deze wordt ingezet. Onder de algemene belastingen vallen bijvoorbeeld de Onroerende Zaakbelasting (OZB), de honden-, precario- en de toeristenbelasting.

De retributies vallen uiteen in bestemmingsheffingen en leges. Voor heffingen en leges geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die de gemeente maakt. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en afvalstoffenheffing. Leges voor bijvoorbeeld een paspoort of een vergunning zijn vergoedingen die aan de overheid worden gedaan in ruil voor een door de overheid geleverde individuele dienst.

Vervolgonderzoek naar ontwikkelingen rond WOZ-bezwaren

Het aantal no cure no pay-bezwaren tegen WOZ-beschikkingen neemt de afgelopen jaren enorm toe. Door de hoge kosten en de tijd die de afhandeling van deze bezwaren en beroepen kost komt een verantwoorde

[9] CBS gegevens belastingen 2021

uitvoering van de Wet WOZ onder druk te staan. Het huidige Besluit proceskosten bestuursrecht in volgorde van relevantie te zorgen voor:
1. het waarborgen van een adequate rechtsbescherming van burgers en bedrijven,
2. het garanderen van de uitvoerbaarheid van de Wet WOZ en
3. een proceskostenregeling als tegemoetkoming voor gemaakte kosten en niet als verdienmodel.

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WDOC) heeft in 2021 het rapport van 'Van beroep in bezwaar, werkwijze en verdienmodel 'no cure no pay' bedrijven WOZ en BPM[10]' opgeleverd. Het rapport bevat waardevolle elementen, maar geeft niet op alle vragen een antwoord.
Het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) heeft een vervolgrapportage gemaakt. Zij concluderen dat;

- de hoogte van de proceskostenvergoeding nog gebaseerd is op de werkzaamheden die in 1995 nodig waren om een bezwaar in te dienen en een hoorzitting bij te wonen. Het onderzoek laat zien dat dit niet meer aansluit bij de werkzaamheden die in nu nodig zijn voor de genoemde proceshandelingen. De benodigde inspanning is veel kleiner dan deze was in 1995.
- de vergoedingsstructuur perverse prikkels bevat, en daardoor gedrag beloont dat niet strookt met het algemeen belang.

Verruiming van het lokale belastinggebied

Momenteel wordt tussen rijk en gemeenten gesproken over een nieuwe of aangepaste financieringssystematiek. De wens is om per 2026 tot een nieuwe wijze van bekostigen te komen, waarbij verruiming van het lokale belastinggebied een te onderzoeken onderdeel is.

In het rapport 'Bepalen betekent betalen' uit 2015 is aanbevolen om te komen tot een significante uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied. Het gaat daarbij om autonome keuzes, niet om het bekostigen van rijksdoeleinden.

De VNG zet zich in voor uitbreiding van het belastinggebied voor lokale overheden. Uitbreiding kan echter in 2026 slechts aan de orde komen als aan een aantal randvoorwaarden is voldaan. Daarbij vormen met name 'de financiële verhoudingen op orde' en 'geen verhoging van de lastendruk' harde ijkpunten.

Gemeentelijk belastingbeleid 2023

Voor het gemeentelijk belastingkader gelden de volgende uitgangspunten:

- De tarieven worden uitsluitend geïndexeerd, tenzij sprake is van noodzakelijke investeringen op het gebied van afval en riool. Het indexpercentage wordt vastgesteld op 3,12%.
- Bij de begrotingsbehandeling van 2021 is besloten om de OZB-opbrengst voor 2023 en 2024 met 1% extra te verhogen om ruimte te creëren voor nieuw beleid en reparatie van bestaand beleid.
- De algemene heffingen (honden- en toeristenbelasting) worden benaderd als bestemmingsheffing
- (maximaal 100% kostendekkend), voor zover er dekkingsmiddelen zijn.
- Bij de begrotingsbehandeling van 2022 is besloten om de tarieven voor de hondenbelasting voor 2022 en 2023 met 50% te verlagen ten opzichte van 2021.
- Lastenverdeling naar rato van draagkracht op basis van redelijkheid en billijkheid.
- De afnemer/ vervuiler betaalt.
- De dienstverlening is kostendekkend, alle kosten worden gedekt door de opbrengsten.

Het eerder vastgesteld beleidskader dat de gemeentelijke woonlasten worden geheven op basis van het gemiddelde van de vier grote Limburgse gemeenten is op dit moment niet mogelijk. Door toepassing van de

[10] Belasting van personenauto's en motorrijwielen

begrotingskaders om de begroting reëel en structureel sluitend te maken was een extra belastingenverhoging in 2019 en 2021 nodig.

Indexering 2023

De indexering van de gemeentelijke belastingen en heffingen gebruiken wij vooral voor de indexering van de personele kosten en de verbonden partijen. In de meicirculaire 2022 zijn de verschillende indexeringspercentages voor het gemeentefonds opgenomen. Voor de gemeentelijke belastingen gebruiken wij hetzelfde gemiddelde percentage van 3,12%. De rechten voor afval en riool indexeren wij niet, bij deze heffingen begroten wij op basis van de verwachte kosten en opbrengsten.

Rekenkameronderzoek afval

In 2021 heeft de rekenkamer een onderzoek laten doen naar afval. Het onderzoek is in 2022 afgerond. Afgesproken is dat er voor 2023 een onafhankelijk toets komt om te bepalen welke kosten van reiniging mogen worden toegerekend in de tarieven van afval en riolering. De uitkomsten van dit onderzoek worden meegenomen bij de belastingmaatregelen 2023.

Monitor gemeentelijke woonlastendruk

Uitgangspunt voor Sittard-Geleen was dat de gemiddelde gemeentelijke woonlast voor een inwoner van Sittard-Geleen overeenkomt met de gemiddelde woonlastendruk van de grootste gemeenten uit Limburg. In het jaarlijkse overzicht van de gemeentelijke belastingen van de provincie Limburg wordt een vergelijking gemaakt van de woonlasten van de Limburgse gemeenten betreffende OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Aan de hand van deze benchmark is de gemiddelde gemeentelijke woonlast van een inwoner uit Sittard-Geleen voor 2022 vergeleken.

Tabel Woonlasten 2022 (eigenaar/gebruiker) 4 grootste gemeenten van Limburg

Gemeente	Gemiddelde waarde woningen	Rang	OZB Eigenaar	Rang	Rioolrecht eigenaar/ gebruiker	Rang	Afvalstoffen heffing	Rang	Gemeentelijke lasten eigenaar / gebruiker	Rang
Heerlen	170.375	1	310,91	2	184,27	2	333,14	3	828,32	2
Maastricht	263.509	4	308,31	1	202,40	3	358,83	4	869,54	3
Sittard-Geleen	**217.636**	**2**	**410,68**	**4**	**207,48**	**4**	**282,68**	**2**	**900,84**	**4**
Venlo	240.212	3	381,94	3	155,30	1	274,21	1	811,45	1
Streefwaarde:	**222.933**		**345,43**		**188,05**		**315,37**		**848,85**	
Gemiddeld Provincie	243.771		341,28		223,63		286,25		851,16	

Bron: belastingoverzicht 2022 van de provincie Limburg

* Het gemiddelde van de 4 grootste Limburgse gemeenten o.b.v. eigen berekening gemeente

** Rang 1 is de goedkoopste en rang 4 de duurste gemeente

Uit het belastingoverzicht 2022 blijkt dat onze gemeente net als in voorgaande jaren plaats 4 op de ranglijst heeft. De gemiddelde gemeentelijke woonlast voor een woningeigenaar in Sittard-Geleen is voor 2022 € 51,99 hoger (2021 € 48,91) dan het gemiddelde van de 4 grootste Limburgse gemeenten. De afgelopen jaren zijn de woonlasten voor onze inwoners sterk gestegen. Dit wordt onder meer veroorzaakt door de hoger wordende kosten van de afvalstoffen- en rioolheffing. Maar ook door de stijging van de OZB. Deze stijging is de afgelopen jaren nodig geweest om de begroting in 2019 sluitend te maken en in 2021 om ruimte te creëren voor nieuw beleid en reparatie van bestaand beleid.

Duidelijk is dat het op dit moment binnen de bestaande begroting niet haalbaar is om de streefwaarde naar het gemiddelde van de vier grootste gemeenten te krijgen.

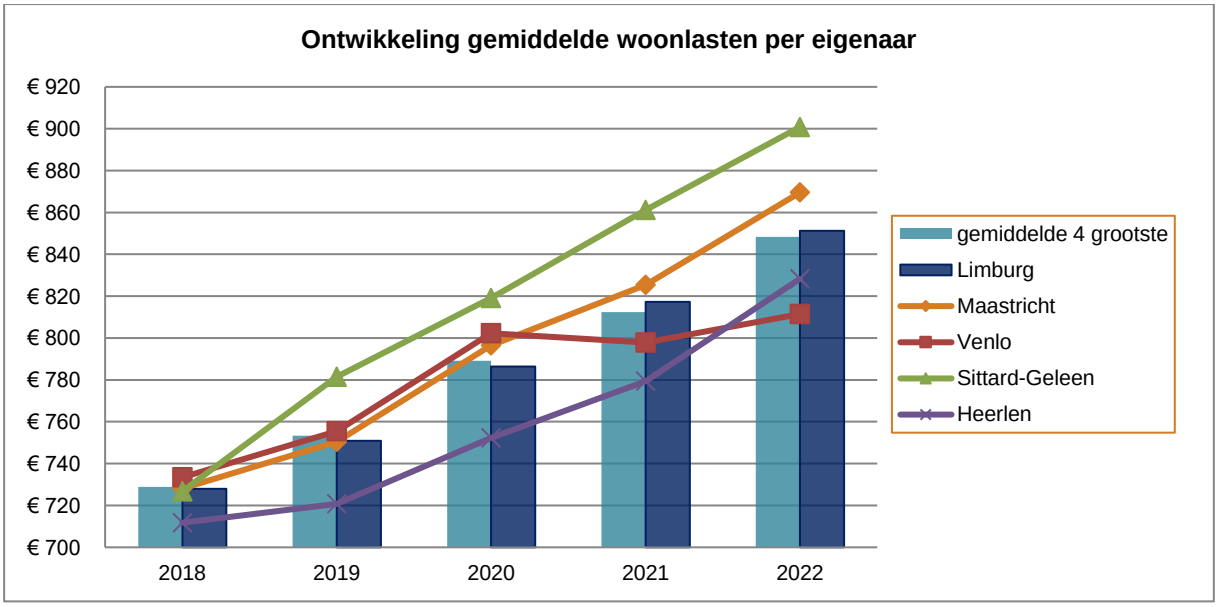
Tabel woonlastenmonitor 2022 gebruiker (huurder)

Gemeente	Rioolrecht gebruiker	Afvalstoffenheffing	Rang	Gemeentelijke lasten gebruiker	Rang
Heerlen	99,55	333,14	3	432,69	4
Maastricht	52,23	358,83	4	411,06	2
Sittard-Geleen	**0,00**	**282,68**	**2**	**282,68**	**1**
Venlo	155,30	274,21	1	429,51	3
Gemiddeld Provincie		**286,25**		**369,39**	

Een huurder van een woning betaalt in Sittard-Geleen alleen afvalstoffenheffing, hierdoor zijn we de goedkoopste gemeente van de 4 grote gemeenten in Limburg. Een gezin dat in een huurhuis woont, is bijna € 130 per jaar goedkoper uit in onze gemeente dan in het op de tweede plaats staande Maastricht.

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de woonlasten over de afgelopen jaren weergegeven.

Grafiek Ontwikkeling gemiddelde woonlasten

De afgelopen jaren zijn de woonlasten voor onze inwoners sterk gestegen. Dit wordt veroorzaakt door de hoger wordende kosten van de afvalstoffen- en rioolheffing en de hogere OZB aanslag.

Gemeentelijke belastingen en rechten 2023-2026

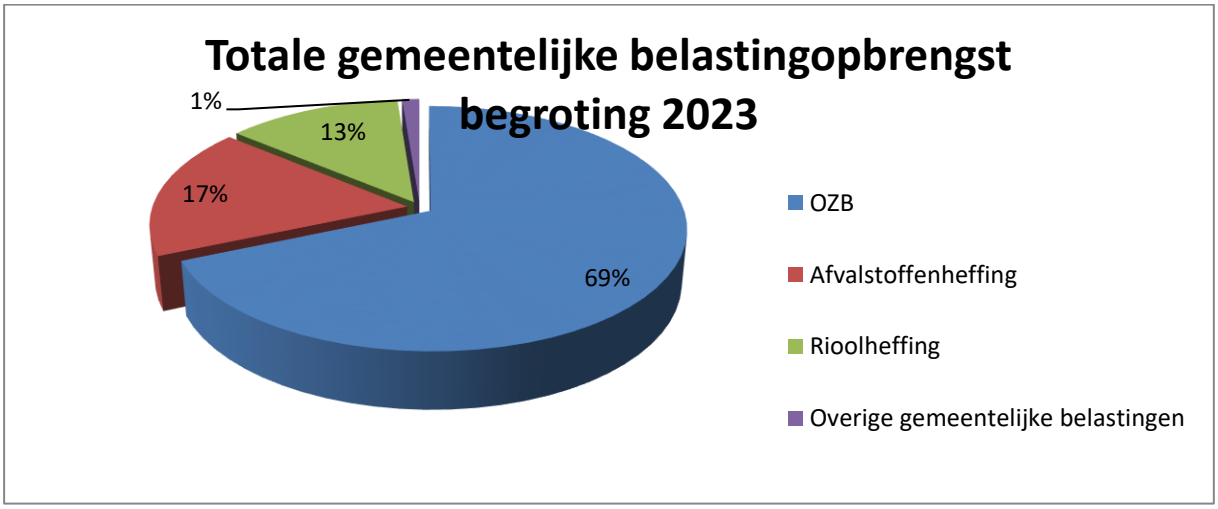
Onderstaand wordt een prognose van de opbrengst uit de algemene gemeentelijke belastingen en de afval- en rioolrechten weergegeven. De prognose voor de belastingopbrengsten voor 2023 is op basis van de begroting 2022 vermeerderd met de indexering van 3,12%. Daarnaast is op basis van besluitvorming bij de programmabegroting 2021 de OZB-opbrengst in 2023 en 2024 met 1% extra verhoogd om ruimte te creëren voor nieuw beleid en reparatie van bestaand beleid. Bij de programmabegroting 2022 is besloten om de verhoging voor de OZB woningen van 2,5% voor de jaren 2022 en 2023 terug te draaien. Vanaf 2024 zit deze verhoging weer in de begroting. De rechten voor afval en riool worden niet geïndexeerd, bij deze heffingen wordt begroot op basis van de verwachte uitgaven en opbrengsten. Bij de programmabegroting 2022 is ook besloten om de hondenbelasting voor de jaren 2022 en 2023 te verlagen, vanaf 2024 vervalt deze verlaging.

Belastingvoorstel 2023

			Belastingvoorstel 2023 Begrote opbrengsten 2023-2026 zijn incl. prijsindex 2023 van 3,12%, extra verhoging OZB PB 2021 1% excl. areaal				
	Jaarrekening 2021	**Actuele begroting 2022**	**Prijs-index 3,12%**	**begroting 2023**	**begroting 2024**	**begroting 2025**	**begroting 2026**
OZB- woning eigenaarsheffing	*21.131*	*18.604*	*580*	*19.357*	*19.963*	*19.963*	*19.963*
OZB - niet woning gebruikersheffing	*14.512*	*15.278*	*499*	*15.916*	*16.127*	*16.255*	*16.255*
OZB - niet woning eigenaarsheffing	*18.767*	*21.742*	*700*	*22.639*	*22.868*	*22.970*	*22.970*
Totaal OZB	**54.410**	**55.624**	**1.779**	**57.912**	**58.958**	**59.188**	**59.188**
Afvalstoffenheffing (vastrecht, diftar en overige bijdragen)	*13.471*	*13.565*		*14.811*	*14.811*	*14.811*	*14.811*
Rioolheffing	*8.928*	*10.223*		*10.725*	*10.725*	*10.725*	*10.725*
Totaal opbrengst afval en riool	**22.399**	**23.788**	-	**25.536**	**25.536**	**25.536**	**25.536**
Hondenbelasting	*800*	*404*	-	*404*	*804*	*804*	*804*
Precariobelasting	-	-	-	*67*	*67*	*67*	*67*
Reclamebelasting	*-1*	-	-	*260*	*260*	*260*	*260*
Toeristenbelasting	*329*	*293*	*9*	*326*	*326*	*326*	*326*
Totaal opbrengst overige belastingen	**1.128**	**697**	***9***	**1.057**	**1.457**	**1.457**	**1.457**
Totaal opbrengst gemeentelijke heffingen	**77.937**	**80.109**	**1.788**	**84.505**	**85.951**	**86.181**	**86.181**

* precario en reclame 2022 € 0 ivm Corona

Grafiek Totale gemeentelijke belastingopbrengst begroting 2023

Hieronder volgt een uiteenzetting van de opbrengst uit gemeentelijke belastingen en rechten:

Onroerende zaakbelasting (OZB)

De onroerende zaakbelasting (OZB) is de belangrijkste gemeentelijke heffing voor zowel woningen als niet-woningen. De OZB is een objectieve en zakelijke belasting waarvan de opbrengst wordt toegevoegd aan de algemene middelen. Het heffingstarief wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde.

Verhoging OZB-opbrengst

Bij de begrotingsbehandeling van 2021 is besloten om de OZB-opbrengst voor 2023 en 2024 met 1% extra te verhogen om ruimte te creëren voor nieuw beleid en reparatie van bestaand beleid. In deze begroting is rekening gehouden met een geïndexeerde opbrengstenstijging van 3,12%. Er is nog geen rekening gehouden met aanpassing van de WOZ-waarden.

Tabel overzicht OZB tarieven 2021-2022

	2020	2021	2022
OZB-eigenaar niet-woningen	0,5936%	0,6683%	0,7175%
OZB-gebruiker niet-woningen	0,4543%	0,5226%	0,5616%
OZB-eigenaar woningen	0,1966%	0,1982%	0,1887%

De tarieven 2023 worden in de raadsvergadering van december 2022 vastgesteld.

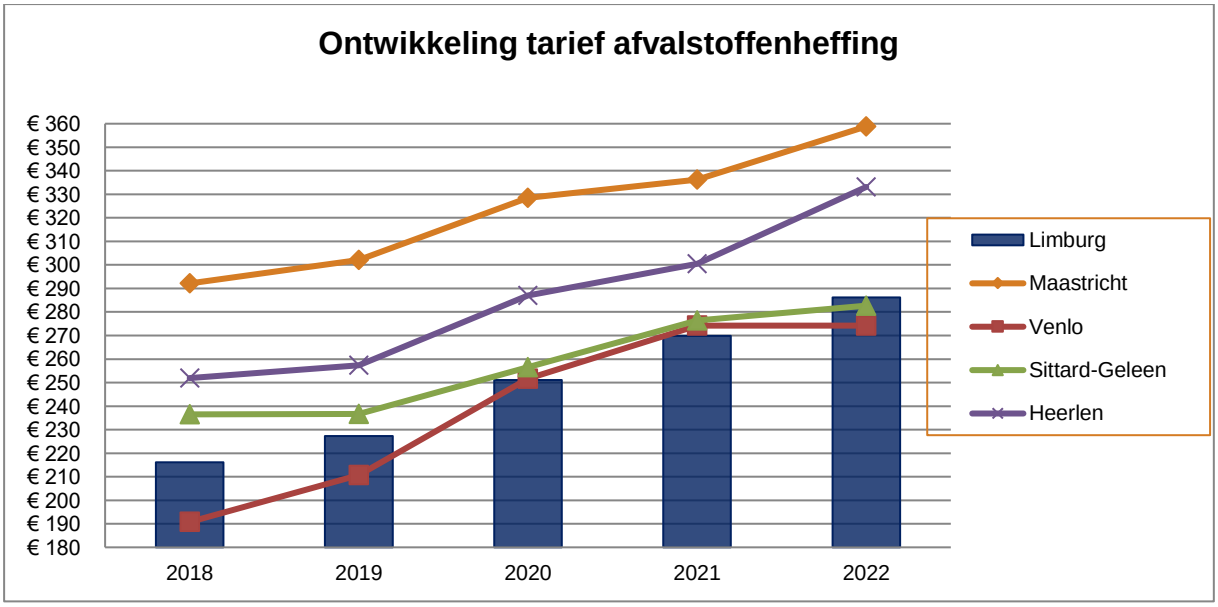
Afvalstoffenheffing

In artikel 10.211 van de Wet milieubeheer is vastgelegd dat de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders zorgdragen, dat tenminste eenmaal per week de huishoudelijke afvalstoffen worden ingezameld bij elk binnen haar grondgebied gelegen perceel waar zodanige huishoudelijke afvalstoffen geregeld kunnen ontstaan. De inzamelplicht geldt niet voor grove huishoudelijke afvalstoffen.

De gemeenteraad kan een heffing instellen ter bestrijding van de kosten die verbonden zijn aan het beheer van huishoudelijke afvalstoffen. Deze afvalstoffenheffing is een bestemmingsbelasting die wordt geheven op basis van artikel 15.33, eerste lid, van de Wet Milieubeheer. Een bestemmingsbelasting betekent dat de opbrengsten de kosten niet mogen overschrijden, er mag geen winst gemaakt worden op de afvalstoffenheffing. De inzameling en verwerking van huishoudelijk afval is uitbesteed aan de NV RWM.

De Grondstoffenvisie, vastgesteld in 2017, stuurt op een verdere reductie van het restafval naar 0 kg per inwoner in 2050, overeenkomstig de landelijke doelstelling. Met de grondstoffenvisie heeft de gemeenteraad ervoor gekozen de gewenste reductie na te streven door het verbeteren van de service voor de inwoners, volgens het principe 'Milieu door Service'. In februari 2021 is het Regionaal Beleidskader 2021-2025 van Afval naar Grondstof vastgesteld dat stuurt op een reductie van het huishoudelijk restafval naar 100 kg per inwoner per jaar in 2025 en op een verdere reductie naar 30 kg in 2030. De focus wordt daarin verbreed naar service op milieu én restafval. In juli 2022 is het Regionaal Uitvoeringsplan van Afval naar Grondstof 2022-2025 vastgesteld. Aan de hand van de 11 in het uitvoeringsplan opgenomen maatregelen moet de doelstelling van maximaal 100 kg restafval per persoon in 2030 bereikt worden.

Grafiek Ontwikkeling tarief afvalstoffenheffing 2018-2022

Het gemiddelde tarief van de afvalstoffenheffing liet tot 2019 een licht dalende trend in de gemeente zien, sinds 2019 stijgen de tarieven jaarlijks. Met name door inflatie, sterk stijgende operationele kosten, CAO ontwikkelingen bij het inzamelbedrijf en teruglopende inkomsten uit de verwerking van afvalstromen zorgen ervoor dat het tarief ook in 2022 is gestegen. Deze trend is ook zichtbaar in de tariefontwikkeling van de andere gemeenten.

Voor de afvalstoffenheffing geldt het principe van kostendekkende tarieven. Dat betekent dat het beleid erop is gericht dat de kosten van afvalverwerking volledig in rekening worden gebracht bij de gebruikers. In de begroting zijn de kosten gelijk aan de opbrengsten. Bij de jaarrekening wordt het daadwerkelijke overschot/tekort van een bepaald jaar gestort c.q. gedekt uit de bestemmingsreserve of voorziening afvalverwerking.

Geëffectueerd wetsvoorstel verhoging afvalstoffenbelasting

Het belastingplan 2019 van het kabinet omvatte onder meer een pakket aan fiscale vergroeningsmaatregelen. Het kabinet verhoogde het tarief in de landelijke afvalstoffenbelasting voor het storten en verbranden van afvalstoffen met ingang van 2019 van € 13,21 naar € 32,12 per 1.000 kilogram. In 2020 is het tarief € 32,63 en in 2021 € 33,15 en in 2022 € 33,58 per 1.000 kilogram. Deze extra landelijke belasting geldt op alle restafval dat de gemeente aanbiedt ongeacht hoe dat wordt aangeboden, dus ook de vervuiling die in andere afvalstromen zit. Als er bijvoorbeeld tussen het aangeboden houtafval restafval zit, wordt ook over dit restafval verbrandingsbelasting berekend. Met name de vervuilingsgraad van de diverse afvalstromen is vooraf lastig in te schatten. Dat maakt de exacte financiële consequenties moeilijk te bepalen.

Op dit moment is het nog onduidelijk of het kabinet voor belastingjaar 2023 verdere tariefstijging van de afvalstoffenbelasting overweegt. Daarom is in het tarief van de afvalstoffenheffing geen rekening gehouden met een eventuele verdere tariefstijging. Mocht voor eind 2022 een en ander duidelijk worden en leiden tot een aanpassing van de begroting en de tarieven dan wordt dit nog aan de raad voorgelegd.

Rioolheffing

Rioolheffing is een bestemmingsbelasting die wordt geheven op basis van artikel 228a, eerste lid van de Gemeentewet. In dit artikel is vastgelegd dat onder de naam rioolheffing een belasting kan worden geheven ter bestrijding van kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan het waterbeheer.

Essentie van de kostenverhaling bij de rioolheffing is dat de gemeente drie zorgplichten heeft en de kosten daarvan mag laten vergoeden door de inwoners. De zorgplichten zijn:

- een afvalwaterzorgplicht;
- een hemelwaterzorgplicht;
- een grondwaterzorgplicht.

De opbrengsten van de rioolheffing moeten aan deze zorgplichten worden uitgegeven. De wijze waarop de gemeente aan de zorgplichten voldoet is beschreven in het beleidsplan water- en klimaatadaptatie.

Samenwerking en beleidskader afvalwaterbeheer en watermanagement

Voor de periode 2022-2025 is een gezamenlijk beleids- en uitvoeringskader voor het waterbeheer in de regio opgesteld. Begin 2022 is deze door de gemeenteraad vastgesteld. Het kader bestaat uit vier plannen die samen het Beleidsplan Stedelijk Watermanagement (BSW)/Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) vormen. Besloten is om het traditionele plan anders in te richten zodat er een duidelijke scheiding gemaakt kan worden tussen kaders (voor de raad) en uitvoering (voor het college). Daarnaast is in lijn van het Bestuursakkoord Water samenwerking gezocht met de gemeenten in de Westelijke Mijnstreek, het Waterschap Limburg, Waterschapsbedrijf Limburg en Waterleidingmaatschappij Limburg. Van de vier plannen hebben twee plannen, het beleidsplan en beheerplan, een regionaal karakter. Hierin zijn gezamenlijke kaders en uitgangspunten gesteld. De lokale autonomie wordt gewaarborgd door de kostendekkingsplannen (wat betaalt mijn burger?) en projectplannen (wat gaan we waar doen?), per gemeente in te vullen.

Klimaatadaptatie

Wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen komen steeds frequenter voor. Zoals ook weer is gebleken in 2022. Vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie wordt gestuurd op het behalen van de doelen om vanaf 2021 klimaatbestendig te handelen en in 2050 klimaatbestendig te zijn in Nederland. Het adaptatieproces vraagt ook voor Sittard-Geleen om veel te veranderen, zoals bijvoorbeeld minder verharding en meer groen. Er is een goede aanpak nodig om deze doelen te bereiken en daarbij de beweging zo vorm te geven dat het een wenselijke en kansrijke beweging wordt. Het klimaatadaptatiedossier wordt vaak automatisch gekoppeld aan het waterbeheer vanwege de zwaarwegende wateroverlastcomponent. Dat waterbeheer in de gemeente krijgt daardoor een geheel nieuwe lading. Vanwege deze ontwikkelingen ligt het voor de hand ook waterbeheer en klimaatadaptatie specifieke aandacht te geven. Om onze inwoners en bedrijven meer te betrekken bij klimaatadaptatie worden de komende jaren verschillende risicodialogen, gesprekken met de inwoners en andere partners, gevoerd.

Rioolheffing en verduurzaming

Vanuit de rioolheffing heeft de gemeente niet alleen een zorgplicht voor het transport van het afvalwater, maar ook zorgplicht voor het hemel- en grondwater. De gemeente is verplicht zowel de zorg van het hemelwater als het grondwater als onderdeel op te nemen in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Vanuit deze zorgplichten zijn verschillende duurzaamheidsdoelen die nagestreefd kunnen worden, zoals

waterbesparing, vermindering van wateroverlast en voorkomen van verdroging. In het proces om te komen tot een nieuw beleidsplan water en klimaatadaptatie zijn de opgaven inzake duurzaamheid meegenomen.

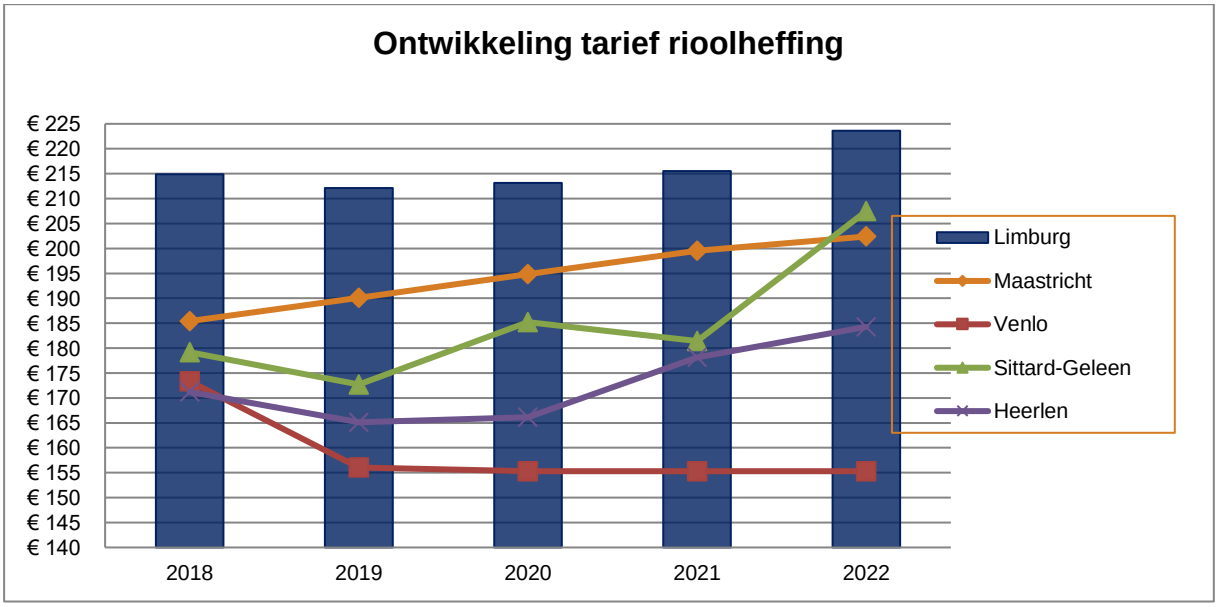
Bewustwording en stimulering particulier in waterbeheer en klimaatadaptatie

Met het bezit van gemiddeld 50% areaal aan verhard oppervlak in de leefomgeving, zijn de inwoners een grote speler in de dossiers water, hitte, droogte en biodiversiteit. Veel verharding leidt immers tot snelle afstroming van hemelwater met wateroverlast en droogte tot gevolg. Veel verharding leidt ook tot een snelle opwarming van de omgeving, omdat stenen goed warmte opnemen en deze ook lang vasthouden. Door al die betegelde tuinen en uiteindelijk minder groen en planten is er ook minder voedsel voor insecten en vogels etc. waardoor de biodiversiteit onder druk komt te staan. Om hier verandering in te brengen, is het nodig te zorgen voor bewustwording, en mensen te stimuleren beter te handelen. Dit is ook de gekozen koers in het huidige en toekomstige beleidsplan water en klimaatadaptatie De gemeenten Beek, Stein en Sittard-Geleen hebben in de Westelijke Mijnstreek een stimuleringsregeling voor het afkoppelen van hemelwaterafvoer. Voorwaarden voor succes daarbij zijn planmatig campagne voeren, onder meer via de website www.waterklaar.nl en een laagdrempelige procedure stimuleringsregeling (ontzorgen is het sleutelwoord) en maatwerk/persoonlijk advies.

Stimuleringsregeling afkoppelen hemelwaterafvoer particulier terrein

In het kader van onder meer het verminderen van de wateroverlast in het stedelijk gebied en tevens in de context van de klimaatveranderingen wil de gemeente het afkoppelen van regenwaterafvoer op de riolering stimuleren. Hiervoor is in de begroting 2018 € 355.000 opgenomen. Het Waterschap Limburg draagt 50% bij, het totaal beschikbare budget voor de subsidie is € 710.000. De looptijd van de regeling is minimaal tot en met 2021. In overleg met het Waterschap is de regeling verlengd tot 2024. De uitkering in de regeling blijft nog achter bij het beoogde resultaat. Alleen als de voorwaarden voldoende aandacht krijgen, bereiken we de doelen. Samen met de regiogemeenten wordt hier in 2022 invulling aan gegeven. De stand per juni 2022 is 120 aanvragen waarbij voor € 215.000 aan beschikkingen is afgegeven.

Grafiek Ontwikkeling tarief rioolheffing 2018-2022

Het riooltarief van de gemeente laat in 2021 een daling zien door een incidentele dekking uit de voorziening van € 530.000. Voor 2022 is deze incidentele dekking vervallen. Voor de rioolheffing geldt het principe van kostendekkende tarieven. Dat betekent dat het beleid erop is gericht dat de kosten van riolering volledig in rekening worden gebracht bij de eigenaren van woningen en bedrijven. In de begroting zijn de kosten gelijk aan

de opbrengsten. Bij de jaarrekening wordt het daadwerkelijke overschot/tekort van een bepaald jaar gestort c.q. gedekt uit de bestemmingsreserve of voorziening riolering.

Stimuleringsregeling klimaatadapatie
Als gemeente hebben we per 1-1-2022 een meer algemene subsidieregeling voor maatregelen ten behoeve van klimaatadaptatie. Het gaat dan om het treffen van de volgende maatregelen: de aanleg van een groen dak of groene gevel en de toepassing van een waterkerende constructie om het binnendringen van oppervlakkig afstromend water tijdens hevige neerslag te voorkomen. Ten behoeve van deze subsidieregeling is een budget beschikbaar van € 200.000,- per jaar t/m 2026.

Tabel Tarieven afval en riool 2020-2022

	2020	2021	2022
Tarief vastrecht afvalstoffenheffing	€ 174,00	€ 192,84	€ 194,76
Gemiddeld variabel recht (Diftar)	€ 96,44	€ 103,41	€ 110,17
Gemiddelde afvalstoffenheffing	**€ 270,44**	**€ 296,25**	**€ 304,93**
Tarief rioolheffing	**€ 185,20**	**€ 181,44**	**€ 207,48**

De tarieven 2023 worden in de raadsvergadering van december 2022 vastgesteld.

Overige algemene belastingen
Bij de behandeling van de belastingmaatregelen 2021 is de motie gefaseerde afbouw hondenbelasting aangenomen, de tarieven zijn voor 2022 en 2023 verlaagd. De tarieven voor de hondenbelasting 2023 zijn geïndexeerd, dit leidt niet tot een hogere opbrengst omdat het aantal honden in de gemeente is gedaald.

De gemeenteraad heeft in 2022 besloten geen reclamebelasting en precariobelasting over terrassen te heffen. Doel was om ondernemers in deze tijden van Corona tegemoet te komen. Voor 2023 vindt de heffing wel weer plaats. De tarieven voor de reclamebelasting worden op verzoek van beide centrummanagements voor 2023 geïndexeerd. Ook de tarieven voor de toeristenbelasting worden geïndexeerd.

Daarnaast zijn de aantallen aangepast op basis van de prognose van de BsGW.

Kwijtscheldings- en incontinentiebeleid
Kwijtschelding
Bij het kwijtscheldingsbeleid hanteert de gemeente de zogenaamde 100 procent norm, waarbij inwoners van deze gemeente die een inkomen hebben op bijstandsniveau, in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. De aanvragen worden getoetst aan de regels voor toekenning van kwijtschelding zoals die zijn bepaald door de rijksoverheid. Inwoners die een uitkering ontvangen via Sociale Zaken krijgen automatisch kwijtschelding als ze voldoen aan de in de invorderingswet vermelde criteria. Sinds 2019 is in Sittard-Geleen kwijtschelding mogelijk voor het vaste bedrag van de afvalstoffenheffing, de variabele afvalstoffenheffing tot een bepaald maximum en voor de eerste hond.
Vanaf 2022 wordt bij het verlenen van kwijtschelding ook rekening gehouden met de kosten van kinderopvang.
De uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid wordt verricht door de BsGW.
De kosten van kwijtschelding stijgen, doordat de afvaltarieven worden aangepast op basis van het uitvoeringsplan afval. Vaststelling van de tarieven is in de raadsvergadering van december.

Incontinentie
Incontinentie- en stomapatiënten kunnen onder bepaalde voorwaarden een korting ontvangen op de variabele afvalstoffenheffing. De voorwaarden zijn opgenomen in de verordening afvalstoffenheffing.

Tabel Vergelijkend overzicht kwijtschelding lokale belastingen 2021-2026:

Bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Kwijtschelding afvalstoffenheffing	838	815	890	890	890	890
Incontinentiekorting afval	44	50	50	50	50	50
Kwijtschelding hondenbelasting	35	25	17	17	17	17
Totaal kwijtschelding en incontinentiekorting	**917**	**890**	**957**	**957**	**957**	**957**

De kosten van kwijtschelding afvalstoffenheffing stijgen door de verhoging van de tarieven.

Kostendekkendheid

Bij de rechten en bestemmingsheffingen onder artikel 229 Gemeentewet dient er sprake te zijn van een aanwijsbare tegenprestatie door de overheid. Voor de vaststelling van de rechten is de gemeente gehouden aan het vereiste dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten niet mogen overschrijden. Er dient dus sprake te zijn van ten hoogste kostendekkende tarieven.

Om de kostendekkendheid van de verschillende tarieven te kunnen bepalen wordt de overhead extracomptabel toegerekend. De methode van toerekening van de overhead is vastgesteld door Raad in de financiële verordening. In de bedrijfsvoering paragraaf is opgenomen dat het overheadtarief € 46.360 per fte bedraagt.

Kostendekkendheid exclusief leges

Een uitgebreider toelichting van de berekening van de kostendekkendheid inclusief voorstellen tot aanpassingen van het tarief is opgenomen in het rapport belastingmaatregelen 2023.

Tabel Overzicht kostendekkendheid exclusief leges

Gemeentelijke belastingen en heffingen (x € 1.000)	Taakveld	Overhead	BTW	Totale Kosten	Overige inkomsten	Heffing	Totale opbrengsten	Kostendekking
Naheffingsaanslag parkeren	€ 162	€ 93	€ 0	€ 255	€ 0	€ 175	€ 175	69%
Afvalstoffenheffing	€ 12.883	€ 204	€ 1.724	€ 14.811	€ 150	€ 14.661	€ 14.811	100%
Rioolheffing	€ 9.593	€ 294	€ 838	€ 10.725	€ 0	€ 10.725	€ 10.725	100%
Marktgelden	€ 308	€ 81	€ 18	€ 407	€ 0	€ 333	€ 333	82%
Lijkbezorging	€ 448	€ 109	€ 30	€ 587	€ 0	€ 485	€ 485	83%
Scheepvaart	€ 134	€ 37	€ 0	€ 171	€ 0	€ 165	€ 165	96%
Aanlegrechten uitweg	€ 15	€ 0	€ 0	€ 15	€ 0	€ 15	€ 15	100%
Rioolaansluitingen	€ 88	€ 0	€ 18	€ 106	€ 0	€ 106	€ 106	100%

Binnen de verschillende verordeningen is er sprake van kruissubsidiering.

Kostendekkendheid leges

Onder de naam “leges” worden rechten geheven voor:

a. Het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten;
b. Het verrichten van handelingen ten behoeve van een aanvraag van een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument.

Tabel Overzicht kostendekkendheid leges op titel

Recapitulatie Titel 1, 2 en 3	Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kostendekking
Kostendekking Titel 1	€ 814.266	€ 279.196	€ 1.093.462	€ 925.490	85%
Kostendekking Titel 2	€ 1.667.278	€ 731.570	€ 2.398.848	€ 2.152.135	90%
Kostendekking Titel 3	€ 87.551	€ 25.624	€ 113.175	€ 58.509	52%
Kostendekking totale tarieventabel	**€ 2.569.095**	**€ 1.036.390**	**€ 3.605.485**	**€ 3.136.134**	**87%**

In deze berekening van de kostendekkendheid is nog geen rekening gehouden met de mogelijke invoering van de omgevingswet. Of de omgevingswet definitief doorgaat hangt af van het besluit in de Eerste Kamer in oktober 2022. Bij de vaststelling van de legesverordening in de raad van december zal indien nodig een geactualiseerde berekening van de kostendekkendheid worden toegevoegd.

Voor de legesverordening wordt niet alleen de kostendekkendheid per onderdeel berekend, maar ook de kostendekkendheid van de gehele legesverordening. In sommige gevallen zijn de opbrengsten uit een bepaalde dienst hoger dan de kosten (overdekking), deze worden dan gebruikt voor het tekort op een andere dienst: *subsidiëring van onrendabele activiteiten met winst uit rendabele activiteiten*. Dit wordt kruissubsidiëring genoemd.

Onderstaand de kostendekkendheid per titel per hoofdstuk.

Van enkele hoofdstukken in titel 1 van de legestabel is de kostendekkendheid 0%, deze:

- zijn vervallen in de modelverordening van de VNG, hoofdstuk 5, 6, 14 en 15;
- worden niet gebruikt, hoofdstuk 11 en 12;
- zijn voor de aantallen zo laag dat niet apart kosten en opbrengsten geraamd worden.

Tabel Overzicht kostendekkendheid leges Titel 1

Titel 1 Algemene dienstverlening			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk	1	Burgerlijke stand	€ 77.982	€ 42.408	€ 120.390	€ 96.514	80%
hoofdstuk	2	Reisdocumenten	€ 173.320	€ 38.746	€ 212.066	€ 193.421	91%
hoofdstuk	3	Rijbewijzen	€ 240.238	€ 87.161	€ 327.399	€ 312.633	95%
hoofdstuk	4	Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	€ 40.816	€ 16.388	€ 57.204	€ 48.308	84%
hoofdstuk	5	(Vervallen)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0 %
hoofdstuk	6	(Vervallen)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0 %
hoofdstuk	7	Bestuursstukken	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0 %
hoofdstuk	8	Vastgoedinformatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0 %
hoofdstuk	9	Overige publiekszaken	€ 70.585	€ 12.570	€ 83.155	€ 73.183	88%
hoofdstuk	10	Gemeentearchief Sittard-Geleen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0 %
hoofdstuk	11	Huisvestingswet 2014	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0 %
hoofdstuk	12	Leegstandswet	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0 %
hoofdstuk	13	Gemeentegarantie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0 %
hoofdstuk	14	(Vervallen)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0 %
hoofdstuk	15	(Vervallen)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0 %
hoofdstuk	16	Kansspelen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0 %
hoofdstuk	17	Kabels en leidingen	€ 63.869	€ 36.967	€ 100.836	€ 100.040	99%
hoofdstuk	18	Verkeer en vervoer	€ 134.659	€ 42.758	€ 177.417	€ 96.374	54%
hoofdstuk	19	Diversen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0%
hoofdstuk	20	Kinderopvang	€ 12.797	€ 2.198	€ 14.995	€ 5.017	33%
Kostendekking Titel 1			**€ 814.266**	**€ 279.196**	**€ 1.093.462**	**€ 925.490**	**85%**

Het totale saldo van kostendekkendheid is 85%, geen enkel onderdeel van de legestabel komt boven de 100%.

Tabel Overzicht kostendekkendheid leges Titel 2

Titel 2 Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk	3	Omgevingsvergunning	€ 1.667.278	€ 731.570	€ 2.398.848	€ 2.152.135	90%
Kostendekking Titel 2			**€ 1.667.278**	**€ 731.570**	**€ 2.398.848**	**€ 2.152.135**	**90%**

Onder deze titel wordt uitvoering gegeven aan de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Er wordt een aflopend tarief gehanteerd voor wat betreft de bouwleges. Daarnaast worden voor vergunningen vaste tarieven berekend en vastgesteld door de gemeente. De aanpassing als gevolg van de omgevingswet worden indien aan de orde nog verwerkt.

Naast de huidige legesverordening wordt een nieuwe verordening opgesteld in verband met de waarschijnlijke invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023. Of de omgevingswet definitief doorgaat hangt af van het besluit in de Eerste Kamer oktober 2022. De tarieven van de huidige verordening worden voor de begroting 2023 gehandhaafd op het tarief van 2022.

Van enkele hoofdstukken in titel 3 van de legestabel is de kostendekkendheid 0%:

- waarbij voor hoofdstuk 3 en 6 de aantallen zo laag zijn dat er niet apart kosten en opbrengsten geraamd worden; en
- hoofdstuk 4 en 5 niet gebruikt worden, waarbij voor de marktstandplaatsen een aparte verordening is;

Tabel Overzicht kostendekkendheid leges Titel 3

Titel 3 Europese dienstenrichtlijn			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk	1	Horeca	€ 37.996	€ 11.091	€ 49.087	€ 38.659	79%
hoofdstuk	2	Organiseren evenementen of markten	€ 31.944	€ 10.294	€ 42.238	€ 10.796	26%
hoofdstuk	7	Overige vergunningverlening	€ 2.617	€ 1.826	€ 4.443	€ 3.370	76%
hoofdstuk	8	Openbare orde	€ 14.994	€ 2.413	€ 17.407	€ 5.684	33%
Kostendekking Titel 3			**€ 87.551**	**€ 25.624**	**€ 113.175**	**€ 58.509**	**52%**

Titel 3 is een klein onderdeel van de legesverordening wat voor een groot deel bestaat uit horeca- en evenementenvergunningen. Vanwege de maatschappelijke betekenis ervan is dit bij de gemeente Sittard-Geleen en veel andere gemeenten niet kostendekkend. Alle tarieven van titel 3 zijn geïndexeerd met 3,12%.

5.2 PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING

Inleiding

De gemeente Sittard-Geleen wil voorkomen dat (financiële) tegenvallers schadelijke gevolgen hebben voor de uitvoering van het bestaande beleid. Het weerstandsvermogen is een maatstaf om te beoordelen of de gemeente in staat is om nadelige gevolgen van risico's op te vangen. Dit zonder dat daarbij de continuïteit van de uitvoering van taken in gevaar komt of de gemeente het beleid moeten wijzigen.

Het beleid omtrent risicomanagement

In de actuele Kadernota weerstandsvermogen en risicobeheersing is het beleid rond weerstandsvermogen geformuleerd. De nota geeft de methodiek en berekeningswijze van de afzonderlijke delen van het weerstands-vermogen aan, evenals de norm voor het gewenste niveau van het weerstandsvermogen.

Risico's nemen is onvermijdelijk, erover communiceren ook. Het college informeert via de P&C-cyclus de raad transparant over risico's. In deze paragraaf komen de risico's met de daar bijbehorende beheersmaatregelen en de beoordeling van het weerstandsvermogen aan bod. Dit samen geeft een totaalbeeld van de (financiële) risicopositie van de gemeente. De paragraaf weerstandsvermogen is een verplicht onderdeel van de jaarrekening en de begroting en wordt jaarlijks geactualiseerd.

Als het risico zich voortdoet, dan gaat de dekking niet automatisch via de weerstandscapaciteit. Eerst worden alle opties geïnventariseerd en beoordeeld. Een structureel risico dat zich voordoet kan alleen incidenteel opgevangen worden uit de weerstandscapaciteit. In de daarop eerstvolgende P&C moment wordt gekeken naar een structurele oplossing. Dit is nodig om te voorkomen dat de weerstandscapaciteit onvoldoende is om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

De door de raad vastgestelde kaders over het weerstandvermogen en risicobeheersing zijn terug te vinden op overheid.nl:

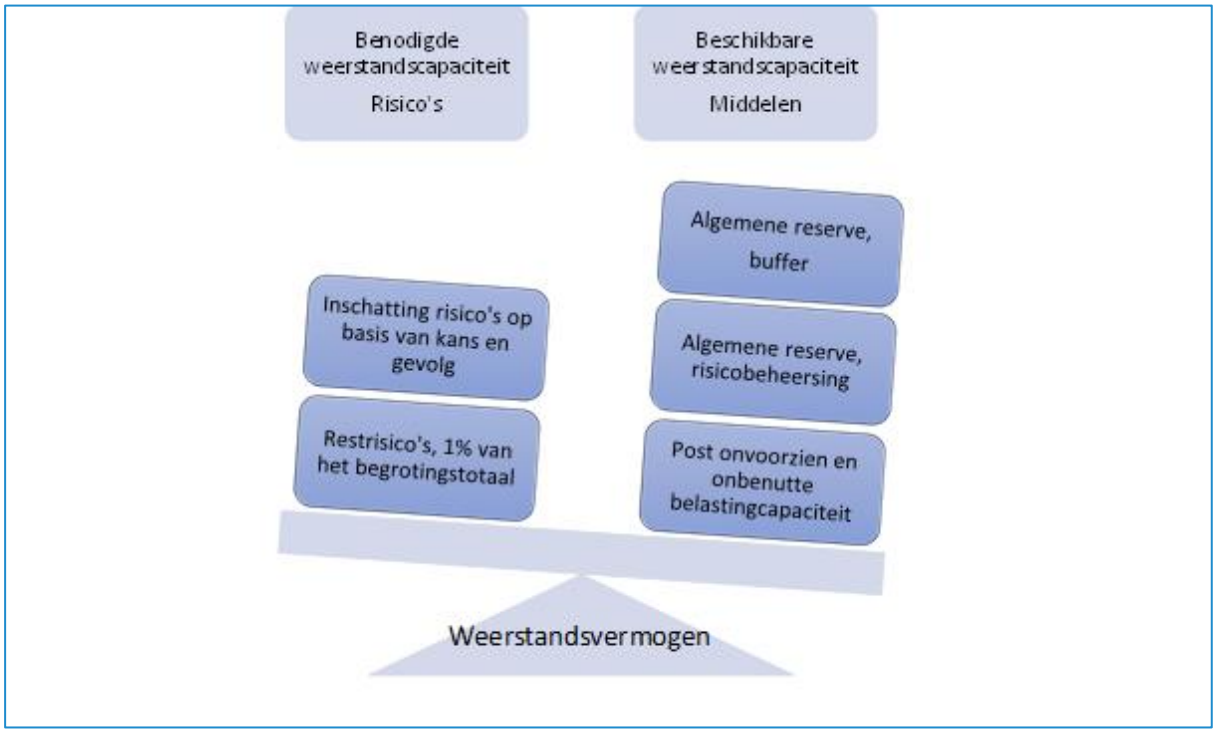
- Kadernota weerstandsvermogen en risicobeheersing.
- Financiële verordening.
- Kadernota reserves en voorzieningen.

Weerstandsvermogen Begroting 2023 (t.o.v. jaarrekening 2021)

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen niet begrote financiële gevolgen van risico's en eigen middelen. Het weerstandsvermogen is een indicator voor de robuustheid van onze begroting. Een adequaat weerstandsvermogen voorkomt dat de gemeente bij elke (substantiële) financiële tegenvaller gedwongen wordt het beleid bij te stellen.

Jaarlijks rapporteren wij in de begroting en jaarrekening het weerstandsvermogen en de risico's aan de gemeenteraad. Risicomanagement is vooruitkijken. Daarom doen wij in deze paragraaf geen vergelijking maken tussen de begroting 2023 en de begroting 2022, maar tussen de vorige analyse (jaarrekening 2021) en de huidige analyse.

*Figuur Bepaling weerstandsvermogen**

*Voor meer informatie over de berekening van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit wordt verwezen naar de kadernota Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Hieronder volgt een inventarisatie van de benodigde weerstandscapaciteit. Deze bestaat uit een aanname van kwantificeerbare risico's en een restrisico, 1% van het begrotingstotaal, voor de dekking van niet-kwantificeerbare risico's. Als het totaalbedrag van het benodigde weerstandscapaciteit lager is dan de beschikbare weerstandscapaciteit, dan is het weerstandsvermogen voldoende om eventuele risico's op te vangen.

Benodigde weerstandscapaciteit

De wereld verandert in snel tempo en onzekerheid is een dagelijkse realiteit geworden. Denk maar aan de coronacrisis, de oorlog in de Oekraïne, economische ontwikkelingen en strengere milieueisen. Al deze ontwikkelingen gaan hun invloed hebben op de uitvoering van het gemeentelijke beleid. Door de risico’s te kwantificeren, ontstaat vanzelf de discussie en de bewustwording over het beheersen van deze risico’s. Op die manier is het ook mogelijk om het risicoprofiel en het effect van de beheersmaatregelen door de tijd heen te monitoren.

Tabel Kwantificeerbare risico's en achtervang restrisico's

Benodigde weerstandscapaciteit						
Programma		**Risico**	**Impact**	**Kans**	**benodigde weerstands-capaciteit**	**Tov jaarrekening 2021**
		Risicoprofiel reguliere exploitatie:				
	1	Genormeerd risicoprofiel restrisico 1% begrotingstotaal			4,00	
Algemene Dekkingsmiddelen	2	Niet realiseren ombuiging ESCS-locatie 2022	1,20	100%	1,20	↔
	3	Lagere opbrengst gemeentelijke belastingen	1,70	35%	0,60	↓
0. Bestuur en ondersteuning	4	Overdracht pensioenen wethouders naar ABP	1,49	65%	0,97	↔
	5	Leegstand gemeentelijke panden	0,70	35%	0,25	↔
	6	Taakstelling verkoop niet strategisch vastgoed	0,31	65%	0,20	↑
	7	Risico's in kader van ICT	2,95	35% / 65%	1,81	↔
	8	Juridische monitor	0,54	35%	0,19	↔
6. Sociaal Domein	9	Toenemende kosten gebruik jeugdzorg	1,00	65%	0,65	↔
	10	Hogere verzilvering afgegeven zorgtoewijzingen WMO	0,77	65%	0,50	Nieuw
	12	Extramuralisering WMO	0,50	50%	0,25	Nieuw
7. Gezondheid en milieu	13	Kasstromen project Het Groene Net	1,00	35%	0,35	↔
	14	Waardering aandelen Mijnstreek Warmte	1,60	35%	0,56	↔
	15	Onvoldoende weerstandsvermogen GGD	0,10	20%	0,00	↔
		Benodigde weerstandscapaciteit 2022			**11,53**	
		mutaties 2023				
	2	structurele doorwerking niet realiseren ombuiging ESCS locatie 2023			1,20	↔
	6	Taakstelling verkoop niet strategisch vastgoed			0,24	
		Benodigde weerstandscapaciteit 2023			**12,97**	
		mutaties 2024				
		geen mutaties			0,00	↓
		Benodigde weerstandscapaciteit 2024			**12,97**	
		mutaties 2025				
		geen mutaties			0,00	↓
		Benodigde weerstandscapaciteit 2025			**12,97**	
		mutaties 2026				
		geen mutaties			0,00	Nieuw
		Benodigde weerstandscapaciteit 2025			**12,97**	

1. Genormeerd risicoprofiel restrisico 1% begrotingstotaal

Het is niet eenvoudig een risico te kwantificeren, dit komt door het ontbreken van aannames. Voor deze niet-kwantificeerbare risico's hebben we een achtervang gecreëerd. Deze achtervang bedraagt 1% van het begrotingstotaal.

2. Lagere opbrengst gemeentelijke belastingen

Door Corona zijn met name bedrijven in moeilijkheden gekomen. Omdat de coronamaatregelen niet meer van toepassing zijn, heeft de BsGW de invordering weer opgestart. De effecten van de corona-situatie kunnen duidelijker merkbaar worden nu de steunmaatregelen voor de ondernemers weg zijn gevallen. Naar verwachting zal er een toename ontstaan bij het aantal faillissementen en dwang- en/of saneringsakkoorden. Daarnaast kunnen ook de genoemde hogere energiekosten bij particulieren zorgen voor betalingsproblemen,

hetgeen kan leiden tot een hoger percentage oninbaar. Deze ontwikkelingen hebben een nadelige invloed op de oninbaarheid. Met name bij de OZB niet-woningen (bedrijven) is het risico groot dat de oninbaarheid hoger zal uitvallen dan de ingecalculeerde 0,5%.

3. Niet te realiseren ombuiging vermarkten ESCS-locatie

Het college heeft een positief principestandpunt onder voorwaarden ingenomen ten aanzien van de realisatie van een eco-vakantiepark door de ontwikkelaar Smart Properties. Middels een uitgebreid participatieproces is er een natuur- en landschapsvisie ontwikkelt welke kaders geeft aan toekomstige ontwikkeling op deze locatie. Het college gaat in 2022 de visie ter besluitvorming voorleggen aan de gemeenteraad. De ombuiging is daarmee niet gerealiseerd in 2022 en 2023. De belangrijkste reden is dat het zwembad de Hateboer nodig is gedurende periode dat Glanerbrook gesloten is door renovatie. We gaan ervan uit dat vanaf 2024 de exploitatie van de zwembaden niet meer bij de gemeente ligt en daarmee de taakstelling vanaf 2024 gerealiseerd wordt.

4. Overdracht pensioenen wethouders naar het ABP

Politieke ambtsdragers bouwen pensioen op in de Appa-regeling, de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers. Door een aanpassing in de wetgeving Appa zijn de laatste inhoudelijke verschillen tussen het ABP-pensioen voor overheidswerknemers en het appa-pensioen voor politieke ambtsdragers (wethouders) verdwenen. Hierdoor wordt de kans om de Appa pensioenen straks bij een pensioenuitvoerder (APG/ABP) onder te brengen reëler. Het doel is om de invoering van het nieuwe pensioenstelsel uiterlijk per 1/1/2027 te effectueren. Tot op heden zijn veel relevante factoren en rekenregels nog niet beschikbaar. Voor alle pensioenopbouw vanaf 2012 zijn de benodigde gelden op basis van een actuariële berekening van APG gestort in de voorziening pensioenverzekering gewezen wethouders. Op basis van de APG berekening van 1/1/2022 voor toekomstige pensioenen met betrekking tot een opbouw van voor 2012 zou er wellicht op termijn € 1,49 mln. overgedragen dienen te worden richting een pensioenuitvoerder. Alle pensioenopbouw vanaf de periode 2012 voldoet aan de gestelde wet en regelgeving en is gestort in de voorziening. Doordat Sittard-Geleen reeds vanaf 2006 pensioengelden extern heeft opgebouwd zit er al meer in de voorziening dan noodzakelijk.

5. Leegstand gemeentelijke panden / 6. Taakstelling verkoop niet strategisch vastgoed

Leegstaande gemeentelijke panden staan vaak langer leeg dan verwacht. Dit heeft huurderving en leegstandskosten tot gevolg. Dit betreffen strategische- en niet strategische panden. Daarnaast is in het herstelplan begroting 2018 een structurele ombuiging vastgoed opgenomen die ingevuld dient te worden door het vervallen van het negatieve exploitatiesaldo bij het afstoten van niet-strategisch vastgoed.
Deze taakstelling is in het verleden reeds gerealiseerd omdat het zgn. laaghangend fruit verkocht is. Op basis van de nog te verkopen vastgoed wordt een negatief exploitatiesaldo voorzien doordat de lijst niet-strategisch de afgelopen jaren wijzigingen heeft ondergaan. Hiermee is deze taakstelling niet realiseerbaar op basis van de oude uitgangspunten.

7. Uitvallen dienstverlening en andere ICT ontwikkelingen

ICT ontwikkelt zich in een zeer rap tempo. Ontwikkelingen gaan dusdanig snel dat ze lastig en ook nog tijdig zijn te volgen. Willen we de dienstverlening op orde houden, een aantrekkelijke werkgever zijn voor jonge medewerkers en beheersbare digitale processen, dan zal de gemeente mee moeten bewegen op de beweging van binnen naar buiten die door grote spelers in de ICT markt wordt afgedwongen. Het bovenstaand risico heeft op verschillende ontwikkelingen:

- Steeds meer ICT systemen gaan via de cloud. Deze verandering brengt niet alleen aandachtspunten op het gebied van privacy en security met zich mee, maar zorgt er tevens voor dat de complexiteit van beheer van in principe meerdere infrastructuren de komende jaren zal toenemen.
- De huidige telefooncentrale is verouderd (19 jaar oud) en bepaalde onderdelen zijn niet of nauwelijks meer verkrijgbaar, kennis en kunde (ook bij onze leveranciers) is schaars. Het uitvallen van de

telefooncentrale heeft gevolgen op alle risico-categorieën. Alle dienstverlening zal tijdelijk suboptimaal zijn.
- Uitval van de online dienstverlening, dit risico zal in de toekomst toenemen omdat de digitale dienstverlening ook toeneemt.
- Ontwikkelingen gaan dusdanig snel dat ze lastig en ook nog tijdig zijn te volgen. Vooral in een complexe omgeving. De gemeente Sittard-Geleen zal mee moeten bewegen op de beweging van binnen naar buiten die door partijen als Microsoft en andere grote spelers in de ICT markt wordt afgedwongen. Daarnaast stimuleert de VNG (beleidsplan) om aan te sluiten bij landelijke ontwikkelingen zoals Common Ground. De snelle ontwikkeling van dit vakgebied leidt ook tot steeds meer een mismatch met de arbeidsmarkt. De ICT is veruit de krapste beroepsgroep in Nederland.
- Ook zien we een wereldwijde professionalisering van het hackers gilde. Grote instellingen en bedrijven worden steeds vaker het slachtoffer van hackoperaties die zeer professioneel wordt uitgevoerd.

De beheersmaatregelen die tot nu toe zijn genomen hebben betrekking op het maken van analyses van de problematiek binnen de gemeente, werken aan de bewustwording van medewerkers als het gaat om hacking en andere ICT-ontwikkelingen en verder is de capaciteit op gebied van ICT uitgebreid. Via het budget organisatieontwikkeling zijn trajecten gestart om een aantrekkelijke werkgever te zijn voor jongere werknemers.

8. Juridische procedures

Bij specifieke casuïstiek kunnen zich juridische procedures met dusdanig risico (maatschappelijk, politiek en financieel) voordoen dat externe juridische advisering noodzakelijk is respectievelijk financiële dekking nodig is. Dit laatste gebeurt onder geheimhouding omdat anders de juridische positie van de gemeente benadeeld kan worden. De risico-analyse is gebaseerd op de juridische monitor. Deze monitor wordt (onder geheimhouding) periodiek ter inzage gelegd voor de gemeenteraad.

9. Toenemende kosten jeugdzorg

De lopende aanbestedingen laten zien dat de tarieven voor de jeugdzorg zullen gaan toenemen in verband met het verplichte reële tarief dat voor deze zorg moet worden betaald. Daarnaast is er een verzwaring van de zorgvraag zichtbaar waardoor de kosten per unieke client zullen toenemen. Vanuit het rijk is structureel extra budget toegekend voor het opvangen van een gedeelte van de tariefstijging vanwege de hogere loonkosten bij de zorgaanbieders, de verwachting is dat dit niet toereikend is om alle extra kosten te dekken. Om dit risico te verminderen wordt door middel van de regionale transformatieagenda gestuurd op het gebruik van de jeugdzorg, de beperking van het aantal aanbieders en het sturen op normalisering van de problematieken zal een bijdrage leveren aan de beperking van de kosten die met de jeugdzorg gepaard gaan. Ook het lokaal opgestelde plan van aanpak draagt bij aan een beperking van de kostenstijging. Dit plan is gericht op alle toegangen van jeugdhulp (gemeente, artsen en gecertificeerde instellingen) met het doel het versterken van het bewustzijn bij deze toegangen om kritisch te zijn op de inzet van jeugdhulp in combinatie met een realistisch perspectief van de zorg. Daarnaast wordt de betrokkenheid van ouders vergroot richting de te leveren kwaliteit van de zorg en wordt contractmanagement versterkt en zorgaanbieders kritischer bevraagd op hun geleverde kwaliteit.

10. Hogere verzilvering afgegeven zorgtoewijzingen WMO huishoudelijke hulp

Vanwege de personeelsproblemen en een hoog ziekteverzuim bij de zorgaanbieders is het verzilveringspercentage van de afgegeven zorgtoewijzingen sinds Corona lager dan begroot. In de begroting 2023 hebben we rekening gehouden met een verzilvering van 90% waardoor er sprake is van een realistische raming. Het risico is dat er bij een aantrekkende arbeidsmarkt dit verzilveringspercentage toeneemt en daarmee de kosten hoger zullen uitvallen dan de begroting 2023. Via de monitoring wordt periodiek het verzilveringspercentage berekend en op basis van de uitkomsten wordt bepaald of dit risico gerealiseerd gaat worden.

11. Extramuralisering WMO

Wegens het dichtslibben van de woningmarkt is het bijna niet meer mogelijk om vanuit de WMO een verhuisadvies af te geven in plaats van woningaanpassingen te realiseren. Een verhuisadvies betekent namelijk dat de inwoner binnen 1 jaar ook daadwerkelijk een andere wél adequate woning moet kunnen betrekken. Als dit niet reëel is, dient de WMO de niet adequate woning alsnog aan te passen. Dit leidt tot hogere kosten in de woningaanpassingen. Er wordt in nauwe samenwerking met de woningcorporaties in kaart gebracht welke woningen in aanmerking komen voor de zorg cliënten die in aanmerking komen voor een woningaanpassing.

12. Kasstromen Het Groene Net

Voor de openstaande vorderingen gerelateerd aan het project het groene net bestaat een restrisico van oninbaarheid (aanbeveling art 213 a onderzoek). De kasstromen worden gedurende het jaar gemonitord middels de rapportering van de grote projecten in de P&C cyclus.

13. Waardering aandeelvermogen Mijn Streekwarmte

De waardering van het aandelenvermogen van MSW is afhankelijk van de vermogenspositie van de dochtermaatschappijen (aanbeveling art 213 a onderzoek). Jaarlijks wordt het aandelenvermogen geactualiseerd.

14. Onvoldoende weerstandsvermogen GR GGD

In de gemeenschappelijke regeling (GR) GGD is opgenomen dat; de algemene reserve en de voorzieningen worden gevormd overeenkomstig het door het Algemeen Bestuur vastgestelde beleid, waarbij de algemene reserve tenminste 6% van het totaal van de exploitatielasten van enig boekjaar moet bedragen. Het weerstandvermogen van de onderdelen GGD, JGZ en Veilig Thuis is (al jaren) te laag en van de laatste 2 onderdelen zelfs negatief over 2020. De algemene reserve van de GGD, JGZ, de Acute Zorg en Veilig Thuis zijn strikt gescheiden waardoor het niet reëel is om het weerstandsvermogen als geheel te waarderen.

In principe kunnen de deelnemende gemeenten aangesproken worden op een tekort op het weerstandsvermogen. Echter door de deelnemende gemeenten is gekozen om in principe geen weerstandsvermogen op te bouwen bij de GGD. Mogelijke verliesbijdragen worden naar rato inwoneraantal door de gemeenten gedragen. De weerstandcapaciteit in 2021 is -/- € 0,36 mln. voor de GR GGD ZL. Deze is gehalveerd ten opzichte van 2020. Sittard-Geleen heeft een aandeel van ongeveer 15,5% op basis van inwoneraantallen in de betreffende verdeelsleutel. De financiële impact is voor Sittard-Geleen zeer beperkt.

Inventarisatie van niet-kwantificeerbare risico's

Onderstaande risico's zijn niet individueel kwantificeerbaar. In de benodigde weerstandscapaciteit wordt dit vertaald in een restrisico ter hoogte van 1% van het begrotingstotaal.

Rijksbeleid algemeen

Het Rijksbeleid blijft een belangrijke risicofactor. Decentralisatie impulsen vanuit het rijk naar gemeenten gaan vaak gepaard met budgettaire kortingen en/of overheveling van risico's (bijv. open-eind regelingen). Daarnaast hebben ook wetswijzigingen vaak aanzienlijke gevolgen voor het gemeentelijke takenpakket. Ofschoon de budgettaire consequenties meestal worden afgedekt via het gemeentefonds of een doeluitkering, blijft vaak lange tijd na invoering van een wijziging onduidelijk of en in welke mate deze compensatie toereikend is. Overigens worden de budgettaire consequenties van het rijksbeleid conform het uitgangspunt "gezamenlijk trap op, trap af" doorvertaald in de gemeentelijke begroting.

Algemene uitkering gemeentefonds

Er zijn vier risico's met betrekking tot het Gemeentefonds, het risico dat:

1. het Rijk bezuinigt op het Gemeentefonds;

2. aanpassing van het verdeelmodel, het nieuwe verdeelmodel van 2023 wordt in 2027 geëvalueerd;
3. de bestaande verdelingsmaatstaven zich anders ontwikkelen dan geraamd;
4. Het macro BCF-declaratiebedrag het plafond overschrijdt en het verschil uit het gemeentefonds wordt genomen.

Deze risico's komen ter uitdrukking bij het analyseren van de gemeentefondscirculaires die minimaal drie keer per jaar worden gepubliceerd. (mei, september en december).

Verbonden partijen

Van een verbonden partij is sprake als het bestuur van twee of meerdere gemeenten (of andere deelnemers) samen een gemeenschappelijke regeling treffen of een BV/NV oprichten ter behartiging van een of meer belangen van die gemeenten. Naast voordelen brengt een verbonden partij ook risico's met zich mee. Het algemene risico is dat een meerderheid van de deelnemers een besluit kan nemen dat afwijkt van een standpunt van de afzonderlijke deelnemer. Daarnaast is er de afhankelijkheidsrelatie met de verbonden partij, de deelnemer is voor de uitvoering van haar beleid afhankelijk van de verbonden partij. Ook loopt een individuele deelnemer specifieke risico's. Te denken valt aan de kosten bij uittreding van een van de deelnemers en het collectief verantwoordelijkheid dragen bij verlies. Voor overige risico's met betrekking tot verbonden partijen wordt verwezen naar paragraaf Verbonden partijen.

Externe middelenverwerving

Bij het verkrijgen van subsidies bij Europese/landelijke of provinciale overheid is veelal sprake van een co-financieringsconstruct, terwijl wellicht deze middelen in onze begroting niet beschikbaar zijn. Bij langjarige subsidierelaties is het veelal niet mogelijk per ommegaande de relatie te beëindigen c.q. structurele ombuigingen door te voeren.

Subsidietrajecten

Subsidietrajecten worden onder andere gekenmerkt door lange doorlooptijden en vaak ingewikkelde en zeer gedetailleerde procedures en regelgeving. Tijdens alle fasen van een subsidietraject, met name van de Europese subsidietrajecten, is het zaak om de procedures nauwlettend te bewaken en te zorgen voor tijdige afstemming inzake wijzigingen in het traject en voor tijdige informatieverstrekking, veelal door middel van periodieke rapportages. Daar waar subsidies worden aangevraagd ten gunste van derden (bijvoorbeeld projectontwikkelaars) worden risico's inzake de subsidiehonorering bij de uiteindelijke begunstigde gelegd door middel van overeenkomsten. Met name regelgeving en procedures en de vele controlemomenten binnen de procedures leiden ertoe dat aan elk subsidietraject een risicoprofiel verbonden is. Met behulp van een intern subsidiecontrole-instrument en frequent overleg met subsidieverstrekkers gedurende de loop van het hele traject wordt getracht de risico's ten aanzien van subsidies te minimaliseren.

Nationale Hypotheek Garantie

Een bijzondere garantie waar gemeenten mee geconfronteerd worden is de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Voor eventuele aanspraken hierop is een fonds in het leven geroepen. Echter bij aanhoudende druk op de huizenmarkt en de economische malaise, kan een situatie ontstaan dat het fonds niet toereikend blijkt om de garanties te betalen. In dat geval zijn de individuele gemeenten aansprakelijk. Op dit moment zijn er geen signalen dat het fonds niet toereikend zou zijn.

Coronavirus

Het Coronavirus heeft een forse en ingrijpende impact, voor onze burgers, onze bedrijven en onze instellingen. Dit geldt ook voor ons als gemeentelijke organisatie. Het Coronavirus heeft gevolgen voor alle gemeentelijke beleidsterreinen en op onze gemeentelijke bedrijfsvoering. In hoeverre de impact van de na-ijleffecten van corona zal zijn voor het begrotingsjaar 2023 moet nog blijken. Wij blijven aan de hand van onze P&C-cyclus de invloed van corona op de uitvoering van onze begroting monitoren en zullen indien nodig blijven inspelen op

de steeds veranderde situaties. Het te kwantificeren risico zullen we dan in de begroting meenemen bij de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen.

Stijging van de prijzen is hoger dan begroot.

De energieprijzen blijven stijgen, ondanks de recente btw-verlaging voor energie. Dit kan doorwerken in de prijzen van tal van producten en diensten. Het risico bestaat dat de gehanteerde index onvoldoende is om de stijging van prijzen voor werken door hoogconjunctuur op te vangen. De gevolgen zijn overschrijdingen door hogere kosten of lager kwaliteitsniveau door noodzakelijke bijsturing. We zullen de kostenraming zo goed mogelijk actualiseren op basis van de laatste ontwikkelingen.

Gebundelde uitkering (BUIG) is ontoereikend

De hoogte van het totale macrobudget hangt samen met de ontwikkeling van de conjunctuur, gerealiseerd aantal uitkeringsgerechtigden, de gevolgen van het rijksbeleid en afhankelijk daarvan krimpt of groeit het macrobudget de komende jaren. Op basis van een set aan indicatoren wordt het macrobudget verdeeld over de gemeenten. Deze indicatoren weerspiegelen de situatie van de regionale arbeidsmarkt en de kans op bijstand voor een huishouden in de gemeente. De data voor deze indicatoren zijn gebaseerd op de data uit t-2. Dit kan tot gevolg hebben dat de gebundelde uitkering niet aansluit bij de objectief en onvermijdelijke bijstandslasten en dat de gemeente daardoor te weinig middelen ontvangt om de uitgaven aan de bijstand en loonkostensubsidies te dekken.

Klimaatverandering

Schade aan de openbare ruimte als gevolg van droogte, storm, vorst, hittestress en wateroverlast. Het betreft een risico als gevolg van exogene ontwikkelingen met technische, financiële en maatschappelijke gevolgen.

Voor een deel is de schade aan de openbare ruimte als gevolg van weersomstandigheden geborgd in het huidige beheer. Ook zijn er in de reguliere plannen al diverse beheersmaatregelen opgenomen. Op dit moment is vaak moeilijk te becijferen wat exact is uitgegeven aan extreme situaties. Voor watermanagement is een tijd lang een jaarlijks budget geweest van € 0,1 mln. aan het oplossen van kleine wateroverlastknelpunten. Als extra beheersmaatregelen worden er nu extra maatregelen genomen om het rioolslib dat in gebieden waarin de tijgermug is gesignaleerd te behandelen. Dit om verdere verspreiding van de mug te voorkomen. De tijgermug kan door klimaatverandering beter overleven. Verder worden in droge/hete tijden vijvers wekelijks door een ecoloog bezocht om te kijken of extra beheersmaatregelen nodig zijn. Samen met de werkregio Westelijke Mijnstreek is de klimaatstress uitgevoerd waarmee kaarten zijn gemaakt die in beeld brengen wat de risico’s zijn als gevolg van klimaatverandering. De risico’s die benoemd zijn in de klimaatstresstesten zullen vertaald moeten worden in eventuele beheersmaatregelen in de beheerplannen.

Met de werkregio Westelijke Mijnstreek wordt gewerkt om een klimaatmonitor te ontwikkelen. Dit moet een monitoring zijn, waarin inzichtelijk wordt wat er aan klimaatverandering gebeurt (b.v. extra wateroverlast) en tot welke schade die gebeurtenis geleid heeft (b.v. extra veegbeurten om de modder op te ruimen).

Arbeidsmarktkrapte en overspannen markt

Bij de uitvoering van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en grote projecten loopt het wegzetten van werkzaamheden vertraging op doordat de markt overspannen is. Voor uitbreiding van werkzaamheden en contracten zijn nieuwe aanbestedingen nodig. Doordat de markt overspannen is, duren deze trajecten langer. Daarnaast is er een tekort aan deskundig personeel om in te huren. Om het risico te verminderen gaan we de werkzaamheden spreiden, scenario's uitwerken en risico gestuurd beheer uitvoeren.

Aanpak invasieve exoten Aziatische duizendknoop en Reuzenberenklauw

De gemeente heeft een verplichting om invasieve exoten te beheersen en/of te bestrijden. Er zijn thans diverse locaties bekend alwaar de invasieve exoot Japanse Duizendknoop (JDK) bestreden moet worden. Invasieve

soorten kunnen een bedreiging vormen voor de biodiversiteit. Deze planten veroorzaken overlast. De Reuzenbereklauw is schadelijk voor de mens, zorgt voor grote brandwonden op de lichaamsdelen die in aanraking komen met deze plant. De Aziatische duizendknoop veroorzaakt schade aan ecosystemen en schade aan infrastructuur en bouwwerken wat resulteert in economische schade. Deze planten zijn zeer moeilijk te bestrijden. We gaan een gemeentebreed plan van aanpak opstellen waarbij we inzichtelijk krijgen welke structurele kosten wij nodig hebben om aan de gestelde verplichting van beheersing en/of bestrijding te kunnen voldoen. Er zijn diverse gemeenten en bedrijven geconsulteerd over de diverse bestrijdingsmogelijkheden.

Omgevingswet en de wet Kwaliteitsborging voor het bouwen

Het gevolg van stelselwijzigingen complexe veranderopgaven, die zowel op de inhoud als ook de financiën een grote impact hebben op de gemeentelijke organisatie. Het regelmatig uitstellen van het definitief in werking treden van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen leidt tot risico's. Onderstaand worden de risico's, die zich bij beide wetten voordoen, verder toegelicht.

De Eerste Kamer besluit dit najaar of de wet op 1 januari 2023 definitief in werking treedt. Uitstel van de invoeringsdatum van de Omgevingswet zorgt ervoor dat de implementatie doorloopt in 2023 en bijkomende 'transitiekosten' hoger oplopen. Dit komt door langere inhuurcapaciteit voor voorbereidende werkzaamheden, het dubbel inrichten van werkprocessen en het opnieuw opleiden van medewerkers.

De problematiek rondom het functioneren van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) is de belangrijkste reden voor eventuele uitstel. Het DSO zal naar verwachting de komende jaren nog in ontwikkeling zijn en dit brengt financiële risico's met zich mee. Door instabiliteit van het stelsel kunnen processen, samenwerkingen met ketenpartners en dienstverlening lange tijd niet geoptimaliseerd worden. Ook is de applicatie die aansluit op het DSO nog niet klaar voor toekomstige ontwikkelingen. Doordat informatie niet volledig via de landelijke voorziening van het DSO ontsloten kan worden, is de verwachting dat investeringen in andere tools en systemen komend jaar noodzakelijk zijn om producten en diensten na invoering van de Omgevingswet te kunnen leveren.

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is een stelselwijziging die gelijktijdig met de Omgevingswet in werking treedt. De Wkb wordt stapsgewijs ingevoerd en is in eerste instantie alleen van toepassing op bouwwerken in de laagste risicoklasse. Op basis van monitoring en evaluatie wordt na 3 jaar beoordeeld of complexe bouwwerken in hogere risicoklassen ook onder het stelsel komen te vallen. Met komst van de Wkb zullen gemeentelijke taken (van veiligheid, toezicht en handhaving) deels wegvallen en komen er (extra) nieuwe taken bij. Het wegvallen van taken leidt niet direct tot een evenredige daling van kosten. Een groot risico is dat de werking van de Wkb en de uitvoering niet verloopt zoals de wetgever heeft beoogd. Uitvoeringskosten kunnen hoog oplopen als blijkt dat risicogestuurd toezicht nodig is en gemeenten in toenemende mate handhavend moeten optreden. Dit is sterk afhankelijk van beleidsmatige keuzes, het naleefgedrag van burgers en de werkwijze van private kwaliteitsborgers. In de regel neemt het aantal vergunningaanvragen vlak voor een wetswijziging sterk toe, waardoor toezicht en handhaving op vergunningen die in het laatste kwartaal zijn afgegeven nog enkele jaren doorloopt. Door deze nieuwe wetgeving vervalt ook de basis voor het in rekening brengen van de leges. Deze opbrengsten worden gemist, terwijl gemeenten voor de nieuwe Wkb-taken geen leges kunnen heffen. De financiële verhoudingen zullen dus veranderen, waarbij een inschatting is gemaakt dat het break-even point van het stelsel pas over 6-8 jaar bereikt zal zijn.

Warmtenet

De realisatie van het warmtenet, en specifiek de proeftuin Limbrichterveld Noord, draagt ook een maatschappelijk risico met zich mee. De gemeente heeft een regietaak in de warmtetransitie en de daarbij behorende maatschappelijke belangen (bijvoorbeeld het voorkomen van energiearmoede). Het vertragen van

uitrol of oplopen van imago schade van het warmtenet kan de regietaak bemoeilijken en/of schade veroorzaken.

Prijsstijging projecten die vallen onder de Regeling Grote Projecten

Voor de 4 huisvestingsprojecten en de Unilocatie zijn duurzaamheid en circulariteit nog niet vastgesteld. Indien het uitgangspunt wordt gesteld op ENG (energie neutraal gebouw) of NOM (nul op de meter) brengt dit extra kosten met zich mee. De huidige forse prijsstijgingen hebben ook zijn weerslag op de bouw- en energiekosten. Daarnaast spelen bij deze projecten ook de volgende generieke risico's mee:

- (tijdelijke) stop op nieuwe elektra aansluitingen
- de krapte op de arbeidsmarkt en de gevolgen hiervan op de planning en personeelskosten.

Bovendien is voor Huis aan de Markt een bieding op de grondwaarde met een minimum van 0,- en een richtprijs van (minimaal) 1,5 mln. onderdeel van de aanbesteding.

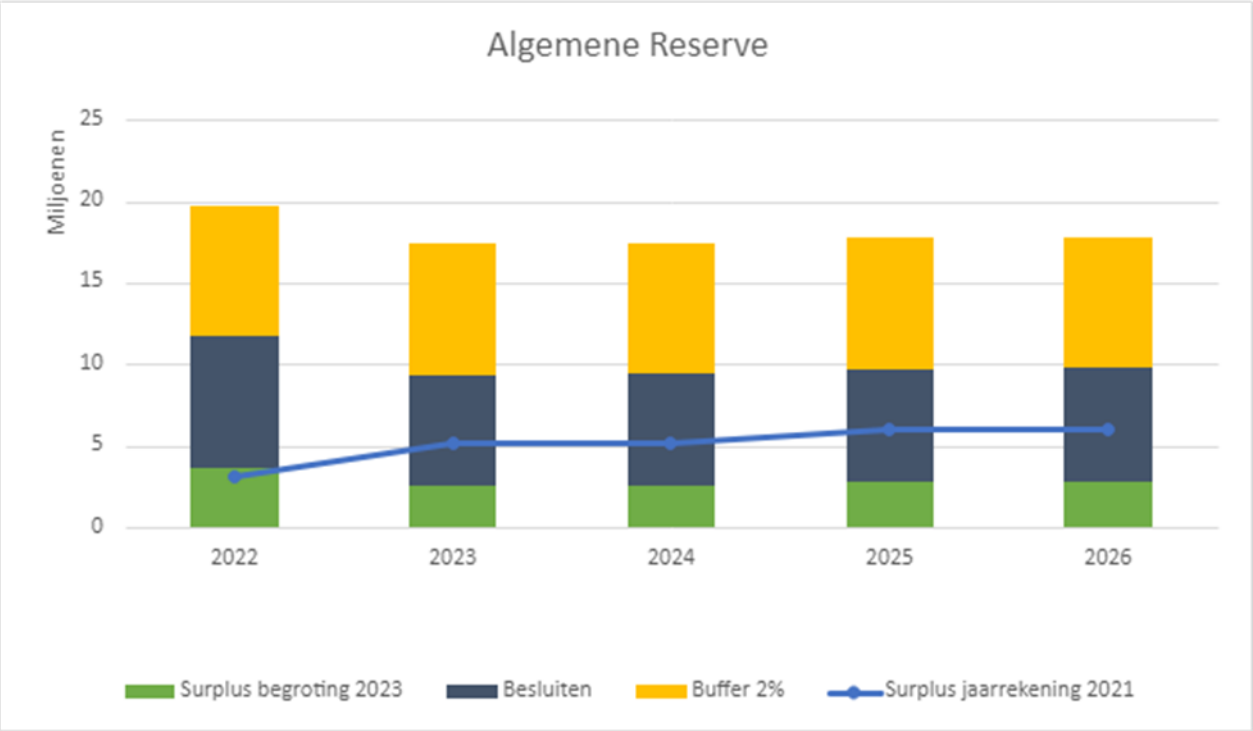
Beschikbare weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel is de beschikbare weerstandscapaciteit weergegeven. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit, de post onvoorzien en de algemene reserve risicobeheersing. Het risicoprofiel is ten opzichte van de begroting 2022 gestegen. Als gevolg hiervan dient de algemene reserve, risicobeheersing aangevuld te worden. Deze maatregel komt uit de kadernota weerstandsvermogen en risicobeheersing. Via het bestemmingsvoorstel van de jaarrekening stellen wij voor om het saldo van de algemene risicobeheersing aan te vullen tot het saldo van de benodigde weerstandscapaciteit.

Tabel

	mutatie beschikbare weerstandscapaciteit				
bedragen x € 1 mln.	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Genormeerd risicoprofiel restrisico 1% begrotingstotaal	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00
kwantificeerbare risico's	7.53	8.97	8.97	8.97	8.97
Totaal benodigd weerstandsvermogen	**11.53**	**12.97**	**12.97**	**12.97**	**12.97**
Dekking vanuit Post onvoorzien	-0.10	-0.10	-0.10	-0.10	-0.10
Benodigd in algemene reserve risicobeheersing	**11.43**	**12.87**	**12.87**	**12.87**	**12.87**
Weerstandscapaciteit	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

De algemene reserve bestaat uit drie onderdelen, een minimale buffer van 2% van het begrote totaalsaldo lasten, raadsbesluiten over mutaties in de algemene reserve en een surplus. Uit onderstaande grafiek is zichtbaar dat het surplus uit de jaarrekening 2021 hoger was dan het surplus uit de begroting. Omdat de weerstandscapaciteit 100% dekking is, is er geen actie nodig om het saldo van de algemene reserve te vergroten.

Kengetallen

De kengetallen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geven nadere informatie over de financiële positie van de gemeente. Deze kengetallen worden berekend op basis van een prognose van het balansbeeld, zie hiervoor de geprognosticeerde balans in hoofdstuk 6 Financiële begroting.

	Jaarrekening 2021	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote	92%	110%	113%	112%	106%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	89,5%	105%	108%	102%	104%
Solvabiliteitsratio	14%	11%	12%	14%	11%
Grondexploitatie	1,6%	0,8%	0,5%	0,3%	0,3%
Belastingcapaciteit	115%	107%	108%	108%	108%
Structurele exploitatieruimte	0,6%	0,1%	1,5%	2,1%	-2,1%

Onderverdeling voor de beoordeling

Om een beeld te geven hoe de financiële positie van de gemeente Sittard-Geleen zich ontwikkelt, is gebruik gemaakt van streefwaarden. In onderstaande tabel zijn de streefwaarden weergegeven, deze zijn gebaseerd op de verordening ex 212 gemeentewet die door de gemeenteraad is vastgesteld. De Raad heeft in november 2019 ook de motie kengetallen aangenomen. Conform deze motie zijn de kengetallen meerjarig weergegeven en wordt er onderstaand op hoofdlijnen een analyse weergegeven. Het normenkader wijkt af van de financiële verordening. Deze afwijking is het gevolg van het advies van de commissie B&V om het normenkader aan te sluiten op de landelijke monitor. Dit advies moet nog verwerkt worden in de financiële verordening

Tabel Streefwaarde financiële kengetallen

	Gezond	Neutraal	Risicovol
Netto schuldquote	<90%	90%-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	<90%	90%-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20%-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20%-35%	>35%
Belastingcapaciteit	<95%	95%-105%	>105%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%

Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Interpretatie: hoe lager, hoe beter

De netto schuldquote geeft aan in hoeverre de schulden meer of minder bedragen dan de jaarlijkse inkomsten. De hoogte van de schuld wordt ook bepaald door het opnemen en doorlenen van geldleningen. De netto schuldquote wordt daarom ook berekend gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen. Hoewel over de verstrekte leningen een risico gelopen wordt, kan verondersteld worden dat deze leningen worden terug ontvangen.

Op dit moment bedragen de schulden iets meer dan de jaarlijkse inkomsten, maar zit nog niet in de risicovolle zone. Dit betekent dat de gemeente in staat is om de schulden terug te betalen. In 2023 en 2024 stijgt de schuldquote, omdat we verwachten dat we in 2023 meer geld moeten lenen voor investeringen. Vanaf 2024 gaat de schuldenlast door de aflossing dalen en hiermee daalt in 2025 de schuldquote naar 106% en zitten we (bijna) op het niveau het huidig begrotingsjaar 2022 (105%, bron jaarstukken 2022).

Solvabiliteitsratio

Interpretatie: hoe hoger, hoe beter

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit in een percentage van het totale vermogen en geeft daarmee de weerbaarheid van de gemeente aan. De gemeente betaalt een groot gedeelte van haar uitgaven door middel van vreemd vermogen, hierdoor is de solvabiliteitsratio lager dan de streefwaarde. De gemeente kiest er bewust voor om te investeren in de gemeente waardoor sprake is van meer financiering met leningen.

Grondexploitatie

Interpretatie: hoe lager, hoe beter

Het kengetal grondexploitatie geeft inzicht in de omvang van de grondposities in relatie tot de totale baten. Het gaat hier alleen om grondposities die het doel hebben om bebouwd en verkocht te worden. Bij veel gemeenten zijn grondexploitaties afgewaardeerd, wat heeft geleid tot extra lasten. Dit risico heeft zich in Sittard-Geleen al plaatsgevonden. Om het tekort in de grondexploitatie op te vangen is toen de reserve Essentgelden ingezet. Hierdoor is solvabiliteit gedaald. Het risico van afwaardering is nu geen sprake meer van, dit blijkt ook uit het kengetal. Het kengetal van de grondexploitatie geeft aan de financiële situatie van de grondexploitatie gezond is.

Onbenutte belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft aan hoeveel onze inwoners gemiddeld aan OZB, afvalstoffen- en rioolheffing betalen ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Hierbij geldt hoe lager hoe beter. De belastingdruk in de gemeente is hoger dan het landelijk gemiddelde en ook hoger dan de streefwaarde. Dit betekent dat de gemeente in verhouding met andere gemeenten hoge woonlasten heeft.

Structurele exploitatieruimte

Bij de structurele exploitatieruimte wordt berekend of de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Hierbij geldt hoe hoger hoe beter. Uit de berekening blijkt dat dit voor alle jaren met uitzondering van 2026 het geval is. Een van de oorzaken is de daling van het gemeentefonds, deze ontwikkeling wordt door de VNG betitelt als het financiële ravijn na 2026. De raad is over deze ontwikkeling geïnformeerd. De VNG is met het Rijk in gesprek om tot een structurele oplossing te komen voor Gemeenten.

Samenvatting

Alle kengetallen voor de gemeente staan op groen, behoudens de solvabiliteitsratio, de belastingcapaciteit en het laatste jaar van de structurele exploitatie ruimte. Doordat de gemeente ervoor kiest om een groot gedeelte van haar uitgaven door middel van vreemd vermogen te financieren is de solvabiliteitsratio lager en dus minder goed dan de streefwaarde. De netto schuldquote geeft aan dat deze schulden wel draagbaar zijn. De positieve structurele exploitatieruimte (m.u.v. 2026) geeft aan dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De financiële positie van de gemeente Sittard-Geleen kan dan ook als “voldoende” worden beoordeeld. Bovendien blijkt uit het surplus in de algemene reserve dat de gemeente “voldoende” in staat is om financiële tegenvallers op te vangen.

5.3 PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

De kapitaalgoederen worden als volgt gerubriceerd:

- Infrastructuur en voorzieningen;
- Gebouwen en haven;
- Interne bedrijfsmiddelen.

Hieronder volgt een samenvatting van de vigerende plannen, welke de basis vormen voor het uitvoeren van het benodigd onderhoud:

Plannen	Vastgesteld door de raad	Jaar	Financiële vertaling begroting	Achterstallig onderhoud
Integraal basis beheerplan openbare ruimte	Ja	2019	Ja	Nee
Beheerplannen per beheergroep	Nee	2022	Deels	Nee
Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte	Ja	2020-2023	Ja	Nee
Beleidsplan Stedelijk watermanagement (BSW)	Ja	2021	Ja	Nee
Nota vastgoedbeheer	Ja	2016	Ja	Nee
Nota onderhoud kapitaalgoederen	Ja	2019	Ja	Nee
Haven	Nee	2022	Nee*	Nee
Onderwijshuisvesting (gymzalen bij scholen)	Nee	2022	Nee*	Nee

*besluitvorming is voorzien in Q4 2022

Infrastructuur en voorzieningen

Kwaliteit beheer openbare ruimte

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een belangrijke taak van de gemeente. Hierbij is het essentieel om onze kapitaalgoederen te onderhouden en aan het einde van de technische levensduur te vervangen. Elk jaar wordt hiervoor dagelijks en klein onderhoud uitgevoerd en worden er groot onderhoud projecten in de openbare ruimte gerealiseerd.

Het investeringsprogramma voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte, in de vorm van IBOR- en afvalwaterprojecten, komt tot stand op basis van inspecties van bijvoorbeeld wegen en rioleringen, metingen rondom het beheer van de openbare ruimte, analyse van meldingen die de gemeente ontvangt en gebiedskennis van medewerkers. Het proces van totstandkoming van dit programma is verwoord in het projectplan IBOR-BSW 2023-2027; dit plan wordt jaarlijks bijgesteld op basis van nieuw verkregen informatie en inzichten.

In navolgende tabel zijn de geplande IBOR en BSW (zie waterbeheer) projecten vermeld welke in 2023 worden voorbereid en (deels) fysiek worden uitgevoerd. Mogelijk loopt de fysieke uitvoering van een aantal projecten door in 2024 en verder. Dit is afhankelijk van o.a. de complexiteit van het werk en de dialoog met bewoners en belanghebbenden.

In het kader van ‘werk met werk maken’ wordt, indien mogelijk, rekening gehouden met het combineren van IBOR en BSW projecten. Ook wordt bekeken wat de invloed is op de planning van de aanleg van glasvezel in de openbare ruimte.

Geplande IBOR projecten 2023 (voorbereiding en uitvoering)

Projectnaam	Beschrijving	Stadsdeel
IBOR Buurt Projecten	Uitvoering kleine projecten i.r.t. wijkgericht werken	Alle Stadsdelen
IBOR Spelen	Vervangen speeltoestellen	Alle Stadsdelen
Bomen beheerplan	Conform uitvoeringsprogramma B&W	Alle Stadsdelen
Vervangen en omvormen groen	Planmatige vervanging beplanting	Alle Stadsdelen
Vervangen en omvormen grijs	Planmatige omvorming verhardingen	Alle Stadsdelen
Openbare verlichting	Vervangen armaturen (door LED)	Alle Stadsdelen
Verkeersregelinstallaties	Vervangen VRI's	Meerdere stadsdelen
IBOR Elsbeek Geleen	Reconstructie verhardingen	3
IBOR BSW Graetheide	Reconstructie verhardingen (en BSW)	1
IBOR BSW Rozenlaan e.o. Geleen	Reconstructie verhardingen (en BSW)	2
IBOR BSW Norbetijnenstraat inclusief PP, Joden- en Leurstraat Geleen	Reconstructie verhardingen (en BSW)	3
IBOR BSW Zeeheldenbuurt Geleen	Reconstructie verhardingen (en BSW)	2
IBOR BSW Watersleyerweg Munstergeleen	Reconstructie verhardingen (en BSW)	3
IBOR BSW Wilhelminastraat – Engelenkampstraat Sittard	Reconstructie verhardingen (en BSW)	4
IBOR BSW Parklaan Sittard	Reconstructie verhardingen (en BSW)	4
IBOR BSW Rijksweg Noord Sittard	Reconstructie verhardingen (en BSW)	5
IBOR BSW Gulicksestraat Sittard	Reconstructie verhardingen (en BSW)	4
IBOR BSW Bovenstraat Limbricht	Reconstructie verhardingen (en BSW)	1
IBOR BSW Kapellerweg Sittard	Reconstructie verhardingen (en BSW)	4
IBOR BSW Mezenstraat e.o. (Mezenstraat, Kievitstraat, Leeuwerikstraat, Lijsterstraat en Vinkenstraat) Geleen	Reconstructie verhardingen (en BSW)	3
IBOR BSW Geleen-Zuid (Wagenaarstraat-Bachstraat-Lienaertstraat-Barbarastraat)	Reconstructie verhardingen (en BSW)	3
IBOR Sittarderweg Munstergeleen	Reconstructie verhardingen	3
IBOR Hemelsley Sittard	Reconstructie verhardingen	5
IBOR De Wieër	Reconstructie verhardingen	4

<u>Onderhoud en beheerplannen</u>

In het Integraal beheerplan openbare ruimte 2019 is aangegeven dat per beheergroep een separaat beheerplan moet worden opgesteld. Deze acht beheerplannen zijn in 2022 vastgesteld door het College. Met de oplevering is inzichtelijk geworden welke bedragen feitelijk structureel nodig zijn voor het dagelijks onderhoud, het groot onderhoud en de vervangingen. En voor zover bekend welke eenmalige investeringen (herstelwerkzaamheden) nodig zijn om waar nodig op kwaliteit te komen.

Na de oplevering zijn de feitelijke kosten uit de beheerplannen gereflecteerd aan de beschikbare budgetten uit de begroting 2021. Dit heeft geleid tot een bijstelling van de budgetten in de begroting 2022. Hierbij is niet het volledige tekort gedekt, omdat reëel begroot is welke budgetten in 2022 ook daadwerkelijk benut kunnen worden. Dit in verband met onder andere het ontbreken van voldoende deskundig personeel, en rekening houdende met de doorlooptijd van aanbestedingsprocedures en de belastbaarheid van de stad voor onze inwoners. In de begroting 2023 is wederom kritisch gekeken naar een reëel begrotingsbeeld voor het beheer van de openbare ruimte. In 2023 lopen we het tekort weer iets in, waarna in 2024 het volledige benodigde bedrag conform de vastgestelde beheerplannen voorzien is.

In 2023 gaan we verder aan de slag met het ontwikkel- en verbeterproces om te komen tot een professionele beheerorganisatie. Zo worden er aanvullende inventarisaties uitgevoerd en uitvoeringsprogramma's opgesteld. En wordt een start gemaakt met de ontwikkelagenda zoals opgenomen in de beheerplannen.

Herstelmaatregelen

Bij het opstellen van het integraal beheerplan openbare ruimte 2019 is gebleken dat er herstelmaatregelen noodzakelijk zijn om de kwaliteit van verhardingen weer op het vastgestelde beheerniveau te brengen. Hiervoor is een Groot Onderhoud Wegen – programma opgesteld en zijn door de Raad separaat financiële middelen ter beschikking gesteld. Er zijn reeds een groot aantal wegen aangepakt en ook in 2023 staan wederom een groot aantal wegen op de planning.

Uit de 8 individuele beheerplannen is gebleken dat ook voor andere beheergroepen herstelmaatregelen noodzakelijk zijn. Ook hiervoor is in de begroting 2022 aanvullend budget (krediet) ter beschikking gesteld. Momenteel worden de programma's hiervoor nader uitgewerkt en in 2023 zal hier uitvoering aan gegeven worden.

Regionale samenwerking en beleidskader afvalwaterbeheer en watermanagement

Voor de periode 2022-2026 is een gezamenlijk beleids- en uitvoeringskader voor het waterbeheer in de regio opgesteld en eind 2021 vastgesteld. Het beleids- en uitvoeringskader bestaat uit een viertal plannen. Deze vier plannen vormen samen het Beleidsplan Stedelijk Watermanagement(BSW)/Gemeentelijk rioleringsplan (GRP). Besloten is om het traditionele plan anders in te richten zodat er een duidelijke scheiding gemaakt kan worden tussen kaders (voor de raad) en uitvoering (voor het college). Daarnaast is in lijn van het Bestuursakkoord Water samenwerking gezocht met de gemeenten in de Westelijke Mijnstreek, met het Waterschap Limburg, Waterschapsbedrijf Limburg en Waterleidingmaatschappij Limburg. Door een gescheiden plannenmodel te hanteren wordt het mogelijk om gezamenlijke kaders en uitgangspunten te stellen in het regionaal beleidsplan en beheerplan. Tevens wordt de lokale autonomie gewaarborgd door de kostendekkingsplannen (wat betaalt mijn burger?) en projectplannen (wat gaan we waar doen?) lokaal en dus per gemeente in te vullen.

Beheer en onderhoud

De doelstelling voor beheer en onderhoud is 'adequaat en efficiënt beheren van ons stelsel.' En naar dat doel wordt gewerkt door de strategie te volgen beheer en onderhoud als ware het één gezamenlijk areaal te zien in de regio. Daarbij zoeken we samen naar doelmatige en duurzame verbeteringen. En we werken volgens de afspraken in het Beheerplan Afvalwater Westelijke Mijnstreek. In 2023 werken we met een regionaal reiniging, inspectie en reparatieprogramma, doen we gezamenlijk riolen relinen (inwendig renoveren) en onderzoeken we hoe we samen de infiltratievoorzieningen en buffers kunnen beheren. Het rioolstelsel van Sittard-Geleen verouderd gemiddeld gezien en we zien de kosten van incidenteel onderhoud stijgen de laatste jaren. Voor aanpak (kleine) incidenten op kolken - en huisaansluitingen worden daarom ook in 2023 meer kosten begroot. Daarnaast wordt een vervangingsprogramma voor kolken opgesteld.

Kapitaalgoederen (BSW)

Voor wat betreft instandhouding kapitaalgoederen is in het kostendekkingsplan Afvalwater Sittard-Geleen berekend dat voor de periode 2022-2026 jaarlijks afgerond € 5,7 mln. aan vervangings- en verbeteringsinvesteringen nodig zijn voor alle onderdelen zoals de hoofdriolering en de huisaansluitingen, maar ook voor het vervangen van pompen, gemalen en elektromechanische installaties. Daarnaast wordt jaarlijks een bedrag van € 1 mln., geïnvesteerd voor klimaatadaptatie.

Investeringen 2023	x 1.000
Rioolrenovaties	€ 2.258
Afkoppelen	€ 570
Klimaatadaptatie	€ 1.500
Emissiemaatregelen	€ 390
Pompen en gemalen	€ 333

In de rioolheffing is dan ook rekening gehouden met de kapitaallasten van de investeringen. Eventuele onderuitputting kapitaallasten wordt in de voorziening gestort en blijft vanwege de bestemmingsheffing op riolering geoormerkt aan het product. Onderstaand de projecten welke voor afvalwater gepland staan te starten in 2023.

Projectnaam	Beschrijving	Stadsdeel
BSW Relinen 2023 div locaties	planmatige inwendige renovatie riolering	Alle stadsdelen
BSW Planmatig vervanging kolken	planmatige onderhoud riolering	Alle stadsdelen
BSW KRW Buffer Guttecoven en Spaans Vonderen	Emissiemaatregel (verbeteren waterkwaliteit oppervlaktewater)	1
BSW BBB St. Jorisstraat Geleen	emissiemaatregel (verbeteren waterkwaliteit oppervlaktewater)	3
BSW KRW Buffer Millenerweg	emissiemaatregel (verbeteren waterkwaliteit oppervlaktewater)	5
BSW Saneren aangesloten panden Molenbeek	emissiemaatregel (verbeteren waterkwaliteit oppervlaktewater)	4
BSW Uitvoering maatregelen wateroverlast 2022	wateroverlast	Alle stadsdelen
IBOR BSW bijdrage Rozenlaan e.o. Geleen	planmatige vervanging en afkoppelen	2
IBOR BSW Norbetijnenstraat incl. parkeerplaats Geleen	planmatige vervanging en wateroverlast	3
IBOR BSW Zeeheldenbuurt Geleen	planmatige vervanging en afkoppelen	2
IBOR BSW Watersleyerweg Munstergeleen	wateroverlast	3
IBOR BSW Wilhelminastraat – Engelenkampstraat Sittard	planmatige vervanging, afkoppelen en rioolverzwaring	4
IBOR BSW Parklaan Sittard	planmatige vervanging, afkoppelen en emissiemaatregelen	4
IBOR BSW Rijksweg Noord Sittard	planmatige vervanging	5
IBOR BSW Gulicksestraat Sittard	Reconstructie verhardingen (en BSW)	4
IBOR BSW Bovenstraat Limbricht	Reconstructie verhardingen (en BSW)	1

Gebouwen en haven

Ontwikkelingen vastgoedbeheer

De nota Vastgoedbeheer gemeente Sittard-Geleen is in 2016 door de raad vastgesteld. Uitgangspunt voor het vastgoedbeheer is dat de gemeente geen vastgoed bezit alleen uit financieel oogpunt. Het maatschappelijk rendement is leidend. Vastgoed wordt alleen ingezet als het een maatschappelijk effect oplevert. De gemeente Sittard-Geleen heeft momenteel circa 180 gebouwen in eigendom, naast de havens en woonwagenstandplaatsen. In navolging van de nota Vastgoedbeheer wordt jaarlijks door het college de lijst van niet-strategische panden geactualiseerd en vastgesteld. Hierbij geldt als uitgangspunt dat deze panden afgestoten, verhuurd of gesloopt worden. Strategisch vastgoed dient kostprijsdekkend verhuurd te worden.

Het planmatig onderhoud van gebouwen vindt plaats op basis van een meerjarige onderhoudsplanning waarbij gebruik wordt gemaakt van conditiemetingen volgens de NEN 2767 systematiek. In 2019 zijn integrale inspecties (NEN2767) van de gemeentelijke gebouwen afgerond. Het uit de inspecties voortvloeiende Meerjaren Onderhoudsplan 2020-2024 is in 2019 door uw Raad vastgesteld. Van de 180 gebouwen maken een aantal gebouwen deel uit van een VVE en zijn er diverse slooppanden. Circa 130 gebouwen zijn opgenomen in het Meerjaren Onderhoudsplan. Het streven is elk jaar een aantal panden opnieuw te inspecteren, zodat van alle panden elke 4 tot 5 jaar een up-to-date onderhoudsplanning opgesteld wordt. In 2022 zijn 21 panden opnieuw geïnspecteerd, waaronder de gymzalen bij scholen.

Door de gemeente wordt voor alle gebouwen (vastgoed en sport) jaarlijks een bedrag gestort in de bestemmingsreserve en de onderhoudsvoorzieningen planmatig onderhoud vastgoed. De hoogte van de noodzakelijke storting wordt bepaald door de meerjarige onderhoudsplanning. Door de ontwikkelingen in Oekraïne zijn bouwkostenstijgingen aan de orde. De impact op de meerjarig onderhoudsplanning is op dit moment nog lastig in te schatten.

Conform de nota Vastgoedbeheer 2016 wordt het planmatig onderhoud van de niet-strategische panden en de panden in ontwikkeling uitgesteld. Alleen werkzaamheden die onuitstelbaar zijn in verband met de veiligheid of de bruikbaarheid van het gebouw, worden wel uitgevoerd. In 2023 wordt circa een vierde deel van de gebouwen opnieuw geïnspecteerd om een actueel beeld te krijgen van gebouwen, bijvoorbeeld ter voorkoming van achterstallig onderhoud bij gebouwen die niet meer in ontwikkeling zijn en om grote schommelingen bij de dotatie in de reserves en voorzieningen te nivelleren. Het Onderhoudsplan 2023 wordt vastgesteld in Q4 2022. Hierdoor kunnen na vaststelling de werkzaamheden voor 2023 worden voorbereid en worden de werkzaamheden over heel 2023 verdeeld. Eventuele vervangingsinvesteringen worden afzonderlijk behandeld in overleg met de productverantwoordelijke afdeling.

Sportaccommodaties
De sportvoorzieningen worden verhuurd aan de Sportstichting Sittard-Geleen, die vervolgens via vaste tarieven deze voorzieningen weer in gebruik geeft aan sportverenigingen en andere gebruikers. De Sportstichting ontvangt jaarlijks voor het beheer en de exploitatie een subsidie van de gemeente. De huur die de Sportstichting betaalt is een kostendekkende huur minus een bedrag voor planmatig onderhoud. Naast de middelen uit de bestemmingsreserve zijn er nog investeringsmiddelen beschikbaar voor de renovatie van de voetbalvelden en tennisvelden. Deze middelen zijn beschikbaar binnen het product Sport en zijn niet opgenomen in de kostendekkende huur. Het geplande onderhoud wordt jaarlijks geactualiseerd en op basis van de bevindingen aangepast en uitgevoerd.

Er zijn extra inspecties uitgevoerd voor 4 tennisverenigingen omdat men het onderhoud wil verzelfstandigen en een recente “nulstatus” nodig is. In 2023 zal deze verzelfstandiging naar verwachting gerealiseerd worden. Voor de tennisvereniging Panta Rhei te Limbricht is dit in juli 2022 geëffectueerd.

Onderwijshuisvesting
Het eigenaarsonderhoud van schoolgebouwen is per 1 januari 2015 overgeheveld naar de schoolbesturen. De gemeentelijke taak voor wat betreft onderwijshuisvesting beperkt zich thans tot het beheer van gymzalen bij zes scholen. In 2022 zijn de gymzalen bij deze zes scholen geïnspecteerd. Het onderhoudsplan 2023 wordt op basis van de inspectierapporten in Q4 2022 geactualiseerd.

Ambtelijke huisvesting
Huisvesting staat niet los van het overige. In het kader van de versterking van de stadscentra en de bedrijfscultuur, wordt met name de gemeentelijke huisvesting als instrument voor stedelijke ontwikkeling gezien. De uitwerking en realisatie vragen de komende jaren aandacht.

Havens

De havens zijn strategisch voor de stad. Ten aanzien van onderhoud zijn eind 2021 en begin 2022 meerdere onderhoudswerkzaamheden en metingen uitgevoerd aan de havens in Born, waaronder het baggeren van slib om een aantal ondieptes in de haven op te lossen zodat de toegankelijkheid gegarandeerd blijft. In 2023 zullen de kades geïnspecteerd worden. In 2022 worden de effecten van de werkzaamheden gemonitord middels nieuwe metingen. Naar aanleiding van de resultaten worden eventuele acties ondernomen. Op basis van een nieuw onderhouds- en beheersplan wordt eind 2022 vastgesteld welke middelen de komende jaren beschikbaar moeten zijn. Hiervoor zal een voorziening opgebouwd moeten worden.

Woonwagens

De herinrichting, normalisatie en integratie van de woonwagenlocatie Obbichterweg maakt deel uit van het herstructureringsproject “Overdracht woonwagenlocaties” en is als zodanig het laatste deel van de overdracht aan ZOwonen. Naar aanleiding van geleerde lessen uit project Tudderenderweg is voor de Obbichterweg gekozen voor een integrale aanpak, hiervoor is een bedrag opgenomen van €1.23 mln. In Q4 2022 zal een gefundeerd plan van aanpak worden opgesteld welke zal dienen als leidraad voor de herinrichting. De input voor het plan van aanpak is middels individuele gesprekken opgehaald bij de bewoners. In deze gesprekken hebben zij hun woonbehoefte kenbaar gemaakt. De haalbaarheid van het plan van aanpak dient getoetst te worden.

Exploitatie- en investeringsbudgetten instandhouding kapitaalgoederen

Voor de instandhouding van de kapitaalgoederen zijn op basis van de begroting 2023 onderstaande budgetten beschikbaar.

Bedragen x € 1000

Instandhouden kapitaalgoederen		exploitatiebudget 2023	beschikbare krediet tbv vervanging	Achterstallig onderhoud
Infrastructuur		**27.908**	**16.657**	
a	**Wegen/verkeersmaatregelen**	**17.452**	**11.233**	
-	Wegen	16.005	11233	nee
-	Kleine verkeersmaatregelen	1.447		nee
b	**Riolering**	**9.711**	**5051**	nee
c	**Kunstwerken**	**12**		nee
d	**Verkeersregelinstallaties**	**733**	**373**	nee
Voorzieningen		**9.498**	**1.700**	
a	**Groen**	**7.228**	**1.000**	
-	Openbaar groen (bomen/beplantingen)	7.006	1000	nee
-	Bos/natuurterreinen	64		nee
-	Groenbeheer begraafplaatsen	158		nee
b	**Verlichting**	**1.450**	**500**	nee
c	**Speelvoorzieningen**	**820**	**200**	
-	Speel- en recreatie voorzieningen	654	200	nee
-	Kinderboerderij	99	0	nee
-	Kasteelpark Born	67	0	nee
Panden		**2.417**	**0**	
a	**Gebouwen**	**1.216**		
-	Ambtelijke huisvesting	355		nee
-	Maatschappelijke huisvesting	313		nee
-	Commerciële huisvesting	63		nee
-	Cultuurgebouwen	174		nee
-	Stadsschouwburg	310		
b	**Sportgebouwen**	**812**		nee*
c	**Parkeergebouwen**	**309**		nee
d	**Onderwijsgebouwen**	**80**		nee

Interne bedrijfsmiddelen

Facilitaire Services

In 2022 hebben we de meerjarenonderhoudsplannen (2022-2061) voor het onderhoud geactualiseerd. De bestaande budgetten zijn toereikend. We blijven kritisch op de te maken onderhoudsinvesteringen in relatie tot de gemaakte keuzes over bestuurlijke en ambtelijke huisvesting. We moeten immers blijven voldoen aan de wet- en regelgeving en wettelijke Arbo-regels. Binnen de bestuurlijke en ambtelijke huisvesting wordt in 2023 doorgegaan met het vervangen van het verouderde en afgeschreven meubilair.

We gaan in fases vervangen en innoveren op een wijze die past bij het hybride werken. Hier horen dan ook ontmoetingsplekken bij. Het ontmoeten op kantoor komt steeds meer naar de voorgrond. Daarnaast worden ook ruimtes gemaakt, die het individueel videobellen ondersteunt. We plaatsen modern meubilair (elektrisch verstelbaar sta/zit bureaus) in de panden, die ook bruikbaar zijn in de definitieve ambtelijke en bestuurlijke huisvesting in Geleen. We zijn op weg naar een meer onafhankelijk gebruik van kantoren en werkplekken.

Informatiemanagement en ICT

De instandhouding van de vaste ICT-componenten is bij de vaststelling van eerdere programmabegrotingen afdoende geregeld en van budget voorzien. Voor hardware wordt daarbij gebruik gemaakt van een

leasecontract met zodanige vervangingsfaciliteiten, dat de continuïteit en doorontwikkeling (innovatie) zijn gewaarborgd. Bij ingrijpende wijzigingen in het gebruik van de ICT-middelen of aanzienlijke personele uitbreiding binnen de organisatie wordt opnieuw bekeken of de beschikbare budgetten binnen het bestaande leasecontract toereikend zijn. Voor wat betreft het voornemen om meer gebruik te gaan maken van mobiele devices betekent dat het advies ongewijzigd zal blijven. Wat betreft groei van storage door de implementatie van cloud-systemen (VTH, Zaaksysteem, M365) zal deze groei niet in de eigen omgeving gerealiseerd worden maar is er gekozen om deze opslag als dienst in de cloud te plaatsen. In het kader van de verdere ontwikkelingen en transitie naar de cloud zal dit eveneens een effect hebben op de lokale opslag van data. Deze zal in de loop van jaren verschuiven van intern naar extern. Voor de opslag van data in de cloud bij Microsoft (M365) dient wel rekening gehouden te worden met voldoende storage voor de interne back-up van deze data. Het borgen van voldoende storage neemt een kostenstijging van € 48.000 met zich mee. Daarnaast dient er voldoende aandacht te zijn voor dataclassificatie in het kader van privacy en security. Er zal altijd lokale opslag noodzakelijk blijven in verband met back-up van bedrijfskritische gegevens die niet in de cloud opgeslagen (mogen) worden.

Het beheer van ICT-middelen is zo ingericht, dat daarmee zowel technische infrastructuur als centrale software (generieke en bedrijfsvoeringapplicaties) op adequaat niveau kan blijven functioneren (life-cycle management). Bij de eerder genoemde ontwikkelingen als Anders of Digitaal Werken wordt ook een toename verwacht van de benodigde personele beheercapaciteit. De capaciteit zien we reeds toenemen m.b.t. de (wettelijke) eisen op het gebied van Informatieveiligheid. De technische basis blijft op orde en de landelijke standaarden op basis van werken onder architectuur worden ingevuld. Met de komst van nieuwe technieken zoals robotisering en Common Ground zullen aanpassingen in de technische architectuur aan de orde zijn.

De onboarding van Vidar heeft eind 2021 succesvol plaatsgevonden, waarbij de hosting van Navision voor 1 jaar verlengd is bij 2Invision tot 31 december 2022. Streven is om de hosting per 1 januari 2023 te beëindigen, maar dit is afhankelijk van de tijdige implementatie van Business Central (vervanging/upgrade Navision).

5.4 PARAGRAAF FINANCIERING

Inleiding

Conform artikel 18 van de Financiële verordening op basis van artikel 212 van de Gemeentewet is deze financieringsparagraaf samengesteld. Alle in deze financieringsparagraaf opgenomen acties gebeuren overeenkomstig het door het college vastgestelde Treasurybesluit en de doelstelling van de treasuryfunctie: optimale verkrijging, inzet en beheersing van financieringsmiddelen om op de gewenste plaats, op het juiste tijdstip en tegen de beste condities over de gewenste hoeveelheid liquiditeiten te kunnen beschikken. Voor informatie over garanties en over het EMU saldo wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen & risicobeheersing en de bijlage over EMU saldo.

Algemene uitgangspunten

- De afschrijvingskosten komen rechtstreeks ten laste van de producten.
- Om het renteresultaat zo inzichtelijk mogelijk te maken wordt met een kostenplaats gewerkt.
- Geen rente berekenen over reserves en voorzieningen.
- Rentekosten tijdens de uitvoering van een project (tenzij anders besloten) ten laste van de exploitatie brengen.
- Het rentebudget is daarnaast bepaald op basis van de volgende uitgangspunten:
- te betalen rentekosten op de afgesloten langlopende leningen;
- te betalen rentekosten over het verwachte financieringstekort per 1 januari 2023 uitgaande van de verwachte standen van langlopende leningen, reserves en voorzieningen, activa en grondexploitatie.

Belangrijkste uitgangspunten Treasurybesluit

- De financieringsfunctie heeft als primair doel het financiële risicobeheer.
- Het renterisico wordt beperkt tot stabiel en ruim onder de wettelijke renterisiconorm.
- De netto vlottende schuld wordt beperkt tot maximaal de wettelijke kasgeldlimiet.
- Uitzettingen uit hoofde van de treasuryfunctie vinden, voor zover verplicht, uitsluitend plaats bij het Agentschap van het ministerie van Financiën of bij medeoverheden.
- Het aantrekken van langlopende leningen op de kapitaalmarkt geschiedt door bij 4 partijen, waar onder in ieder geval de huisbank, offertes aan te vragen.
- Principieel geldt dat de gemeente geen financiële constructies aangaat. Mocht het toch wenselijk zijn om financiële belangen in een andere (private) organisatie aan te gaan geschiedt dit uitsluitend uit hoofde van de publieke taak. Bij het verstrekken van geldleningen en garanties uit hoofde van de publieke taak worden naast de voorwaarden genoemd in de financiële verordening de in de desbetreffende beleidsnotities vastgelegde uitgangspunten in acht genomen.

Kasgeldlimiet

In het kader van de wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) wordt als basis voor de berekening van de kasgeldlimiet de omvang van de uitgaven van de begroting gehanteerd. Het streven is gericht op een zodanige ruimte onder de kasgeldlimiet dat er vrijheid is in het moment van aantrekken van financieringsmiddelen. Met deze vrijheid behoort inspelen op pieken en dalen in de kapitaalmarkt en het gericht spreiden van de leningportefeuille tot de mogelijkheden.

Bedragen x € 1.000

Benutting Kasgeldlimiet over de periode 1 juli 2021 tot 1 juli 2022	**3e kwartaal 2021**	**4e kwartaal 2021**	**1e kwartaal 2022**	**2e kwartaal 2022**
(1) Omvang uitgaven begroting per 1 januari	337.117	337.117	378.805	378.805
(2) Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
(3) Kasgeldlimiet op basis begroting (1*2)	28.655	28.655	32.198	32.198
(4) Netto vlottende schuld(+)/vlottende middelen(-)	-51.125	-53.845	-35.060	-43.246
Ruimte onder limiet (3-4)	**79.780**	**82.500**	**67.258**	**75.444**

De kasgeldlimiet voor de meerjarenbegroting ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000

Meerjarenbegroting 2023-2026	2023	2024	2025	2026
(1) Omvang uitgaven begroting per 1 januari	385.831	380.956	377.497	373.336
(2) Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet op basis begroting (1*2)	32.796	32.381	32.087	31.734

Rente-risiconorm

Op basis van de wet FIDO is een limiet gesteld aan de blootstelling van renterisico's door middel van het instellen van een "renterisiconorm". Doel is om tot een gelijkmatig opgebouwde leningenportefeuille te komen zodat de renterisico's bij herfinanciering gespreid worden. De renterisiconorm geeft het maximum aan renterisico per jaar aan en is een bedrag ter grootte van 20% van de omvang van de uitgaven van de begroting per 1 januari van het begrotingsjaar. Onderstaande tabel geeft conform de Uitvoeringsregeling Financiering Decentrale Overheden (UFDO) inzicht in de renterisiconorm over de komende vier jaren. De gemeente zit stabiel en ruim onder de wettelijke renterisiconorm van 20%.

Bedragen x € 1.000

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld	2023	2024	2025	2026
(1) Omvang uitgaven begroting per 1 januari 2022	378.805			
(2) Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
(3) Renterisiconorm op basis begroting 2022 (1*2)	**75.761**	**75.761**	**75.761**	**75.761**
(4) Renterisico op vaste schuld (= aflossing en renteherziening)	16.861	17.073	17.384	17.596
Ruimte (3-4)	58.900	58.688	58.377	58.165
Renterisico in percentage begroting 2022 (4/1)*100%	**4,45%**	**4,51%**	**4,59%**	**4,65%**

Rente-toerekening

Artikel 13 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat de gemeente moet werken met een renteomslag en inzicht moet geven in:

- de rentelasten uit externe financiering
- het renteresultaat
- de wijze van rentetoerekening

Met onderstaand door de commissie BBV geadviseerd renteschema wordt invulling gegeven aan dit inzicht.

Bedragen x € 1.000

Schema rentetoerekening			
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		8.541
b.	De externe rentebaten over de korte en lange financiering	-/-	233
	Saldo rentelasten en rentebaten		8.308
c.1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	160
c.2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	233
c.3	De rentebaat van doorverstrekte leningen waarvoor een specifieke lening (= projectfinanciering) is aangetrokken die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend		233
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		8.148
d.1	Rente over eigen vermogen *		0
d.2	Rente over voorzieningen *		0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		8.148
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 2,0%)	-/-	8.125
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury		23

* De gemeente kiest er voor geen rente over het eigen vermogen en de voorzieningen te berekenen.

Voor de rente voor de nieuwe investeringen wordt het renteomslag-percentage van 3,0% gehanteerd.

Liquiditeitsplanning en financieringsbehoefte

Dagelijks:

De dagelijkse liquiditeitsbehoefte is volledig afgedekt omdat het beheer van het saldo in de rekening-courant volledig in handen gegeven is van de bank. Dit is geregeld in de overeenkomst van de bancaire dienstverlening.

Korte termijn:

De nadruk ligt op het voortschrijdend actualiseren van de bestaande liquiditeitsplanning met een scope van 5 maanden waarbij alle geldstromen worden meegenomen.

(Middel)lange termijn:

De financieringsbehoefte per 1 januari is voor de komende jaren weergegeven in onderstaand overzicht.

Bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026
Financieringstekort	14.364	36.019	44.190	38.241

De jaarlijkse financieringsbehoefte, exclusief investeringsruimte nieuw beleid, wordt bepaald door een aantal elementen:

- mutaties in de leningenportefeuille;
- de begrote mutaties van reserves en voorzieningen;
- de begrote besteding van de restantkredieten;
- de begrote afschrijvingen op de bestaande activa;
- het begrote meerjarig liquiditeitsverloop van de grondexploitatie.

Rentevisie

De rentevisie is een momentopname. De rente maakt bokkesprongen. De combinatie van krapper ECB-beleid, de energieschok, de uit de hand gelopen inflatie, de oorlog in de Oekraïne en het wegvallen van fiscale stimulering in het kader van de pandemie verhogen de kans op een recessie. Voor de geldmarkt dient de driemaands Euribor als leidraad en voor de kapitaalmarkt dient de 10 jr. Nederlandse staatslening als benchmark. Marktpartijen als BNG, ING, ABNAMRO en Thésor geven nu rentevisies af die naar de toekomst toe rekening houden met verder stijgende rentetarieven voor zowel de geld- als de kapitaalmarkt.

Geldmarkt:

De geldmarktrentes lopen fors op. De 3-maands Euribor is voor het eerst sinds 2015 weer positief. Naar verwachting van de banken wordt per ultimo 2022 een niveau van 0,50% verwacht. Voor het financieringstekort dat onder de kasgeldlimiet valt is in de uitgangspunten voor de begroting 2023 uitgegaan van 0,50%. De huidige rentevisie van de banken geeft geen aanleiding dit percentage te wijzigen.

Kapitaalmarkt:

De benchmarkt rente die begin 2022 nog negatief was heeft recentelijk de grens van 2% al overschreden. De renteverwachtingen van de banken per ultimo 2022 lopen uiteen. De niveaus variëren van 2% tot 3%. Voor de leningen die de gemeente aantrekt, geldt vanwege de onzekerheden nog steeds een hoge opslag (1%) op deze tarieven. De verwachting van de banken is dat deze opslag vooralsnog niet zal dalen. Voor de rente voor nieuw aan te trekken langlopende leningen is in de uitgangspunten voor de begroting 2023 uitgegaan van 3,00%. De huidige rentevisie van banken voor 2023 geeft geen aanleiding dit percentage te wijzigen.

Financiële instrumenten

Voor 2023 wordt gebruik gemaakt van financiële instrumenten: rekening-courant krediet, daggeld, kasgeld, schatkistbankieren, deposito, spaarrekening, langlopende leningen en langlopende uitzettingen.

Limieten financieringsmiddelen

De soms snel wijzigende rente op de kapitaalmarkt maakt het wenselijk, dat op aanbiedingen onmiddellijk kan worden gereageerd. Om dit mogelijk te maken heeft het college besloten de limiet voor de lange financieringsmiddelen voor 2023 te bepalen op € 75 mln. Deze limiet geldt voor de periode 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023. Bij het aantrekken van lang geld worden offertes aangevraagd bij 4 verschillende kapitaal-marktpartijen waaronder in ieder geval de BNG en de Waterschapsbank.

In de wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO) worden de aan te trekken kortlopende financieringsmiddelen gemaximaliseerd op de kasgeldlimiet. In het treasurybesluit is verder bepaald dat een totale kredietlimiet van tenminste 110% van de kasgeldlimiet zal worden aangehouden. Uitgaande van bovenstaande heeft het college besloten het maximumbedrag dat in 2023 op enig moment maximaal mag worden aangetrokken te bepalen op € 30 mln. Dit besluit geldt voor de periode 1 januari 2023 tot en met 31 december 2023.

Samenvatting limieten

Maximumbedrag waarvoor in 2023 mag worden aangegaan:	**in € miljoen**
- vaste geldleningen	75
- rekening-courantkrediet, daggeld- en/of kasgeldleningen	30

Van de aangegane vaste geldleningen zal via de jaarrekening mededeling worden gedaan aan de raad.

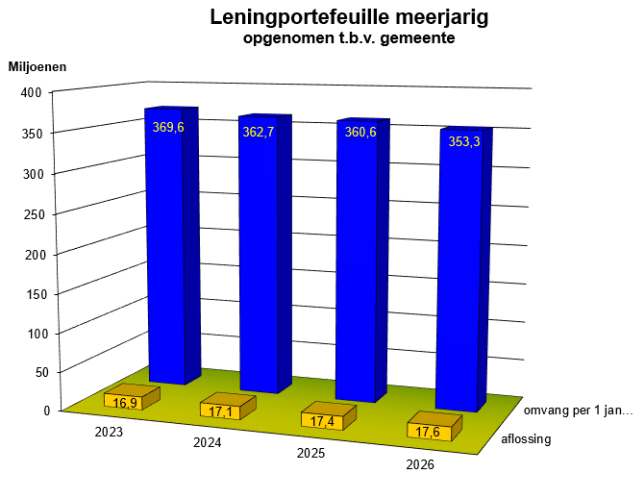
Leningportefeuille

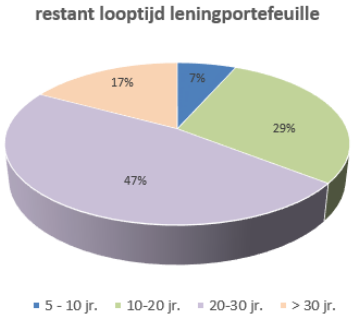
Het schuldrestant per 1 januari 2023 van de opgenomen leningen bedraagt € 375,2 mln.
(€ 320,6 mln. Gemeente, € 49 mln. Projectfinanciering en € 5,6 mln. doorverstrekt).
Het schuldrestant van de in het kader van de publieke taak uitgezette leningen bedraagt € 5,6 mln.

Bedragen x € 1.000

	Opgenomen			**Uitgezet**	
	Gemeente	**Projectfinanc.**	**Doorverstrekt**	**Verstrekt**	**Doorverstrekt**
Stand 1 januari 2023	320.576	49.000	5.638	0	5.638
Nieuwe leningen	10.000				
Aflossingen	15.861	1.000	29		29
Stand 31 december 2023	314.715	48.000	5.609	0	5.609
Rente [11]	7.466	126	107		107
Gemiddeld rentepercentage 1 januari 2023	2,42%	0,26%	1,84%		1,84%
Gemiddelde restant looptijd 1 januari 2023	19,4 jaar	48,1 jaar	8,7 jaar		8,7 jaar

[11] Betreft de rente van de langlopende leningen in de leningenportefeuille

Samenvatting geplande acties

Kasgeldlimiet	:	- korte financiering beperken tot maximaal de kasgeldlimiet - vrijheid creëren om in te kunnen spelen op pieken en dalen in de kapitaalmarkt
Schatkistbankieren	:	structureel beperken tot maximaal het drempelbedrag schatkistbankieren
Renterisiconorm	:	renterisico beperken tot maximaal het percentage van renterisiconorm
Rentevisie	:	het volgen van de driemaands Euribor en de 10 jr. Nederlandse staatslening
Beschikbaarheid	:	- verzekeren van een duurzame toegang tot financiële markten - aantrekken van voldoende financiële middelen binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting - gericht spreiden van de leningportefeuille

5.5 PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

Bestuur en communicatie

Communicatie

Communicatie ondersteunt de beweging om van buiten naar binnen te werken door meer contacten en interactie met de omgeving. In de samenwerking met inwoners, ondernemers en partners is goede onderlinge communicatie onmisbaar om verwachtingen over en weer te kunnen managen. De communicatievisie laat zien welke positie communicatie als *competentie* van iedereen én als *vak* in de organisatie vervult én hoe ondersteuning vanuit de functies van communicatie optimaal worden ingezet. Communicatie draagt daarmee bij aan het versterken van een communicatieve en veerkrachtige organisatie. In 2023 geven we verder prioriteit aan een gemeente die communiceert in begrijpelijke taal. Onze communicatie, zowel in de organisatie als naar buiten toe, is helder en transparant. We stimuleren de dialoog en interactie passend bij de situatie of opgave vanuit onze rollen als participerende en netwerkende overheid. We treden als gemeente de buitenwereld tegemoet met een eenduidige 'stijl van het huis' met de juiste communicatie, via het juiste kanaal, op het geschikte moment.

Facilitaire Services

Archief/ Documentaire informatievoorziening

In 2023 gaan we het digitaal archiveren verder professionaliseren. Hiervoor is onder andere een recordmanager aangesteld. De eerste digitale vernietiging heeft reeds in 2022 plaatsgevonden. In de toekomst zal het digitale archief (vanwege de groei van het aantal processen in het zaaksysteem) verder toenemen. Het analoge archief zal ernaast nog blijven bestaan en gefaseerd afnemen.

Vanwege de afnemende groei en de vernietiging van analoge dossiers ontstaat de mogelijkheid om archieven verder te concentreren.

Inkoop en Aanbesteding

Het eerste jaar na de vaststelling van het nieuwe beleid is achter de rug. Het bewustzijn bij de organisatie voor de mogelijkheden voor lokaal en regionaal inkopen neemt toe. Vanaf 1 januari 2023 gaan we werken met het nieuwe contractmanagementsysteem. Hierdoor krijgen we collectief een beter inzicht in de verschillende contracten en de duur. Het plannen en organiseren van contracten wordt hiermee beter geregeld. In 2023 verschijnt ook de evaluatie van de Rekenkamer over de effecten van de gedane aanbevelingen.

Huisvesting

De gemeenteraad heeft in december 2021 besloten de bestuurlijke en ambtelijke huisvesting in Geleen (benutten van het pand aan de Herenhof en het vernieuwen van het Stadhuis Geleen) te positioneren. In 2023 ronden we de aanbesteding af inzake de renovatie van het pand Herenhof. Het jaar 2023 wordt benut voor het verder gereedmaken van het pand.

We gaan in 2023 verder met het vervangen van oud meubilair voor de nieuwe norm die het hybride werken verder ondersteunt.

Informatiemanagement en ICT

Trends en ontwikkelingen

De turbulente globale en landelijke ontwikkelingen van de laatste jaren hebben geleid tot complexe maatschappelijke opgaven. Momenteel speelt in Nederland een perfecte storm waar o.a. een energiecrisis, stikstofproblematiek, de woningnood en de vluchtelingencrisis samenkomen. Het zijn onderwerpen die veel van de lokale overheden vragen en waarbij de Rijksoverheid meer en meer dwingend optreedt. Deze landelijke opgaven vragen veel tijd en middelen van lokale overheden, terwijl tegelijkertijd de inwoners van de gemeente verwachten dat deze ook inspeelt op lokale gebeurtenissen. Meer dan ooit vraagt dit van gemeenten veerkracht, flexibiliteit en het vermogen snel en adequaat te reageren.

De coronacrisis heeft de verdere digitalisering van onze maatschappij versneld. De gemakken van mobiel werken en minder reisbewegingen zijn blijvend door de maatschappij omarmt. Voor organisaties ontstaat een nieuw paradigma waarbij bestaande ideeën over leiderschap, traditionele kantoorconcepten en samenwerkingen tegen een nieuw licht gehouden kunnen worden. Tegelijkertijd is er een krapte op de arbeidsmarkt ontstaan (conjunctuur, coronacrisis en vergrijzing) die sinds het begin van de metingen door het UWV niet eerder is voorgekomen. Arbeidskrachten zijn lastig te vinden en te binden. De concurrentie is ongekend. Het nieuwe paradigma en mogelijkheden die daarbij horen is voor organisaties een uitgelezen kans om zich op de arbeidsmarkt te onderscheiden.

Binnen het huidige landschap heeft Sittard-Geleen de bestuurlijke ambitie zich te ontwikkelen als een innovatieve en ondernemende stad waarbij we nauw en gelijkwaardig samenwerken met inwoners, organisaties, bedrijven en de (Eu)regio. Aandacht voor de kwaliteit van de woon- en leefomgeving staat voorop. Sittard-Geleen als groene, welvarende, sociale stad waarbij er vertrouwen is in het bestuur is het credo. We luisteren naar onze omgeving en geven eigenaarschap aan de samenleving die Sittard-Geleen maakt.

Om op deze trends en ontwikkelingen effectief in te kunnen spelen is verdere digitalisering onvermijdelijk. Digitalisering verandert de kijk op informatie. Informatie is één van de belangrijkste bedrijfsmiddelen voor Gemeenten om zich in de snel veranderende wereld te kunnen organiseren en samen te werken: “Het is onomstreden dat informatie een wezenlijke grondstof is voor de werking van ons overheidsapparaat en vitaal is voor verantwoording in onze democratie. Er mag dus geen informatie kwijt zijn en ook geen twijfel over de juistheid en echtheid daarvan”, aldus het Rijksprogramma voor Duurzame informatiehuishouding. Digitalisering maakt het eenvoudiger om open, transparant en toegankelijk te zijn. Trends zoals Smart City, het gebruik van algoritmen, Common ground, e.d. bieden kansen om veerkrachtig, innovatief, duurzaam en samen met onze omgeving maatschappelijke opgaven aan te pakken.

Team IM-ICT speelt in op de trends en draagt bij aan de ambities door te investeren in nieuwe innovaties en de verdere doorontwikkeling van al gestarte initiatieven zoals op het gebied van data-gedreven werken, zaakgericht werken, robotisering, hybride werken, informatiebeveiliging en de transitie naar de cloud.

Informatiemanagement en ICT
(Lokale) overheden zijn meer dan ooit ‘informatieverwerkende’ organisaties geworden en daarin afhankelijk van een goed werkend ICT-landschap. Informatie is een dusdanig belangrijk bedrijfsmiddel dat het gezien kan worden als “het nieuwe water uit de kraan”.

In de organisatie zien we een hoge ambitie voor innovatieve en vooruitstrevende oplossingen die het werk efficiënter en effectiever maken, waarbij ICT een belangrijke ondersteunende rol heeft. De veranderingen hebben een grote impact die tevens van organisatorische aard zijn. We merken op dat de uitlijning tussen de ICT-projecten en organisatiedoelen voor verbetering vatbaar zijn. Ambities worden soms in gang gezet terwijl hiervoor aan de ICT-zijde of aan de organisatiekant niet altijd de benodigde capaciteit beschikbaar is. Hierdoor lopen projecten uit of worden gereserveerde budgetten niet (tijdig) benut.

IM-ICT heeft middels het actualiseren van het projecten-portfolio de eerste stappen gezet om tot een betere uitlijning tussen het team IM-ICT en de organisatie te komen. Het komende jaar steekt het team in op verdere synergie, waarbij het doel is om meer aan de voorkant in gesprek te zijn met de organisatie en voor de langere termijn projecten en organisatiedoelen op elkaar uit te lijnen. Dit belooft op termijn minder druk op de organisatie doordat projecten voorspelbaarder (realistischer) en meer in samenhang gepland kunnen worden. Een beter (in-)zicht op toekomstige ontwikkelingen en opgaves zorgt voor een betere prioritering.

De snelle veranderende technologische innovaties en het kunnen voldoen aan (maatschappelijke) opgaven zorgt ervoor dat ook de werkvelden van IM-ICT volop in beweging zijn. Wij moeten daarom blijven investeren in het opleiden, omscholen en werven van personeel. De huidige krapte op de arbeidsmarkt en de beschikbare budgetten maken dit een uitdagende opgave die we samen het hoofd moeten bieden. Een mogelijk deel van het antwoord op dit probleem zien we in het opzoeken van meer samenwerking met organisaties, bedrijven en buurgemeenten in de (Eu-)regio. Common ground is een van de innovaties die vanuit de VNG ingezet wordt om inhoudelijk samen te werken op het gebied van maatschappelijke opgaves en de daarvoor benodigde technische oplossingen.

De gemeente Sittard-Geleen zal zich de komende periode verder ontwikkelen naar een meer volwassen digitale organisatie waarin de medewerkers “anders” zullen werken. Een flexibele en schaalbare ICT-omgeving blijft een van de belangrijkste speerpunten. Het is voorwaardelijk om als Gemeente veerkrachtig en weerbaar op te kunnen treden in de complexe maatschappelijke uitdagingen waarin we ons bevinden en hierbij is ICT een essentieel middel om dit te bereiken. Een goede ondersteuning van IM-ICT dient hiervoor kwalitatief en kwantitatief mee te kunnen bewegen.

De moderne werkplek
De coronacrisis heeft tot een nieuwe werkelijkheid geleid in de manier waarop we kunnen en willen werken. Mobiel werken is de norm geworden. Medewerkers verwachten dat ze altijd en overal op ieder mogelijk device hun werk kunnen doen. In 2023 zetten we verder in op de doorontwikkeling en verdere uitrol van de moderne (mobiele) werkplek. De moderne werkplek draagt o.a. bij aan de Gemeente als aantrekkelijke werkgever en vergoot de concurrentiepositie van de Gemeente op de arbeidsmarkt. Medewerkers krijgen wat ze post-corona verwachten van een werkgever: De kans invulling te geven aan een goede werk-privé balans en de optie om plaats- en tijdsonafhankelijk te kunnen werken. Dit is niet alleen in het voordeel van de huidige werknemers, maar stelt de gemeente ook in staat eenvoudiger en binnen een grotere straal personeel aan te trekken en te binden.

De moderne werkplek heeft ook de potentie de ecologische voetafdruk van de organisatie te verkleinen. De neveneffecten van de moderne werkplek in een tijd van stikstof- en energiecrisis zijn noemenswaardig: De mogelijkheid mobiel te werken zorgt voor minder reisbewegingen en ook de invloed op het gebruik van de kantoorpanden is niet te onderschatten. Het concept van het kantoor als werkplekinvulling is post-corona achterhaald. De deur om keuzes te maken met welk doel we panden in willen zetten staat wagenwijd open. De mogelijkheden zijn legio en de moderne werkplek maakt dit in beginsel mogelijk. Het zorgt niet alleen voor letterlijke ruimte in de panden, maar ook de figuurlijke ruimte om keuzes te maken in de gewenste bestemming van de panden. En dat op een duurzame en verantwoorde manier.

We zien nu al een verschuiving wat betreft de devices die we voor het werk gebruiken (mobiele werkplekken vs. vaste werkplekken). Ook mogelijkheden van hybride werken (waarbij een deel fysiek en een deel digitaal aan het werk deelneemt) worden uitgebreid. Verder zien we een verschuiving van de traditionele virtuele desktop naar meer diensten in de public-cloud (zoals Microsoft365) en die door medewerkers ook buiten de traditionele werkplek om gebruikt kunnen worden. De omarming van de organisatie in het gebruik van Microsoft Teams heeft zich hierin al bewezen en sluit tevens aan bij de Visie op Anders Werken. De toename in het gebruik van diensten in de public-cloud zorgt voor technische veranderingen en heeft impact op de beheerorganisatie en middelen. Bij het gebruik van diensten zoals Onedrive, M365 en de e-mail in de cloud dienen we ook te zorgen voor een professionele backup oplossing voor de gegevens (data) die we in de cloud opslaan. De standaard retentietijd (m.a.w. hoe lang wordt de backup bewaard in de cloud-omgeving) is onvoldoende voor een gemeentelijke organisatie. De jaarlijkse kosten voor de benodigde backup bedragen 48K en zijn gebaseerd op het aantal gebruikers c.q. Licenties.

Telefonie (omni-channel)
Nauw en gelijkwaardig samenwerken en snel en adequaat reageren, raken niet alleen de cultuur van een organisatie, maar ook de techniek. Nu de fysieke ontmoetingen afnemen, is het des te belangrijker de digitale ontmoetingen goed te faciliteren. Telefonie kan niet langer als een losstaand element worden gezien. Telefonie wordt geïntegreerd met andere Microsoft 365 producten en daarmee andere vormen van digitaal ontmoeten, zodat bijvoorbeeld eenvoudig zichtbaar is of een collega beschikbaar is. Het is eenvoudig te zien of iemand in vergadering of telefonisch in gesprek is en wanneer deze persoon weer beschikbaar is.

Ook wordt het mogelijk om tijdens een telefoongesprek over te schakelen op beeldbellen, extra personen uit te nodigen, te chatten en documenten te delen. Dit is ook ten voordele van onze klanten. Voor de inwoner blijft de klantreis straks hetzelfde, ongeacht of een medewerker mobiel of op kantoor werkt. Daarbij is omni-channel de ambitie. Dit betekent dat de klant ongeacht het kanaal (balie, telefoon of mail) dezelfde dienstverlening ontvangt.

Veilige Omgeving
Aandacht voor de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, betekent ook aandacht voor de kwaliteit van de digitale leefomgeving. Aandacht voor beveiliging, privacy en een goede, moderne infrastructuur komt niet alleen de bedrijfsvoering ten goede, maar vergroot ook het vertrouwen dat inwoners en bedrijven in onze gemeente hebben. Het bevordert samenwerken en ondersteunt het behalen van de gestelde doelen. Immers, inwoners en bedrijven kunnen met goed vertrouwen informatie uitwisselen en samenwerken met de gemeente. N.a.v. meerdere schadelijke cyberhacks in het verleden bij o.a. de Universiteit Maastricht en bij de gemeente Hof van Twente is er een verdere intensivering van de al verhoogde aandacht voor informatieveiligheid binnen gemeente Sittard-Geleen ontstaan. Gemeente Sittard-Geleen heeft zich dan ook in het verleden aangesloten bij de aanbesteding van GGI-veilig en behoorlijke stappen gezet in de implementatie van een oplossing (SIEM/SOC) die continu de veiligheid (cyberhacks) in het netwerk bewaakt en borgt. Aangezien KPN binnen het bestaande contract de dienstverlening niet op het gewenste niveau kon krijgen, is het contract met wederzijds goedvinden tussen de VNG en KPN beëindigd. Inmiddels heeft de unit ICT een tijdelijke overbruggingsovereenkomst gesloten, zodat er voorzien wordt in een vergelijkbare oplossing. In 2023 zal er een nieuwe aanbesteding plaatsvinden m.b.t. SIEM/SOC.

Informatieveiligheid kent niet alleen een technisch karakter. De menskant is mogelijk nog belangrijker. Immers, daar waar er gebruikers actief zijn, wordt eveneens een veiligheidsrisico gelopen. We hebben in 2022 daarom hernieuwd ingezet op het verhogen van het iBewustzijn binnen de organisatie, college en raad.

Een groot deel van ons werk en contact met inwoners en bedrijven speelt zich in toenemende mate online af. Door de situatie rondom het coronavirus zijn nog meer processen gedigitaliseerd. Daarmee is het voor kwaadwillenden ook aantrekkelijker geworden om op deze plek aan te vallen. Aanvallen kunnen zo verstorend zijn dat ze langdurig impact hebben op de organisaties en ketens die worden getroffen. Het belang van digitale veiligheid neemt hierdoor alleen maar toe. Ook het meer vanuit thuis en vanaf flexibele werkplekken werken, vergt meer en andere beveiligingsmaatregelen. Hier besteden we de komende periode aandacht aan, naast de blijvende aandacht voor bewustwording rondom Informatiebeveiliging.

Common Ground
Common ground is een innovatieve beweging in gemeenteland waarbij het uitgangspunt samenwerking is. Gemeenten en marktpartijen werken hierin samen om duurzame oplossingen te ontwikkelen in een veilige en toekomstbestendige omgeving die ingezet kunnen worden voor bedrijfsvoering, dienstverlening en maatschappelijke opgaven. Common ground vergroot de veerkracht van Gemeenten doordat we de schaarse expertise kunnen bundelen en daarmee sneller kunnen inspelen op maatschappelijke opgaven. De oplossingen die worden ontwikkeld zijn op basis van open source: wat betekent dat de oplossingen niet aangeschaft hoeven te worden. Grote aanbestedingen voor ICT-software zijn (worden) hiermee verleden tijd.

Common ground is onderdeel van Samen organiseren (VNG) en staat onder regie van de VNG. De komende jaren zal de druk op Gemeenten om te voldoen aan common ground steeds meer toenemen. Het commitment voor common ground is een van de lange adem, maar hoe eerder organisaties ervaringen opdoen met deze ontwikkeling, des te beter zijn ze voorbereid op de toekomst. Common ground staat nog aan het begin van de innovatiecurve. De benodigde infrastructuur kan ingericht worden en inmiddels zijn er diverse common ground oplossingen ontwikkeld die gemeenten in gebruik kunnen nemen. Voorbeelden hiervan zijn:

- "het huishoudboekje" dat inwoners helpt grip te krijgen op hun financiële situatie (schuldeisers, vaste lasten, etc.);
- Begrafenisplanner, waarbij begrafenisondernemers zelfstandig begrafenissen kunnen plannen en regelen;
- Signalen, voor de verwerking van meldingen in de openbare ruimte;

Daarnaast zijn er projecten in ontwikkeling op het gebied van burgerzaken, de openbare ruimte en het sociaal domein.

De komende 4 jaar gebruiken wij om als organisatie ervaring op te doen met Common ground. Deelname zo vroeg in de ontwikkeling heeft als voordeel dat we als organisatie goed overwogen keuzes kunnen maken in hoe wij ons willen positioneren in deze ontwikkeling. Wijzigingen in de organisatie op het gebied van personeel (kennis/competenties), samenwerkingen en aansluiting bij de bestuurlijke en ambtelijke ambities kunnen dan geleidelijk en weloverwogen ingevoerd worden. We komen daardoor voor minder verrassingen met bijkomende kosten en uitdagingen te staan.

We leren als organisatie hoe we common ground zelf kunnen beheren, wat onze afhankelijkheid van leveranciers en consultancy verkleint. We hebben de tijd om te bepalen op welke onderdelen we volgend willen zijn en oplossingen van andere gemeenten willen overnemen en waar we zelf aan het roer willen staan. Lokale maatschappelijke vraagstukken in de (Eu)regio in samenwerking met lokale partners zoals Brightlands, buurgemeenten en ketenpartners lijken daarvoor een uitgelezen kans. Door nu te beginnen kunnen we de komende 4 jaar gebruiken om de relevante samenwerkingen in de regio aan te gaan. Samen met de organisatie ontwikkelen we de lange-termijn strategie op basis van real-world ervaringen. Iets wat als we te lang wachten en de landelijke druk om te voldoen aan common ground dwingender wordt niet meer mogelijk is.

Om de komende 4 jaar te ontwikkelen op common ground zijn jaarlijkse structurele kosten van € 132.000 nodig. Hiervoor krijgen we de ondersteuning die we nodig hebben om de infrastructuur (o.a. haven) in te richten (€ 72.000) en de eerste 6 common ground oplossingen in gebruik te gaan nemen (€ 60.000). Naar mate we meer ervaring krijgen om zelf de common ground omgeving te beheren zullen de kosten voor de infra dalen. Bij in gebruik name van meer oplossingen zullen de kosten daarvoor stijgen. Deze worden dan gefinancierd vanuit het "oud voor nieuw principe", waarbij de oplossingen bestaande (traditionele) oplossingen vervangen. Gezien de innovatie aard van de investering gaan de kosten voor de baten uit. Common ground heeft als bijkomend doel om op termijn (+/- 4 jaar) softwarekosten voor traditionele taak-specifieke applicaties te laten dalen. Revenuen liggen dan ook bij de decentrale softwarebudgetten voor applicaties en koppelingen.

Indexering, verhoging licentie kosten en meerjarige contracten
Omdat de gemeentelijke trend van afgelopen jaren laat zien dat de ICT-kosten m.b.t. onderhoud en licenties alsmaar stijgen zal deze trend zich ook in het komend jaar voortzetten. Zeker gezien de huidige situatie rondom de dollarkoersen en de situatie in de Oekraïne. Daarom wordt rekening gehouden met 3% indexering over de relevante posten, waarbij een reële inschatting is gemaakt op welke posten de indexering al dan niet betrekking zal hebben en op een reële indexering. Het opnemen van deze indexeringspost ad 58K is

noodzakelijk omdat deze kosten niet binnen de huidige ICT-begroting kunnen worden opgevangen. Dit maakt een budgetuitbreiding noodzakelijk.

Ieder jaar wordt opnieuw gekeken naar het contract met Microsoft, aangezien dit een pay-per-use model is (betalen naar gebruik). Naast een verhoging van de licentiekosten wegens uitbreiding van functionaliteiten van applicaties zien we de licentiekosten ook toenemen door een groei van personeel. Bij uitbreiding van personeel is het nodig dat er naast primaire en secundaire personeelskosten ook rekening gehouden gaat worden met de kosten voor ondersteuning vanuit de bedrijfsvoeringsteams. Omdat het Microsoft-licentiecontract per 1-1-2023 afloopt, zal er een nieuw contract afgesloten moeten worden. Hierbij zullen de licentiekosten fors toenemen. Er is sprake van een jaarlijkse kostenstijging van 70K.

M.b.t. de meerjarige contracten is afgesproken om deze niet initieel (in het jaar van het contract) maar verdeeld over de contractjaren in de begroting te laten landen, zodat er een evenwichtige balans in de begrotingsjaren ontstaat i.p.v. afwisselende jaren met overschotten enerzijds en tekorten anderzijds.

Vidar

Vidar ontwikkelt zich tot een volwaardig leerwerkbedrijf met een divers palet aan dienstverlening. Daarmee richten we ons op de inwoners van de Westelijke Mijnstreek en zijn we partner binnen de dienstverlening op de arbeidsmarkt in Zuid-Limburg. Om aan de ambities en de behoefte aan ondersteuning van werkzoekenden en werkgevers te kunnen voldoen moeten we beide (samenvallende) rollen goed kunnen uitvoeren. De ontwikkeling van de doelgroep (de groeiende ondersteuningsbehoefte) en de kansen/krapte op de arbeidsmarkt in bepaalde sectoren vragen om een extra impuls en verdere versterking van de dienstverlening. Het gaat om de versnelling van de transitie naar leerwerkbedrijf waarbij de ontwikkeling van leerwerklijnen, de ontwikkeling werkgeversdienstverlening en het stimuleren en faciliteren van dienstverbanden centraal staan.

Integrale dienstverlening

Met het uitvoeringsprogramma Samen Sittard-Geleen 2020-2021 hebben we ingezet op een aantal ambities waaronder de ontwikkeling van de integrale dienstverlening van de gemeentelijke uitvoeringsteams. Het gedachtengoed van positieve gezondheid waarmee we vooral de (veer)kracht van de inwoner versterken, staat daarin centraal. Dat in combinatie met de methodiek van de ‘omgekeerde toets’ waarmee de vraag van de inwoner en het effect van de ondersteuning leidend zijn voor het toepassen van de wettelijke mogelijkheden.

De inwoner die zich meldt voor ondersteuning wordt geholpen, ongeacht waar hij zich meldt. Dat betekent dat de expertise van de professional ‘aan het loket’ breed genoeg moet zijn om de vraag van de inwoner te verkennen, om aan de achterkant de ondersteuning te organiseren die nodig is maar ook aan te sluiten bij de behoefte van de inwoner. Een brede kennis van het Sociaal Domein en het voorliggend veld is daarvoor nodig.
Daarnaast zien we de ontwikkelingen die de Toekomstvisie ons schetst waarin we ons richten op een andere, meer participatieve, relatie met onze inwoners. Om onze medewerkers hierin te faciliteren is een continu programma van deskundigheidsbevordering noodzakelijk. Ook voor thematische kennisvergroting- en kennisborging worden diverse bijeenkomsten aangeboden, waaronder bewustwordingsbijeenkomsten over mensenhandel. Zo kunnen zorgelijke situaties vroegtijdig worden gesignaleerd.

Digitale dienstverlening

Een goede en adequate digitale ondersteuning draagt in grote mate bij aan integrale dienstverlening. Het Sociale Domein sluit aan bij de gemeentebrede ontwikkeling van digitale dienstverlening en de wettelijke verplichtingen rondom informatieverstrekking vanuit de overheid (programmablad 0).

Digitalisering in het sociaal domein

Digitalisering vraagt in het sociaal domein om een zeer zorgvuldige aanpak. Hier hebben we vaak te maken met burgers die in onze snel veranderende maatschappij om een veelheid van redenen niet goed mee kunnen komen. De digitalisering van de overheidsdienstverlening mag geen een extra kloof tussen (deze kwetsbare) burgers en de overheid. Ingezet wordt op nieuwe technologische mogelijkheden die de bereikbaarheid en de dienstverlening op een hoger niveau brengen en daarmee tevens een dreigende kloof dichten.

Het WRR-rapport 'Weten is nog geen doen' geeft een realistisch perspectief op redzaamheid en vraagt aandacht voor de beperkte redzaamheid van veel burgers. Dit is een indicatie voor het beperkte bereik van onze dienstverlening. Digitalisering op zich vormt daar geen oplossing voor. De opgave is zo te digitaliseren in het sociaal domein dat de technologie die ingezet wordt, kwetsbare burgers juist helpt om zoveel mogelijk maatschappelijk de aansluiting te krijgen en houden.

Anders gezegd: de wijze waarop digitalisering vorm krijgt in het sociaal domein moet bijdragen aan een inclusieve samenleving en uitsluiting tegengaan. We noemen dit 'Sociaal digitaal' en is een duidelijke uitwerking en invulling van Sociale veerkracht.

Digitalisering in het sociaal domein heeft toegevoegde waarde wanneer het bijdraagt aan één of meerdere van onderstaande speerpunten:

- Burger in regie;
- Ontzorgen van burger;
- Communicatie en interactie op maat;
- Meer regie door integrale informatievoorziening

Projecten kunnen elementen bevatten van meerdere speerpunten; des te meer reden om erin te stappen als de mogelijkheid zich voordoet. Maar speerpunten kunnen ook in de loop van het project toegevoegd worden.

Daarnaast bevindt zich het ontsluiten van stuur- en verantwoordingsinformatie over de uitvoering en de resultaten door het bouwen van dashboards en monitorsystemen in een stroomversnelling.

HR

Team HR speelt in op de trends en draagt bij aan de ambities door enerzijds te investeren in de verbetering van de processen door verdere digitalisering en klantgerichtheid en anderzijds door mee te sturen op de gewenste organisatieontwikkeling, met andere woorden: de voor de organisatie gewenste houding en gedrag van zijn medewerkers. Organisatieontwikkeling is een proces van geleidelijkheid waarin we stap voor stap toegroeien naar de gewenste manier van organiseren en werken. In de kern gaat het om een proces van cultuurverandering; een proces waarin de ingezette beweging 'van buiten naar binnen werken' centraal staat. De opgaven vanuit en ten dienste van de samenleving (de veerkrachten) zijn hierin leidend.

Dit proces van cultuurverandering beoogt manieren van in- en externe samenwerking te creëren, waarin ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid optimaal bijdraagt aan het gezamenlijk realiseren van de opgaven.

De werkwijze waarmee we als organisatie zijn gaan experimenteren o.a. in het proces van de Toekomstvisie zullen we blijven voortzetten en uitbouwen. De kracht van de aanpak van co-creatie schuilt in het aansluiten bij de energie van de inwoners en maatschappelijke partners en hen daadwerkelijk betrekken, ruimte en verantwoordelijkheid geven in het mede vormgeven van onze gemeentelijke samenleving, ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid. Deze organisatieontwikkeling van met name houding en gedrag vraagt een daarop afgestemd strategisch HR-beleid dat met passende antwoorden moet komen en moet uitdagen en faciliteren om de beoogde ontwikkeling gestalte te geven.

De arbeidsmarkt wordt steeds krapper. Daardoor wordt het niet alleen moeilijker om gekwalificeerd personeel van buiten naar binnen te halen, maar zal ook nog eens van buiten harder aan onze gekwalificeerde medewerkers worden getrokken. Medewerkers ontlenen daarnaast in toenemende mate hun loyaliteit aan hun werkgever aan de wijze waarop zij in hun ontwikkeling worden gefaciliteerd en uitgedaagd. Zij verwachten geen 'life long employment' meer, maar willen een werkgever die voldoende ontwikkelingsmogelijkheden biedt en die hen in hun ontwikkeling coacht. Een werkgever die ook stuurt op kwaliteit, resultaten en kansen biedt voor iedereen. De Gemeente Sittard-Geleen is al enige tijd bezig om verjonging, elan en kracht te ontwikkelen en anders te werken om de organisatie beter te laten aansluiten op de uitdagingen die aan onze gemeente worden gesteld. We worden steeds meer een wendbare organisatie die zich soepel kan aanpassen aan nieuwe eisen. Dat is niet alleen wenselijk, maar vooral noodzakelijk. De wijze van samenwerken, de wijze van afstemming, de wijze van afspraken maken, de omstandigheden van werken thuis, facilitering e.d. Deze wijze van werken was niet tijdelijk van aard maar heeft de opvatting over plaats- en tijdonafhankelijk werken structureel veranderd. Hybride werken (dat wil zeggen gedeeltelijk op kantoor en gedeeltelijk thuis werken, ontmoeten op kantoor en waar mogelijk werken thuis) bepaalt de keuzes voor huisvesting, locaties, faciliteiten, opleiding, etc. De visie 'organisatie en manier van werken' en de visie op 'sturing en leiderschap' zijn ons wenkend perspectief. Dat doen we samen, in verbinding met elkaar. Iedereen telt mee en doet er toe, of je nu strategisch beleidsmedewerker bent of in de buitendienst werkt. Het zijn de mensen die de organisatie maken. De manier waarop ze dat doen is bepalend voor alles. Zonder mensen geen organisatie.

Naast de vele reguliere werkzaamheden staan er voor team HR de nodige projecten op de rol. Een aantal hiervan wordt hieronder uitgelicht.

Digitalisering IDU-processen
Na de jarenlange ontwikkeling van Youforce, waarbij diverse employee en manager self service modules zijn geïmplementeerd zetten we inmiddels forse stappen op het gebied van digitalisering van de belangrijkste werkprocessen van de personeelsadministratie: de instroom-, doorstroom- en uitstroomprocessen. Hiermee wordt een belangrijke kwaliteitsverbetering en efficiencyslag gemaakt. Het voorbereiden en implementeren hiervan is in 2022 in gang gezet en loopt nog door tot in 2024. Dit staat overigens niet intern HR op zichzelf. Samenwerking en afstemming met de overige bedrijfsvoeringsteam (met name team Informatiemanagement en ICT en team Facilitaire Services) zijn hierbij cruciaal. Samen voor een klantgerichte bedrijfsvoering.

Aanpassen gesprekscyclus en performance manager
Onze huidige regeling Gesprekkencyclus wordt zowel door management als door medewerkers als te rigide en te tijdrovend ervaren. Het voeren van het "goede gesprek" tussen leidinggevende en medewerker wordt breed in de organisatie gewenst. Een methodiek die wél ondersteunend zou kunnen zijn aan hoe wij willen werken, bestaat uit een waaier aan gesprekken. Afhankelijk van wat je wilt bereiken, voer je het gesprek dat op dát moment nodig is. Belangrijk daarbij is dat je vooraf stilstaat bij het doel van het gesprek. Als het de bedoeling is om als medewerker de regie te hebben over de eigen ontwikkeling en prestaties die worden verwacht, dan voer je een fundamenteel ander gesprek dan wanneer het functioneren beoordeeld móet worden. In 2023 werken we de opgehaalde ideeën en inzichten uit in klantvriendelijke regelingen en hulpmiddelen. Uitgangspunt hierbij blijft dat wij dit samen met en voor de organisatie ontwikkelen.

Vitaliteit en Duurzame inzetbaarheid
We willen een vitale organisatie zijn die medewerkers inspireert en motiveert en hen volop de ruimte geeft om hun talenten in te zetten om samen de doelen van de organisatie te realiseren. In onze organisatievisie zijn vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers als speerpunten benoemd. We willen toonaangevend worden in gemeenteland als het gaat om de vitaliteit van onze medewerkers. Als betrokken en mensgerichte werkgever moeten we prioriteit geven aan de fysieke en mentale gezondheid van onze medewerkers. Het zorgt ervoor dat medewerkers bewust van zichzelf maar ook omgevingsbewust met hun werk aan de slag kunnen. Als een medewerker vitaal, in controle van zijn werk zijn waarde in de organisatie en

in de maatschappij kan zien, is het beter mogelijk om divers en wendbaar te zijn in de omgang met veranderende eisen van de maatschappij. De medewerker is hierdoor in staat ideeën aan te dragen en uit te voeren om de vitaliteit van de organisatie te stimuleren en kan daardoor zich gemakkelijker open, flexibel en vernieuwend opstellen. Dit voedt op zijn beurt weer de vitaliteit van de medewerker.

Naast fysieke en mentale gezondheid, gaat het er bij duurzame inzetbaarheid ook om het werkvermogen en de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt van medewerkers op peil te houden. Bij werkvermogen gaat het erom dat de medewerker in staat is en door de organisatie in staat wordt gesteld om zijn of haar werk te kunnen doen. Bij inzetbaarheid gaat het vooral om de persoonlijke ontwikkeling van de medewerker door de jaren heen. In hoeverre is de medewerker in staat en wordt deze door de organisatie in staat gesteld om mee te gaan in ontwikkelingen in de maatschappij en op de arbeidsmarkt om inzetbaar te blijven in zijn huidige werk of in een toekomstig baan? In alle teams worden de resultaten van de werkbelevingsonderzoeken besproken en vertaald naar actieplannen per team en een plan van aanpak op organisatieniveau.

Integriteit (pilot integriteit coördinator)
Integriteit is een belangrijk goed binnen de sector overheid en daarbinnen de sector gemeente. sinds de invoering van de Wnra (wet normalisering rechtspositie ambtenaren) is integriteit nagenoeg nog het enige maar zeer belangrijke element uit de ambtenarenwet. Het is hét kernthema dat ons zo uniek maakt als ambtenaar. De afgelopen jaren zijn er relatief veel nieuwe medewerkers ingestroomd, hetgeen waarschijnlijk ook de komende jaren het geval zal zijn. Met name voor veel nieuwe medewerkers is het bewustzijn over integer handelen en kennis en vaardigheden van morele oordeelsvorming een nieuw en onbekend terrein dat aandacht vraagt in de onboarding en verdere ontwikkeling van deze nieuwe medewerkers. Verder hebben gemeenten van vergelijkbare omvang het integriteitsbeleid met meer formatie en gedifferentieerd in de breedte en diepte georganiseerd. Wij zitten aan de lage kant. Integriteitsbeleid gaat verder dan het afleggen van een ambtseed en het ondergaan van een presentatie erover tijdens de introductiedag voor nieuwe medewerkers. Er is noodzaak om ons integriteitsbeleid verder door te ontwikkelen c.q. weer een boost te geven.

Concern control

De doelen op het gebied van concern control zijn als volgt:
- Concern control stelt de teams in staat optimaal bij te dragen aan de organisatie, en ondersteunt de organisatie bij het realiseren van hun doelen.
- Concern control zorgt er voor dat de organisatie is staat is om tot een betere bedrijfsvoering te komen.
- Concern control zorgt voor strategisch en concern-brede kaderstelling, begeleiden van teams in beheersing en sturing van hun werkzaamheden en zorgen voor een kwaliteitsimpuls op deze punten.
- Overkoepelend bewaakt Concern control de gemeentelijke doelen, informeert het Directieteam en is positief kritisch over de richting van de gemeente en de bedrijfsvoering die daaraan ten grondslag ligt.
- Concern control signaleert en informeert, en stelt het Directieteam daarmee in staat om gericht bij te sturen. De strategische opgaves, kaders en doelstellingen worden zodoende in het oog gehouden.

Aan deze doelen wordt gewerkt vanuit een onafhankelijke functie in verbinding met alle geledingen van de organisatie en het bestuur .
Om aan de realisatie van deze doelen invulling te geven worden in 2023 volgende zaken opgepakt :
- Monitoren van de toepassing van de regeling grote projecten, het betreft de projecten schaatsen/zwemmen, warmtenet, huisvesting en de school middengebied.
- Voorstellen van een nieuwe kadernota verbonden partijen, meenemende de bevindingen uit het rekenkameronderzoek 2020, de op 1 juli 2022 ingegane vernieuwde Wet Gemeenschappelijke Regelingen en de signalen uit het 213a onderzoek naar het warmtenet.

- Aanbesteden juridische diensten, de overeenkomst met de huisadvocaat is in 2021 afgelopen en is voor 2022 eenmalig verlengd. Eind 2022 moet de aanbesteding leiden tot een nieuwe overeenkomst voor de periode 2023-2028.
- Aanbesteden accountantsdiensten, de overeenkomst met de accountant loopt tot en met de controle van de jaarrekening 2022. In 2023 vindt een nieuwe aanbesteding plaats voor de jaarrekeningcontrole voor 2023-2026.
- Verankering van de juridische control, zijnde een systeem van maatregelen en een continu proces van activiteiten dat als doel heeft een rechtmatige implementatie en uitvoering van wet- en regelgeving en het voorkomen van onnodige en het beheersen van onvermijdbare juridische risico's. In opzet en bestaan is een dergelijk systeem aanwezig. De mandaatregeling, budgetregeling, organisatiebesluit en het intern controlekader zijn de belangrijkste elementen. De mate waarin de processen daarin aantoonbaar voorzien, maakt onderdeel uit van het traject van rechtmatigheidsverantwoording dat thans loopt.
- Voortzetting van de implementatie van de kadernota grondbeleid die in 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld. De verdere implementatie hiervan houdt een drietal acties in: het normeren van de maatschappelijke thema's uit het grondbeleid zodat deze een plek kunnen krijgen in de integrale afwegingen van gebiedsontwikkelingen; het uitwerken van financiële businesscases als onderdeel van de integrale afweging van gebiedsontwikkelingen; het hanteren van de nieuwe methodiek (integrale beoordeling) van het grondbeleid voor de nog vast te stellen ontwikkellocaties.
- Voorstellen tot kaderstelling en monitoring van de rechtmatigheidsverantwoording. Landelijk is besloten tot de invoering van een rechtmatigheidsverantwoording door het college met ingang van verslagjaar 2023. Dit leidt tot voorstellen op het gebied van rechtmatigheid, een actualisatie van de verordeningen ex gemeentewet 212 (financieel beleid, beheer en organisatie), 213 (accountantscontrole) en 213a (college onderzoeken), risicomanagement en weerstandsvermogen en interne controle.
- Voorzetting van de invoering van het organisatietraject van sturing en leiderschap. In 2021 heeft het college een besluit genomen om de sturing op de organisatie op een aantal punten te verbeteren. Enkele belangrijke uitgangspunten in deze ontwikkeling zijn de sturing vanuit concernvisie en integrale opgaven, toedeling van opgaven binnen de domeinen Omgeving, Samenleving, Dienstverlening en Vidar en coachend en delegerend leiderschap. De gemeente heeft een aantal integrale opgaven die om een eigentijds antwoord vragen. Dit betekent meer ontschotting tussen de organisatieonderdelen/clusters, flexibiliteit, wendbaarheid, van buiten naar binnen werken en slagvaardigheid van de organisatie en van onze medewerkers. In 2023 wordt hier een vervolg aan gegeven onder meer door het beschrijven en monitoring van de gemeentelijke opgaven en het inrichten van de hiervoor noodzakelijke informatievoorziening. Daarbij wordt aansluiting gemaakt met de visie 2030, de 4 veerkrachten, de NOVI Zuid-Limburg, de 5 ontwikkelpaden, de global goals en de rechtmatigheidsverantwoording.

Naast deze meer specifieke punten zijn aan de orde het opstellen en uitvoering van het auditjaarplan 2023, het monitoren van de begrotingskaders die de raad in 2019 heeft vastgesteld, de advisering over en doen van voorstellen voor de algemene middelen (gemeentefonds, algemene reserves, deelnemingen) en lokale lasten (tarieven 2024). Verder vindt begeleiding en advisering plaats van de raadscommissie Begroting en Verantwoording rondom de gemeentelijke bedrijfsvoering en de planning en control cyclus.

5.6 PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding

Verbonden partijen zijn een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Bestuurlijk belang betekent dat de gemeente zeggenschap heeft door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat de gemeente ter beschikking heeft gesteld en dat niet terug te vorderen is, of het bedrag waarvoor de gemeente aansprakelijk is wanneer de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt. Subsidierelaties vallen niet onder het criterium “verbonden partij”, aangezien deze zich meestal beperken tot een financieel belang.

Een aantal gemeentelijke taken wordt door verbonden partijen uitgevoerd. Steeds vaker zijn dit taken met een politiek belang. Hierdoor leveren verbonden partijen een bijdrage aan de realisatie van allerlei maatschappelijke doelen. In de betreffende programma’s wordt hier op ingegaan.

Bestuurlijke vertegenwoordiging

De lijst van “bestuurlijke vertegenwoordiging” bevat de verbonden partijen, waarvan het College of in een enkel geval de gemeenteraad bevoegd zijn tot benoeming van vertegenwoordigers in bestuurs- en/of aandeelhoudersvergaderingen. Uitgangspunt is dat de portefeuillehouder middelen de aandeelhoudersrol vervult en de vakwethouder de gemeente vertegenwoordigt vanuit inhoud.

Kadernota’s verbonden partijen en holdingstrategie

In de kadernota verbonden partijen 2014 (inclusief holdingstrategie) zijn de uitgangspunten en het afwegingskader ten aanzien van verbonden partijen voor onze gemeente uitgewerkt. Naar aanleiding van de rekenkamer onderzoeken komt er een nieuwe kadernota die meer aansluit bij de actuele praktijk, inzichten en wet/regelgeving alsmede de behoeften van de raad. De nieuwe kadernota zal in 2022/2023 worden opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad. De kadernota zal daarna iedere 4 jaar geëvalueerd en indien nodig geactualiseerd worden.

Overzicht verbonden partijen

Verbonden partijen zijn onderverdeeld in vier categorieën:

a. ***Gemeenschappelijke regelingen;***
   Belastingsamenwerking Gemeente en Waterschappen (BsGW), Veiligheidsregio Zuid Limburg, Omnibuzz, Vidar WsW, Kredietbank Limburg, GGD Zuid Limburg, RUD Zuid-Limburg, het Gegevenshuis en Euregio Rhein-Maas-Nord.
b. ***Vennootschappen;***
   N.V. Bank voor Nederlandse gemeenten (BNG), Claim Staat Vennootschap B.V., Enexis N.V., Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V., N.V. Waterleidingmaatschappij Limburg, N.V. (WML), Onroerend Goed Maatschappij De Witse B.V., Vidar B.V., Vidar Loont B.V, Vidar Aan de slag B.V., Bodemzorg Limburg B.V., RWM N.V. en Mijn Streekwarmte B.V.
c. ***Stichtingen en verenigingen;***
   Economische Samenwerking Zuid Limburg (ESZL)
d. ***Overige verbonden partijen;***
   n.v.t.

Toelichting Verbonden partijen

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste gegevens per verbonden partij weergegeven. Relevante ontwikkelingen worden vermeld in de betreffende programmabladen.

Totaal overzicht bijdragen gemeenschappelijke regelingen

Naam Verbonden Partij / Te betalen bijdragen x (€ 1.000)	Bijdrage 2023	Bijdrage 2024	Bijdrage 2025	Bijdrage 2026
Belastingsamenwerking gemeenten en waterschappen (BsGW)	1.844	1.844	1.844	1.844
Veiligheidsregio Zuid Limburg (VRZL)	7.359	7.359	7.359	7.359
Omnibuzz	2.532	2.421	2.452	2.479
Vidar WsW	3.158	3.039	2.788	2.532
Kredietbank Limburg (KBL)	2.200	2.300	2.380	2.380
Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD)	5.064	5.085	5.137	NB
RUD Zuid-Limburg	766	766	766	766
Het Gegevenshuis	941	941	941	941
Euregio Rhein Maas Nord	17	17	17	17
Economische samenwerking Zuid Limburg (ESZL)	NB	NB	NB	NB
	23.881	**23.772**	**23.684**	**18.318**

Gemeenschappelijke regelingen

Belastingsamenwerking gemeenten en waterschappen (BsGW)						**Programma 0 Bestuur en Organisatie**
Vestigingsplaats	Roermond					
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling					
Deelnemers	29 gemeenten en Waterschap Limburg					
Doelstelling/publiek belang	Heffing en inning van alle lokale belastingen en beheer van de basisregistratie WOZ (administratie en waardering).					
Bestuurlijk belang	Deelname in Algemeen Bestuur wethouder J. Bühler.					
Financieel belang	De financiering van de gemeenschappelijke regeling vindt plaats via een verdeelsleutel die is opgenomen in de gemeenschappelijke regeling.					
Risico's	De laatste jaren stijgen de proceskosten die BsGW moet uitbetalen naar aanleiding van bezwaren en beroepen fors. Al een aantal jaren wordt er landelijk geageerd tegen de werkwijze van beroepsmatig gemachtigden, m.n. de zgn. "no cure, no pay" bedrijven (NCNP), bij het indienen van bezwaar- en beroepschriften. Wanneer er aanleiding is voor een (gedeeltelijke) gegrondverklaring van het ingediende bezwaar of beroep leidt dit in veel gevallen tot een geringe vermindering van het aanslagbedrag. De te betalen vergoedingen van de proceskosten staan in geen verhouding tot de vermindering van het aanslagbedrag. De hogere proceskosten komen voor rekening van de deelnemers.					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	-889			-362*		
Vreemd vermogen	9.101			9.395*		
Financieel perspectief	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Jaarresultaat verbonden partijen	- 1.565	0	0	0	0	0
Financiële bijdrage Sittard-Geleen	1.675	1.844	1.844	1.844	1.844	1.844

* Bij de jaarrekening 2021 van de gemeente zijn de cijfers van de concept-jaarrekening BsGW 2021 opgenomen. In bovenstaande tabel zijn de definitieve cijfers van de jaarrekening opgenomen.

Veiligheidsregio Zuid-Limburg		**Programma 1 Veiligheid**
Vestigingsplaats	Maastricht	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemers	16 gemeenten in de regio Zuid Limburg	
Doelstelling/publiek belang	De Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL) is ingericht om de zorg voor openbare veiligheid in de regio te organiseren. Burgers, bedrijven en instellingen verwachten dat de VRZL er voor ze is met advies en hulp waar nodig. Samen met de partners: • draagt de VRZL (pro)actief bij aan de veiligheid in de regio, brengen risico's in kaart en treffen voorbereidingen op maat; • geeft de VRZL adviezen om waar mogelijk onveiligheid te voorkomen en te beperken; • bestrijdt de VRZL incidenten en crises als ze zich toch voordoen en treedt effectief op tijdens een ramp om schade te beperken; • beoogt de VRZL leed en schade zo veel mogelijk te beperken, helpt verstoringen van het openbare leven zo snel mogelijk te herstellen en zet in op slachtofferhulp, nazorg en herstel van materiële schade.	
Bestuurlijk belang	Deelname in Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur en Commissie Crisisbeheersing & Rampenbestrijding, burgemeester H. Verheijen. Besluitvorming vindt plaats via gewogen stemmen, gerelateerd aan het inwoneraantal	
Financieel belang	Gemeentelijke bijdrage naar rato verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling	
Risico's	De gemeenten hebben afspraken gemaakt over een nieuwe kostenverdeelsystematiek. In vier jaar tijd (2020 t/m 2023) ontwikkelt de bijdrage van 100% oude verdeling naar 100%	

Veiligheidsregio Zuid-Limburg						Programma 1 Veiligheid
	nieuwe. Die overgang is vertaald in de meerjarenbegroting 2020 e.v. Niet alle bepalende factoren zijn al verrekend in de meerjarenbegroting: • de jaarlijkse indexering van de bijdragen; • de begroting 2022 VRZL bevat een risicoparagraaf inzake ontwikkelingen die mogelijk een impact gaan hebben op de kosten van de VRZL en eventueel ook op de gemeentelijke bijdragen.					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	6.365*			4.641		
Vreemd vermogen	46.940*			55.556		
Financieel perspectief	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Jaarresultaat verbonden partijen	-120	0	0	0	0	0
Financiële bijdrage Sittard-Geleen	8.218	7.847	7.359	7.359	7.359	7.359

* Bij de Begroting 2022 en de jaarrekening 2021 van de gemeente zijn de cijfers van de jaarrekening 2020 VRZL en de begroting 2022 VRZL opgenomen. In bovenstaande tabel zijn de definitieve cijfers jaarrekening 2021 VRZL opgenomen. De eindbalans 2020 van de concept jaarrekening 2020 VRZL wijkt af van de eindbalans 2020 van de definitieve jaarrekening 2020 VRZL a.g.v. accountantscontrole 2020 bij de VRZL.

Omnibuzz						Programma 6 Sociaal Domein
Vestigingsplaats	Sittard-Geleen					
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling					
Deelnemers	30 Limburgse gemeenten					
Doelstelling/publiek belang	Zorgdragen voor collectief vraagafhankelijk vervoer					
Bestuurlijk belang	Deelname in Algemeen en Dagelijks Bestuur, portefeuillehouder Mobiliteit, wethouder I. Tilly					
Financieel belang	Verdeelsleutel in Gemeenschappelijke Regeling					
Risico's	Uitgangspunt is het daadwerkelijk verreden aantal kilometers per gemeente. Naar aanleiding van de COVID-19 problematiek is de basis voor de bepaling van het aantal kilometers naar beneden bijgesteld naar het niveau van 2019. Het verdwijnen van de beperkingen zorgt voor een toename van het gebruik en daarmee voor een toename van de kosten.					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	4.071			4.242		
Vreemd vermogen	0			0		
Financieel perspectief	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Jaarresultaat verbonden partijen	209					
Financiële bijdrage Sittard-Geleen	1.948	2.434	2.532	2.421	2.452	2.479

Vidar Wsw	Programma 6 Sociaal Domein
Vestigingsplaats	Sittard
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemers	Gemeenten Beek, Sittard-Geleen en Stein
Doelstelling/publiek belang	Integrale uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening en de daaruit voortvloeiende en daarmee verband houdende voorschriften en regelingen
Bestuurlijk belang	Deelname in Algemeen en Dagelijks Bestuur, portefeuillehouder Participatie wethouder J. Bühler en in het Algemeen Bestuur portefeuillehouder wethouder Y. Salvino-Meijer
Financieel belang	Verdeelsleutel in Gemeenschappelijke Regeling

Vidar Wsw						**Programma 6 Sociaal Domein**
Risico's	In de begroting zijn de risico's benoemd en de hierop te nemen maatregelen					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	0			0		
Vreemd vermogen	1.930			1.506		
Financieel perspectief	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Jaarresultaat verbonden partijen	0	0	0	0	0	0
Financiële bijdrage Sittard-Geleen	3.549	3.165	3.158	3.039	2.788	2.532

Kredietbank Limburg (KBL)	**Programma 6 Sociaal Domein**
Vestigingsplaats	Sittard-Geleen
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemers	Gemeenten Maastricht, Sittard-Geleen, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf en Brunssum
Doelstelling/publiek belang	Zorgdragen voor kredietverlening en integrale schuldhulpverlening
Bestuurlijk belang	Deelname in Algemeen Bestuur: wethouders J. Bühler, I. Tillie en A. Houtakkers Deelname in Dagelijks Bestuur: wethouder J. Bühler
Financieel belang	Verdeelsleutel in gemeenschappelijke regeling Van de door de Raad ter beschikking gestelde achtergestelde lening ad € 457.000 is begin 2006 € 376.741 geëffectueerd. Het saldo van de achtergestelde lening bedraagt ultimo 2021 € 127.791.
Risico's	*Onzekerheid effect koopkrachtverlies en corona op gevraagde dienstverlening* Uit recent onderzoek van NIBUD blijkt dat voor alle huishoudtypen geldt dat de koopkracht fors daalt in 2022. Dit wordt mede veroorzaakt door stijgende energie- en brandstofprijzen en inflatie e.d. Dat lijkt geen positief voorteken voor schuldenproblematiek. Het netto besteedbaar inkomen van mensen zal afnemen waardoor de kans op schuldenproblematiek zal toenemen. We zien al twee jaar dat het moeilijk is om (meerjarig) goede, realistische aannames te doen ten aanzien van de impact van corona op het gebruik van schuldhulpverlening. Het is tamelijk onvoorspelbaar in hoeverre het effect van corona en het koopkrachtverlies invloed heeft op de omvang van de dienstverlening KBL in de komende jaren. Omdat er bij schuldhulpverlening sprake is van een open einde financiering, kan dit tot een onverwachte stijging van uitgaven leiden. Tegelijkertijd kan een achterblijvende vraag leiden tot een lager exploitatieresultaat. *Effect kostendekkende tarieven* In 2022 worden de tarieven van de producten herberekend om te komen tot een kostendekkende tariefstelling. Sommige producten worden goedkoper, andere producten worden duurder. Per saldo zal dit voor de exploitatie van KBL weinig betekenen, maar afhankelijk van de diversiteit van de afname per gemeente, kan dat resulteren in herverdeling van kosten. Deze actie zal vanaf 2023 leiden tot een budgetneutrale meerjarenbegroting. Er is nog geen zicht op of dit voor de Gemeente Sittard-Geleen een gunstig of ongunstig effect heeft. Met de herberekening van de tarieven bestaat er een mogelijkheid dat duurdere vormen van dienstverlening gefaseerd afgestoten worden, waardoor er frictiekosten kunnen ontstaan. *Geen weerstandsvermogen* De nadelige exploitatieresultaten van de afgelopen jaren zijn opgevangen door de deelnemende gemeenten van de GR, waardoor het eigen vermogen aan het einde van elk boekjaar telkens nihil was. Hierdoor beschikt de KBL niet over enige vorm van weerstandscapaciteit om niet begrote/onvoorziene kosten te dekken. Dit betekent dat door het ontbreken van enige vorm van weerstandscapaciteit een onvoorziene uitgave van

Kredietbank Limburg (KBL)						Programma 6 Sociaal Domein
	materiële betekenis, alsnog zou kunnen leiden tot een gemeentelijke bijdrage aan de KBL. In de risicoparagraaf in de meerjarenbegroting 2023 tot en met 2025 is het risicoprofiel gekwantificeerd op € 552.000. Het gekwantificeerde aandeel van de gemeente Sittard-Geleen hierin bedraagt € 116.000.					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	0			0		
Vreemd vermogen	14.477*			13.025		
Financieel perspectief	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Jaarresultaat verbonden partijen	-78	-612	0	0	0	0
Financiële bijdrage Sittard-Geleen	1.794	2.200	2.200	2.300	2.380	2.380

* Bij de jaarrekening 2021 van de gemeente zijn de cijfers van de concept-jaarrekening BsGW 2021 opgenomen. In bovenstaande tabel zijn de definitieve cijfers van de jaarrekening opgenomen.

Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD)						Programma 7 Volksgezondheid en Milieu
Vestigingsplaats	Heerlen					
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling					
Deelnemers	Alle 16 Zuid-Limburgse gemeenten					
Doelstelling/publiek belang	Zorgdragen voor publieke gezondheid, toezicht op de kwaliteit Wmo, Veilig Thuis, ambulancezorg, GHOR, vangnetfunctie en crisiszorg verslaafden, dak- en thuislozen, sociaal medische advisering, Jeugdgezondheidszorg					
Bestuurlijk belang	Deelname in Algemeen en Dagelijks Bestuur, portefeuillehouder Gezondheid, wethouder L. Geilen					
Financieel belang	Verdeelsleutel in Gemeenschappelijke Regeling					
Risico's	Door de deelnemende gemeenten is gekozen om geen weerstandsvermogen op te bouwen bij de GGD. Mogelijke verliesbijdragen worden naar rato inwoneraantal door de gemeenten gedragen. Sinds 2020 heeft de GGD de taken van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) van 0 tot 18 jarigen in haar takenpakket. Doordat tot 2020 elke gemeente individueel budgetafspraken en dienstverleningsafspraken hebben gemaakt met de jeugdgezondheidszorg aanbieders 0-4 jarigen, zijn bij harmonisatie van deze afspraken binnen de Gemeenschappelijke Regeling GGD herverdelingseffecten per individuele gemeente ontstaan. Deze effecten worden via een ingroeimodel tot 2025 geleidelijk verrekend. Voor Sittard-Geleen betekent dit een forse bijstelling van de bijdrage op gebied van de JGZ.					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	2.330			2.196		
Vreemd vermogen	49.184			39.118		
Financieel perspectief	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Jaarresultaat verbonden partijen	345	0	0	0	0	0
Financiële bijdrage Sittard-Geleen; exclusief Rijksvaccinatieprogramma	4.096	4.499	5.064	5.085	5.137	NB

RUD Zuid-Limburg	Programma 7 Volksgezondheid en Milieu
Vestigingsplaats	Maastricht
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemers	Provincie Limburg en de 16 gemeenten in Zuid Limburg
Doelstelling/publiek belang	Verhogen kwaliteitsniveau (milieu)taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving
Bestuurlijk belang	Deelname in Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur, wethouder A. Houtakkers
Financieel belang	De financiële bijdrage van Gemeente Sittard-Geleen is gebaseerd op de concrete producten en diensten zoals opgenomen in het werkprogramma. Uitgangspunt is dat jaarlijks een werkprogramma wordt overeengekomen.
Risico's	Geen risico's welke niet zijn afgedekt met een reserve. Het weerstandsvermogen in de vorm van de algemene reserve is voldoende om de geïnventariseerde restrisico's in de jaarrekening 2021 ad € 534.000 af te dekken

Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*	*31-12-2021*
Eigen vermogen	1.499	2.219
Vreemd vermogen	2.332	2.161

Financieel perspectief	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Jaarresultaat verbonden partijen	1.081	0	0	0	0	0
Financiële bijdrage Sittard-Geleen	691	690	766	766	766	766

Het Gegevenshuis	Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
Vestigingsplaats	Landgraaf
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Deelnemers	Beekdaelen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld, Sittard-Geleen, Vaals, Voerendaal, Waterschap Limburg
Doelstelling/publiek belang	"Het Gegevenshuis" heeft tot doel het ontzorgen van de deelnemers op het gebied van het opzetten en het beheren van object- en ruimte gerelateerde (Basis-)registraties en geometrie, alsmede het daarmee samenhangende beeldmateriaal.
Bestuurlijk belang	Deelname in Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur, wethouder J. Bühler.
Financieel belang	De financiering van de gemeenschappelijke regeling vindt plaats via een verdeelsleutel, die is opgenomen in de gemeenschappelijke regeling.
Risico's	De kans dat er sprake is van niet begrote, onvoorziene kosten (risico's) is op basis van de inrichting en werkwijze van Het Gegevenshuis klein. Als er sprake zou zijn van onvoorziene kosten (risico's) dan dragen de deelnemers naar rato van de afname van het desbetreffend product of dienst bij aan deze onvoorziene kosten. De toename van structurele kosten door autonome ontwikkelingen worden middels de begroting van HGH geduid.

Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*	*31-12-2021*
Eigen vermogen	183	319
Vreemd vermogen	2.049	1.079

Financieel perspectief	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Jaarresultaat verbonden partijen	262	0	0	0	0	0
Financiële bijdrage Sittard-Geleen	909	925	941	941	941	941

Euregio Rhein Maas Nord						**Programma 3 Economie**
Vestigingsplaats	Mönchengladbach					
Rechtsvorm	Openbaar lichaam					
Deelnemers	Van de euregio rijn-maas-noord maken 34 leden deel uit (stand 01-01-2022): In het Nederlandse deel van de euregio zijn dat de gemeenten Beekdaelen, Beesel, Bergen, Echt-Susteren, Gennep, Horst aan de Maas, Leudal, Nederweert, Peel en Maas, Maasgouw, Roerdalen, Roermond, Sittard-Geleen, Venlo, Venray en mkb-Limburg. Aan Duitse kant gaat het naast de Landeshauptstadt Düsseldorf om de steden Mönchengladbach en Krefeld, het zuidelijk deel van de Kreis Kleve, de gemeenten Brüggen, Niederkrüchten, Straelen, Geldern, Schwalmtal, Nettetal, Wassenberg en Wegberg, Selfkant, de Kreis Viersen, de Rhein-Kreis Neuss, de Kreis Heinsberg, de Industrie- und Handelskammer Mittlerer Niederrhein en de Niederrheinische Industrie- und Handelskammer zu Duisburg.					
Doelstelling/publiek belang	De euregio rijn-maas-noord zet zich sinds 1978 in om de Europese integratie tastbaar te maken voor de burgers in dit gebied. Ze wil het wederzijds begrip van de Nederlandse en Duitse inwoners van de euregio versterken, de contacten verdiepen en samenwerking stimuleren.					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de Algemene Leden Vergadering door burgemeester H. Verheijen.					
Financieel belang	De gemeente heeft 4 stemmen in de Algemene Leden Vergadering en betaalt een jaarlijkse contributie van € 17.000					
Risico's	Geen relevante risico's.					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	378			377		
Vreemd vermogen	572			636		
Financieel perspectief	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Jaarresultaat verbonden partijen	-1	0	0	0	0	0
Financiële bijdrage Sittard-Geleen	17	17	17	17	17	17

Vennootschappen

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)					**Programma 0 Bestuur en Organisatie**	
Vestigingsplaats	Den Haag					
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap					
Deelnemers	De aandelen BNG zijn voor 50 % eigendom van gemeenten, provincies en een waterschap, de andere helft is in handen van het Rijk.					
Doelstelling/publiek belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.					
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, wethouder J. Bühler					
Financieel belang	De gemeente Sittard-Geleen bezit 175.266 van de 55.690.720 aandelen met een totale nominale waarde van € 438.165, -, i.c. gewaardeerd op € 2,50 per aandeel. Voornoemd bedrag is in de balans van de gemeente Sittard-Geleen tegen deze waarde opgenomen.					
Risico's	Ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op de hoogte van de dividenduitkering.					
Kerncijfers x € 1 mln.	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	5.097			5.062		
Vreemd vermogen	155.262			143.995		
Jaarresultaat 2021				236		
Financieel perspectief:	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Dividenduitkering (incl. verwachting)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4

Claim Staat Vennootschap (CSV) Amsterdam B.V.	**Programma 0 Bestuur en Organisatie**
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Deelnemers	Aandeelhouders zijn provincies (74 %) en gemeenten (26 %)
Doelstelling/publiek belang	De CSV Amsterdam BV is belast met de afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero. De BV vervult 3 doelen: a. namens de Verkopende Aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON); (De WON leidde ertoe dat productie en leveringsbedrijf enerzijds en het netwerkbedrijf anderzijds gesplitst moesten worden waardoor de aandeelhouders schade hebben geleden. Essent heeft hiertegen een procedure gevoerd. De Hoge Raad heeft in 2015 besloten dat de splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Hiermee is de procedure voor de vennootschap beëindigd) b. namens de Verkopende Aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland"); (In het kader van de verkoop van Attero aan waterland hebben de verkopende aandeelhouders van Attero een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan Waterland. In juni 2016 is een compromis bereikt tussen Waterland en de vennootschap voor een bedrag van € 5,464 mln. over de belastingclaims tot en met de periode waarin Attero integraal onderdeel, als Essent Milieu, uitmaakte van de Essent-organisatie. Het bedrag is betaald uit het escrow fonds van € 13,5 miljoen. Daarnaast is door Attero een bedrag betaald aan de vennootschap van € 3,4 mln. voor de (eventuele) belastingteruggaven over deze periode. Het bedrag is in 2016 voor een groot deel uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang). Nadat in juni 2016 een compromis werd bereikt tussen CSV, Recycleco B.V. en Attero Holding B.V. over betwiste (fiscale) claims alsmede over een belastingteruggave, is in april 2020 een tweede en finale compromis bereikt tussen hiervoor genoemde partijen voor de beëindiging van alle resterende geschillen met betrekking tot betwiste (fiscale) claims, alsmede over een belastingteruggave. Op 21 mei 2020 heeft CSV het resterend vermogen op de Escrow-rekening van € 7.951.352,47 ontvangen, welk bedrag vervolgens onder inhouding van € 150.000 voor aanvulling van het werkkapitaal volledig is uitgekeerd aan de aandeelhouders. c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort. (Begin maart 2021 werd via de media bekend dat er misbruik had plaatsgevonden van de

Claim Staat Vennootschap (CSV) Amsterdam B.V.	Programma 0 Bestuur en Organisatie
	Escrow-rekening die onder beheer werd gehouden door advocatenkantoor Pels Rijcken, en met name Mr. F.J. Oranje als de Escrow Agent. Op dinsdag 9 maart heeft Pels Rijcken, CSV formeel schriftelijk op de hoogte gebracht van voornoemd misbruik en dat verschuivingen van gelden van de Escrow Account naar een externe rekening in het verleden hadden plaatsgevonden door Mr. Oranje. Inmiddels hebben Pels Rijcken en CSV overeenstemming bereikt over de vergoeding van de financiële schade die CSV hierdoor heeft geleden. Pels Rijcken heeft op 13 juli 2021 de totale financiële vergoeding van € 75.122,71 aan CSV betaald. Daarmee is de zaak verder afgesloten) CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhoudersommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet. Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.
Bestuurlijk belang	De gemeentelijke aandeelhouders in Limburg zijn verenigd in de VEGAL (belang: ca. 10%) en treden gezamenlijk op in de algemene vergadering van aandeelhouders en in de aandeelhouderscommissie. De VEGAL is een vereniging die alle 31 gemeenten van Limburg vertegenwoordigt in een zestal rechtspersonen die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent N.V.). Wethouder J. Bühler vertegenwoordigt de gemeente.
Financieel belang	Het aantal aandelen op naam van Sittard-Geleen bedraagt 14.701 (belang: 0,735%), met een totale nominale waarde van € 147,--. De balanswaarde bedraagt eveneens € 147,--.
Risico's	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.

Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*	*31-12-2021*
Eigen vermogen	393	312
Vreemd vermogen	27	23
Jaarresultaat 2021		-43

Financieel perspectief:	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Dividenduitkering (incl. verwachting)	0	0	0	0	0	0

Enexis N.V.	Programma 0 Bestuur en Organisatie
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Deelnemers	Aandeelhouders zijn provincies (74 %) en gemeenten (26 %)
Doelstelling/publiek belang	Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en € 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en

Enexis N.V.	Programma 0 Bestuur en Organisatie
	Markt. In 2022 is door de aandeelhouders van Enexis een nieuw strategisch plan vastgesteld. Daarin wordt gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen: 1. Wij sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes *Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe.* 2. Wij bieden iedereen altijd toegang tot energie *Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten.* 3. Klanten weten wat ze aan ons hebben *Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen.* Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving) en digitale transformaties .
Bestuurlijk belang	De gemeentelijke aandeelhouders in Limburg zijn verenigd in de VEGAL (belang: ca. 10%) en treden gezamenlijk op in de algemene vergadering van aandeelhouders en in de aandeelhouderscommissie. De VEGAL is een vereniging die alle 31 gemeenten van Limburg vertegenwoordigt in een zestal rechtspersonen die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent N.V.). Wethouder J. Bühler vertegenwoordigt de gemeente.
Financieel belang	Het aantal aandelen op naam van Sittard-Geleen bedraagt 1.100.250 (belang: 0,735%), met een totale nominale waarde van € 1,1 mln. De balanswaarde bedraagt eveneens € 1,1 mln.
Risico's	De energietransitie leidt voor Enexis tot een grote investeringsopgave en kapitaalbehoefte, die op lange termijn waarschijnlijk niet door de huidige aandeelhouders kan worden ingevuld. Enexis en haar aandeelhouders zijn in gesprek over de ontwikkelingen en mogelijke maatregelen om te zorgen dat Enexis een financieel solide basis behoudt. Ook het Rijk voert overleg met de regionale netbeheerders en hun aandeelhouders over een eventuele participatie door het Rijk. Op basis van de huidige inzichten is de prognose dat Enexis voor de middellange termijn (huidige reguleringsperiode / tot 2027) aan de vastgesteld ratio's blijft voldoen.

Kerncijfers x € 1 mln.	*1-1-2021*	*31-12-2021*
Eigen vermogen	4.116	4.241
Vreemd vermogen	4.635	5.154
Jaarresultaat 2021		199

Financieel perspectief:	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Dividenduitkering (incl. verwachting)	730	550	550	550	550	550

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	Programma 0 Bestuur en Organisatie
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Deelnemers	Aandeelhouders zijn provincies (74 %) en gemeenten (26 %)
Doelstelling/publiek belang	Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter

	aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. ("PBE"). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE is blijven bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn tot sluiting van de Kerncentrale Borssele (voorgenomen sluiting 2033) gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V. Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders. Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen met betrekking tot het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009 nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan of deze contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat de vennootschap in 2022 zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.	
Bestuurlijk belang	De gemeentelijke aandeelhouders in Limburg zijn verenigd in de VEGAL (belang: ca. 10%) en treden gezamenlijk op in de algemene vergadering van aandeelhouders en in de aandeelhouderscommissie. De VEGAL is een vereniging die alle 31 gemeenten van Limburg vertegenwoordigt in een zestal rechtspersonen die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent N.V.). Wethouder J. Bühler vertegenwoordigt de gemeente.	
Financieel belang	Het aantal aandelen op naam van Sittard-Geleen bedraagt 1.100.250 (belang: 0,735%), met een totale nominale waarde van € 0,01 per aandeel. De balanswaarde van de aandelen van de gemeente Sittard-Geleen is gewaardeerd op € 1,--	
Risico's	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.	
Kerncijfers x € 1.000.	*1-1-2021*	*31-12-2021*
Eigen vermogen	1.569	1.532
Vreemd vermogen	20	7
Jaarresultaat 2021		-37

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.				Programma 0 Bestuur en Organisatie		
Financieel perspectief:	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Dividenduitkering (incl. verwachting)	0	0	0	0	0	0

N.V. Waterleidingmaatschappij Limburg (WML)				Programma 0 Bestuur en Organisatie		
Vestigingsplaats	Maastricht					
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap					
Deelnemers	In WML participeren de Provincie en de 31 Limburgse gemeenten					
Doelstelling/publiek belang	De burgers toegang verschaffen tot (drink)water tegen acceptabele kosten					
Bestuurlijk belang	Deelname aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, wethouder J. Bühler					
Financieel belang	Van de 500 geplaatste aandelen bezit de gemeente Sittard-Geleen 33 aandelen met een totale nominale waarde van € 4.538 per aandeel (totaal € 149.747). Deze deelneming valt onder de noemer incourante aandelen/deelnemingen, waar dus geen dividend en/of andere uitkeringen van verwacht mogen worden. Deze incourante aandelen zijn zonder waarde gewaardeerd c.q. zijn niet op de balans van de gemeente Sittard-Geleen opgenomen					
Risico's	Geen relevante risico's.					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021**			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	187.941			194.003		
Vreemd vermogen	397.127			387.395		
Jaarresultaat 2021				6.063		
Financieel perspectief:	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Dividenduitkering (incl. verwachting)	0	0	0	0	0	0

* wijkt af van de jaarrekening 2020 opgenomen in de paragraaf van de gemeentelijke jaarrekening vanwege herijking.

Onroerend Goed Maatschappij "De Witse" B.V.	Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie
Vestigingsplaats	Sittard-Geleen (Buchten-Born)
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Deelnemers	Sportfondsen Deelnemingen BV, Explosport BV, Medi Sport Fysio Sport Born BV, gemeente Sittard-Geleen.
Doelstelling/publiek belang	Ter uitvoering van het raadsbesluit van de voormalige gemeente Born d.d. 14 december 2000 (nummer 2000/110) en besluit van het college van B&W van de gemeente Sittard-Geleen d.d. 14 juni 2005 (nummer 2005/16789), is de Onroerend Goed Maatschappij "De Witse" B.V. opgericht. Dit ter waarborging van de sport- en recreatievoorzieningen op het sportcomplex Het Anker te Buchten-Born.
Bestuurlijk belang	Als (prioriteit)aandeelhouder wethouder A. Houtakkers. De uitgifte van één prioriteitsaandeel is er in de essentie op gericht om de gemeente Sittard-Geleen in staat te stellen erop toe te zien dat er sprake is van een voortdurende en adequate beschikbaarheid van de sport- en recreatievoorzieningen op het sportcomplex voor het publiek. Het prioriteitsaandeel stelt de gemeente daartoe in staat doordat de statuten van de vennootschap De Witse B.V. bepalen dat de voorafgaande goedkeuring van de gemeente als prioriteitsaandeelhouder is vereist voor besluiten tot vervreemding van de onroerende zaken, tot wijziging van het doel van de vennootschap, tot wijziging van de rechten die zijn verbonden aan het prioriteitsaandeel, en tot ontbinding, fusie of splitsing van de vennootschap.
Financieel belang	De algemene vergadering van aandeelhouders heeft 1 december 2006 besloten tot uitgifte van één prioriteitsaandeel in het kapitaal van de vennootschap, nominaal groot één euro
Risico's	De risico's zijn afgedekt via een nieuwe tijdelijke exploitatieovereenkomst die

Onroerend Goed Maatschappij "De Witse" B.V.						**Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie**
	overeengekomen is voor de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2024.					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	318			510 (ovb)		
Vreemd vermogen	0			0		
Financieel perspectief:	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Dividenduitkering (incl. verwachting)	NB	0	0	0	0	0

Vidar BV						**Programma 6 Sociaal Domein**
Vestigingsplaats	Sittard-Geleen					
Rechtsvorm	Vennootschap					
Deelnemers	Sittard-Geleen					
Doelstelling/publiek belang	Het in het kader van de Wet sociale werkvoorziening aanbieden van arbeid onder aangepaste omstandigheden.					
Bestuurlijk belang	De gemeente Sittard-Geleen is 100% aandeelhouder en wordt door wethouder Bühler vertegenwoordigd in de Aandeelhoudersvergadering					
Financieel belang	Resultaat BV komt volledig voor rekening en risico van de gemeente Sittard-Geleen.					
Risico's	In de begroting van het Participatiebedrijf is de begroting van Vidar BV opgenomen en worden risico's via de P&C-cyclus gerapporteerd.					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	1.271			1.354		
Vreemd vermogen	5.274			2.870		
Financieel perspectief:	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Dividenduitkering (incl. verwachting)	182	0	0	0	0	0

Vidar Loont BV						**Programma 6 Sociaal Domein**
Vestigingsplaats	Sittard-Geleen					
Rechtsvorm	Vennootschap					
Deelnemers	Sittard-Geleen					
Doelstelling/publiek belang	Het ter beschikking stellen van arbeidskrachten met een korte afstand tot de arbeidsmarkt en het uitvoeren van het hierbij behorende werkgeverschap cf de CAO Uitzenden					
Bestuurlijk belang	De gemeente Sittard-Geleen is 100% aandeelhouder en wordt door wethouder Bühler vertegenwoordigd in de A0andeelhoudersvergadering					
Financieel belang	Resultaat BV komt volledig voor rekening en risico van de gemeente Sittard-Geleen. financiële bijdrage aan Vidar Loont BV bestaat uit een investeringssubsidie a € 265.000 Ter dekking van de aanloopkosten is er een investeringssubsidie van € 265.000 verstrekt. Daarnaast is het aandelenkapitaal van € 45.000 volgestort.					
Risico's	In de begroting van het Participatiebedrijf is de begroting van Vidar Loont BV opgenomen en worden risico's via de P&C-cyclus gerapporteerd.					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	183			87		
Vreemd vermogen	1			224		
Financieel perspectief:	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Dividenduitkering (incl. verwachting)	164	0	0	0	0	0

Vidar Aan de slag BV						**Programma 6 Sociaal Domein**
Vestigingsplaats	Sittard-Geleen					
Rechtsvorm	Vennootschap					
Deelnemers	Sittard-Geleen					
Doelstelling/publiek belang	Het bieden van werkgeverschap in het kader van de CAO Aan de slag aan inwoners die behoren tot de doelgroep van deze CAO.					
Bestuurlijk belang	De gemeente Sittard-Geleen is 100% aandeelhouder en wordt door wethouder Bühler vertegenwoordigd in de Aandeelhoudersvergadering					
Financieel belang	Resultaat BV komt volledig voor rekening en risico van de gemeente Sittard-Geleen. Het aandelenkapitaal van € 18.000 is volgestort.					
Risico's	In de begroting van het Participatiebedrijf is de begroting van Vidar Loont BV opgenomen en worden risico's via de P&C-cyclus gerapporteerd.					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	0			0		
Vreemd vermogen	0			0		
Financieel perspectief:	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Dividenduitkering (incl. verwachting)	0	0	0	0	0	0

Bodemzorg Limburg B.V. (voormalig Nazorg Limburg B.V.)						**Programma 7 Volksgezondheid en Milieu**
Vestigingsplaats	Maastricht-Aachen Airport					
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap					
Deelnemers	De aandeelhouders zijn: de B.V. zelf voor 50% en de Limburgse gemeenten voor 50%. De B.V. heeft geen stemrecht, de gemeenten wel.					
Doelstelling/publiek belang	Uitvoering nazorgtaak van stortplaatsen die vóór 1 september 1996 zijn gesloten					
Bestuurlijk belang	Deelname aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, wethouder J. Bühler					
Financieel belang	De gemeente Sittard-Geleen bezit 2.330 aandelen					
Risico's	Deze deelneming valt onder de noemer incourante aandelen/deelnemingen, waar dus geen dividend en/of andere uitkeringen van verwacht mogen worden. Deze incourante aandelen zijn zonder waarde gewaardeerd c.q. zijn niet op de balans van de gemeente Sittard-Geleen opgenomen					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	5.641			8.744		
Vreemd vermogen	32.285			32.736		
Jaarresultaat 2021				3.103		
Financieel perspectief	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Dividenduitkering (incl. verwachting)	0	0	0	0	0	0

RWM N.V.		**Programma 7 Volksgezondheid en Milieu**
Vestigingsplaats	Sittard	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap	
Deelnemers	De gemeenten Beek, Beekdaelen, Echt-Susteren, Sittard-Geleen en Stein	
Doelstelling/publiek belang	Inzameling, verwerking, transporteren, en vermarkten van afvalstoffen, alsmede aanverwante taken op het gebied van straatreiniging en de gladheidbestrijding en, in het algemeen, het verrichten van diensten op het gebied van beheer van openbare ruimten voor elke als aandeelhouder aangesloten	

RWM N.V.						Programma 7 Volksgezondheid en Milieu
	gemeente. De gemeente Echt-Susteren zal per 1-1-2023 toetreden tot RWM op basis van een proefjaar. De huidige aandeelhouders hebben hiermee ingestemd. De gemeente Beekdaelen zal per 1-1-2025 uitreden. Het te volgen traject hiervoor wordt momenteel onderzocht.					
Bestuurlijk belang	Opdrachtgever- portefeuillehouder Leefomgeving, wethouder L. Geilen Deelname – portefeuillehouder Middelen, wethouder J. Bühler – in de algemene vergadering van aandeelhouders.					
Financieel belang	De gemeente Sittard-Geleen bezit 612 gewone aandelen van de 888 uitgegeven gewone aandelen en 3 prioriteitsaandelen van de 6 uitgegeven prioriteitsaandelen met een totale nominale waarde van € 61.500. Het aandeel in de deelneming bedraagt 69%, en het stemaandeel bij besluitvorming bedraagt 50%. De aandelen zijn op naam en niet vrij verhandelbaar. Ze zijn nominaal gewaardeerd en op de balans van de gemeente Sittard-Geleen opgenomen. Voor 2023 vindt nog een herberekening plaats na toetreding van de gemeente Echt-Susteren.					
Risico's	Geen relevante risico's.					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	5.910			6.109		
Vreemd vermogen	3.900			3.411		
Jaarresultaat 2021				199		
Financieel perspectief	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Dividenduitkering (incl. verwachting)	137	0	0	0	0	0

Mijn Streekwarmte BV						Programma 7 Volksgezondheid en Milieu
Vestigingsplaats	Sittard					
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap					
Deelnemers	De gemeente Sittard-Geleen					
Doelstelling/publiek belang	Het leveren van betaalbare, duurzame energie van de biomassacentrale BES aan woningen, bedrijven en instellingen in de gemeente Sittard-Geleen.					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de AvA (portefeuillehouder Middelen, wethouder J. Bühler)					
Financieel belang	Sittard-Geleen is 100% aandeelhouder in de Mijnstreekwarmte BV. Het gestort aandelenkapitaal van MSW BV bedraagt € 2,5 mln. Daarnaast heeft de gemeente een agio ingebracht van € 0,9 mln. Samen met Ennatuurlijk BV neemt Mijnstreekwarmte deel in de deelnemingen HGN BV en HGNO BV. Zij heeft in HGN BV een minderheidsbelang van 34,4%, dit vertegenwoordigt een aandelenvermogen van 3.038.337 aandelen met een aankoopwaarde van € 2,86 mln. Zij heeft in HGNO een gelijk belang van 50%.					
Risico's	Geen relevante risico's.					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	2.424			2.540		
Vreemd vermogen	29			46		
Jaarresultaat 2021				116		
Financieel perspectief	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Dividenduitkering (incl. verwachting)	0	0	0	0	0	0

Stichtingen en verenigingen

Stichting Economische samenwerking Zuid Limburg (ESZL)						**Programma 3 Economie**
Vestigingsplaats	Sittard-Geleen					
Rechtsvorm	Stichting					
Deelnemers	Gemeenten Heerlen, Maastricht en Sittard-Geleen					
Doelstelling/publiek belang	Regionale samenwerking op economisch vlak van de gemeenten in Zuid-Limburg, de regionale kennis- en onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Najaar 2022 wordt een wijziging van de statuten geeffectueerd, met goedkeuring van de gemeenten Heerlen, Maastricht en Sittard-Geleen. Het bestuur van de Stichting wordt dan gevormd door de wethouders economie van deze drie gemeenten. De stichting faciliteert een Economic Board. Dit is een strategische adviesraad voor de regio Zuid-Limburg, waarin vertegenwoordigers zijn opgenomen uit bedrijfsleven en kennis- en onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties. Verder vervult de stichting een aanjaagrol bij het tot stand brengen van samenwerkingsverbanden op project- en programmaniveau gericht op economische structuurversterking van de regio Zuid-Limburg. De verbinding met de gemeenten is georganiseerd via het portefeuillehoudersoverleg economie Zuid-Limburg.					
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in het stichtingsbestuur, portefeuillehouder Economie, wethouder Y.G. Salvino-Meijer.					
Financieel belang	In 2022 is een bedrag van 3 euro per inwoner gereserveerd voor regionaal economische samenwerking. Hiervan is 1,5 euro per inwoner beschikbaar gesteld voor ESZL. Ook is 0,5 fte beschikbaar gesteld als programmamanager.					
Risico's	Geen relevante risico's					
Kerncijfers x € 1.000	*1-1-2021*			*31-12-2021*		
Eigen vermogen	328			257		
Vreemd vermogen	1.383			1.442		
Financieel perspectief	*Jaarrekening 2021*	*Begroting 2022*	*Begroting 2023*	*Begroting 2024*	*Begroting 2025*	*Begroting 2026*
Jaarresultaat verbonden partijen	-71	0	0	0	0	0
Financiële bijdrage Sittard-Geleen	188	188	188	188	188	188

5.7 PARAGRAAF GRONDBELEID

Visie op het grondbeleid

Gebieden gaan veranderen en dat biedt uitstekende kansen om die ontwikkelingen te combineren met het verwezenlijken van andere ambities en doelen die we hebben zoals het versterken van de economische ontwikkelingen binnen onze gemeente, het versterken van de natuur en het verbeteren van de leefbaarheid, de mobiliteit en de bereikbaarheid van alle gemeentekernen.

Onze ambities gaan nog verder. Wij willen een gemeente zijn waar iedereen mee kan doen en waar iedereen dezelfde kansen en mogelijkheden heeft. Daarom zijn ook duurzaamheid, cultuur, (top)sport, gezondheid en goede woningen van groot belang.

Het grondbeleid kan een belangrijke bijdrage leveren aan deze integrale benadering van locaties en gebieden die we transformeren of nieuw aanleggen. Het is daarmee een belangrijk instrument om deze maatschappelijke doelstellingen in een integrale ontwikkeling te realiseren. Zo kunnen we bijvoorbeeld met de herontwikkeling van een leegstaand gebouw verloedering van de omgeving tegengaan en tegelijk invulling geven aan de behoeftes die we hebben op het gebied van wonen, vergroenen en het creëren van economische broedplaatsen. Op die manier leveren we een belangrijke bijdrage aan de verbetering van de leefbaarheid in wijken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de woningbehoefte, de leefbaarheid, het klimaatvraagstuk, de veranderende mobiliteit en de aandacht voor zorg en inkomen.

Een ontwikkeling of transformatie van een gebied is nooit een eenzijdige, sectorale aangelegenheid. Het zorgt altijd voor impact op meerdere beleidsterreinen binnen de gemeente. Een integrale aanpak is daarom noodzakelijk. Door zowel de integrale maatschappelijke impact als de brede financiële gevolgen die ontstaan door een ontwikkeling samen in beeld te brengen, kunnen we weloverwogen keuzes maken die bijdragen aan het opgavegericht werken. Dit draagt ertoe bij dat we onze middelen zo doelmatig mogelijk kunnen inzetten. In de nota grondbeleid laten we op basis van onze ambities bij ruimtelijke ontwikkelingen, zien hoe we als gemeente keuzes in maken voor het grondbeleid, hoe we onze eigen rol daarin bepalen en binnen welke financiële kaders we opereren.

Deze integrale aanpak sluit nauw aan bij onze doelen en ambities uit de Toekomstvisie 2030 en de concretisering hiervan in de nieuwe Omgevingsvisie waar we een ruimtelijke vertaling en gebiedsgerichte afweging maken van de ambitieniveaus en dit verwerken in afwegingskaders voor de fysieke leefomgeving.

Keuze grondbeleid

We kiezen voor een situationeel grondbeleid. Wij bepalen van situatie tot situatie welke rol het beste past bij de ontwikkeling van een locatie. Daarvoor maken we gebruik van een afwegingskader dat helpt de best passende rol voor de gemeente te kiezen, bestaande uit een combinatie van een regierol en een grondproductierol. De regierol van de gemeente gaat over de rol die de gemeente inneemt in de sturing op het tot stand komen van de ontwikkeling. De grondproductierol gaat over de vraag wie het grondtransformatieproces uitvoert. Dat omvat het proces van inkoop, bestemmingswijziging, bouw- en woonrijp maken en verkoop van de voor een ontwikkeling uitgeefbare grond. We laten de keuze voor een rol afhangen van diverse omstandigheden zoals de locatie, de betrokken partijen, de mogelijkheden en de uitdagingen. We wegen dit af en kiezen op basis daarvan de meest passende rol.

De rol van de grondexploitatie.

De grondexploitatie is de financiële vertaling van het grondtransformatieproces en is een belangrijk instrument voor de financiële sturing en de beoordeling van een gebiedsontwikkeling. Dat proces omvat de inkoop, het bouw- en woonrijp maken, (ambtelijke) proceskosten en de verkoop van de voor een ontwikkeling uitgeefbare grond. Voor dit onderdeel is en blijft de grondexploitatie een belangrijk financieel instrument. Een

grondexploitatie is een raming van kosten en opbrengsten over de hele looptijd van de gebiedsontwikkeling, gefaseerd in tijd. De grondexploitatie kan zowel met een financieel voordelig als nadelig resultaat afgesloten worden.

De financiële gevolgen van de gebiedsontwikkeling op langere termijn

Een gebiedsontwikkeling heeft ook financiële gevolgen op de langere termijn. Er ontstaat als het ware een hele nieuwe gebiedseconomie. Dat is zeker zo als het een grote ontwikkeling betreft. Om een goede integrale afweging te maken worden de belangrijkste financiële geldstromen in de gemeentebegroting bekeken. Deze geldstromen uit de huidige situatie (voor de gebiedsontwikkeling) vergelijken we met de ramingen in de toekomstige situatie (na de gebiedsontwikkeling). We bouwen zo een eigen financiële businesscase die uit meerdere onderdelen binnen de gemeentebegroting bestaan, zoals geldstromen van het gemeentefonds, beheer en onderhoud en belastingen. Daardoor verkrijgen we in combinatie met de grondexploitatie integraal inzicht in de financiële consequenties van de gebiedsontwikkeling en zien we wat de ontwikkeling over langere tijd voor gevolgen heeft.

Actuele prognose van de resultaten

De prognose in deze paragraaf heeft ten doel informatie te geven welke invloed het grondbeleid heeft op de financiële positie van de gemeente, zowel voor het begrotingsjaar als voor de komende jaren. Financiële effecten van keuzes in grondexploitaties en nieuw te starten projecten kunnen worden afgezet tegen het lange termijn resultaat van de totale grondexploitatie, waardoor het mogelijk is een verantwoorde financiële afweging te maken op project- en portefeuilleniveau.

Het totaalresultaat van de “Bouwgrond in exploitatie ”projecten bedraagt per 1-1-2022:

Bedragen x € 1.000

Projectomschrijving	Boekwaarde per 1 jan 2022	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat
Afbouw ZRS fase 1 (gereed)	0	0	0	0
Bedrijvenstad Fortuna	356	130	-568	-82
Bedrijventerrein RWT (gereed)	0	0	0	0
Businesspark Geleen *	2.659	159	-1.869	949
Engelenhof	-210	196	0	-14
Herontwikkeling Frans Klooster *	63	93	0	156
Holtum Noord III	-625	1.585	-1.277	-317
Kantorenpark Fortuna *	2.960	346	-2.812	494
Kantorenpark Station *	1.723	298	-1.519	502
Langs de Groene Weg (gereed)	0	0	0	0
Leijenbroekerweg/Vijverweg *	586	12	-598	0
Mauritspark Herontwikkeling *	1781	1.208	-1.850	1139
Middengebied Dassenkuil Noord	58	1	-59	0
Mijn Zuid (gereed)	0	0	0	0
Op de Langfoor *	10	38	0	48
Eindtotaal	**9.361**	**4.066**	**-10.552**	**2.875**

* Deze bedragen zijn opgenomen in de voorziening BIE (bouwgrond in exploitatie)

Het voorgecalculeerd exploitatieresultaat van bovengenoemde projecten bedraagt in totaal ca € 2,9 mln. negatief. Ten aanzien van het gemelde tekort in de begroting 2022 ad € 2,8 mln. derhalve een verschil van € 0,1 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door de bijstelling van de geprognosticeerde (verkoop)opbrengsten ad € 0,2 mln. bij het project Bedrijvenstad Fortuna en de toename van de verkoopkosten (makelaar) in het

project Businesspark Geleen ad € 0,1 mln. Hiernaast is het project “Langs de Groene Weg” afgerond en het negatieve resultaat ad € 0,2 mln. afgeboekt.

De voorziene tekorten (zie projecten hierboven aangegeven met een *) per 1 januari 2022 bedragen € 3,3 mln. en zijn afgedekt via de voorziening BIE (bouwgronden in exploitatie). Zie ook “Risicomanagement en afdekking van de risico’s” hierna.

Winstnemingen

In 2021 heeft een winstneming plaatsgevonden van € 0,4 mln. in het project Bedrijvenstad Fortuna.

Risicomanagement en afdekking van risico’s

Naast de voorziene tekorten in de actieve grondexploitaties (BIE’s) dienen ook de risico’s van de grondexploitaties, nieuwe ontwikkelingen en hieraan gerelateerde vastgoedontwikkelingen in beeld te worden gebracht, evenals de wijze waarop dezen worden afgedekt.

Volgend het jaarrekening- en begrotingstraject, het meerjarig perspectief van de grondexploitatie en de vastgestelde nota’s over (sanering) grond, grex en vastgoed worden bovengenoemde financiële risico’s van projecten, nieuwe ontwikkelingen in de grondexploitatie en vastgoed gerelateerde ontwikkelingen in beeld gebracht en geactualiseerd.

Voor het risicomanagement van de reguliere projecten in de grondexploitatie kent de gemeente het systeem van risicoanalyse gebaseerd op de risicoparameters waardering, markt en organisatie. Op basis van dit model (GIO/Grondexploitatie in een oogopslag) wordt de benodigde risicoreserve berekend. De benodigde risicoreserve bedraagt per ultimo 2021 € 0,6 mln. en wordt volledig afgedekt in de reserve grondexploitatie.

Hiernaast zijn er nog een aantal niet actieve grondexploitaties (MVA’s) zoals potentiële gebieds- c.q. vastgoedgerelateerde ontwikkelingen en samenwerkingsverbanden met private partijen, waarbij de financiële risico’s en voorziene tekorten in beeld worden gebracht evenals de wijze van afdekking. Het gaat hier bijvoorbeeld om de herontwikkeling van de ESCS locatie, de MLK locatie te Geleen en Zitterd Revisited “Dobbelsteen” kwadrant 3 en 4. De totale boekwaarde bedraagt ultimo 2021 € 6,8 mln.

De verschillen tussen de marktwaarden en boekwaarden zijn afgedekt door middel van genoemde bestemmingsreserves (reserve grondexploitatie en de risicoreserve) en de voorziening (sanering) Grex, binnenstedelijk en vastgoed voor een totaal bedrag van € 4,9 mln. (dus voor 72% afgedekt).

Ontwikkelingen

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet (hoogstwaarschijnlijk per 1 januari 2023) begint voor marktpartijen en gemeenten een nieuw tijdperk. Een tijdperk waarin we allereerst niet meer spreken van ruimtelijke ordening en milieu, maar van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Daarbij hoort een bredere, integrale en gebiedsgerichte aanpak voor nieuwe ontwikkelingen. Tevens komt er meer ruimte voor lokaal maatwerk en meer afwegingsruimte voor het bestuur.

Dit heeft als doel om de huidige opgaven waar de verschillende regio’s in Nederland voor staan, passend en op maat, te realiseren. De actuele vraagstukken liggen onder meer op het terrein van het klimaat adaptief en natuur inclusief bouwen van voldoende, goed bereikbare, duurzame en betaalbare woningen. Omdat het niet voor elke gemeente en elke regio, eenzelfde opgave is, maakt de nieuwe wet maatwerk en afwegingsruimte mogelijk. Nieuw is het gewijzigde stelsel voor de onderwerpen “kostenverhaal en financiële bijdragen” in de Omgevingswet. Parallel hieraan werkt de gemeente Sittard-Geleen aan een nieuwe nota Kostenverhaal.

6. FINANCIËLE BEGROTING

6.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk presenteren wij de financiële informatie over de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026. De financiële overzichten en tabellen die achtereenvolgens in de paragrafen worden opgenomen en toegelicht zijn voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Deze financiële overzichten hebben wij opgesteld overeenkomstig de in hoofdstuk 2 'Financieel perspectief' vermelde uitgangspunten. Verder hebben we in dit hoofdstuk ons begrotingsbeeld geactualiseerd. Aan de verwerking van de bijstellingen, hebben wij een aantal expliciete beslispunten gekoppeld.

Basis cijfers financiële begroting

In de financiële cijfers in dit hoofdstuk en in de tabellen op de programmabladen in hoofdstuk 4 is rekening gehouden met de begrotingswijzigingen met betrekking tot:

- De structurele doorwerking tot en met de 2de programmarapportage 2022;
- De verwerking van de beslispunten, zoals opgenomen in hoofdstuk 2 financieel perspectief.

Daarnaast plaatsen wij bij de gepresenteerde cijfers twee kanttekeningen:

- De gevolgen van de resultaatbestemming hebben wij in afwachting van de besluitvorming door de raad niet in de financiële tabellen in hoofdstuk 4 en 6 verwerkt. Op basis van de besluitvorming door de raad, verwerken wij de financiële gevolgen van de resultaatbestemming in een afzonderlijke begrotingswijziging.

De financiële begroting bestaat uit een overzicht van baten en lasten en de uiteenzetting van de financiële positie. Dit hoofdstuk kan worden gezien als een recapitulatie van de budgetten zoals deze in de verschillende programma's (hoofdstuk 4) zijn opgenomen. Dit hoofdstuk bestaat uit de volgende paragrafen.

6.2. Meerjarig overzicht van de baten en lasten per programma

In deze paragraaf zijn de baten en lasten per programma meerjarig zowel voor de exploitatie als de mutaties in reserves gespecificeerd. Overeenkomstig de voorschriften in het BBV moet hierbij afzonderlijk inzicht worden gegeven in de budgetten met betrekking tot de algemene dekkingsmiddelen, overhead, onvoorzien en vennootschapsbelasting.

6.3 Overzicht baten en lasten per taakveld

In dit overzicht is specifiek voor het begrotingsjaar 2023 inzicht gegeven in de baten en lasten per taakveld.

6.4 Overzicht incidentele baten en lasten

Dit overzicht geeft inzicht in welke budgetten uit de programma's als incidenteel zijn te beschouwen. Het overzicht is van belang voor het bepalen van ons structureel begrotingsevenwicht, zie paragraaf 6.5. Immers door het saldo van incidentele baten en lasten te corrigeren op onze begrotingssaldi, resteert het structureel begrotingssaldo.

In het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) en de notitie structurele en incidentele baten en lasten zijn richtlijnen gegeven over de interpretatie van de baten en lasten. Aanvullend hebben de 12 toezichthouders/ provincies in juli 2021 de handreiking 'Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten' gepubliceerd. Op basis van de voorgeschreven richtlijnen, de handreiking en de bepalingen in onze verordening ex artikel 212 gemeentewet hebben wij onze begrotingsposten beoordeeld. Dit op basis van de volgende uitgangspunten:

- De aard van de activiteit/ raming is leidend voor het bepalen of een begrotingspost een incidenteel of structureel karakter heeft.
- In principe zijn alle baten en lasten gebaseerd op structurele activiteiten.

- Baten en lasten zijn incidenteel als deze voor een bepaalde tijd worden geraamd en er een onvoorwaardelijke einddatum bekend is.
- Al onze mutaties in reserves hebben een incidenteel karakter. Dit betekent dat alle mutaties in bijlage 1 ‘Reserves en voorzieningen’ ook worden opgenomen in het overzicht incidentele baten en lasten. Dit betekent eveneens dat wij geen posten opnemen in het overzicht ‘structurele mutaties in reserves’.

6.5 Structureel evenwicht

In de brief ‘Aandachtspunten begroting 2021’ vraagt de provinciaal toezichthouder aandacht voor de presentatie van structureel en reëel begrotingsevenwicht. Om een goed inzicht te krijgen in dit evenwicht is in genoemde brief een bijlage bijgevoegd. Deze bijlage is in deze paragraaf opgenomen.

6.6 Geprognosticeerde balans

Teneinde het inzicht in de financiële positie te verbeteren en de vergelijkbaarheid met andere gemeenten te verbeteren wordt een geprognosticeerde balans opgenomen.

6.2 MEERJARIG OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

x € 1.000	Taak	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lasten	0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	8.444	7.264	7.109	7.677	7.695	7.663
	1 VEILIGHEID	15.415	14.912	14.211	14.200	14.186	14.141
	2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	25.324	28.651	28.838	30.863	31.856	32.488
	3 ECONOMIE	12.974	10.647	11.733	9.312	9.453	8.989
	4 ONDERWIJS	13.115	13.964	12.855	12.397	12.373	12.434
	5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	38.475	40.949	36.742	36.770	35.037	35.334
	6 SOCIAAL DOMEIN	168.786	178.525	179.787	178.436	175.702	174.869
	7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	27.621	26.500	27.541	27.518	27.882	27.795
	8 VOLKSHUISV., RUIMT.ORDENING EN STED.VERNIEUWING	11.010	16.802	8.145	7.454	7.328	7.298
		321.163	**338.213**	**326.961**	**324.626**	**321.513**	**321.011**
Totaal Lasten		**-321.163**	**-338.213**	**-326.961**	**-324.626**	**-321.513**	**-321.011**
Baten	0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	3.103	2.851	1.276	2.051	2.051	2.051
	1 VEILIGHEID	2.012	1.425	1.178	1.178	1.178	1.178
	2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	6.168	5.530	4.228	4.228	4.228	4.228
	3 ECONOMIE	7.139	2.495	5.869	3.374	3.572	3.205
	4 ONDERWIJS	4.669	5.507	4.461	4.021	4.021	3.962
	5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	8.871	9.625	7.898	7.369	5.714	5.688
	6 SOCIAAL DOMEIN	56.127	49.286	57.740	58.910	59.630	59.734
	7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	27.202	25.990	28.342	28.696	29.008	28.881
	8 VOLKSHUISV., RUIMT.ORDENING EN STED.VERNIEUWING	6.647	7.458	2.198	2.198	2.198	2.198
		121.937	**110.167**	**113.190**	**112.026**	**111.600**	**111.125**
Totaal Baten		**121.937**	**110.167**	**113.190**	**112.026**	**111.600**	**111.125**
Totaal Saldo van programmas		**-199.226**	**-228.046**	**-213.771**	**-212.600**	**-209.912**	**-209.886**
Overhead	0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	-37.081	-42.500	-35.963	-35.817	-36.090	-35.866
		-37.081	**-42.500**	**-35.963**	**-35.817**	**-36.090**	**-35.866**
Totaal Overhead		**-37.081**	**-42.500**	**-35.963**	**-35.817**	**-36.090**	**-35.866**
Algemene Dekking	0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	188.973	201.536	189.744	194.108	194.836	177.568
		188.973	**201.536**	**189.744**	**194.108**	**194.836**	**177.568**
	0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	55.921	59.389	59.844	61.461	61.691	61.691
		55.921	**59.389**	**59.844**	**61.461**	**61.691**	**61.691**
Totaal Algemene Dekkingsmiddelen		**244.895**	**260.924**	**249.588**	**255.569**	**256.527**	**239.259**
Onvoorzien	0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0	100	100	100	100	100
		0	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
Totaal Onvoorzien		**0**	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**	**-100**
Vennootsschapsb	0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	0	0	0	0	0	0
		0	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Vennootsschapsbelasting		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Niet in de programmas		**207.814**	**218.324**	**213.524**	**219.652**	**220.337**	**203.293**
Totaal voor resultaatbestemming		**8.588**	**-9.722**	**-246**	**7.052**	**10.425**	**-6.593**
Mutaties reserves	0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	31.686	10.797	4.610	2.988	2.840	1.442
	1 VEILIGHEID	347	526	12	12	24	0
	2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	881	917	20	20	20	20
	3 ECONOMIE	2.078	1.452	0	0	0	0
	4 ONDERWIJS	259	206	0	0	0	0
	5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	1.948	3.515	153	153	189	153
	6 SOCIAAL DOMEIN	1.400	1.521	123	0	0	0
	7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	1.208	700	0	0	0	0
	8 VOLKSHUISV., RUIMT.ORDENING EN STED.VERNIEUWING	2.924	3.869	600	0	0	0
Onttrekking aan reserves		**42.730**	**23.503**	**5.518**	**3.173**	**3.073**	**1.615**
	0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	35.220	12.355	4.326	3.808	3.691	2.431
	1 VEILIGHEID	275	48	0	0	0	0
	2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	1.341	0	0	0	0	0
	3 ECONOMIE	1.446	47	39	27	27	27
	4 ONDERWIJS	176	132	0	0	0	0
	5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	1.305	1.259	1.022	957	1.154	904
	6 SOCIAAL DOMEIN	1.625	465	0	0	0	0
	7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	127	0	0	0	0	0
	8 VOLKSHUISV., RUIMT.ORDENING EN STED.VERNIEUWING	4.685	381	1	1	1	1
Storting in reserves		**46.198**	**14.686**	**5.388**	**4.793**	**4.874**	**3.364**
Mutaties reserves		**-3.469**	**8.817**	**129**	**-1.620**	**-1.801**	**-1.749**
Resultaat		**5.119**	**-905**	**-118**	**5.431**	**8.623**	**-8.341**

6.3 OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

Taakveld	Taakveldnaam	Raming baten 2023	Raming lasten 2023	Raming saldo 2023
01	BESTUUR	-65	4.165	4.101
02	BURGERZAKEN	-905	2.628	1.723
03	BEHEER OVERIGE GEBOUWEN EN GRONDEN	-307	316	9
04	OVERHEAD	-7.860	43.823	35.963
05	TREASURY	-1.057	299	-758
061	OZB WONINGEN	-19.357	377	-18.980
062	OZB NIET-WONINGEN	-38.555	735	-37.819
063	PARKEERBELASTING	-2.800	20	-2.780
064	BELASTINGEN OVERIG	-731	467	-264
07	ALGEMENE UITKERING-OV UITK GEMEENTEF	-211.269	1.588	-209.681
08	OVERIGE BATEN EN LASTEN	-	20.794	20.794
09	VENNOOTSCHAPSBELASTING	-	-	-
10	MUTATIES RESERVES	-5.518	5.388	-129
0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING		**-288.422**	**80.601**	**-207.821**
11	CRISISBEHEERSING EN BRANDWEER	-264	7.854	7.590
12	OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	-914	6.357	5.443
1 VEILIGHEID		**-1.178**	**14.211**	**13.033**
21	VERKEER EN VERVOER	-727	24.205	23.478
22	PARKEREN	-3.035	4.462	1.427
24	ECONOMISCHE HAVENS EN WATERWEGEN	-465	170	-295
2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT		**-4.228**	**28.838**	**24.611**
31	ECONOMISCHE ONTWIKKELING	-12	4.372	4.360
32	FYSIEKE BEDRIJFSINFRASTRUCTUUR	-3.467	3.614	147
33	BEDRIJVENLOKET EN REGELINGEN	-370	490	120
34	ECONOMISCHE PROMOTIE	-2.020	3.258	1.238
3 ECONOMIE		**-5.869**	**11.733**	**5.865**
41	OPENBAAR BASISONDERWIJS	-	584	584
42	ONDERWIJSHUISVESTING	-57	5.558	5.501
43	ONDERWIJSBELEID EN LEERLINGENZAKEN	-4.404	6.713	2.310
4 ONDERWIJS		**-4.461**	**12.855**	**8.395**
51	SPORTBELEID EN ACTIVERING	-66	2.483	2.417
52	SPORTACCOMMODATIES	-4.564	11.546	6.982
53	CULTUURPRESENTATIE-PRODUCTIE-PARTIC	-2.468	12.767	10.299
54	MUSEA	-199	875	676
55	CULTUREEL ERFGOED	-212	497	285
56	MEDIA	-229	185	-44
57	OPENBAAR GROEN-(OPENLUCHT) RECREATIE	-161	8.390	8.229
5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE		**-7.898**	**36.742**	**28.844**

Taakveld	Taakveldnaam	Raming baten 2023	Raming lasten 2023	Raming saldo 2023
61	SAMENKRACHT EN BURGERPARTICIPATIE	-758	11.147	10.389
62	WIJKTEAMS	-836	6.817	5.981
63	INKOMENSREGELINGEN	-40.312	53.730	13.418
64	BEGELEIDE PARTICIPATIE	-534	17.505	16.971
65	ARBEIDSPARTICIPATIE	-2.198	9.161	6.963
66	MAATWERKVOORZIENINGEN (WMO)	-977	3.410	2.433
671	MAATWERKDIENSTVERLENING 18+	-	-	-
671A	HULP BIJ HET HUISHOUDEN (WMO)	-	13.171	13.171
671B	BEGELEIDING (WMO)	-	9.440	9.440
671C	DAGBESTEDING (WMO)	-	4.844	4.844
672	MAATWERKDIENSTVERLENING 18-	-	3	3
672A	JEUGDHULP BEGELEIDING	-	16.305	16.305
672B	JEUGDHULP BEHANDELING	-	13.691	13.691
672D	JEUGDHULP ZONDER VERBLIJF OVERIG	-	1.501	1.501
673A	PLEEGZORG	-	1.617	1.617
673B	GEZINSGERICHT	-	739	739
674A	JEUGDHULP BEHAND GGZ ZONDER VERBLIJF	-	1	1
674B	JEUGDHULP CRISIS/LTA/GGZ-VERBLIJF	-	1.244	1.244
681	GEESCALEERDE ZORG 18+	-	-	-
681A	BESCHERMD WONEN (WMO)	-9.915	10.437	522
681B	MAATSCHAPPELIJKE- EN VROUWENOPV WMO	-2.210	3.037	827
682	GEESCALEERDE ZORG 18-	-	-	-
682A	JEUGDBESCHERMING	-	1.622	1.622
682B	JEUGDRECLASSERING	-	364	364
6 SOCIAAL DOMEIN		**-57.740**	**179.787**	**122.047**
71	VOLKSGEZONDHEID	-50	5.411	5.361
72	RIOLERING	-11.043	7.701	-3.343
73	AFVAL	-16.764	12.078	-4.686
74	MILIEUBEHEER	-	2.033	2.033
75	BEGRAAFPLAATSEN EN CREMATORIA	-485	319	-166
7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU		**-28.342**	**27.541**	**-802**
81	RUIMTE EN LEEFOMGEVING	-	1.923	1.923
82	GRONDEXPLOITATIE (NIET BEDRIJFTERR)	-11	701	690
83	WONEN EN BOUWEN	-2.187	5.520	3.333
8 VOLKSHUISV., RUIMT.ORDENING EN STED.VERNIEUWING		**-2.198**	**8.145**	**5.947**
Resultaat		**-400.336**	**400.453**	**118**

6.4 OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Inzicht in de incidentele baten en lasten is nodig om inzicht te krijgen in de opbouw van de begroting. Op basis van de inventarisatie van de incidentele baten en lasten kunnen we bepalen of onze begroting structureel in evenwicht is. Dit doen we door de incidentele baten en lasten te corrigeren op het totale begrotingssaldo. Structureel evenwicht is voor Gedeputeerde Staten een belangrijk criterium bij de beoordeling van onze begroting.

In hoofdstuk 2 is en in paragraaf 6.5. brengen wij het structureel begrotingsevenwicht in beeld.

In onderstaande tabel zijn de incidentele baten en lasten in beeld gebracht. Inventarisatie heeft plaatsgevonden op basis van de kaders die hieromtrent in de financiële verordening zijn opgenomen.

Toelichting		**2023**		**2024**		**2025**		**2026**	
	Einddatum	**lasten**	**baten**	**lasten**	**baten**	**lasten**	**baten**	**lasten**	**baten**
Egaliseren tekorten en opbrengsten in de jaarschijven via de Algemene Reserve. Egalisatie inzake de vernieuwbouw huisvesting Wijkbeheer. De Algemene Reserve heeft een bufferfunctie en dient om onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen. In de resultaatbestemming van onze P&C-producten kunnen voordelige resultaten in deze reserve worden gestort, respectievelijk nadelige resultaten uit deze reserve worden gedekt. Wij beschouwen deze reservemutaties als incidenteel.	n.v.t.	-	24	123	-	-	-	-	-
Stortingen en onttrekkingen met betrekking tot de Algemene reserve. De algemene reserve heeft een bufferfunctie en dient om onvoorziene tegenvallers op te kunnen vangen. In de resultaatbestemming van onze P&C-producten kunnen voordelige resultaten in deze reserve worden gestort, respectievelijk nadelige resultaten uit deze reserve worden gedekt. Wij beschouwen deze reservemutaties als incidenteel.	n.v.t.	1.305	2.886	2.658	2.756	980	930	50	-
Stortingen en onttrekkingen met betrekking tot de Algemene reserve Risicobeheersing. Via de algemene reserve risicobeheersing dekken wij ons risicoprofiel af. Gelet op de aard van deze reserve beschouwen wij alle mutaties als incidenteel.	n.v.t.	2.805	1.365	1.150	1.010	1.185	1.045	1.185	1.045

Toelichting		2023		2024		2025		2026	
	Einddatum	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Onttrekking uit de reserve Algemene Reserve In 2022 is besloten de OZB stijging van 2,5% in 2022 en 2023 niet door te voeren voor woningen, voor in totaal € 0,87 mln. In 2023 leidt dit tot een incidentele mutatie van € 0,43 mln. Onttrekkingen aan een reserve zijn conform de handreiking en de verduidelijking per definitie incidenteel.	31-12-2023	-	438	-	-	-	-	-	-
Onttrekking uit de reserve Algemene Reserve In 2022 is besloten de heffing hondenbelasting te verlagen tot het niveau van kostendekkendheid in 2022 en 2023, voor in totaal € 0,8 mln. In 2023 leidt dit tot een incidentele mutatie van € 0,4 mln. Onttrekkingen aan een reserve zijn conform de handreiking en de verduidelijking per definitie incidenteel.	31-12-2023	-	400	-	-	-	-	-	-
Onttrekking uit de verplichtingenreserve "Openbare Orde en Veiligheid m.b.t. tot de risicocummunicatie Chemelot" Onttrekking ten behoeve van de financiering van het aandeel van de gemeente Sittard-Geleen in de materiële kosten van het risicocommunicatieplan 'Samen Communiceren'. De meerjarige en actieve risicocommunicatie-campagne met de omgeving van Chemelot voor de jaren 2023 tot en met 2025. Onttrekkingen aan een reserve zijn conform de handreiking en de verduidelijking per definitie incidenteel.	31-12-2025	-	12	-	12	-	24	-	-
Onttrekking reserve OLS en Logistiek systeem Knoop Born Ter dekking van de kapitaallasten Holtum Noord weg vanaf 2022.	31-12-2062	-	20	-	20	-	20	-	20
Dotatie aan reserve "Economische Ontwikkeling" In 2017 heeft Stichting Parkmanagement een voorschot gekregen op subsidie voor de jaren erna. Vanuit de reserve Economische Ontwikkeling is destijds dit bedrag gefinancierd. Afgesproken is dat in de jaren 2018 t/m 2023 de reguliere subsidie naar Stichting Parkmanagement gekort wordt. Elk jaar wordt dit gedeelte terug gestort naar de reserve Economische Ontwikkeling. Gezien het tijdelijk karakter van deze storting wordt deze als	31-12-2023	12	-	-	-	-	-	-	-

Toelichting		2023		2024		2025		2026	
	Einddatum	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
incidenteel beschouwd.									
Mutatie grondexploitatie Mutaties in de grondexploitaties worden naar aard van de raming als incidenteel beschouwd.	n.v.t.	1.730	3.334	192	852	353	1.050	423	707
Mutatie balanspost De mutaties in de grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie dient in het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen te worden. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo van € 0 gerealiseerd wordt, wordt afzonderlijk opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten.	n.v.t.	1.604	-	660	-	697	-	284	-
Specifieke Uitkering Nationaal Programma Onderwijs Door de gevolgen van COVID-19 hebben jeugdigen een leerachterstand en achterstanden in sociaal-emotionele ontwikkeling opgelopen. Het Rijk heeft daarom besloten tot een Nationaal Programma Onderwijs met een budget van 8,5 miljard. Voor onze gemeente gaat het om een bedrag van circa 1,5 miljoen in de vorm van een Specifieke Uitkering, die tot en met het schooljaar 2022-2023 kan worden ingezet. Bedrag ad 439k betreft deel 2 van deze incidentele specifieke uitkering.	31-12-2023	439	439	-	-	-	-	-	-
Egaliseren van de tekorten en opbrengsten in de jaarschijven via de Algemene Reserve inzake de vernieuwbouw Glanerbrook De begrotingswijziging van de vernieuwbouw centrale sport- en zwemaccommodatie Glanerbrook' – van 16 december 2020 – resulteerde in de eerste jaren in een tekort als gevolg van het toepassen van projectfinanciering. De algemene reserve heeft een bufferfunctie en heeft de negatieve resultaten in de eerste jaren opgevangen. Vanaf 2023 wordt het jaarlijks voordeel teruggestort in de algemene reserve. Daarmee verloopt de begrotingswijziging over de jaarschijven 2021-2025 budgettair neutraal.		118	-	53	-	259	-	-	-

Toelichting		2023		2024		2025		2026	
	Einddatum	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Storting reserve Jeugdolympiade Jaarlijkse wordt aan deze reserve gedoteerd, eens in de 4 jaar worden deze dotaties onttrokken	n.v.t.	-	-	-	-	-	36	-	
Onttrekking uit de Algemene Reserve Risicobeheer Onttrekking t.b.v. onderhoud kosten sport stichting. Gelet op de aard van deze reserve beschouwen wij alle mutaties als incidenteel.	n.v.t.	-	-	-	140	-	140	-	140
Transitiekosten De Domijnen coronamiddelen De dekking van de incidentele bijdrage aan het transitieplan van De Domijnen voor 2023 van € 0,152 mln. vindt plaats uit de reservering coronamiddelen. Er is geen ruimte beschikbaar op het product. Bovendien dragen de middelen bij aan een nieuwe impuls op cultuur en een nieuw publiekbereik, wat hard nodig is na het negatieve effect van de coronacrisis op de culturele sector.	31-12-2023	152	-	-	-	-	-	-	-
Transformatie/implementatie Vidar De implementatie van Vidar in de gemeentelijke organisatie wordt gezien al de voorbereiding op de uitvoering van een nieuwe structurele taak. Deze implementatiekosten zijn tijdelijk en eindigen eind 2023.	31-12-2023	200	-	-	-	-	-	-	-
Meerjarenplan jeugd Incidentele lasten ter ondersteuning van de taakstellingen jeugd, waarvan de activiteit een incidenteel karakter heeft.	31-12-2024	400	-	400	-	-	-	-	-
Onttrekking en toevoeging uit/aan de reserve REVOLVEREND FONDS DUURZAME GEBOUWEN. Het revolving fonds heeft betrekking op de uitvoering van de verduurzamingsmaatregel maatschappelijke vastgoed.	n.v.t.	13	13	13	13	13	13	13	13
Incidentele Beleid keuze Impuls van Duuzaamheidsgelden in 2023	31-12-2023	300	-	-	-	-	-	-	-
Implementatie van de omgevingswet uitvoeringskosten 2021 Implementatiekosten worden conform de handreiking en de toelichting als incidenteel beschouwd.	31-12-2024	1.000	-	200	-	-	-	-	-

Toelichting		2023		2024		2025		2026	
	Einddatum	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten
Onttrekking uit de reserve verplichting Ruimteijke OntwikkelingOmgevingswet Onttrekking in relatie tot de implementatie van de omgevingswet. Onttrekkingen aan een reserve zijn conform de handreiking en de verduidelijking per definitie incidenteel.	31-12-2023	-	600	-	-	-	-	-	-
Mutatie grondexploitatie Mutaties in de grondexploitaties worden naar aard van de raming als incidenteel beschouwd.	31-12-2023	92	-	-	-	-	-	-	-
Mutatie balanspost De mutaties in de grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie dient in het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen te worden. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo van € 0 gerealiseerd wordt, wordt afzonderlijk opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten.	31-12-2023	-	92	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Ontwikkeling Arbeidsbeperkten Incidentele onttrekking ten laste van de reserve.	31-12-2023	-	123	-	-	-	-	-	-
Onttrekking uit de reserve Vastgoed en sportaccommodaties Onttrekkingen met betrekking tot onderhoud zijn conform de handreiking en de verduidelijking per definitie incidenteel	n.v.t.	-	100	-	100	-	100	-	100
Saldi		**10.170**	**9.846**	**5.449**	**4.903**	**3.487**	**3.358**	**1.955**	**2.025**

6.5 STRUCTUREEL EVENWICHT

RECAPITULATIE BEGROTINGSEVENWICHT	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Totaal	waarvan: incidenteel	waarvan: structureel	Totaal	waarvan: incidenteel	waarvan: structureel	Totaal	waarvan: incidenteel	waarvan: structureel	Totaal	waarvan: incidenteel	waarvan: structureel
BATEN PROGRAMMA'S												
0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	1.276	-	1.276	2.051	-	2.051	2.051	-	2.051	2.051	-	2.051
1 VEILIGHEID	1.178	-	1.178	1.178	-	1.178	1.178	-	1.178	1.178	-	1.178
2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	4.228	-	4.228	4.228	-	4.228	4.228	-	4.228	4.228	-	4.228
3 ECONOMIE	5.869	3.334	2.535	3.374	852	2.522	3.572	1.050	2.522	3.205	707	2.498
4 ONDERWIJS	4.461	439	4.022	4.021	-	4.021	4.021	-	4.021	3.962	-	3.962
5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	7.898	-	7.898	7.369	-	7.369	5.714	-	5.714	5.688	-	5.688
6 SOCIAAL DOMEIN	57.740	-	57.740	58.910	-	58.910	59.630	-	59.630	59.734	-	59.734
7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	28.342	-	28.342	28.696	-	28.696	29.008	-	29.008	28.881	-	28.881
8 VOLKSHUISV., RUIMT.ORDENING EN STED.VERNIEUWING	2.198	92	2.106	2.198	-	2.198	2.198	-	2.198	2.198	-	2.198
TOTAAL BATEN PROGRAMMA'S	**113.190**	**3.865**	**109.325**	**112.026**	**852**	**111.174**	**111.600**	**1.050**	**110.550**	**111.125**	**707**	**110.418**
LASTEN PROGRAMMA'S												
0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	7.109	-	7.109	7.677	-	7.677	7.695	-	7.695	7.663	-	7.663
1 VEILIGHEID	14.211	-	14.211	14.200	-	14.200	14.186	-	14.186	14.141	-	14.141
2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	28.838	-	28.838	30.863	-	30.863	31.856	-	31.856	32.488		32.488
3 ECONOMIE	11.733	3.334	8.399	9.312	852	8.460	9.453	1.050	8.403	8.989	707	8.282
4 ONDERWIJS	12.855	439	12.416	12.397	-	12.397	12.373	-	12.373	12.434	-	12.434
5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	36.742	152	36.590	36.770	-	36.770	35.037	-	35.037	35.334	-	35.334
6 SOCIAAL DOMEIN	179.787	600	179.187	178.436	400	178.036	175.702		175.702	174.869	-	174.869
7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	27.541	300	27.241	27.518	-	27.518	27.882	-	27.882	27.795	-	27.795
8 VOLKSHUISV., RUIMT.ORDENING EN STED.VERNIEUWING	8.145	1.092	7.053	7.454	200	7.254	7.328	-	7.328	7.298	-	7.298
TOTAAL LASTEN PROGRAMMA'S	**326.961**	**5.917**	**321.044**	**324.626**	**1.452**	**323.174**	**321.513**	**1.050**	**320.463**	**321.011**	**707**	**320.304**
SALDO VAN BATEN EN LASTEN PROGRAMMA'S	**-213.771**	**-2.052**	**-211.719**	**-212.600**	**-600**	**-212.000**	**-209.912**	**-**	**-209.912**	**-209.886**	**-**	**-209.886**

RECAPITULATIE BEGROTINGSEVENWICHT	Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Totaal	waarvan: incidenteel	waarvan: structureel	Totaal	waarvan: incidenteel	waarvan: structureel	Totaal	waarvan: incidenteel	waarvan: structureel	Totaal	waarvan: incidenteel	waarvan: structureel
BATEN DIVERS												
BATEN ALGEMEEN DEKKINGSMIDDEL	273.768	-	273.768	279.775	-	279.775	281.711	-	281.711	264.944	-	264.944
BATEN OVERHEAD	7.860	-	7.860	7.715	-	7.715	7.725	-	7.725	7.735	-	7.735
BATEN VENNOOTSCHAPSBELASTING	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BATEN ONVOORZIEN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL BATEN DIVERS	**281.628**	**-**	**281.628**	**287.490**	**-**	**287.490**	**289.436**	**-**	**289.436**	**272.679**	**-**	**272.679**
LASTEN DIVERS												
LASTEN ALGEMEEN DEKKINGSMIDDEL	24.180	-	24.180	24.206	-	24.206	25.184	-	25.184	25.685	-	25.685
LASTEN OVERHEAD	43.823	-	43.823	43.532	-	43.532	43.815	-	43.815	43.601	-	43.601
LASTEN VENNOOTSCHAPSBELASTING	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
LASTEN ONVOORZIEN	100	-	100	100	-	100	100	-	100	100	-	100
TOTAAL LASTEN DIVERS	**68.104**	**-**	**68.104**	**67.838**	**-**	**67.838**	**69.099**	**-**	**69.099**	**69.386**	**-**	**69.386**
SALDO BATEN EN LASTEN DIVERS	**213.524**	**-**	**213.524**	**219.652**	**-**	**219.652**	**220.337**	**-**	**220.337**	**203.293**	**-**	**203.293**
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN	**-246**	**-2.052**	**1.807**	**7.052**	**-600**	**7.652**	**10.425**	**-**	**10.425**	**-6.593**	**-**	**-6.593**
ONTTREKKINGEN AAN RESERVES	6.797	5.981	816	4.793	4.051	742	3.043	2.308	735	1.915	1.318	597
TOEVOEGINGEN AAN RESERVES	-6.668	-4.253	-2.415	-6.413	-3.997	-2.416	-4.844	-2.437	-2.407	-3.664	-1.248	-2.416
GERAAMD RESULTAAT	**-118**	**-324**	**208**	**5.431**	**-546**	**5.978**	**8.623**	**-129**	**8.753**	**-8.341**	**70**	**-8.412**
TOTAAL STRUCTURELE BATEN			**391.770**			**399.405**			**400.721**			**383.694**
TOTAAL STRUCTURELE LASTEN			**391.563**			**393.427**			**391.968**			**392.106**
STRUCTURELE BATEN - STRUCTURELE LASTEN			**208**			**5.978**			**8.753**			**-8.412**

6.6 GEPROGNOSTICEERDE BALANS

(x € 1 mln.)

ACTIVA	Primo 2022	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026	PASSIVA	Primo 2022	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025	Ultimo 2026
Vaste activa							**Vaste passiva**						
Immateriële vaste activa	22	25	24	23	22	20	Eigen vermogen	66	62	62	70	75	59
Materiële vaste activa	368	384	430	457	441	423	Voorzieningen	11	10	9	10	10	11
Financiële vaste activa	59	59	36	13	13	13	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	382	377	391	396	388	391
Totaal vaste activa	**449**	**468**	**489**	**493**	**476**	**456**	**Totaal vaste passiva**	**459**	**449**	**463**	**475**	**473**	**461**
Vlottende activa							**Vlottende passiva**						
Voorraden	27	27	25	24	22	22	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	34	63	69	59	42	34
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	32	32	32	32	32	32	Overlopende passiva	28	28	28	28	28	28
Liquide middelen	0	0	0	0	0	0							
Overlopende activa	12	12	12	12	12	12							
Totaal vlottende activa	**71**	**71**	**69**	**68**	**67**	**66**	**Totaal vlottende passiva**	**61**	**91**	**96**	**86**	**70**	**61**
TOTAAL GENERAAL	**520**	**540**	**559**	**562**	**543**	**523**	**TOTAAL GENERAAL**	**520**	**540**	**559**	**562**	**543**	**523**

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: RESERVES EN VOORZIENINGEN

Bijlage Reserves en Voorzieningen — Bedragen x € 1.000

Reserve/ Voorziening	Omschrijving	Boek-waarde begin 2022	Begrote toevoeging 2022	Begrote onttrekking 2022	Boek-waarde einde 2022	Begrote toevoeging 2023	Begrote onttrekking 2023	Boek-waarde einde 2023	Begrote toevoeging 2024	Begrote onttrekking 2024	Boek-waarde einde 2024	Begrote toevoeging 2025	Begrote onttrekking 2025	Boek-waarde einde 2025	Begrote toevoeging 2026	Begrote onttrekking 2026	Boek-waarde einde 2026
0310090	ALGEMENE RESERVE,ALGEMENE MIDDELEN	17.969	11.204	-9.502	19.671	1.423	-3.748	17.346	2.834	-2.756	17.424	1.239	-930	17.733	50	0	17.783
0310091	ALGEMENE RESERVE RISICOBEHEERSING	8.816	6.716	-4.002	11.530	2.805	-1.365	12.970	1.150	-1.150	12.970	1.185	-1.185	12.970	1.185	-1.185	12.970
0310160	TAAKMUTATIES ALGEMENE UITKERING	428	0	-111	317	0	0	317	0	0	317	0	0	317	0	0	317
0310330	INCIDENTELE RUIMTE NIEUW BELEID 2009	95	0	0	95	0	0	95	0	0	95	0	0	95	0	0	95
Totaal Algemene reserves		**27.308**	**17.921**	**-13.615**	**31.613**	**4.228**	**-5.113**	**30.728**	**3.984**	**-3.906**	**30.806**	**2.424**	**-2.115**	**31.115**	**1.235**	**-1.185**	**31.165**
0320030	RESERVE ECONOMISCHE ONTWIKKELING	1.326	20	-250	1.096	12	0	1.108	0	0	1.108	0	0	1.108	0	0	1.108
0320060	RESERVE JEUGDOLYMPIADE	9	9	0	18	9	0	27	9	0	36	0	-36	0	9	0	9
0320240	RESERVE INVESTERINGEN VRO	91	0	-86	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5
0320370	RESERVE GRONDEXPLOITATIE	557	0	0	557	0	0	557	0	0	557	0	0	557	0	0	557
0320660	CALAMITEITEN RESERVE	5.932	558	-387	6.103	183	0	6.287	183	0	6.470	183	0	6.653	183	0	6.837
0320980	BESTEMMINGSRESERVE RIOLERING	58	0	0	58	0	0	58	0	0	58	0	0	58	0	0	58
0321080	EGALISATIERESERVE ISV 3	1.141	0	0	1.141	0	0	1.141	0	0	1.141	0	0	1.141	0	0	1.141
0321110	RESERVE INZ VERPL RUIMTELIJKE ONTW	2.632	0	-1.792	840	0	-600	240	0	0	240	0	0	240	0	0	240
0321120	RESERVE INZ VERPL ECONOMISCHE ONTW	4.254	0	-782	3.471	0	0	3.471	0	0	3.471	0	0	3.471	0	0	3.471
0321130	RESERVE INZ VERPL MAATSCHAPPEL ONTW	1.582	0	-215	1.367	0	0	1.367	0	0	1.367	0	0	1.367	0	0	1.367
0321140	RESERVE INZ VERPL INR PLAN OPENB R	296	0	-100	196	0	0	196	0	0	196	0	0	196	0	0	196
0321150	RESERVE INZ VERPL VASTGOED	185	0	0	185	0	0	185	0	0	185	0	0	185	0	0	185
0321160	RESERVE INZ VERPL PROJECTEN	1.182	0	0	1.182	0	0	1.182	0	0	1.182	0	0	1.182	0	0	1.182
0321170	RESERVE INZ VERPL WIJKBEHEER	89	0	0	89	0	0	89	0	0	89	0	0	89	0	0	89
0321190	RESERVE INZ VERPL VERGUNNING&PARKERE	80	0	0	80	0	0	80	0	0	80	0	0	80	0	0	80
0321200	RESERVE INZ VERPL TOEZICHT&HANDHAVIN	72	0	0	72	0	0	72	0	0	72	0	0	72	0	0	72
0321220	RESERVE INZ VERPL ZORG	317	0	-254	63	0	0	63	0	0	63	0	0	63	0	0	63
0321230	RESERVE INZ VERPL ONTWIKKELING	202	0	-202	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0321240	RESERVE INZ VERPL UITKEREN	427	0	-427	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0321250	RESERVE INZ VERPL ONDERSTEUNING	357	0	-357	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0321270	RESERVE INZ VERPL OPENB ORDE VEILIGH	221	48	-200	69	0	-12	57	0	-12	45	0	-24	21	0	0	21
0321280	RESERVE INZ VERPL CONCERNCONTROL	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0321290	RESERVE INZ VERPL FACILITAIRE SERVIC	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0321300	RESERVE INZ VERPL INFOMANAGEMENT&ICT	909	0	-909	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0321310	RESERVE INZ VERPL HR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0321320	RESERVE INZ VERPL FINANCIEN	92	0	0	92	0	0	92	0	0	92	0	0	92	0	0	92
0321360	RESERVE INZ VERPL RAADSGRIFFIE	244	42	0	285	42	0	327	42	0	368	42	0	410	42	0	451
0321410	RES TERUGPLOEGREGELING OZB	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0321420	RESERVBEDRIJFSVOERINGVERSNELLINGKN15	3.096	0	-611	2.485	0	-394	2.091	0	-270	1.821	0	0	1.821	0	0	1.821
0321430	OLS EN LOGISTIEK SYSTEEM KNOOP BORN	1.514	0	-20	1.495	0	-20	1.475	0	-20	1.455	0	-20	1.436	0	-20	1.416
0321440	RESERVE ZITTERD REVISETED	623	0	0	623	0	0	623	0	0	623	0	0	623	0	0	623
0321450	RESERVE CENTRUM GELEEN	973	0	0	973	0	0	973	0	0	973	0	0	973	0	0	973
0321480	RES REGIONALE BEVOLKINGSDALING DUB	1.663	0	-1.578	85	0	0	85	0	0	85	0	0	85	0	0	85
0321500	BESTEM RESERVE ONTW ARBEIDSBEPERKTEN	854	0	-166	688	0	-123	565	0	0	565	0	0	565	0	0	565
0321540	RESERVE GROOT ONDERHOUD AMBT HUISVES	1.525	476	-385	1.616	476	-423	1.669	476	-471	1.673	476	-735	1.414	476	-597	1.294
0321560	BESTEMRES INC DEKKING TAAKSTELLINGEN	1.622	2.034	0	3.656	0	0	3.656	0	0	3.656	0	0	3.656	0	0	3.656
0321570	REVOLVEREND FONDS DUURZAME GEBOUWEN	206	13	-13	206	13	-13	206	13	-13	206	13	-13	206	13	-13	206
0321580	RESERVE VASTGOED & SPORTACCOM	2.372	1.705	-3.531	546	1.705	-100	2.152	1.705	-100	3.757	1.705	-100	5.362	1.705	-100	6.967
0321600	BEST RES REVOLVING FND PROJECTUREN	460	4	0	464	0	0	464	0	0	464	0	0	464	0	0	464
0321610	BESTEM RES WWL OBBICHTERWEG	1.238	0	0	1.238	0	0	1.238	0	0	1.238	0	0	1.238	0	0	1.238
0321620	RESERVE MOBILITEIT	648	0	-648	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Bestemmings reserves		**39.046**	**4.909**	**-12.913**	**31.043**	**2.441**	**-1.685**	**31.799**	**2.429**	**-887**	**33.341**	**2.420**	**-928**	**34.832**	**2.429**	**-730**	**36.531**
Totaal Reserves		**66.354**	**22.830**	**-26.528**	**62.656**	**6.668**	**-6.797**	**62.527**	**6.413**	**-4.793**	**64.147**	**4.844**	**-3.043**	**65.948**	**3.664**	**-1.915**	**67.697**
0500110	VOORZ GROOT ONDERH SCHOOLGEBOUW	523	80	-164	440	80	-10	510	80	-10	580	80	-10	650	80	-10	720
0500170	VOORZ GROOT ONDERHOUD CULT CENTRUM	2.431	310	-458	2.283	310	0	2.593	310	0	2.903	310	0	3.213	310	0	3.523
0500250	VOORZIENING RIOLERING	558	0	-200	358	0	-200	158	0	0	158	0	0	158	0	0	158
0500660	VOORZ ONDERH PARKEERINSTALLATIES	682	118	0	800	118	0	918	118	0	1.036	118	0	1.154	118	0	1.272
0500670	VOORZIENING WGA EIGEN RISICO DRAGER	10	0	-10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0500680	VOORZ SANERING GREX-BISTED PROJ	105	0	0	105	0	0	105	0	0	105	0	0	105	0	0	105
0500690	VOORZIENING ONDERHOUD PARKEERGEBOUW	1.155	309	-851	614	309	0	923	309	0	1.232	309	0	1.542	309	0	1.851
0500700	VRZ PENSIOENVERZ GEWEZEN WETHOUDERS	2.603	0	-65	2.538	0	-65	2.474	0	-65	2.409	0	-65	2.344	0	-65	2.279
0500710	VOORZIENING MFA SITTARD ZUID	88	0	-28	60	0	-28	32	0	-28	4	0	-4	0	0	0	0
0500720	VOORZIEN ONDERHOUD BLUSWATERSLOTEN	154	53	0	207	53	0	260	53	0	314	53	0	367	53	0	421
0500730	VOORZIENING AFVALVERWIJDERING	1.803	0	-190	1.613	0	-458	1.155	0	-297	858	0	-285	573	0	0	573
0500750	VOORZIENING FRICTIEKOSTEN RUD	197	0	0	197	0	0	197	0	0	197	0	0	197	0	0	197
0500760	SSC-ZL AFWIKKELING LIQUIDATIE	143	0	0	143	0	0	143	0	0	143	0	0	143	0	0	143
0500770	VOORZ VAKANTIEDAGENVERPL VIDAR BV	386	0	-230	156	0	-156	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Voorzieningen		**10.839**	**871**	**-2.196**	**9.514**	**871**	**-917**	**9.468**	**871**	**-400**	**9.939**	**871**	**-364**	**10.446**	**871**	**-75**	**11.242**

EMU-SALDO

Omschrijving	2022 x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2022, aangevuld met raming resterende periode	2023 x € 1000,- Volgens begroting 2023	2024 x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2023	2025 x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2024	2026 x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2025
Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-9.722	-246	7.052	10.425	-6.593
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	16.253	17.930	19.038	20.399	20.343
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie minus de vrijval van de voorzieningen ten bate van de exploitatie	-1.006	-46	471	507	796
Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	37.284	61.523	44.717	2.942	100
Verkoop van effecten:					
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	○ ja ◉ nee	○ ja ◉ nee	○ ja ◉ nee	○ ja ◉ nee	○ ja ◉ nee
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?					
Berekend EMU-saldo	**-31.759**	**-43.885**	**-18.156**	**28.389**	**14.446**

BIJLAGE 3: VASTE ACTIVA EN KAPITAALLASTEN

Programma = hoofdtaakveld	Boekwaarde 01-01-2022	Investering 2022	Desinvestering 2022	Prognose afschrijving 2022	Boekwaarde 31-12-2022	Investering 2023	Prognose afschrijving 2023	Boekwaarde 31-12-2023	Investering 2024	Prognose afschrijving 2024	Boekwaarde 31-12-2024	Investering 2025	Prognose afschrijving 2025	Boekwaarde 31-12-2025	Investering 2026	Prognose afschrijving 2026	Boekwaarde 31-12-2026
0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	8.835	0	0	307	8.528	0	307	8.222	0	307	7.915	0	307	7.608	0	307	7.301
1 VEILIGHEID	7	673	0	0	680	0	27	653	0	27	626	0	27	598	0	27	571
2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	62	0	0	12	50	0	12	37	0	12	25	0	12	12	0	12	0
3 ECONOMIE	2.230	3.050	0	107	5.174	0	225	4.949	0	225	4.724	0	190	4.534	0	190	4.345
4 ONDERWIJS	1.081	131	0	107	1.105	0	243	863	0	243	620	0	243	378	0	243	135
5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	3.714	0	0	232	3.483	0	232	3.251	0	232	3.019	0	232	2.788	0	232	2.556
6 SOCIAAL DOMEIN	3.237	200	0	199	3.237	0	221	3.016	0	221	2.796	0	221	2.575	0	221	2.354
7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8 VOLKSHUISV., RUIMT.ORDENING EN STED.VERNIEUWING	3.016	183	0	120	3.079	200	214	3.065	350	214	3.200	250	214	3.236	100	187	3.149
Totaal Immateriéle vaste activa	**22.182**	**4.237**	**0**	**1.084**	**25.336**	**200**	**1.481**	**24.056**	**350**	**1.481**	**22.925**	**250**	**1.446**	**21.729**	**100**	**1.419**	**20.411**
0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	12.282	1.466	621	483	12.644	7.713	416	19.941	6.272	467	25.746	397	789	25.353	0	825	24.528
1 VEILIGHEID	894	609	24	71	1.408	0	199	1.210	0	199	1.011	0	199	812	0	199	613
2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	29.891	358	0	811	29.438	185	552	29.071	0	556	28.514	0	526	27.989	0	532	27.457
3 ECONOMIE	10.370	15	0	316	10.069	130	317	9.882	0	300	9.582	0	300	9.282	0	300	8.982
4 ONDERWIJS	53.975	1.821	0	2.312	53.484	2.500	2.332	53.652	5.000	2.315	56.337	1.520	2.242	55.615	0	2.381	53.235
5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	38.465	3.177	1.383	1.601	38.658	25.073	1.574	62.156	31.276	1.642	91.791	745	2.561	89.975	0	2.445	87.530
6 SOCIAAL DOMEIN	2.945	4.438	0	114	7.268	489	113	7.645	0	224	7.421	0	224	7.197	0	265	6.932
7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	97	0	0	23	74	0	23	51	0	21	31	0	21	10	0	10	0
8 VOLKSHUISV., RUIMT.ORDENING EN STED.VERNIEUWING	3.802	0	0	179	3.623	215	180	3.658	0	178	3.479	0	178	3.301	0	178	3.122
Totaal Economisch nut	**152.721**	**11.884**	**2.028**	**5.910**	**156.666**	**36.305**	**5.706**	**187.266**	**42.548**	**5.902**	**223.912**	**2.662**	**7.040**	**219.534**	**0**	**7.135**	**212.399**
7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	89.891	4.444	0	2.519	91.815	9.383	2.830	98.368	566	3.038	95.896	0	3.151	92.745	0	3.112	89.633
Totaal Economisch nut met bestemmingsheffing	**89.891**	**4.444**	**0**	**2.519**	**91.815**	**9.383**	**2.830**	**98.368**	**566**	**3.038**	**95.896**	**0**	**3.151**	**92.745**	**0**	**3.112**	**89.633**
0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	114	0	0	7	107	0	7	100	0	7	92	0	7	85	0	7	78
1 VEILIGHEID	254	0	0	11	244	0	11	233	0	11	223	0	11	212	0	11	201
2 VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	105.884	12.766	0	4.954	113.695	13.774	5.854	121.615	894	6.469	116.040	0	6.576	109.464	0	6.558	102.906
3 ECONOMIE	9.814	2.091	0	274	11.631	1.002	530	12.103	0	611	11.492	0	613	10.879	0	613	10.266
5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	13.131	1.862	0	995	13.997	859	1.033	13.823	359	1.078	13.105	30	1.115	12.019	0	1.024	10.996
6 SOCIAAL DOMEIN	83	0	0	7	76	0	7	69	0	7	62	0	7	55	0	7	49
7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	266	0	0	20	246	0	20	226	0	20	206	0	20	186	0	19	167
8 VOLKSHUISV., RUIMT.ORDENING EN STED.VERNIEUWING	575	0	0	15	560	0	15	544	0	15	529	0	15	514	0	15	499
Totaal Maatschappelijk nut	**130.121**	**16.719**	**0**	**6.283**	**140.556**	**15.635**	**7.477**	**148.713**	**1.253**	**8.218**	**141.749**	**30**	**8.364**	**133.414**	**0**	**8.254**	**125.162**
Totaal Materiële vaste activa	**372.733**	**33.047**	**2.028**	**14.712**	**389.037**	**61.323**	**16.013**	**434.347**	**44.367**	**17.158**	**461.557**	**2.692**	**18.555**	**445.693**	**0**	**18.501**	**427.194**
0 BESTUUR EN ONDERSTEUNING	1.575	0	0	0	1.575	0	0	1.575	0	0	1.575	0	0	1.575	0	0	1.575
5 SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	32	0	0	0	32	0	0	32	0	0	32	0	0	32	0	0	32
6 SOCIAAL DOMEIN	63	0	0	0	63	0	0	63	0	0	63	0	0	63	0	0	63
7 VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	3.437	0	0	0	3.437	0	0	3.437	0	0	3.437	0	0	3.437	0	0	3.437
Totaal Financiële vaste activa	**5.107**	**0**	**0**	**0**	**5.107**	**0**	**0**	**5.107**	**0**	**0**	**5.107**	**0**	**0**	**5.107**	**0**	**0**	**5.107**
Eindtotaal	**400.022**	**37.284**	**2.028**	**15.796**	**419.480**	**61.523**	**17.494**	**463.510**	**44.717**	**18.639**	**489.589**	**2.942**	**20.001**	**472.529**	**100**	**19.920**	**452.712**